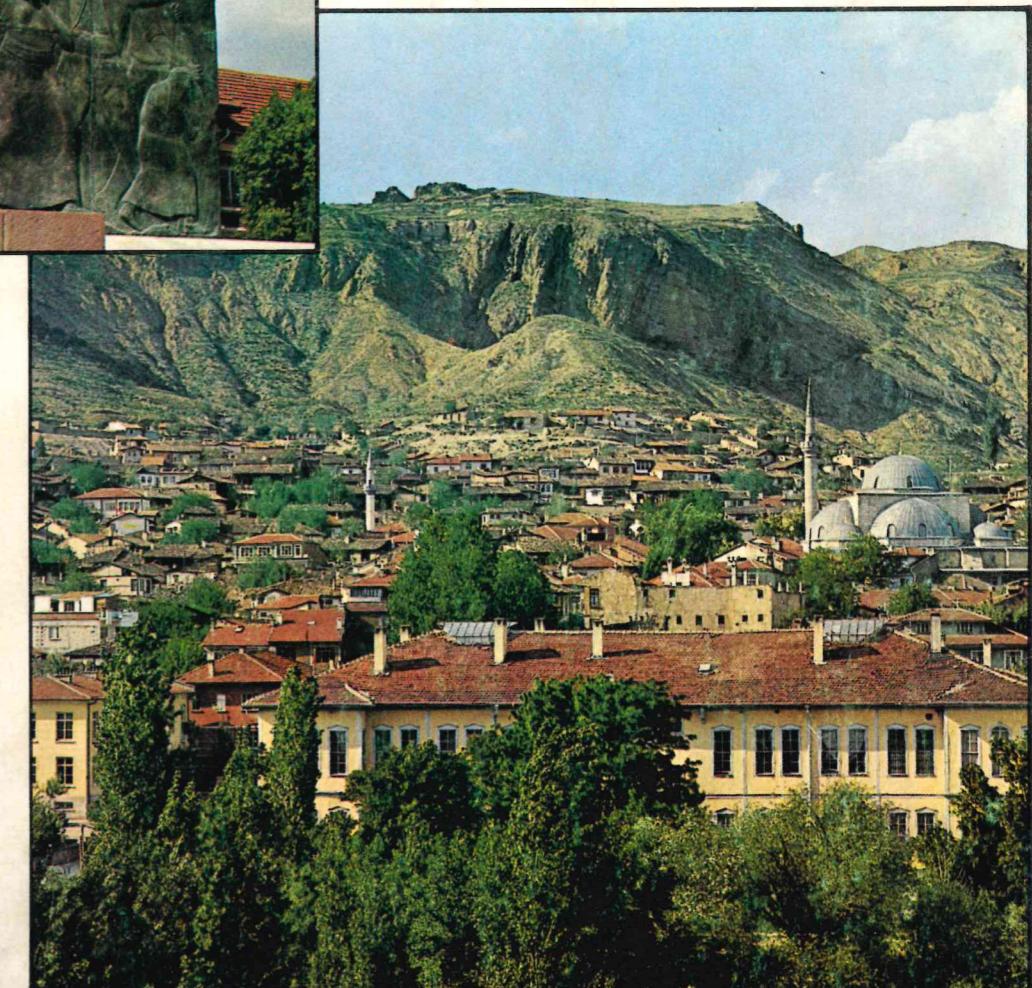
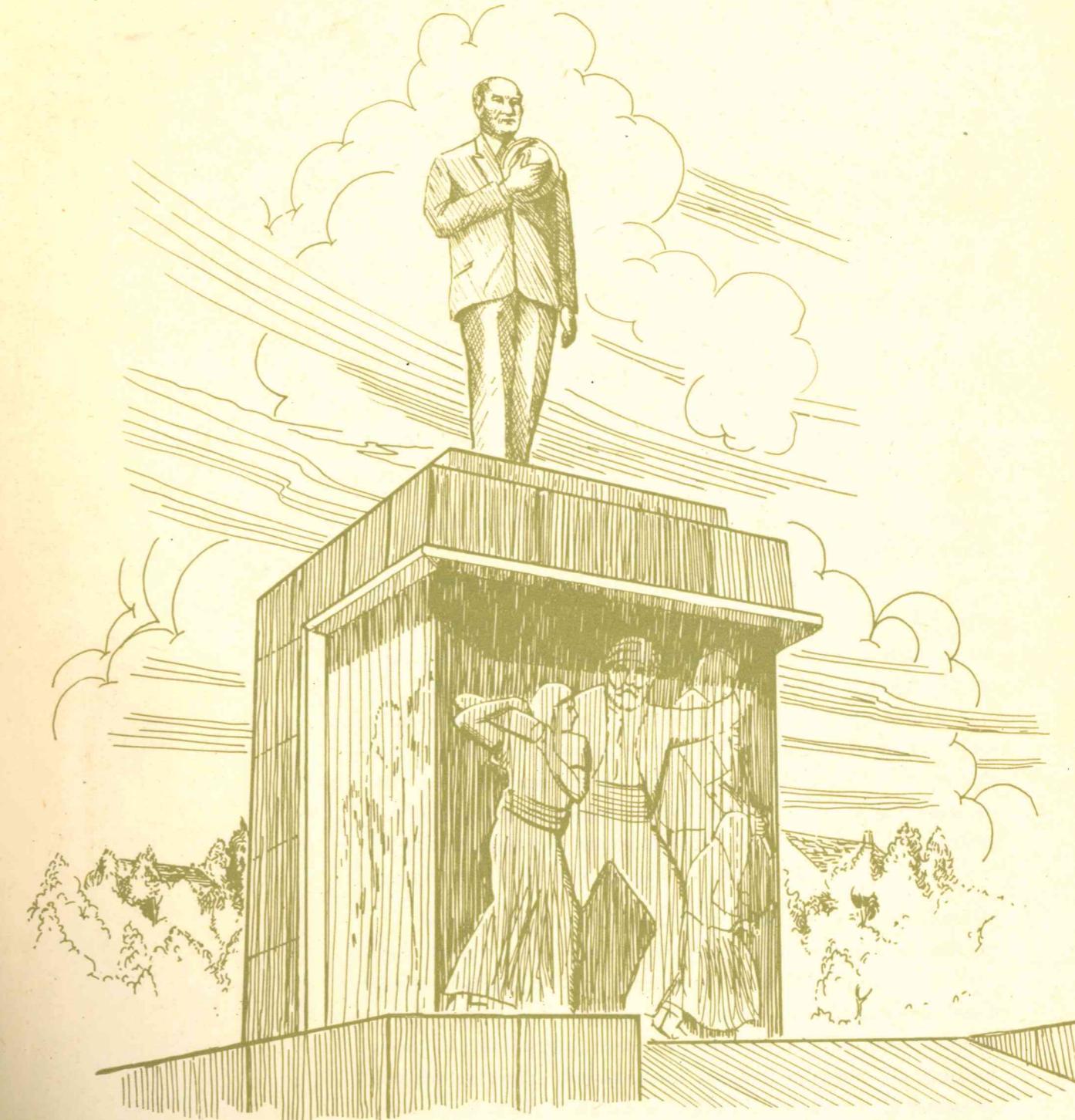

ÇANKIRI

1967

İL YIL LİĞİ

İL YILLİĞİ / 1967
ÇANKIRI

ÖNYAZI

Engin tarih, birçok medeniyetler, zengin tabii kaynaklar ülkesi ve Büyük Türk Milletinin son yurdu Türkiye'yi tanımak ve tanıtmak, her Türk'in ilk ve aslı vazifesidir.

Ecdadımızın miraslarını ve millet hâdimlerinin hizmetlerini; dikkatli araştırmalarla değerlendirmek, yaşatmak ve onları eserler hâlinde ortaya koymak, Devletimizin bekası ve nesillerin hayatı için lüzumluudur. Keza bunların ortaya konması, millî tarih şuurunun uyanıklığı ve nesillerin yaratıcı güçlere sahip kılınabilmeleri için de zaruridir. Bu temel görüşle Büyük Türkiye'yi bütün varlıklar ile birlikte ve her yönü ile bilmek ve tanıtmak maksadıyla 67 ilimize ait «il yıllıkları» ni neşretmeyi bir hizmet vazifesi telâkki ettiğim.

Osmalı İmparatorluğu idaresi zamanında neşredilen «Vi-lâyet Salnâmeleri» ve birçok garp devletleri idarelerine ait benzeri kaynaklar, bize bu konuda rehber olmuştur.

İl yıllıklarının mühim bir ihtiyacı karşılayacağına inanıyoruz. İl yıllıklarının, zamanla tetkik ve tenkide tâbi tutularak tam bir tekâmüle kavuşturmasını temenni ederken, bu gelişmenin «Devlet Yılığı» hâline inkılâbı da en samimi arzumuz ve ümidişimizdir.

İl yıllıklarının meydana gelmesinde ciddî mesai ve emeği geçen idareci ve vazifeli arkadaşlarımı ve fikir adamlarımıza en kalbî tebriklerimle şükranlarımı sunmayı vazife sayıyorum

**Dr. Faruk SÜKAN
İçişleri Bakanı**

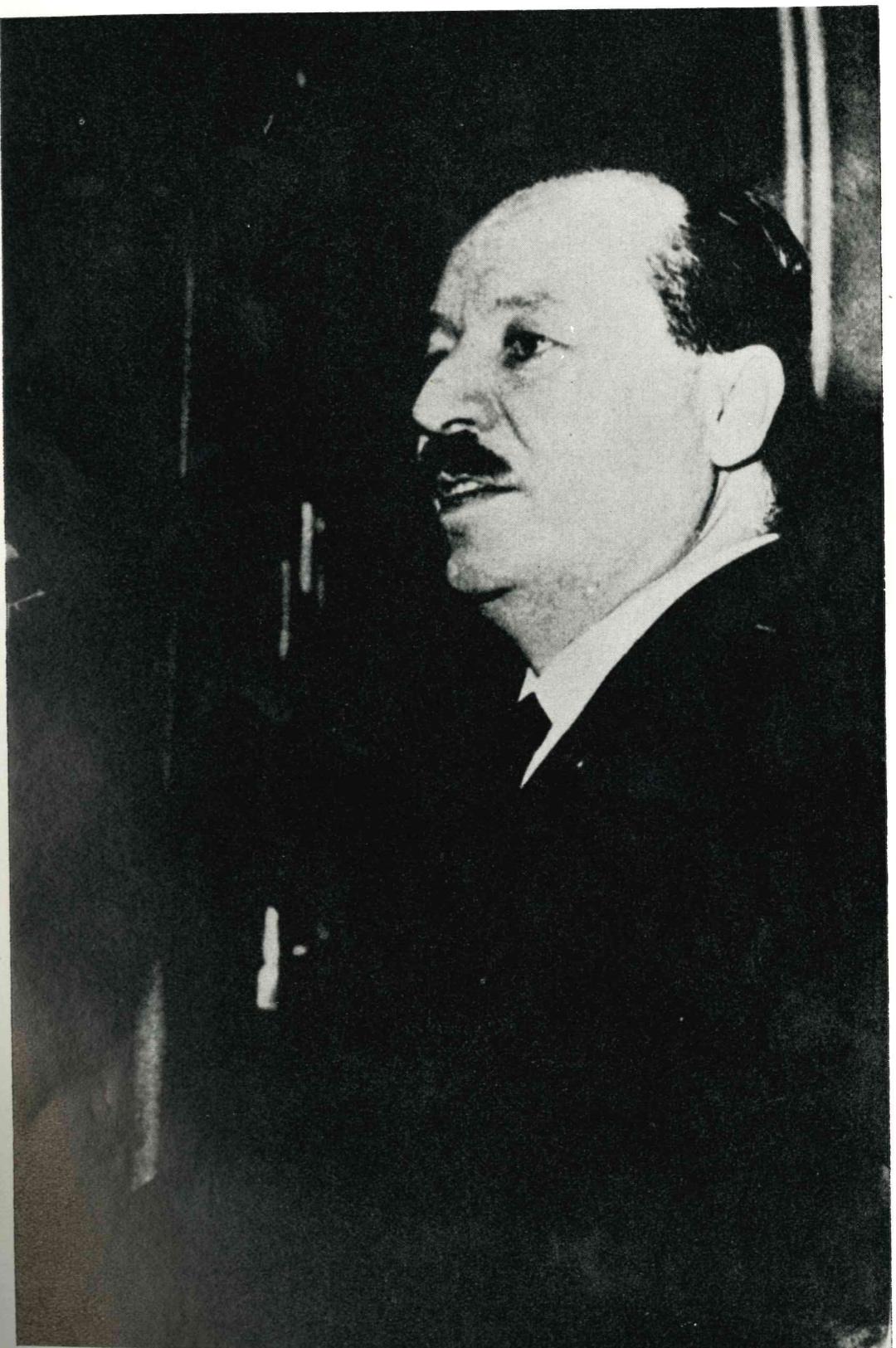
17/07/1974
ANKARA

E. Tanrı

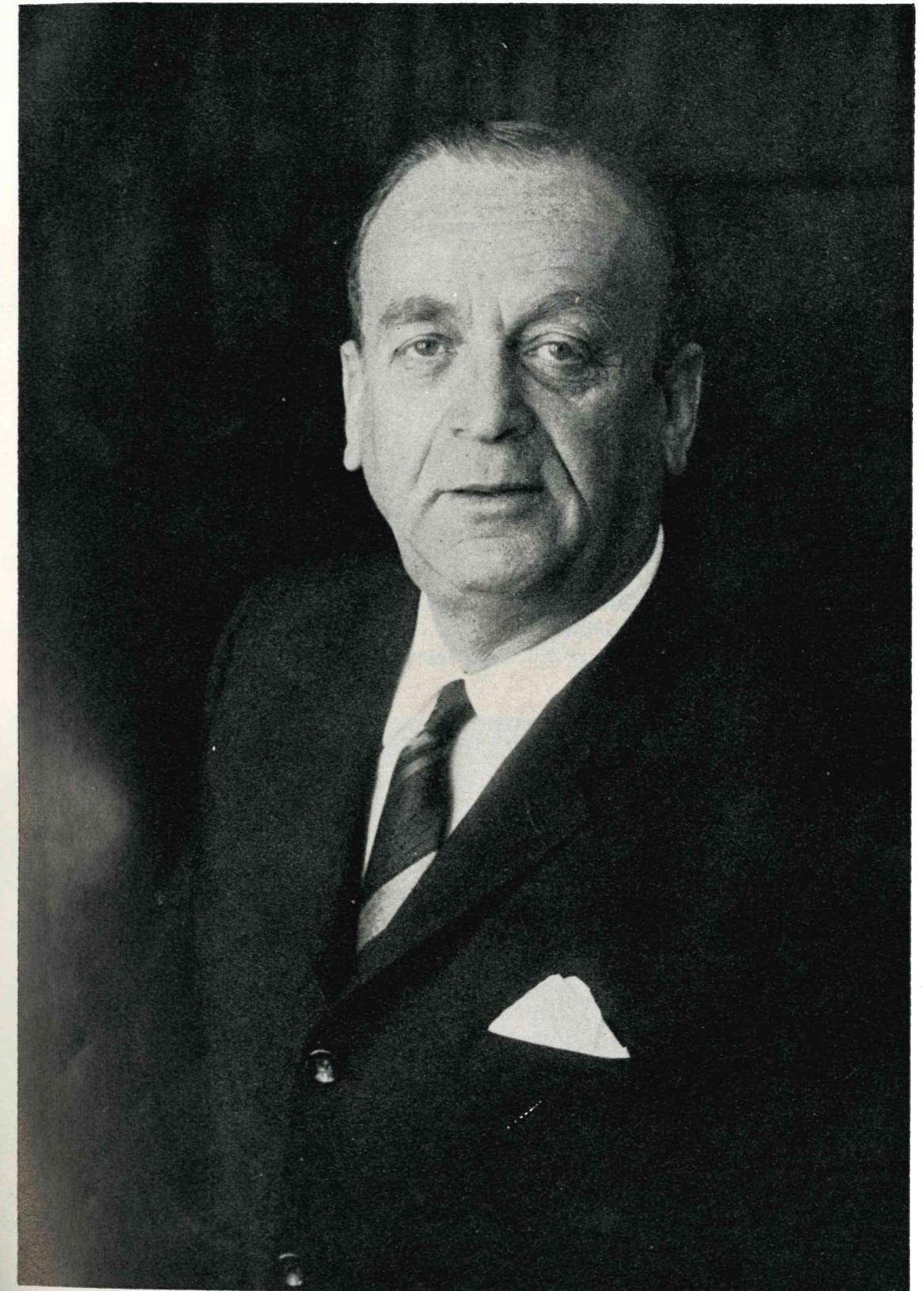
Cumhuriyetimizin Kurucusu Ulu Önder
MUSTAFA KEMÂL ATATÜRK

Cumhurbaşkanımız Sayın CEVDET SUNAY

İçişleri Bakanımız Sayın FARUK SÜKAN

Valimiz Sayın M. CEVAT ÇAPANOĞLU

İl yıldığını hazırlayan komite : Sayın Valimiz M. Cevat Çapanoğlu, Vali Muavini A. Avni Yasal, Millî Eğitim Müdüriyet Bayram Bayrak ve Halk Eğitimi Başkanı Muzaffer Özer, Yıllığın son etüdlerini yaparlarken.

İl Genel Meclis Üyeleri.

Senatör ve Milletvekillerimiz

Senatörümüz
HAZIM DAĞLI

Milletvekilimiz
T.B.M.M. Başkan Vekili
NURETTİN OK

Milletvekilimiz
M. ALİ ARSAN

Milletvekilimiz
TAHIR AKMAN

Milletvekilimiz
DURSUN AKÇAOĞLU

Çankırı'da Bulunan Yöneticiler

Orta Menzil Komutanı
Korgeneral **NAMİ GÜNAL**

Vali Muavini
A. AVNİ YASAL

Belediye Başkanı
ALİ İNANDIK

C. Savcısı
FEHİMİ KOÇ

Emniyet Müdürü
M. ALİ AKYÜZLÜ

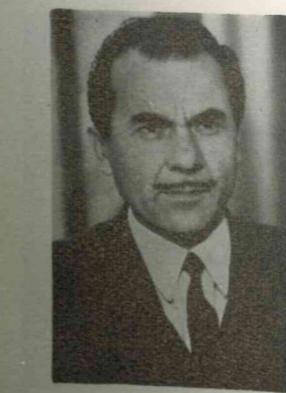
İl Jandarma Alay Komutanı
İBRAHİM GÖKSEL

Defterdar
CAFER YAZGAN

Millî Eğitim Müdürü
BAYRAM BAYRAK

PTT. Başmüdüürü
NURETTİN GÜNDÜZ

Özel İdare Müdür V.
MUSTAFA UŞUR

D. Hastanesi Başhekimi
Dr. MAHMUT SAYIN

Veteriner İşleri Md.
KADRI HADIMLI

Orman İşletme Md.
YUNUS ÖCAL

Ziraat Mücadele ve
Karantina Md.
NECDET İPEK

YSE. Müdürü
YILMAZ KORNOŞOR

Halk Eğitimi Başkanı
MUZAFFER ÖZER

Fidanlık Md.
SAMI GÖBELEZOĞLU

Toprak Muh. Grup Md.
KEMAL DOLUNAY

Bayındırılık Md.
YAVUZ ÖZBERK

Toprak İskân Md.
MUSTAFA HAYDAROĞLU

Tekel Md.
BEDİÜ KERMAN

İş ve İşçi Bulma K. Şube Md.
FETHİ SENCER

T. M. O. Md.
NAZMI KAYA

Topraksu Başmühendisi
A. KEMAL BİLGİN

**BU YILLIKTAKI YAZILARIN HAZIRLANMASINA
YARDIMCI OLANLAR**

<i>İdarî Bölüm</i>	Muzaffer ÖZER
<i>Tarih Bölümü</i>	H. Avni ÇAKIR
<i>Coğrafya Bölümü</i>	Fahrettin DEMİRDÖVEN
<i>Nüfus Bölümü</i>	İsmail DEDE
<i>Sosyal Hayat Bölümü</i>	Şevket BARUTÇU Ülkü ÖNAL
<i>Turizm Bölümü</i>	Hüseyin DURLANIK
<i>Spor Bölümü</i>	Erol DINLER
<i>Fotoğraflar :</i>	Yaşar DEMİRKAN Ozan SAĞDIÇ

Devlet Daireleri ile ilgili Bölümler o Daire
Müdrülügü tarafından hazırlanmıştır.

İdarî Tarih Bölümünün hazırlanmasında Tayip BAŞER'in
Dünkü ve Bugünkü Çankırı isimli kitabından yararlanılmıştır.

Tertip - Düzen ve Düzeltmeler

<i>Millî Eğitim Müdürii</i>	Bayram BAYRAK
<i>Halk Eğitimi Başkanı</i>	Muzaffer ÖZER

BÖLÜM

Bu kitap bütünüyle

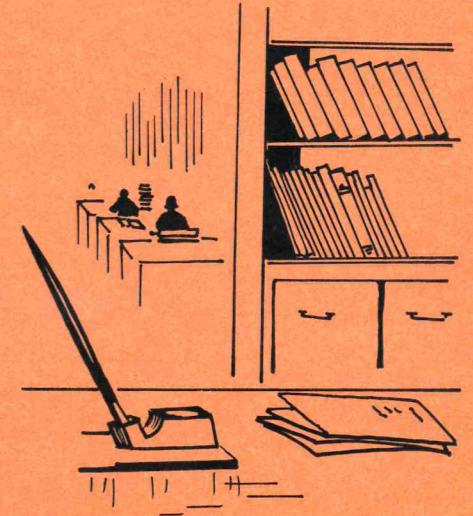
ANKARA'da

AJANS - TÜRK MATBAACILIK SANAYİİ'nin

Grafik ve Foto - Mekanik Stüdyolarında hazırlanmış

Tipo ve Ofset Servislerinde basılmıştır.

I/RESMÎ BÖLÜM

"Millete efendilik yoktur, hâdimlik vardır.
Bu millete hizmet eden onun efendisi olur."

ATATÜRK

Çankırı'daki Resmî Kuruluşlar

Giriş :

Bu bölümde Çankırı İli T.B.M.M. üyeleri, eski Çankırı Valileri, bugünkü Çankırı Valisi, Garnizon Komutani, C. Savcısı, İl Teşkilâti, İlçe Kaymakamları, İl Genel Meclisi üyeleri, Çankırı Belediye teşkilâti, bölge kuruluşlarına bağlı daireler ve diğer kuruluşların müdür ve âmirleri, il hudutları içinde bulunan diğer belediyeler ile Belediye Başkanları ve Belediye Meclisi üyeleri, Bucak Müdürleri tanıtılmakta, bilâhare banka müdürleri, Çankırı'da şubesi bulunan sendikalar, kamuya yararlı dernekler, siyasi parti ve parti başkanları yer almaktadır.

ÇANKIRI İLİ T.B.M.M. ÜYELERİ

I. Devre Çankırı Milletvekilleri

23.4.1920 - 16.4.1923

Behçet B. Kutlu
Müştak B. Torbo
Neşet Akkar
Said Üçok
Tahir Ef. Aşık Musulhoğlu
Tevfik Durlanık
Ziya Esen (İsfendiyaroğlu)

II. Devre Çankırı Milletvekilleri

11.8.1923 - 26.6.1927

Mustafa Abdülhalik Renda
Rifat Ünür Saracoğlu
Ziya Esen (İsfendiyaroğlu)
Talât Onay

III. Devre Çankırı Milletvekilleri

1.11.1927 - 26.3.1931

Ziya Esen (İsfendiyaroğlu)
Mustafa Abdülhalik Renda
Rifat Ünür Saracoğlu
Talât Onay

IV. Devre Çankırı Milletvekilleri

4.5.1931 - 23.12.1934

Ziya Esen (İsfendiyaroğlu)
Mustafa Abdülhalik Renda
Talât Onay
Rifat Ünür Saracoğlu

V. Devre Çankırı Milletvekilleri

1.3.1935 - 27.12.1939

Ziya Esen (İsfendiyaroğlu)
Mustafa Abdülhalik Renda
Rifat Ünür Saracoğlu
Fazıl Nazmi Örkün
Hatice Özgener
Hüseyin Cahit Yalçın
Mustafa Önsoy
Sami Çölgeçer

VI. Devre Çankırı Milletvekilleri

3.4.1939 - 5.3.1943

Ziya Esen (İsfendiyaroğlu)
Mustafa Abdülhalik Renda
Fazıl Nazmi Örkün
Hüseyin Cahit Yalçın
Avni Doğan
Dr. Akif Arkan

Tahir Akman
İbrahim Aydin
Asım Emrem
Tahsin Uygur

VII. Devre Çankırı Milletvekilleri

8.3.1943 - 14.6.1946

Mustafa Abdülhalik Renda
Talat Onay
Avni Doğan
Dr. Akif Arkan
Behiç Erkin
Atif İnan

XI. Devre Çankırı Milletvekilleri

27.11.1957 - 27.5.1960

Dursun Akçaoğlu
Ferhan Arkan
Kemal Barlas
Kâmil Tabak
Etem Yalçınalp
Naşit Fırat

Temsilciler Meclisi Çankırı İli Üyesi

Ali Ferhan Arkan

VIII. Devre Çankırı Milletvekilleri

5.8.1946 - 21.5.1950

Mustafa Abdülhalik Renda
Dr. Akif Arkan
Gnl. Zeki Soydemir
Rifat Dolunay
Ahmet İhsan Zeyneloglu

I. Devre Çankırı Milletvekilleri :

16.10.1961 - 10.10.1965

Kâzım Arar
Rahmi İnceler
Şaban Keskin
Nurettin Ok

IX. Devre Çankırı Milletvekilleri

22.5.1950 - 14.5.1954

Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Dr. Kenan Çığman
Dr. Celâl Otman

II. Devre Çankırı Milletvekilleri :

22.9.1965 -

Nurettin Ok
Tahir Akman
Dursun Akçaoğlu
Mehmet Ali Arsan

X. Devre Çankırı Milletvekilleri

14.5.1954 - 27.11.1957

Celâl Boynuk
Dr. Kenan Çığman

Senatörümüz

Hazım Dağlı

Sayın Cumhurbaşkanımızın Çankırı'yı Ziyaretleri

Cumhurbaşkanımız Çankırı Orduevi tesislerine ilk harcı koyarken.

ESKİ ÇANKIRI VALILERİ

Nuri Bey
Bekir Sami Bey
Adil Bey
Muhtar Bey
Hazım Bey
Derviş Hüsnü Uzgören
Refik Noyan
Ferit Nomer
Hayri Orhun
Recai Türeli
Refik Noyan
Saip Örge
Ethem Yetkiner
Orhan Sami Güvenç
Hikmet Kümbetlioğlu
Hamza Kişioglu
Fuat Alper
Muhlis Babaoglu
Nazim Başlamışlı
Kor Gn. Sırri Gemalmaz (Askeri Vali)
Muhsin Gökkaya
Turgut Eğilmez
Fahri Cıvgın
M. Cevat Çapanoğlu (Halen görevde)

ÇANKIRI VALİ MUAVİNLERİ

M. Hayrettin Yavuz
Muhsin Güloğlu
Muhittin Önen
Osman Akçalı
Burhan Aşkar
Suat Etemoğlu
Necati Gökmoğol
Ziyaettin Oğuz
A. Avni Yasal
(Halen görevde)

İLCE KAYMAKamlARI

Çerkes Kaymakamı

Kadir Uysal : 1934 Tefenni doğumludur. 1959 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirmiştir olup, 12.9.1967 tarihinde Çerkes Kaymakamlığına atanmıştır. Evli bir çocuk babasıdır.

Eskipazar Kaymakamı

Selâhattin Canbolat : 1936 Tarsus doğumludur. Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu olup, Ekim 1966 da Eskipazar Kaymakamlığına atanmıştır. Evli, bir çocuk babasıdır.

Ilgaz Kaymakamı

Selâhattin Eren : 1930 Diyarbakır doğumludur. 1956 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirmiştir olup, Mart 1967 tarihinde Ilgaz Kaymakamlığına atanmıştır. Evlidir.

Yapraklı Kaymakamı

A. Hami Arıtürk : 1940 Nevşehir doğumludur. 1963 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirmiştir olup, Şubat 1966 tarihinde Yapraklı Kaymakamlığına atanmıştır. Evlidir.

Kurşunlu Kaymakamı

Alâaddin Alpaydin : 1932 Hopa doğumludur. 1955 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olmuştur. Eylül 1967 tarihinden beri Kurşunlu Kaymakamlığı görevini yapmaktadır. Bekârdır.

Ovacık Kaymakamı

Bu ilcenin kaymakamı yoktur. Kaymakamlık görevi Atkaracalar Bucak Müdürü M. Cahit Battaloğlu tarafından vekâleten yürütülmektedir.

Şabanözü Kaymakamı

Alâaddin Turhan : 1944 Bulancak doğumludur. Siyasal Bilgiler Fakültesi 1963 yılı mezunudur. Nisan 1968 de bu görevine atanmıştır. Evli bir çocuk babasıdır.

Eldivan Kaymakamı

Bu ilcede kaymakam yoktur. Kaymakamlık görevi Mal Müdürü Cevat Alkan tarafından vekâleten yürütülmektedir.

Orta Kaymakamı

A. Zeki Tuğ : 1935 İzmir doğumludur. 1957 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olmuştur. 1966 yılında Orta Kaymakamlığına tayin edilmiş olup, evli, çocuk suzdur.

İlce Kaymakamları Sayın Valimizle Birlikte.

Bugünkü Çankırı Valisi

M. Cevat Çapanoğlu : 1913 doğumlu, Hukuk mezunu, Bankacılık, Maliyecilik görevlerinde bulunmuş, sırası ile Eminönü, Hasköy Nahiye Müdürlüğüne, Meriç, Mudurnu, İmroz, Kiraz, Ödemiş, Derik, Çermik, Beykoz, Beyoğlu, Üsküdar Kaymakamlıklarıyle Kırklareli, İstanbul Vali Muavinliğinde, Çorum Valiliğinde ve 26 Ocak 1966 tarihinde Çankırı Valiliğinde görev almış olup, halen bu görevdedir. Evli iki çocuk babasıdır.

İL TEŞKİLATı

Garnizon Komutanı

Korgeneral Nami Gündal : 1910 tarihinde Üsküp'te doğmuştur, 1930 da Kuleli Askerî Lisesinden, 1932 de Harbiyeden ve 1948 de Harp Akademisinden mezun olmuştur.

1960 da Tuğgeneral, 1963 te Tümgeneral ve 1966 da Korgeneral olmuştur. Kara Kuvvetleri ve Genelkurmay Personel Başkanlıklarında bulunmuştur. Tümen ve Kolordu Komutanlıklarını, 1 yıl da Millî Savunma Bakanlığı Müsteşar Kara Yardımcılığını yapmıştır.

Eylül 1966 tarihinden itibaren Orta Menzil Komutanı olarak Çankırı'da bulunmaktadır. Evli, iki çocuk babasıdır.

Vali Muavini

Ahmet Avni Yasal : 1326 Kıbrıs-Larnaka doğumludur. Ankara Hukuk Fakültesinden 1931 yılında mezun olmuştur. 1966 yılında Çankırı Vali Muavinliği görevine atanmıştır. Evli, altı çocuk babasıdır.

Cumhuriyet Savcısı

Fehmi Koç : 1919 Arpaçay doğumludur. Ankara Hukuk Fakültesi mezunudur. 17 E-

kim 1960 tarihinden beri Çankırı C. Savcısıdır. Evli, 3 çocuk babasıdır.

Belediye Başkanı

Ali İnandık : 1926 Çankırı doğumludur. İlk ve Ortaokulu Çankırı'da, Liseyi Kastamonu'da okumuştur. 1953 yılında siyasi hâyata atılmıştır. 8.8.1965 tarihinde Çankırı Belediye Başkanlığına seçilmiş olup, evli çocukludsuzdur.

PTT Bölge Başmüdürii

Nurettin Gündüz : 1337 Koçhisar doğumludur. 1951 yılında Hukuk Fakültesini bitirmiştir. 1967 yılında Çankırı PTT Bölge Başmüdürlüğü görevine atanmıştır. Evli, bir çocuk babasıdır.

PTT Merkez Müdürii

S. Fethi İstep : 1331 Trabzon doğumludur. Orta - Ticaret mezunu olup, 1967 yılında bu görevde atanmıştır. Evli, bir çocuk babasıdır.

İl Jandarma Komutanı

J. Albay İbrahim Göksal : 1916 Cide doğumludur. 1941 yılında Harp Okulunu bitirmiştir. 1964 yılından beri Çankırı İl Jandarma Alay Komutanlığı görevindedir. Evli, 4 çocukludur.

Emniyet Müdürii

İsmet Kemal Soylugil : 1923 Gaziantep doğumludur. 1942 yılında Polis Kolejini bitirmiştir olup, ayrıca yüksek tâhsil yapmıştır. 1967 yılında bu görevde atanmıştır. Evli, 3 çocuk babasıdır.

Millî Eğitim Müdürii

Bayram Bayrak : 1927 Kurşunlu doğumludur. 1953 yılında Gazi Eğitim Enstitüsünü bitirmiştir. 1966 yılında Çankırı Millî Eğitim Müdürlüğü görevine atanmıştır. Evli, üç çocuk babasıdır.

Halk Eğitimi Başkanı

Muzaffer Özer : 1927 Bayburt doğumludur. Fatih Eğitim Enstitüsü mezunudur. 1966 tarihinde Çankırı Halk Eğitimi Başkanlığına atanmıştır. Evli, beş çocuk babasıdır.

Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürii

Dr. Nihat Güney : 1919 Turgutlu doğumludur. 1943 yılında İstanbul Üniversitesi Tib Fakültesini bitirmiştir. 1967 yılında Çankırı Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğüne atanmıştır. Evidir.

YSE Müdürii

Necdet İpek : 1929 Kurşunlu doğumludur. 1956 yılında I. İnşaat Teknik Okulunu bitirmiştir. 1965 yılında YSE. Müdürlüğüne atanmıştır. Evli, dört çocuk babasıdır.

Özel İdare Müdürii

Mustafa Uğur : 1920 Çankırı doğumludur. 1937 yılında ortaokuldan mezun olmuştur. Halen Çankırı Özel İdare Müdürlüğüne vekâleten bakmaktadır. Evli, iki çocuk babasıdır.

Teknik Tarım Müdürii

Cemil Emre : 1912 İstanbul doğumludur. 1941 yılında Ankara Ziraat Fakültesini bitirmiştir. 1965 yılında bu görevde atanmıştır. Evli, üç çocuk babasıdır.

Veteriner Müdürii

Kadri Hadımlı : 1330 İstanbul doğumludur. 1939 yılında Ankara Veteriner Fakültesini bitirmiştir. 1963 yılından beri bu görevde dir. Evli, dört çocuk babasıdır.

Ziraâ Mücadele ve Karantina Müdürii

Yılmaz Kornoşor : 1935 Kemalpaşa doğumludur. 1965 yılında Ankara Ziraat Fakültesini bitirmiştir. 1966 yılında bu görevde atanmış olup, Çankırı'da Ziraâ Mücadele ve Karantina Müdürlüğüne ilk kurucusudur. Evli, çocukludsuzdur.

Orman İşletme Müdürii

Yunus Öcal : 1331 İğdır doğumludur. 1942 yılında Orman Fakültesini bitirmiştir. 1967 yılında bu görevde atanmıştır. Evli, dört çocuk babasıdır.

Bayındırlık Müdürii

Yavuz Özberk : 1931 Kayseri doğumludur. 1960 yılında İstanbul Teknik Okulu Mimarî Bölümünü bitirmiştir. 1965 yılında bu görevde atanmıştır. Evli, bir çocuk babasıdır.

Orman Fidanlık Müdürii

Sami Göbelezoglu : 1925 Uşak doğumludur. 1950 yılında Orman Fakültesini bitirmiştir. 1965 yılında Çankırı'ya atanmıştır. Evli, üç çocuk babasıdır.

Orman Toprak Muhabaza ve Mer'a Islahi Tatbikat Gurup Müdürü

Kemal Dolunay : 1924 Afyon doğumludur. 1949 yılında Orman Fakültesini bitirmiştir. 1966 yılında bu görevde atanmıştır. Evli, iki çocuk babasıdır.

Defterdar

Cafer Yazgan : 1914 Hekimhan doğumludur. 1941 yılında Maliye Meslek Okulunu bitirmiştir. 1967 yılında Çankırı Defterdarlığına atanmıştır. Evli, altı çocuk babasıdır.

Toprak - Su Ekip Başmühendisi

A. Kemal Bilgin : 1931 Urfa doğumludur. 1954 yılında Ankara Ziraat Fakültesini bitirmiştir. 1964 yılında bu görevde atanmıştır. Evli, üç çocuk babasıdır.

Toprak ve İskân Müdürii

Mustafa Haydaroğlu : 1924 Çankırı doğumludur. Ortaokul mezunu olup, 1963 yılından beri bu görevdedir. Evli, üç çocuk babasıdır.

İş ve İşçi Bulma Kurumu Çankırı Şube Müdürü

Fethi Sencer : 1930 Ankara doğumludur. Yüksek okul mezunu olup, 1967 yılında bu görevde atanmıştır. Evli, iki çocuk babasıdır.

TMO Çankırı Ajans Müdürü

Nazmi Kaya : 1333 Aydın doğumludur. Lise mezunu olup, evli ve dört çocuk babasıdır.

Müftü

Seyfullâh Kotançol : 1933 Erzurum doğumludur. Ortaokul mezunu olup, 1956 yılından beri Çankırı Müftüsüdür. Evli, iki çocuk babasıdır.

Savunma Sekreteri

Alâattin Gürçan : 1917 Kırıkkale doğumludur. 1940 yılında Harp Okulunu bitirmiştir. Evli, 3 çocuk babasıdır.

Sanayi - İrtibat Memuru

Mehmet Sami Tığcan : 1926 Mersin doğumludur. 1946 yılı Ankara Ticaret Lisesi mezunudur. Evli, iki çocuk babasıdır.

Tekel Müdürü

Bedii Kerman : 1920 İstanbul doğumludur. 1943 yılı lise mezunu olup, evli üç çocuk babasıdır.

Tapulama Müdürii

Haşmet Özmen : 1926 Uluborlu doğumludur. 1947 yılı Afyon Lisesi mezunudur. Evli, üç çocuk babasıdır.

A. Şeker Fabrikası Çankırı Ziraat Bölge Şefi

Mehmet Genç : 1924 Balçık doğumludur. 1949 yılında Ziraat Fakültesini bitirmiştir. Evidir.

DSİ: Kontrol Mühendisi

Hasan Karık : 1939 Akseki doğumludur
1962 yılı İstanbul Orman Fakültesi mezunu-
dur. Evlidir.

Nüfus Müdüri

Ömer Leventoğlu : 1321 Akçadağ doğum-
ludur. 1332 Nümune Rüştisi mezunudur.
Evlidir.

Devlet Hastanesi Baştabibi

Dr. Mahmut Sayın : 1926 Uşak doğumludu-
r. İstanbul Tıp Fakültesinden 1955 yılın-
da mezun olmuştur. Evli, 2 çocuk babasıdır.

Doğum ve Çocuk Bakımevi Baştabibi

Dr. M. Nejat Ünsal : 1928 Ilgaz doğum-
ludur. Ankara Tıp Fakültesinden 1953 yılın-
da mezun olmuştur. 1963 yılından beri bu
görevde olup, evli 3 çocuk babasıdır.

İL DAİMİ KOMİSYON ÜYELERİ

- 1 — Kemal Atakurt
- 2 — Raif Ersoy
- 3 — Mehmet Altıntaş
- 4 — Mehmet Gerçekçi

(Çankırı)
(Ilgaz)
(Çerkeş)
(Ovacık)

İL GENEL MECLİS ÜYELERİ

- 1 — İsmail Coşkar
- 2 — Emin Gönder
- 3 — Salih Atabek
- 4 — Sinan Yılmaz
- 5 — Mustafa Tepe
- 6 — Osman Özen
- 7 — M. Naci Akceoğlu
- 8 — Yakup Korkmaz
- 9 — Sait Gökgöz
- 10 — Hasan Canbaz
- 11 — Visali Sarıkaya

(Çankırı)
(Çankırı)
(Çankırı)
(Ilgaz)
(Kurşunlu)
(Kurşunlu)
(Eskipazar)
(Eldivan)
(Şabanözü)
(Orta)
(Yapraklı)

BELEDİYE BAŞKANLARI

Çankırı	:	Ali İNANDIK
Çerkeş	:	Abdulkadir AYDEMİR
Eldivan	:	Muhittin GÖKÇER
Eskipazar	:	İsmet ÖZCİN
Ilgaz	:	A.N. ÖDZEMİROĞLU
Kurşunlu	:	Sadık AKIN
Orta	:	Ömer AKPINAR
Ovacık	:	Hasan KASIMOĞLU
Şabanözü	:	Hasan ALPAY
Yapraklı	:	Ali HASEKİOĞLU

Korgun Bucağı

Belediye Başkanı: Ali EFE

Atkaracalar Bucağı

Belediye Başkanı: Osman SEVİMLİ

Orta-Yaylakent Köyü

Belediye Başkanı: Nurettin KURT

Orta-Kalfat Köyü

Belediye Başkanı: Abdullah TUNCER

Şabanözü-Gümerdiğin Köyü

Belediye Başkanı: Gani BAYRAMOĞLU

Çankırı'nın Eski Belediye Başkanları

Adı Soyadı	Tarih
Salim Efendi	1919 - 1923
Cemal Bey	1923 - 1927
Dede Zade Hilmi Bey	1927 - 1928
Hacı Şih Zade Sait Bey	1928 - 1934
Ömer Dede	1934 - 1938
Rifat Dolunay	1938 - 1943
Hilmi Ersunyan	1943 - 1944
Cevdet Dengi	1945 - 1946
Halim Bayram	1946 - 1954
Osman Derviş	1954 - 1955
Nureddin Ok	1955 - 1957
Ali İnandık	1957 - 1958
Nureddin Ok	1958 - 1960
Muhsin Gökkaya (Vali)	1960 - 1962
Turgut Eğilmez (Vali)	1962 - 1963
Necati Gökmoğol (Vali Muavini)	1963 - 1963
Gürhan Titrek	1963 - 1965

BELEDİYE MECLİSİ ÜYELERİ

Çankırı

- 1 — Hamdi USLU
- 2 — Mehmet FVCİ
- 3 — Nureddin BUKAN
- 4 — Fahrettin TÜMER
- 5 — Sami KUTTAŞ
- 6 — Selâhattin BAYRAM
- 7 — Cemil BÜYÜKYÜCEL
- 8 — Zeki ÇUBUKÇU
- 9 — Cafer AKTAN
- 10 — İsmail MADEN
- 11 — Orhan OSMA
- 12 — Zeki AĞHAN
- 13 — Mehmet KARPUZCU
- 14 — Nihat AKGÜN
- 15 — Kadir KORMAN
- 16 — İsmail ÇAMAHMETOĞLU
- 17 — Mustafa BABUTÇU
- 18 — Halit GÜCYILMAZ
- 19 — Zühtü ONAT
- 20 — Mehmet KABADAYI
- 21 — Ayhan ŞEKERCİ
- 22 — Kenan BÖREKÇİ
- 23 — Hazım DURLANIK
- 24 — Burhanettin KARADOĞAN

İLCE BELEDİYELERİ MECLİS ÜYELERİ

Çerkeş

- 1 — Dursun TABAK
- 2 — İhsan ÖZ
- 3 — Süleyman AKBALI
- 4 — Hüseyin AŞKAR
- 5 — Ömer YILDIZ
- 6 — Mustafa ÇUBUKÇU
- 7 — Gökmen KOYUTÜRK
- 8 — Ali YAŞAR
- 9 — Hasan ÇAKICI
- 10 — Ahmet KUDRET
- 11 — Mehmet ALAGÖZ
- 12 — Gökmen ÖZOĞLU

Eskipazar

- 1 — Niyazi KÜÇÜKYILMAZ
- 2 — Hasan EKER
- 3 — Mehmet GÜNDÜZ
- 4 — Hilmi ÖZAY
- 5 — Durmuş CİVA
- 6 — Mehmet DANA
- 7 — Muharrem CİVA
- 8 — Naim KAYA
- 9 — Rasim KARABABA
- 10 — Bayram GÖKTAŞ
- 11 — Hıfzı HASANÇAVUŞOĞLU
- 12 — Tevfik SEZER

Eldivan

- 1 — Ahmet MURATLI
- 2 — Hüseyin UĞUR
- 3 — Ahmet ÇEVİK
- 4 — Hamza ALTAY
- 5 — Ali YAVUZ
- 6 — Hüseyin KAZANKAYA
- 7 — İbrahim ÇAĞIRAN
- 8 — Cafer GÜLDÜ
- 9 — Hasan UĞUR
- 10 — Bekir GÜMÜŞ
- 11 — Ahmet AKKOÇ
- 12 — H. Hüseyin ARSLAN
- 13 — Hasan İPEK
- 14 — İsmail GÜMÜŞ

Ilgaz

- 1 — Cahit AKMAN
- 2 — Kemal TUNCEL
- 3 — Sadık ÖZEL
- 4 — Muharrem LAFCI
- 5 — Feridun AÇIKALIN
- 6 — Kemal TUNCEL
- 7 — A. Nuri DARENDELİOĞLU
- 8 — Muharrem TURAN
- 9 — Kasım KAYILI
- 10 — Recep HELVACI
- 11 — Orhan BAŞAR
- 12 — Recep ÖZGÜNGÖR

Kurşunlu

- 1 — Hasan ŞEKER
- 2 — Lütfi TÜZÜNER
- 3 — Lütfü YUMURTACI
- 4 — Osman ÇİMEN
- 5 — Ömer ÖZENÇ
- 6 — Necati ÖNEN
- 7 — İsmail ALEVSAÇAN
- 8 — Sadık ACAR
- 9 — Mustafa ÖĞÜT
- 10 — Veli KAYACI
- 11 — Aziz SERTKAYA
- 12 — Nurettin KAYA

Şabanözü

- 1 — Ahmet ÖZKAN
- 2 — Ömer DEMİRCİ
- 3 — Satılmış DANIŞMAN
- 4 — Selâhattin GÖKGÖZ
- 5 — Şükrü DALGIÇ
- 6 — Osman BASTAK
- 7 — Kadir ÖZCAN
- 8 — Ahmet YALÇIN
- 9 — Hasan BARDAKÇI
- 10 — Kadir ÖZTÜRK
- 11 — Şükrü BULDUK
- 12 — Mustafa DİLSİZ

Orta

- 1 — Mehmet DURSUN
- 2 — Mustafa PEHLİVANOĞLU
- 3 — İdris BÖREKÇİ
- 4 — Rahmi DURSUN
- 5 — Cafer KOÇAK
- 6 — Halit CAMBAZ
- 7 — İsmail NALKESEN
- 8 — Hüseyin ÖZEN
- 9 — Mustafa ÜNAL
- 10 — Rıza ÇELİKTEM
- 11 — Satılmış KARACA
- 12 — Hakkı KALAYCI

Ovacık

- 1 — Ali ŞAHİN
- 2 — Asım ÖZTÜRK
- 3 — Ahmet KAYA
- 4 — Ali ÖZTÜRK

- 5 — Ali Osman AYHAN
- 6 — Mehmet YÜCE
- 7 — Hakkı ARIBURNU
- 8 — Mehmet ERGÜN

Yapraklı

- 1 — İsmail HARPUT
- 2 — Ahmet ÖZEN
- 3 — Neşet CİVCAR
- 4 — Kadir HALİLOĞLU
- 5 — Mustafa BALTA
- 6 — İsmail KARA
- 7 — Ömer TENTERLEK
- 8 — Ahmet ÖZEN
- 9 — Ahmet KÖYLÜ
- 10 — İsmail RESUL
- 11 — Ahmet ÇAKIR
- 12 — Abdulhalim GENÇ
- 13 — İsmail ULUSOY

**BUCAK VE KÖY BELEDİYELERİ
MECLİS ÜYELERİ***Korgun Bucağı*

- 1 — Mustafa AYDENİZ
- 2 — Mustafa KAYMAK
- 3 — İsmail BAYKUL
- 4 — Mehmet AKÇAY
- 5 — Mustafa AKÇAY
- 6 — Osman IŞIK
- 7 — Mehmet KOÇ
- 8 — Osman CİVELEK
- 9 — S. Ali TÜKENMEZ

Kurşunlu-Atkaracalar Bucağı

- 1 — Ali DALCIK
- 2 — Hakkı TÜREDİ
- 3 — Satılmış KEBA
- 4 — Recep UZUN
- 5 — Ahmet ERSOY
- 6 — Tahir YÜKSEL
- 7 — Mevlüt BOYAT
- 8 — Hüseyin BAŞAL
- 9 — Hüseyin YÜREKLİ
- 10 — Ömer SEMERCİ
- 11 — Mustafa ERÇELİK
- 12 — Cafer ÖZTÜRK

Orta Yaylakent Köyü Belediyesi

- 1 — Yusuf BAL
- 2 — Ömer ÇELİK
- 3 — H. Hüseyin DEMİRCİ
- 4 — Neşet GÜNGÖRDÜ
- 5 — Ali KARTAL
- 6 — Halil TURHAN
- 7 — Süleyman DEDE
- 8 — Ali TAŞÇAKIR
- 9 — Ali KARAGÖZ
- 10 — Ali KALAY
- 11 — Süleyman BOZKIR

Orta-Kalfat Köyü Belediyesi

- 1 — Mehmet KEMERKAYA
- 2 — Ahmet DOĞAN
- 3 — Hasan IŞIK
- 4 — A. Asım SARITARLA

Siyasi Partiler

- Adalet Partisi*
Cumhuriyet Halk Partisi
Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
Millet Partisi

Sendikalar

- İl-İş Sendikası*
DDY. Memur ve İşçileri Sendikası
Tüm Gıda Sendikası
DDY. Memur ve Hizmetlileri Görevlileri Sendikası

Dernekler

- Öğretmenler Derneği*
İmam-Hatip Okulu Yaptırma Derneği
Kızılay Derneği
Yardım Sevenler Derneği
Çocuk Esirgeme Kurumu Şubesi
Türk Hava Kurumu Ç. Şubesi
T. Milliyetçiler Birliği Ç. Ocağı
Vakıflar Başar Talebe Yurdu
Yaptırma ve Yaşatma Derneği

- Ticaret ve Sanayi Odası*
Ziraat Odası
Ticaret ve Sanayi Odası Meclisi
Esnaf ve Küçük Sanatkârlar
Dernekleri Birliği

Halit Emekli

İsmail Çamahmetoğlu

Ali Demir

Kâmil Tabak

- 5 — İsmail BARIŞKAN
- 6 — HALİL ÖZTÜRK
- 7 — Mustafa YEŞILKAYA
- 8 — Bilâl KARAMEMİŞ
- 9 — Ahmet KIRKPınar

Şabanözü-Gümerdiğin Köyü Belediyesi

- 1 — Osman MÜLAZİM
- 2 — Halil ERDAL
- 3 — Mehmet BAYRAM
- 4 — Dursun DOĞAN
- 5 — Ali GÖKTAŞ
- 6 — Mehmet ERDOĞAN
- 7 — Bahri KARAASLAN
- 8 — Osman ARKAN
- 9 — Sefer AKTAŞ
- 10 — Hüseyin TÜRKÂN
- 11 — Seyit BASTAK

Parti Başkanları

- Halit Emekli
Tahir Şehirlioğlu
Necati A. Uslu
Sefa Tatlıbal

Sendika Başkanları

- Fikri Türkben
Ali Kalecik
Hüseyin Akça

Hadi Gençer

Dernek Başkanı

- Hüseyin Durlanık
Sevinç G. Alpkaya
Salim Tüfekçi
Emel Titrek
Bayram Bayrak
Mustafa İlök
Necati A. Uslu

Bayram Bayrak

İsmail Çamahmetoğlu

Ali Demir

Kâmil Tabak

Halit Emekli

BUCAK MÜDÜRLERİ

*Korgon Bucak Müdürü
K. Irmak Bucak Müdürü
Ilgaz - Belören Bucak Müdürü
Kurşunlu-Atkaracalar Bucak Müdürü
Bayramören Bucak Müdürü
Yapraklı İkizören Bucak Müdürü V.*

Nurhan Canbaz
Yaşar Öney
Orhan Pek
M. Cihat Battaloğlu
Mustafa Türkeli
Abdulkadir Özbek

İLDEKİ BÖLGE KURULUŞLARI

PTT. Bölge Baş Müdürlüğü
Pancar Şefliği

T.C. Ziraat Bankası Çankırı Şubesinin Doğrudan
Doğruya ve Kooperatifler Kanalıyla Vermiş
Olduğu Kredileri Gösterir Cetvel.

1965 Yılı Lira	1966 Yılı Lira	1967 Yılı Lira
4.893.290.—	8.133.611.—	14.011.031.—

İLDEKİ İKTİSADI DEVLET
TEŞEKÜLLERİ

PTT.
DDY.
Bankalar

Halk Bankası Plâsmanları

Es. Kef. Yıl	Koop. İleri	Ticari	Memur	Toplam
1965	1.300.000.—	375.000.—	10.000.—	1.685.000.—
1966	1.750.000.—	800.000.—	10.000.—	2.560.000.—
1967	2.600.000.—	1.200.000.—	15.000.—	3.815.000.—
1968 içi	4.165.000.—	1.600.000.—	30.000.—	5.795.000.—

Ks. G. İ. Fon İkrazatı ile Donatım İkrazi

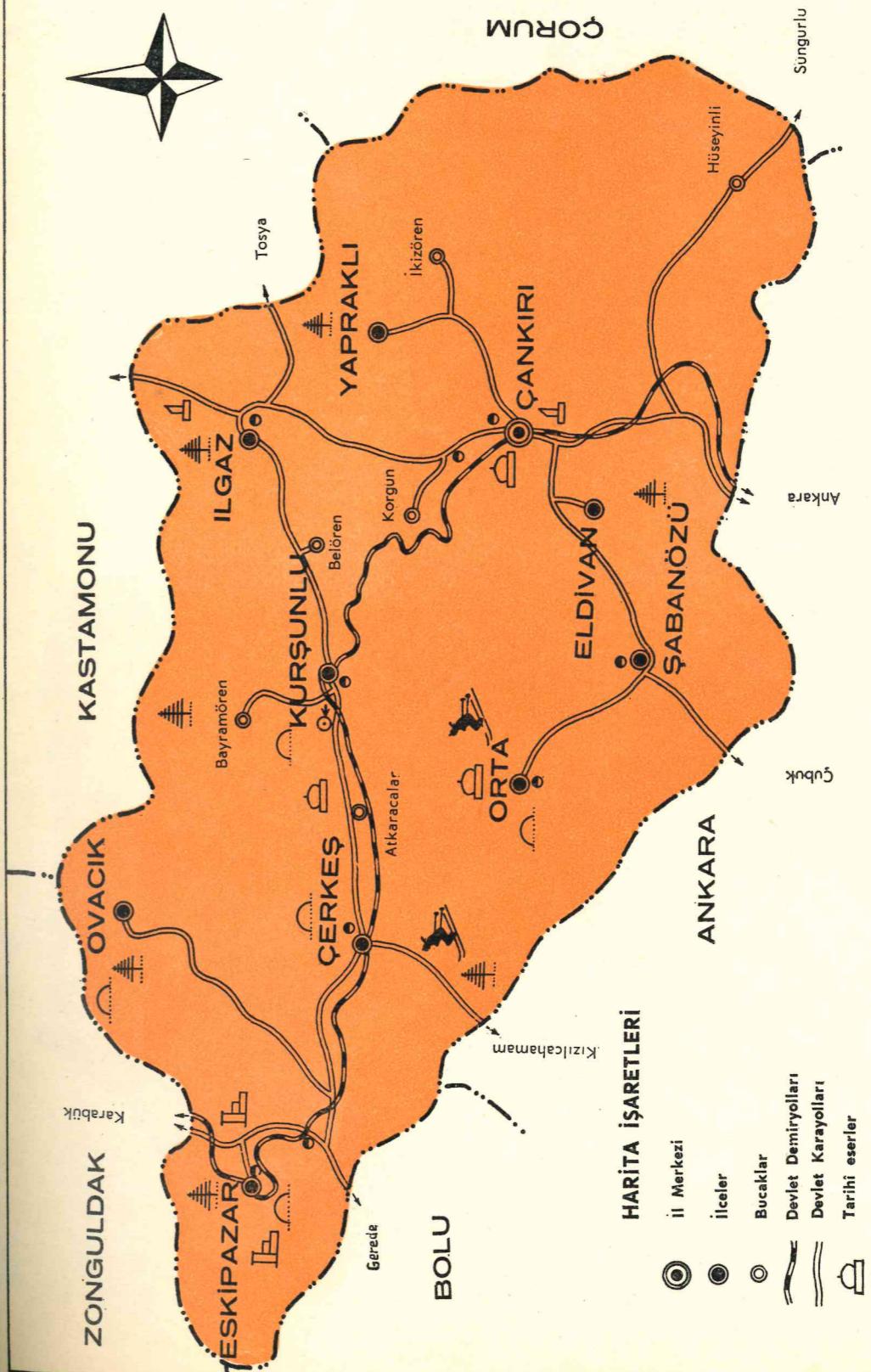
	Ks.G.İ. Fon	Donatım	Toplam
1965	800.000.—	—	80.000.—
1966	137.700.—	8.750.—	146.450.—
1967	225.600.—	2.700.—	228.300.—
1968 içi	277.600.—	2.700.—	280.300.—

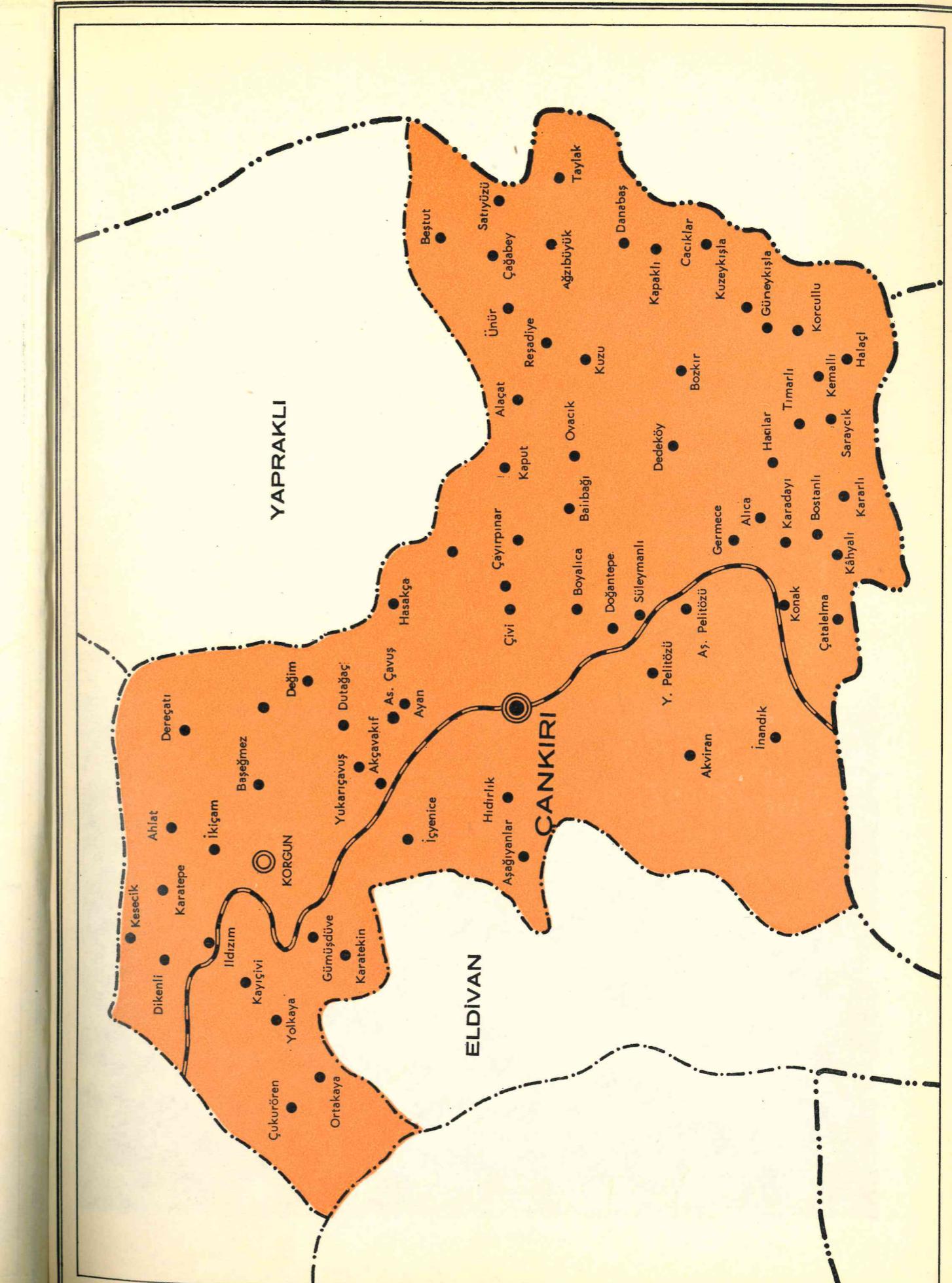
Genel Plasman Toplamı : 5.795.000.—
K.S.G.İ. ve Donatımı : 304.600.—
Toplam 6.099.600.— TL.
6.075.300.—

Bankanın İsmi - Banka Müdürinin İsmi
Akbank Mustafa İlök
İş Bankası İbrahim Bozacioglu
Halk Bankası Nafi İnanç
Ziraat Bankası Adil Sanaç
Emlâk K. Bankası Cevdet Uğurman
Sümerbank Abdurrahman Tanışman

II/İDARİ BÖLÜM

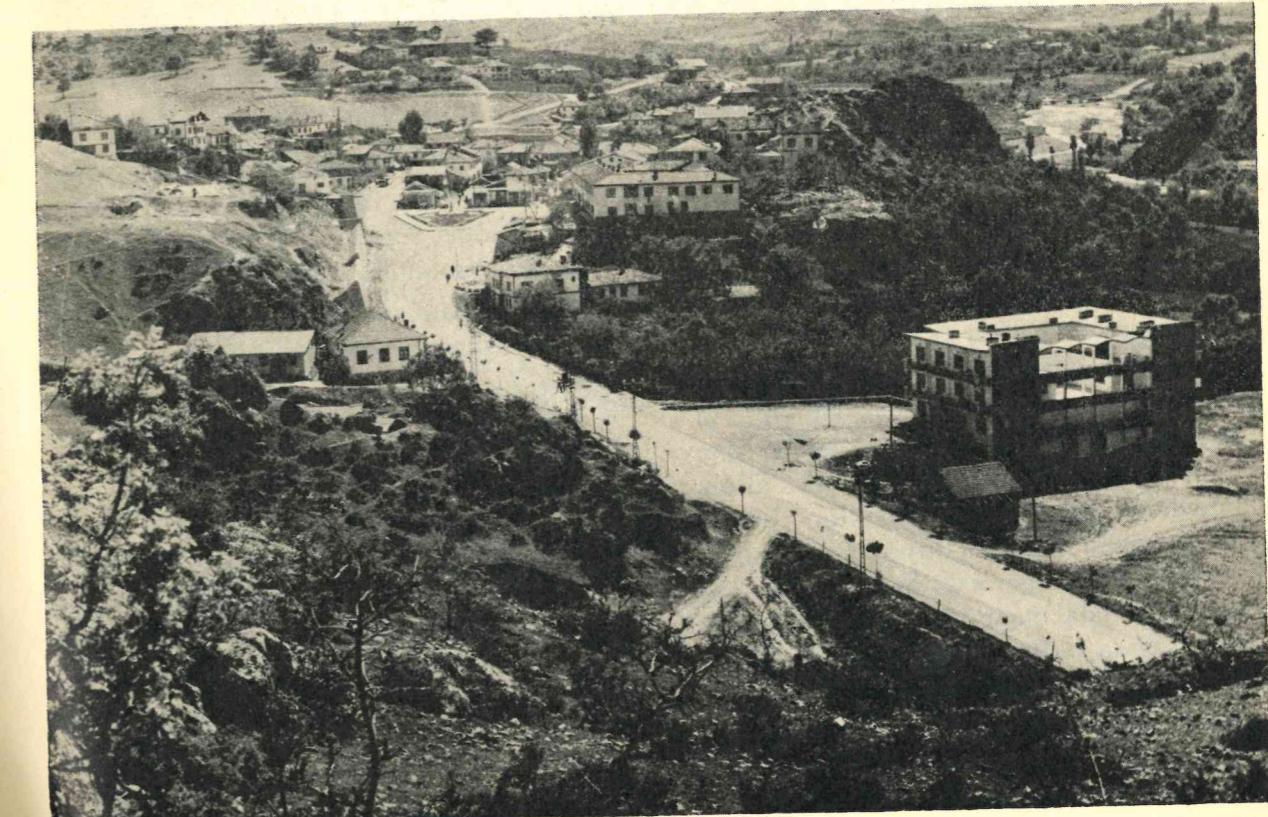
"Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, iktisadî şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölgelere ayrılr."

T. C. Anayasası Madde — 115

Çankırı'nın İdari Tarihi

CANKIRI'NIN İDARI TARİHİ

Selçuklu Beylerinden Gazi Karatekin tarafından Bizans hakimiyetinden kurtarılan Çankırı takriben 1100 yılından sonra Selçuklu hakimiyetine girmiştir. 13. yüzyıl sonuna kadar Çankırı Selçuklulara bağlı kaldı. Selçukluların gerileme ve zayıflaması sırasında Çandaroğulları Beyliğine dahil olan Çankırı 1380 tarihlerinde Osmanlıların eline geçmiştir. 1416 yıllarında Osmanlı padışahlarından Çelebi Sultan Mehmet tarafından Osmanlı İmparatorluğuna dahil edilen Çankırı, önceleri Kütahya'ya bağlı bir sancak beyliği olarak Çerkeş, İskilip ilcelerinden müteşekkildi. Bilâhâre İskilip ilcesi

Çankırıdan bir görünüş

Çankırı Hükümet Konağı

Çankırı'dan ayrılarak Çorum'a bağlanmış, Çankırı yalnız Çerkeş ilcesi ile kalmıştır.

Çankırı'da II. Beyazıt'ın torunlarından man Çelebi'nin Sancak Beyliği yaptığı ve herhangi bir eser bırakmadığı tarihî riyatıldırdır.

Üçüncü devir arazisi üzerinde bulunan Çankırı'da sık sık vukua gelen depremlerin ve zaman zaman büyük âfetler halini alan sellerin 2000 yıllık eserleri toprağın altına gömdüğü anlaşılmaktadır. Nitekim Büyük Cami civarında kubbesi Büyük Cami kapısı hizasında kalmış olan eski hamam, istasyon inşaatı sırasında bugünkü seviyesinden 12 metre aşağıda bulunan mezarlardır bu tahminin kuvvetli delillerindendir.

Etiler devrinde önemli bir şehir, Galatlar devrinde hükümet merkezi, Romalılar - Bizanslılar, Selçuklular devrinde mühim bir beylik, Osmanlılar devrinde de yine önemli

bir Sancak merkezi olan Çankırı Osmanlıların son yıllarında önce Kütahya ve Ankara'ya bir müddet sonra da Yozgat'a, daha sonra da Kastamonu'ya bağlı kalmıştır.

II. Mahmut zamanında Yeniçeri Ocağının kaldırılması üzerine kurulan yeni askeri teşkilât dolayısıyle Ankara'da bir müşşirlik kurulmuş ve Çankırı, Kastamonu, Viranşehir (Eskipazar), Çorum sancakları bu müşşirliğe bağlanmıştır.

XV. yüzyılda bir aralık Çankırı'nın Sivas vilâyeti ile birlikte bir Vali emrinde birleştirildiğini görüyoruz. Evvelce Kastamonu'ya bağlı iken şimdi Çorum iline bağlanan Karğı ilcesinin XVII. yüzyılda Çankırı'ya bağlı olduğunu da Evliya Çelebi seyahatnamesinden öğreniyoruz.

1846 da neşrolunan ilk devlet salnâmesinde Çankırı Sancağıının Ankara vilâyetine bağlı olduğu yazılıdır. 1861 salnâmesinde

Orta Menzil kumandanlık Binası

Ankara vilâyetinin kaldırılarak Çankırı ile birlikte Yozgat'a bağlı olduğu da yazılıdır. Bu durum 1864 tarihli ilk vilâyetler nizamnamesinin tatbikine kadar devam etmiştir. 1867 yılında yapılan yeni teşkilât ile Çankırı Sancağı Çerkeş, Kalecik, İskilip ilcelerinden müteşakkil bir sancak olarak Kastamonu vilâyetine bağlanmıştır. Daha sonra İskilip Çorum'a, Kalecik Ankara'ya verilince Çankırı yalnız Çerkeş ilcesi ile kalmıştır. 1922 yılında Ilgaz nahiyesi ilce haline getirilip Çankırı'ya bağlanmıştır.

Cumhuriyet devrinde 1462 sayılı Vilâyetler İdaresi Kanunu ile Livalar kaldırılarak Vilâyet haline konulunca Çankırı da Vilâyet olmuştur. Çerkeş ve Ilgaz ilcelerinden ibaret olan Çankırı 1944 yılında Kurşunlu ve Şabanözü'nün ilce olmaları sonucu dört ilceli bir vilâyet, 1945 yılında Eskipazar'ın ilce olmasına bir ilceli bir vilâyet haline gelmiştir. Son yıllarda Orta, Eldivan, Yapraklı ve Ovacık ilcelerinin kurulmasıyla bugün dokuz ilce, beş bucak ve 480 köye sahip bir ildir.

MERKEZ İLCE KÖYLERİ

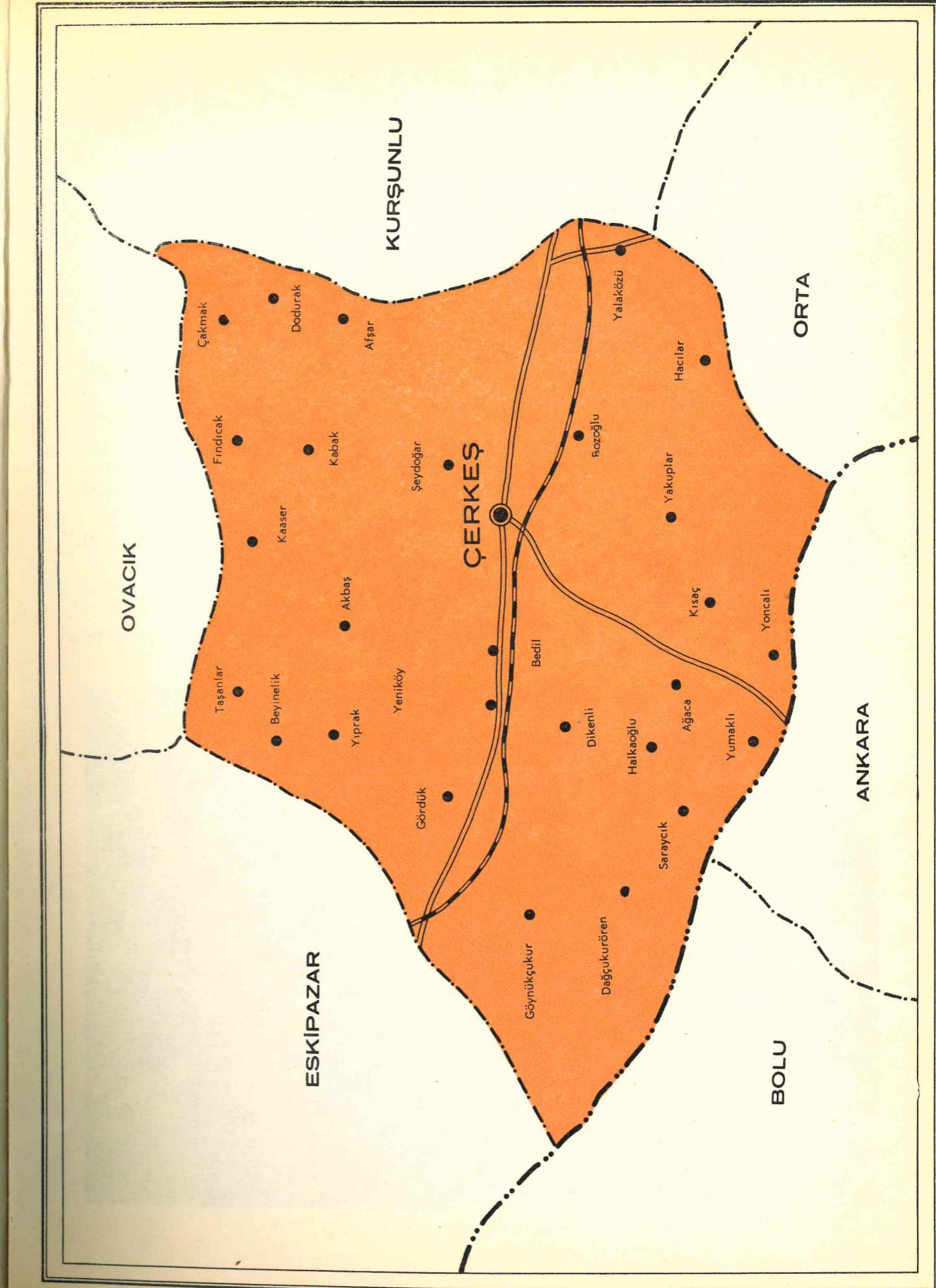
Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Erkek	Kadın	Toplam
1 — Ağızibüyük	Ali Çağlar	128	154	282	
2 — Akçavakif	Ahmet Karakaya	222	219	441	
3 — Akviran	Hüsnü Söyler	154	157	311	
4 — Alicia	Mehmet Özcan	188	193	381	
5 — Aşağıçavuş	Hüseyin Coşkun	151	165	316	
6 — Aşağıpelitözü	İzzet Bulut	339	381	720	
7 — Aşağıyanlar	Ali Çınar	155	164	319	
8 — Ayan	Muharrem Coşar	154	166	320	
9 — Balıbağı	Halil Aksoy	277	269	546	
10 — Bayındır	Ali Kaymakçı	349	357	706	
11 — Boyalıca	Satılmış Budak	672	607	1279	
12 — Bozkır	Mustafa Ateş	219	196	515	
13 — Çayırpinar	Veysel Güneş	279	281	560	
14 — Çiviköyü	Vahit Acar	523	476	999	
15 — Danabaş	Halil Çelebi	212	274	480	
16 — Dede	Ömer Durlank	260	293	553	
17 — Değim	Muharrem Gökmen	120	143	263	
18 — Dutagaç	Hüsnü Öztürk	90	80	170	
19 — Germecce	Satılmış İri	263	300	563	
20 — Dereçati	Recep Şentürk	228	245	473	
21 — Hasakça	Hürrem Öztürk	247	247	494	
22 — Hıdrlık	Hasan Akbaş	77	74	151	
23 — İnaç	Abdullah Kara	237	212	449	
24 — İnandık	Şaban Akman	125	122	247	
25 — İçyenice	Nuri Karataş	188	189	377	
26 — Kapaklı	M. Ali Ceylan	135	117	252	
27 — Karadayı	Hasan Erdoğan	240	260	500	
28 — Konak	Mehmet Gönder	224	219	413	
29 — Doğantepе	Mehmet Özkan	174	174	348	
30 — Kuzu	Sadık Şimşek	56	46	102	
31 — Küçüklü	Hamdi Koruk	173	166	339	
32 — Alanpınar	H. Altınel	183	196	379	
33 — Ovacık	İsmail Karaca	629	649	1278	
34 — Paşa	Yusuf Nuhoglu	53	70	123	
35 — Süleymanlı	Mustafa Sonkaya	97	87	184	
36 — Çatalelma	Mehmet Gül	296	293	598	
37 — Tuzlu	Hurşit Gökçe	218	215	433	
38 — Yukarıçavuş	Hamdi Çoban	176	199	375	
39 — Yukarıpelitözü	Osman Çil	190	221	411	
40 — Satılız	Kadir Yüksek	358	343	701	
41 — Taytak	Ömer Yılmaz	227	231	458	
42 — Altınlı	İsmail Atalay	78	102	180	
43 — Beşdut	Mahir Isa Koca	446	475	921	
44 — Çağabey	Ahmet Çağlar	86	95	181	
45 — Ünür	Mahmut Memiş	584	667	1251	
46 — Alaçat	Mustafa Doğan	272	274	546	

Merkez Kızılırmak Bucağı Köyleri

No. Sıra	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Erkek	Kadın	Toplam
1 — Hüseyinli	Tahir Yılmaz	128	154	282	
2 — Aşağıalegöz	Ismail Salman	222	219	441	
3 — Bostanlı	Cemal Demir	154	157	311	
4 — Cacıklar	Mehmet Akça	188	193	381	
5 — Güneykişla	Veli Sarı	151	165	316	
6 — Hacılar	Ahmet Aydin	339	381	720	
7 — Hallaçlı	Mehmet Sipahi	155	164	319	
8 — Kâhyalı	Salim Gülden	277	269	546	
9 — Karallı	Turan Bugday	279	281	560	
10 — Karamürsel	Hüseyin Alankaya	672	607	1279	
11 — Kavlaklı	Mustafa Çiftçi	219	196	515	
12 — Kemallı	İsmet Şahinkaya	237	245	473	
13 — Korullu	Mevlüt Yılmaz	247	247	494	
14 — Kuzeykişla	Hasan Kaya	77	74	151	
15 — Sakarca	Şükrü Gümmez	238	233	461	
16 — Saraycık	Cemal Çınar	125	122	247	
17 — Tımarlı	Duran Soysal	237	212	429	
18 — Yukarıalegöz	Satılmış Güll	228	245	473	
19 — Bayanpınarı	Hüseyin Yıldız	247	247	494	
20 — Büyükbahçeli	Hasan Şahin	77	74	151	
21 — Karadibek	A. Osman Demir	237	233	460	
22 — Karaömer	Hüsnü Demir	238	233	461	
23 — Tepealegöz	Hüseyin Yavuz	188	189	377	

KORGUN BUCAGI KÖYLERİ

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Erkek	Kadın	Toplam
1 — Ahlat	Kâmil Kaleci	128	154	282	
2 — Gümüşdöven	A. Osman Gönen	222	219	441	
3 — Çukurören	Ata Ünal	154	157	311	
4 — Buğay	Ali Taşdelen	188	193	381	
5 — Dikenli	Sabri Çalışkan	237	245	473	
6 — Yolkaya	Mehmet Küçükaslan	247	247	494	
7 — Demirçevre	Mehmet Oruç	77	74	151	
8 — İkiçam	İsmail Kaya	238	233	461	
9 — Karatekin	İsmail Emir	237	233	460	
10 — Kayıcıvi	Ahmet Kaplan	237	233	460	
11 — Kisecik	İsmail Uğur	238	233	461	
12 — Ortayaka	Ali Öztürk	188	189	377	
13 — Karatepe	Mehmet Yılmaz	228	219	441	

ÇERKEŞ İLCESİ

Tarih Bölümü :

İlceye Çerkeş isminin verilişi halk arasında iki rivayete dayanmaktadır.

1 — Çerkeş dört yol kavşağında kurulduğu için adı «Ciharköse» den galat olarak Çerkeş olmuştur.

2 — İlçenin bulunduğu yer Bağdat yolu üzerinde Atkaracalar ve Bayındır arasında çok önemli bir durak yeridir. Kasabanın bulunduğu saha düzüktür. Askerlerin toplanmasına elverişlidir. Vaktiyle mübaşirlerin topladığı askerler, sefere ve görev yerlerine buradan giderlerdi. Bu sebeple «Çerriçeken» manasına gelmek üzere ilceye Çerkeş adı verilmiştir.

Çerkeş ilcesinin bugünkü kuruluşu eldeki vesikalara göre V. Yüzyılın ötesine gitmektedir. Çerkeş topraklarında çok daha esiden Etiler, Romahilar ve Bizanslılar zamanında şehirler kurulduğu, bu sahada taş üzerine yapılmış kabartma resimler, yazı-

lar, heykeller, köprü ve hamamlardan anlaşılmaktadır.

Taş üzerindeki bu kabartma resimler ile heykel ve yazıların bir kısmı halen Çerkeş Ortaokulunun bahçesinde bulunmaktadır.

Çerkeş 1416 yılında Çankırı ile birlikte Osmanlı İmparatorluğuna bağlanmıştır.

XVII. Yüzyılda Çerkeş ovasında Vardar Ali Paşa kuvvetleri ile Mehmet İpşir Paşa kuvvetleri arasında büyük bir muharebe olmuştur.

Çerkeş'in Millî Mücadeleye büyük hizmetleri vardır. Millî hareketi bastırmak için harekete geçen hilâfet kuvvetleri Gerede ve Safranbolu'yu işgal ederek Çerkeş'e yürümüşlerdir. Çerkeş milis kuvvetleri dermeçatma silâhları ile hilâfet kuvvetlerine karşı harekete geçti. Bu kuvvetlerin Çerkeş'e girmesini önlediği gibi bozguna uğrattı.

O zaman hilâfet ordusundan müsadere edilen bir top hâlen Çerkeş'te muhafaza edilmektedir.

Çerkeş Hükümet konağı

Çerkeş İlcesinden bir görünüş

Çerkeş büyük bir şehir hüviyetini kazanmış iken zaman zaman geçirdiği yangın ve deprem felâketleri yüzünden büyük yıkım görmüştür. 2 Şubat 1944 tarihinde Salı sabahı büyük bir deprem olmuş, Çerkeş hemen hemen tamamen yıkılmış aynı zamanda büyük miktarda can kaybı olmuştur.

1939 yılında çıkan bir yangın sonunda Hükûmet Konağı ve çarşı tamamen yanmıştır.

Coğrafi Bölüm :

Çerkeş İç Anadolu'da Sapanca Gölü çöktü havzasından başlayıp doğuya doğru uzanan Kuzey Anadolu fay hattı üzerinde yurdumuzun devamlı deprem olan alanları içinde Çankırı'ya bağlı bir ilcedir. Ankara - Zonguldak tren yolu güzergâhında olup İstanbul - Kastamonu devlet şosesi içerisinde geçer.

Doğusunda Kurşunlu ve Orta, Batosunda Gerede ve Eskipazar, Güneyinde Kızılcaha-

mam ve Orta ilceleri bulunmaktadır. Bölge dağları; Köroğlu dağları sırasının doğuya doğru uzanan son kollarıdır.

Çevrede belli başlı dağ sırası yoktur, yükseklikleri 1500 - 2034 metre arasında değişen, araziye tamamen dağılmış olan bir çok sarp tepeler vardır. Bu tepelerden en yüksekı Işık tepesidir. (2034 m.) Bundan başka Doğuda Horoz Tepe, Ardıcın sırtı, Harman Seki, Karaçimen ve Civcan Tepleri vardır.

Çerkeş ovası geniş bir düzlük teşkil etmektedir. Güney tarafta Bildircin ve Çiçekli yaylları yer alır.

Çerkeş'in topraklarını tamamen kateden Uluçay Gerede'den gelen Gerede Çayı ile birleşerek Filyos'a karışır. Çerkeş Orta Anadolu'nun kara iklimi mintikasına dahildir. Senelik ortalama sıcaklık 9, ve en yüksek sıcaklık 33, en düşük sıcaklık — 18 civarındadır. Bölgede ortalama yağış miktarı 355 mm. dir.

Kışları çok sert olup Kasım sonunda kar yağmaya bağlar. Ocak ve Şubat ayları en fazla kar yağan ve soğuk aylardır.

İdarî ve Sosyal Durum :

Çerkeş Çankırı'ya 120, Ankara'ya ise 128 Km. dir.

Çerkeş İlçe olarak 1860 yılında kurulmuştur. Çerkeş Merkezinde yedi mahalle ve 51 köyü vardır. Merkez ilcenin nüfusu 2.865 56 köyün ise 23.984 tür.

Çerkeş Orman İşletme Müdürlüğü :

İlcede idarî teşkilât olarak normal ilçe kadrosu dışında Orman İşletme Müdürlüğü

bulunmaktadır. İlçe hudutları dahilinde 13.000 dekar ormanlık saha bulunmaktadır.

Koru ormanı 29.276 Ha., Baltalık orman 10.266 Ha. açıklik saha 112.530 Ha., ve genel saha 152.072 Ha. dır. Orman İşletme Müdürü Nevzat ÇİLOĞLU'dur.

1963 - 1967 yılları arasında 2.900 hektar bozuk orman sahasına 17.300.000 adet çam fidanı dikilmiştir. Fidanların tutma nisbeti % 65 tir.

Çerkeş Orman Fidanlık Müdürlüğü :

Fidanlık 1962 yılında 135.5 hektar saha üzerinde kurulmuştur. Kapasitesi 11.310.000 adet fidan'dır. Bölge ve çevre illerin ağaçlandırmaşmasını sağlayan bu fidanlık aynı zamanda Ankara Noel ağaç ihtiyacını da karşılamaktadır.

Çerkeş Orman İşletme Lojmanları

İ d a r i B ö l ü m

22

İ d a r i B ö l ü m

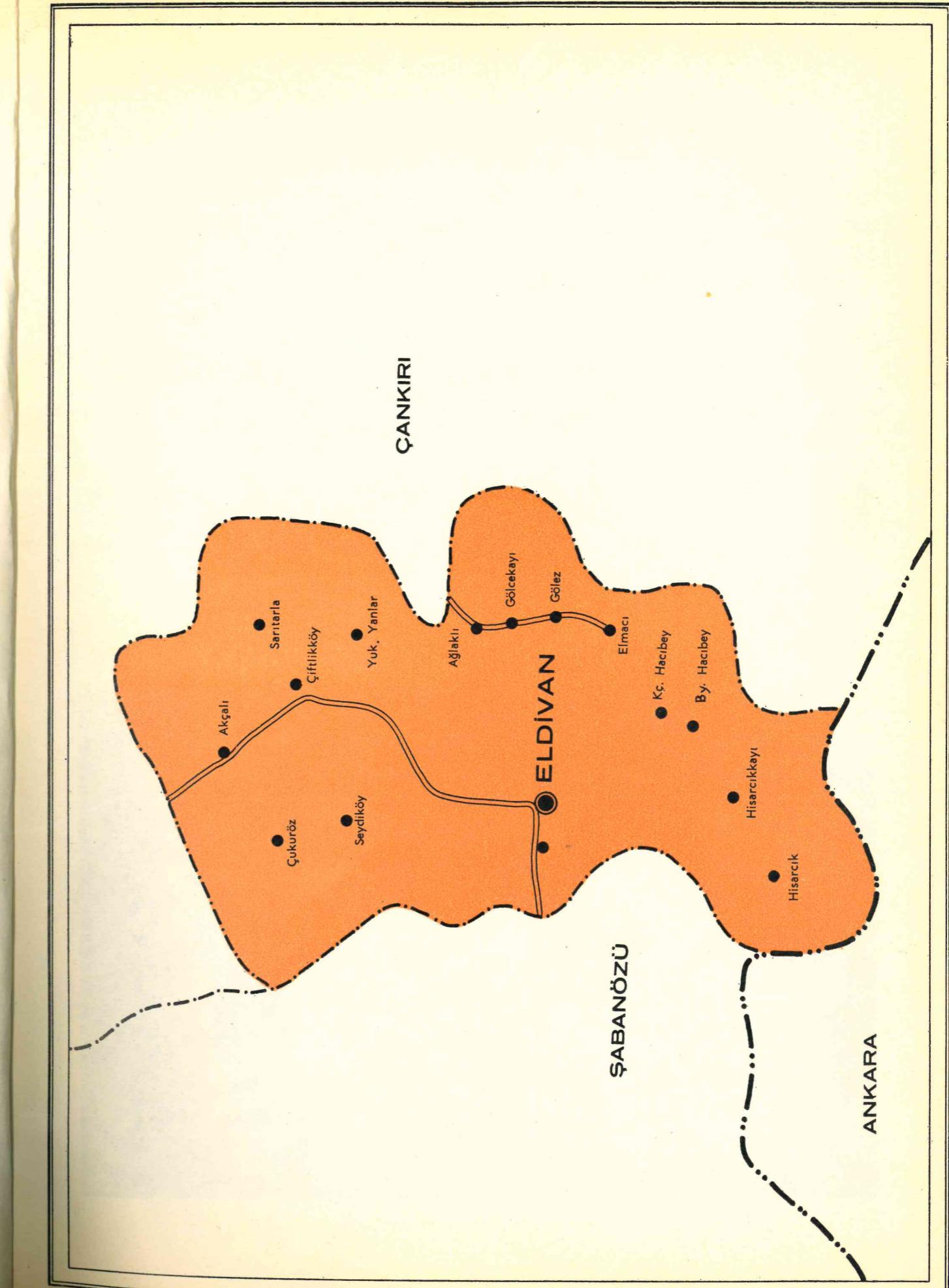
Ç E R K E Ş İ L C E S İ K Ö Y L E R İ

Sıra No.	Mahallenin Adı ve No.	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
Çerkeş Merkez					
1 — Karalar	Mehmet Pınarçı	258	219	477	
2 — Kurtlar	İbrahim Danacı	145	125	270	
3 — Karamuklu	Ahmet Ursavaş	269	144	413	
4 — Yeni	Mustafa Akgül	222	204	426	
5 — Okçular	Mehmet Koçer	162	151	313	
6 — İdris	Mustafa Oniki	218	191	409	
7 — 27 Mayıs	Abdurrahman Yurda	247	202	449	

K Ö Y L E R

Sıra No.	Köyün Adı ve No.	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
1 — Ahirköy	İzzet Yazar	259	232	491	
2 — Ağaca	İlyas Taşdibi	115	99	214	
3 — Aliözü	İsmail Dağpınar	252	231	483	
4 — Bozoğlu	Hüseyin Dolma	462	428	890	
5 — Belkavak	İbrahim Emlâk	206	192	398	
6 — Beymelik	Yaşar Özdurhan	221	205	426	
7 — Çalciören	İkram Kılıç	225	221	446	
8 — Çakmak	Ahmet Bulut	97	91	188	
9 — Dikenli	Kadir Bayar	161	165	326	
10 — Dodurga	Kadir Gökkaya	75	76	151	
11 — Gökçeler	Mehmet Turan	198	189	387	
12 — Hacilar	İbrahim Yurt	285	272	557	
13 — Kabak	Mustafa Evirgen	157	148	305	
14 — Karaşar	Sadık Uslu	179	161	340	
15 — Karamustafa	Rifat Taş	227	204	431	
16 — Kızıllar	İsmail Kirendibi	186	170	356	
17 — Kiremitçi	Ali Bayar	253	223	476	
18 — Meydan	Mustafa Özelli	119	109	228	
19 — Örenli	Mehmet Damgalıkaya	324	301	625	
20 — Saraycık	Ahmet Akpınar	371	346	717	
21 — Yumaklı	Mehmet Sandalci	189	163	352	
22 — Şıhdoğan	Ahmet Akpınar	223	209	432	
23 — Taşanlar	Niyazi Ülker	135	106	241	
24 — Yıprak	Mehmet Danaoğlu	128	102	230	
25 — Y. Çukurören	Mesut Baltoprak	359	332	691	
26 — Yoncalı	Kâzım Kabaçalı	162	141	303	
27 — Yakuplar	Ahmet Tepecik	182	172	354	
28 — Akhasan	Ali Çavdar	142	130	272	
29 — Akbaş	Cemal Topukara	173	155	328	
30 — Avşar	Ali Demir	238	211	449	
31 — Bedil	Ömer Doğan	216	195	411	
32 — Bayındır	Musa Aktuğ	223	219	442	
33 — Çördük	İzzet İncegeliş	92	87	179	

Sıra No.	Köyün Adı ve No.	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
34 — Çaylı	Mustafa Dağpınar	168	159	327	
35 — Dağçukurören	Mehmet Değirmen	132	116	248	
36 — Kuzdere	Osman Akdere	362	333	695	
37 — Fındıcık	Ahmet Kızılkaya	110	101	211	
38 — Göynükçukuru	Sadettin Görgülü	431	406	837	
39 — Halkaoğlu	Mehmet Bayar	112	94	206	
40 — Kuzören	Cemal Uslamaz	113	89	202	
41 — Karacahöyük	Ahmet Üngör	68	57	125	
42 — Kadiözü	Mustafa Yaman	252	228	480	
43 — Kısaç	Eşref Karagöz	161	148	309	
44 — Kadıköy	Recep Akgün	283	269	552	
45 — Gelik Ovacık	Mevlüt Tekdoğan	188	179	367	
46 — Örenköy	A. Kadir Topaloğlu				
47 — Saçak	Muharrem Aktaş	532	488	1020	
48 — Türbaşı	Ali Uzunharman	232	209	441	
49 — Uluköy	Şevket Yavuz	137	124	261	
50 — Yeniköy	Sefer Pamuk	311	287	598	
51 — Yalaköyü	Osman Karaağaç	299	276	575	

ELDIVAN İLÇESİ

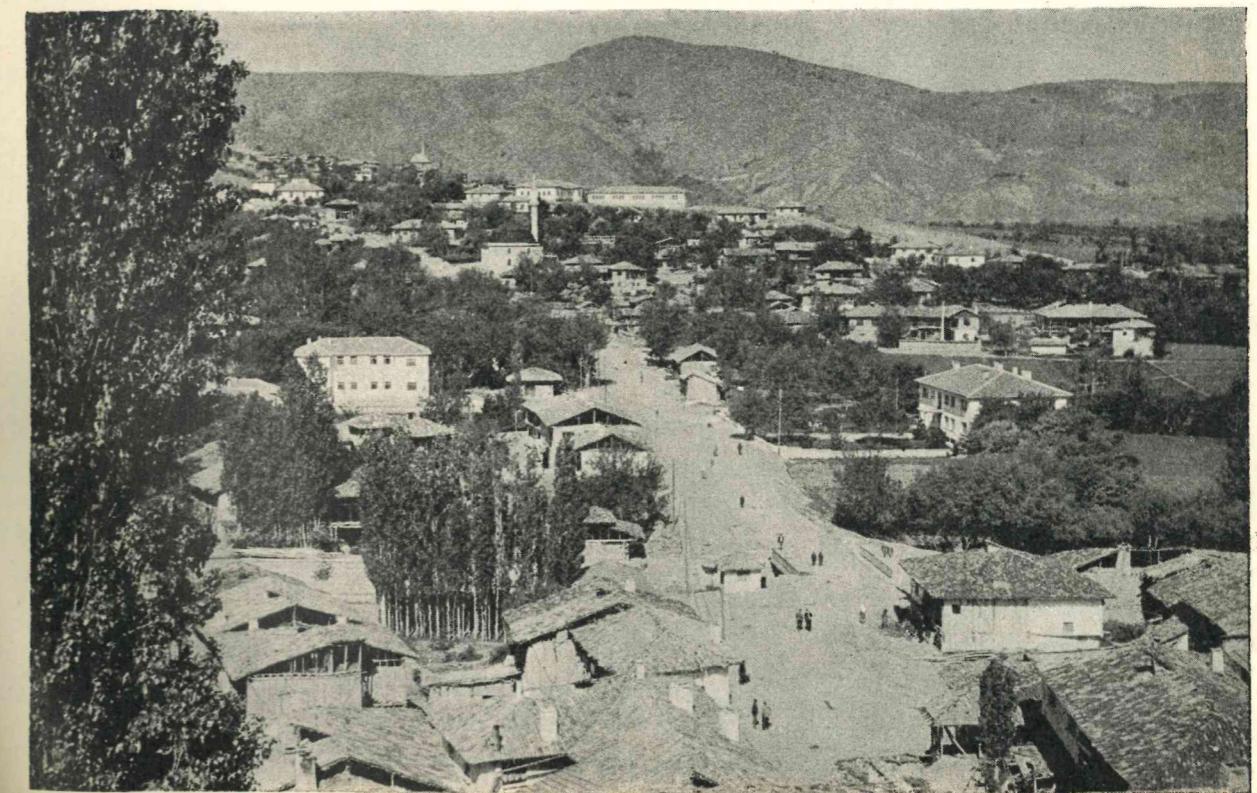
Doğuda Çankırı, Batıda Şabanözü İlçesi, Kuzeyde Korgun Bucağı, Güneyde Kalecik ilceleri ile huduttur. Bu ilçe ismini aldığı Eldivan Dağının kuzey eteklerinde 950 m. yükseklikte bulunan Dümeli ovasında kurulmuştur. 454 Km². arazisi ve 1965 sayımına göre 10.082 nüfusu vardır. 1.286 m. yükseklikteki Eldivan Dağı bölgenin en önemli yaylalarındandır.

Yarı yüksekliğine kadar çam ve meşelerle örtülü olan Eldivan Dağının etrafındaki köylerde ufak korular vardır.

İlçe Merkezi Çankırı, Şabanözü - Orta şosesine 4. Km. lik bir yol ile bağlıdır. Daimî

ve önemli bir akarsuyu yoktur. Karadere, Ekinler ve Sokat Çayı ile beslenerek Dümeli Çayı adı altında ve Çankırı şosesini takiben Açı Çaya karışır. İçme suları boldur. İlçe Merkezi 3.344 nüfusludur. 1959 yılında Çankırı'dan ayrılarak ilçe haline getirilen Eldivan'da birkaç basit bakkal dükkânından başka herhangi bir ekonomik canlılık yoktur.

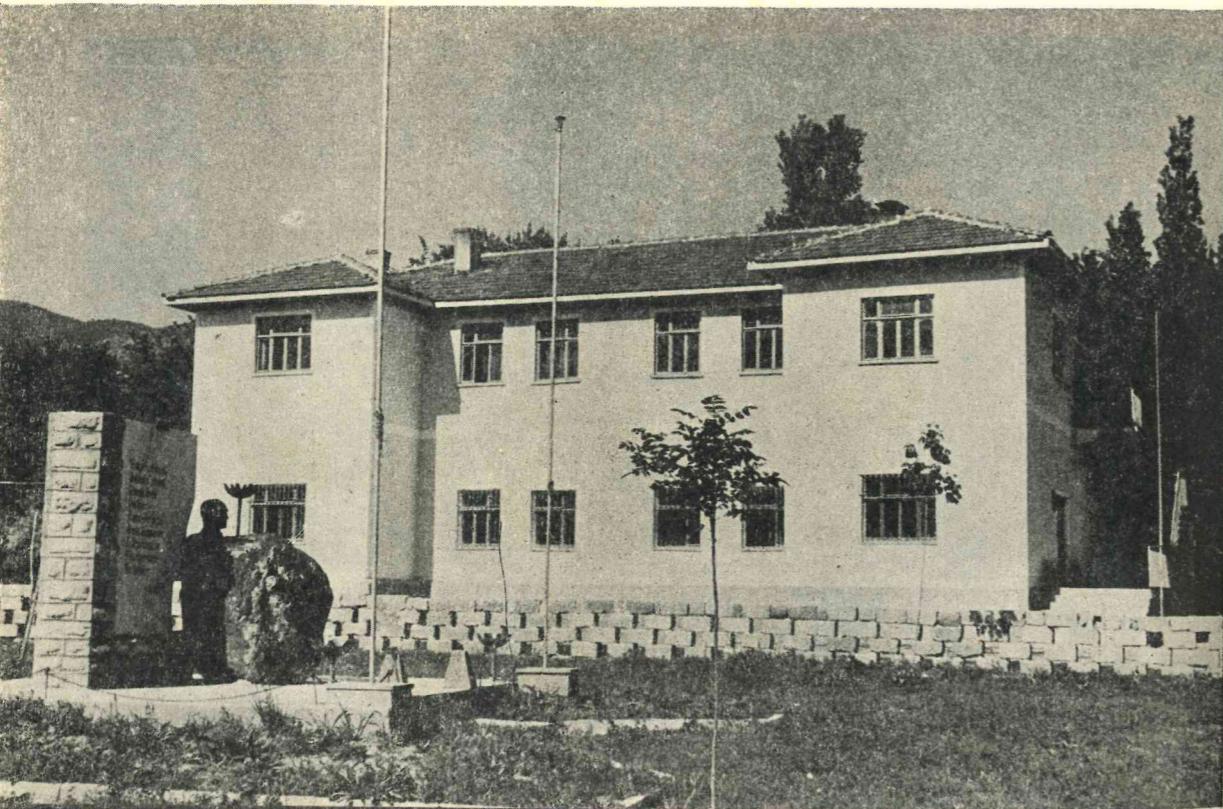
Bol miktarda çeşitli meyve, sebze ve tahlil yetiştirilir. Kirazı meşhur olup her yıl geleneksel kiraz bayramı yapılmaktadır. İçme suları bol ve güzeldir.

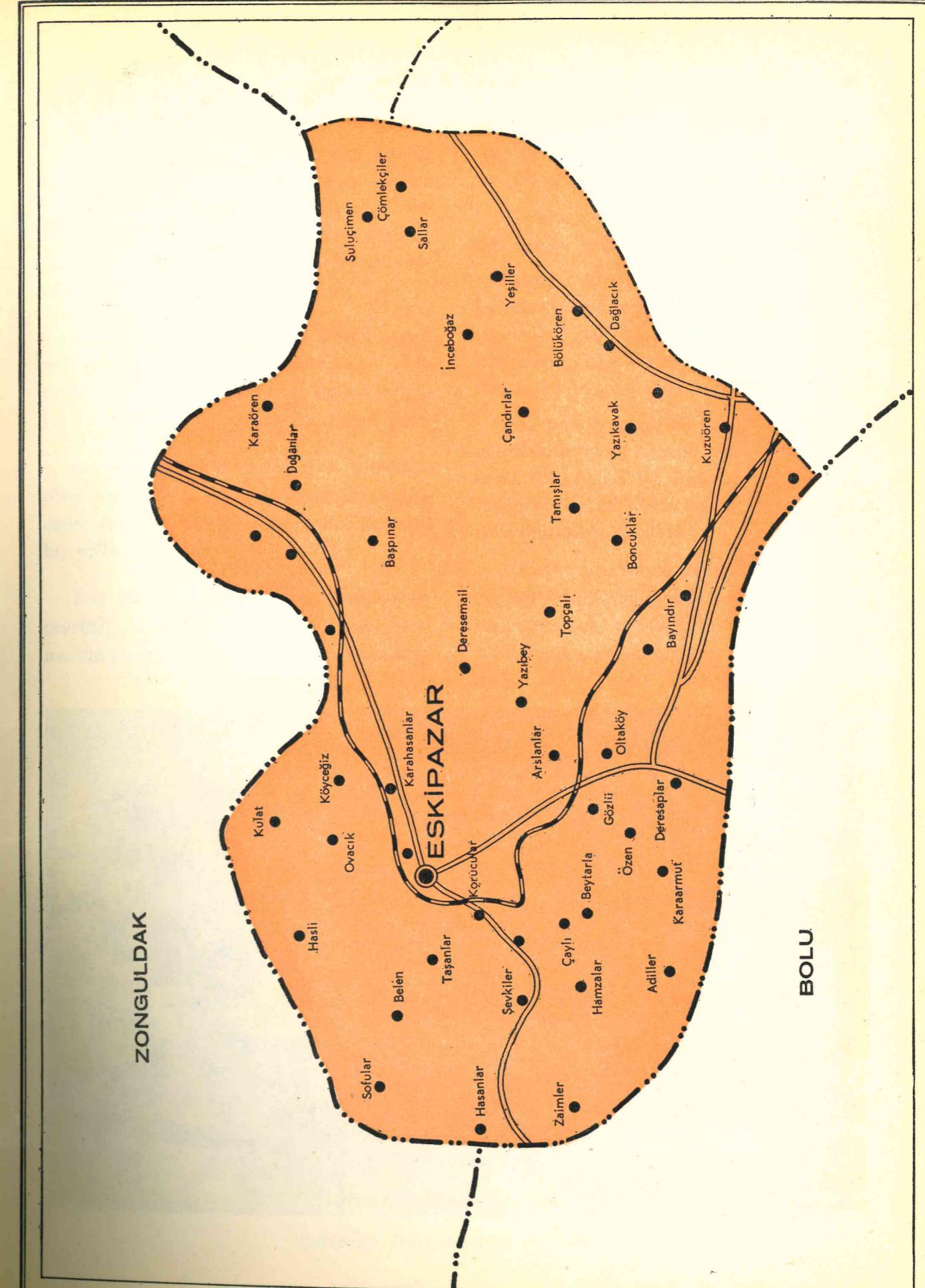
Eldivan İlcesinden bir görünüş

ELDİVAN İLÇESİ KÖYLERİ

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
1 — İlce Merkezi Dümeli			1654	1685	3339
2 — Akçalı	Abdullah Kalay		301	207	508
3 — Büyükhacibey	Fazlı Çelik		255	241	496
4 — Çiftlik	Sükrü Gökcé		126	97	223
5 — Çukuroz	Dursun Güzel		147	130	277
6 — Elmacı	Ali Yıldız		277	257	534
7 — Gölez	İbrahim Satılmış		288	251	539
8 — Gölezkayı	Satılmış Kavlak		219	193	412
9 — Hisarcık	Ahmet Kayacı		178	158	336
10 — Hisarcıkayı	Ali Erdoğan		325	305	630
11 — Küçükhabibe	Sefer Koca		344	278	622
12 — Oğlaklı	Ahmet Gümüş		123	116	239
13 — Saray	M. Ali Gül		498	469	967
14 — Saritarla	Kâzım Yaranbaşı		133	125	258
15 — Seydi	Osman Pehlivan		281	225	506
16 — Yukarıyanalar	Bahri Öztürk		98	98	196

Eldivan Ziraat Bankası binası

ESKİPAZAR İLCESİ

Eskipazar İlcesi, Doğu Çerkeş, Batı Gerede, Kuzeyde Karabük, Güneyde Çerkeş ve yine Gerede ilceleri ile çevrili olup, 696 Km² arazi ve (1965 Nüfus Sayımına göre) 22.352 nüfusa sahiptir. Merkez İlçenin nüfusu 1.887 dir.

Paflagonya devrinden beri ilçenin yerinde bir pazar kurulmuştur. Osmanlılar devrinde (1845) nahiye merkezi haline getirilen Eskipabar, 1945 yılında ilçe olmuştur.

Eskipazar Çankırı'ya 175 Km. uzaklıkta olup, Ankara - Zonguldak demiryolu üzerindedir. Ankara - Karabük asfaltına 3 Km. lik bir yolla bağlıdır.

İlçe, Eleman ve Karatepe ormanları ile çevrilidir. 1944 yılında ilçede Orman İşletmesine ait bir kereste fabrikası kurulmuş

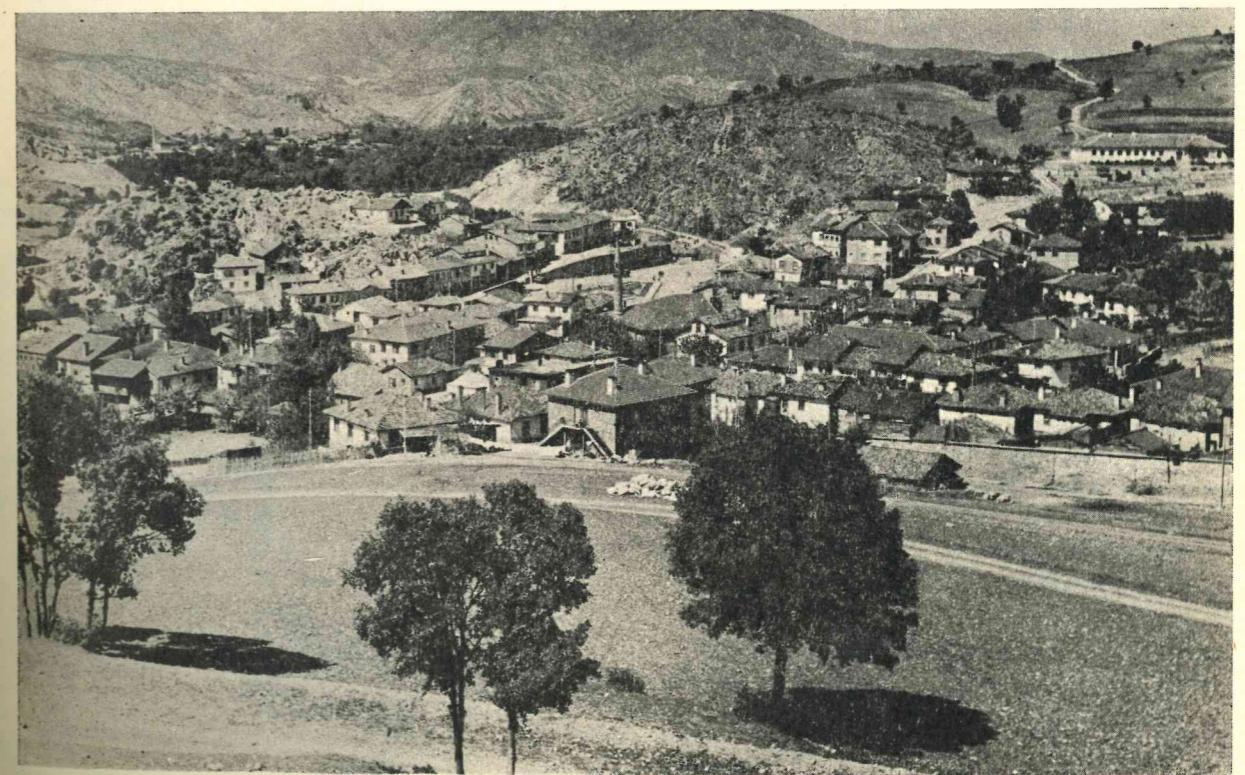
tur. Bilhassa orman denizi adıyla anılan yerler çok değerlidir.

Kereste fabrikasının çevre için ekonomik değeri yüksektir.

İlçede (Viranşehir - Adriyapolis) harabe lerinde boncuk, taş v.s. ile Dereşemail köyünde bulunan tapınaklar (kaya tünelleri) görülmeye değer yerler olup, Paflagonya ve Roma devrinden kalma eserlerdir.

Engebeli ve ormanlık araziye sahip bulunan Eskipazar'da kısmen kara ve kısmen de deniz iklimi görülür. Bilhassa dağların Karadeniz'e bakan kuzey yamaçlarında deniz ikliminin tesiri görülür.

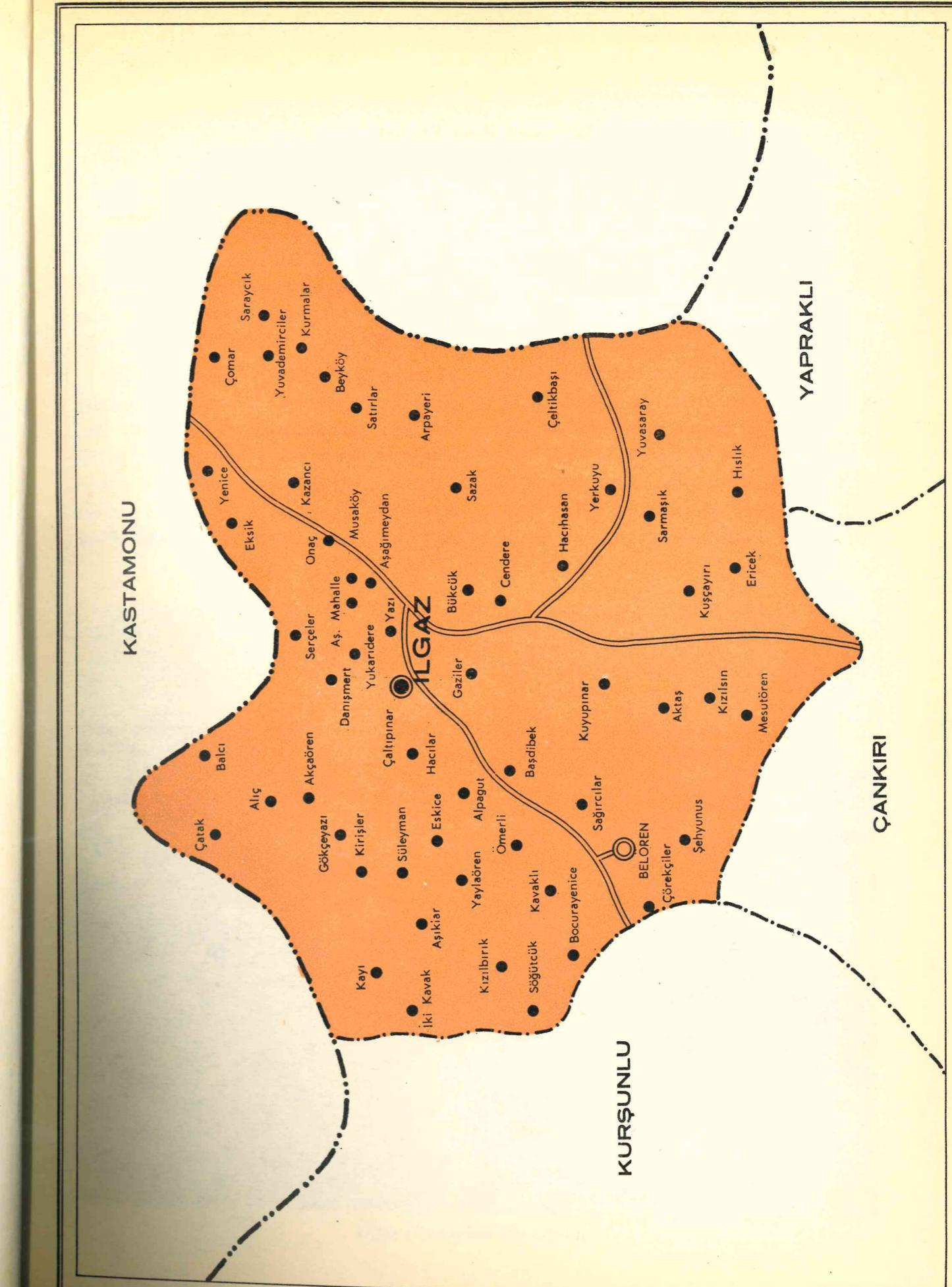
Geçim, başta ormancılık, tahlil ve meyveciliktir. Çalışabilir nüfusun büyük bir kısmı ormancılık ve Karabük Demir-Çelik Fabrikalarında çalışmaktadır.

Eskipazar İlcesinin Genel görünüşü

Eskipazar İlcesi Köyleri

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
1 —	Adiller	Burhan Dönmez	265	232	497
2 —	Arslanlar	Satılmış Çayır	220	213	433
3 —	Babalar	Şakir Çambaşı	150	125	275
4 —	Başpınar	Kâzım Baştaya	260	225	485
5 —	Bayındır	Necip Ekmekçi	332	310	642
7 —	Belen	Kâmil Bostan	110	95	205
8 —	Beytarla	Murat İşık	211	198	409
9 —	Boncuklar	Osman Ölmez	360	343	703
10 —	Bölükören	Recep Çeştepe	185	193	378
11 —	Budaklar	Durmuş Yurdabakan	150	137	287
12 —	Bulduk	Kâzım Şentürk	183	175	358
13 —	Büyükyayalar	Rıza Mert	241	235	476
14 —	Çandırlar	Ahmet Dağtarla	181	168	349
15 —	Çaylı	Recep Kılıç	118	109	227
16 —	Çömlekçiler	Hilmi Derebaşı	180	177	357
17 —	Deresemail	Mehmet Ekren	210	201	411
18 —	Deresoplan	Feyzi Ünal	314	318	632
19 —	Doğancılar	Halil Yeşilçalı	174	184	358
20 —	Doğlacık	Osman Öztekin	328	317	645
21 —	Gözlü	Ali Osman Doğan	135	148	283
22 —	Hamamlı	Kadir Yalçın	330	315	654
23 —	Hamzalar	Enver Yazıcı	350	334	648
24 —	Hanköy	Emin Yazıcı	175	192	367
25 —	Hasanlar	Hakkı Güney	220	233	453
26 —	Haslı	Hidayet Dağlı	201	190	391
27 —	İmanlar	Şaban Cömert	145	135	280
28 —	İnceboğaz	İsmet Seylan	200	195	395
29 —	Karaarmut	İsmail Çırak	201	210	411
30 —	Kapaklı	Durmuş Körögülü	200	196	396
31 —	Kapucular	Ahmet Gündüz	202	211	431
32 —	Karaören	Ömer Şen	170	181	351
33 —	Kıran	İbrahim Ulusoy	142	145	287
34 —	Karahasanlar	Hulusi Özdekk	94	100	194
35 —	Köyceğiz	Dursun Ova	205	180	385
36 —	Kulat	Durmuş Baştaya	103	100	203
37 —	Kuzören	Niyazi Yılmaz	187	160	437
38 —	Ortaköy	Mustafa Baş	190	187	377
39 —	Ova	Şevket Büyükdikmen	160	170	333
40 —	Ozan	Cemali Eker	90	95	185
41 —	Sadeyaka	Adil Akbaş	351	360	711
42 —	Sallar	Hasan Kabadayı	160	140	300
43 —	Sofular	Kâzım Yeniaydın	314	300	614
44 —	Söbüçim(en)	Sadık Yılmaz	235	223	458
45 —	Şevkiler	Hüseyin Söğüt	224	240	464
46 —	Tamışlar	İhsan Özkök	265	251	516
47 —	Topçalı	Hilmi Bodurlar	186	192	378
48 —	Yazıkavak	Mustafa Çalova	191	203	394
49 —	Yazıboy	Hüseyin Kara	238	218	456
50 —	Yürecik	Kadir Sorgun	161	150	311
51 —	Yeşiller	Şevki ÖdemİŞ	230	226	456

ILGAZ İLCESİ

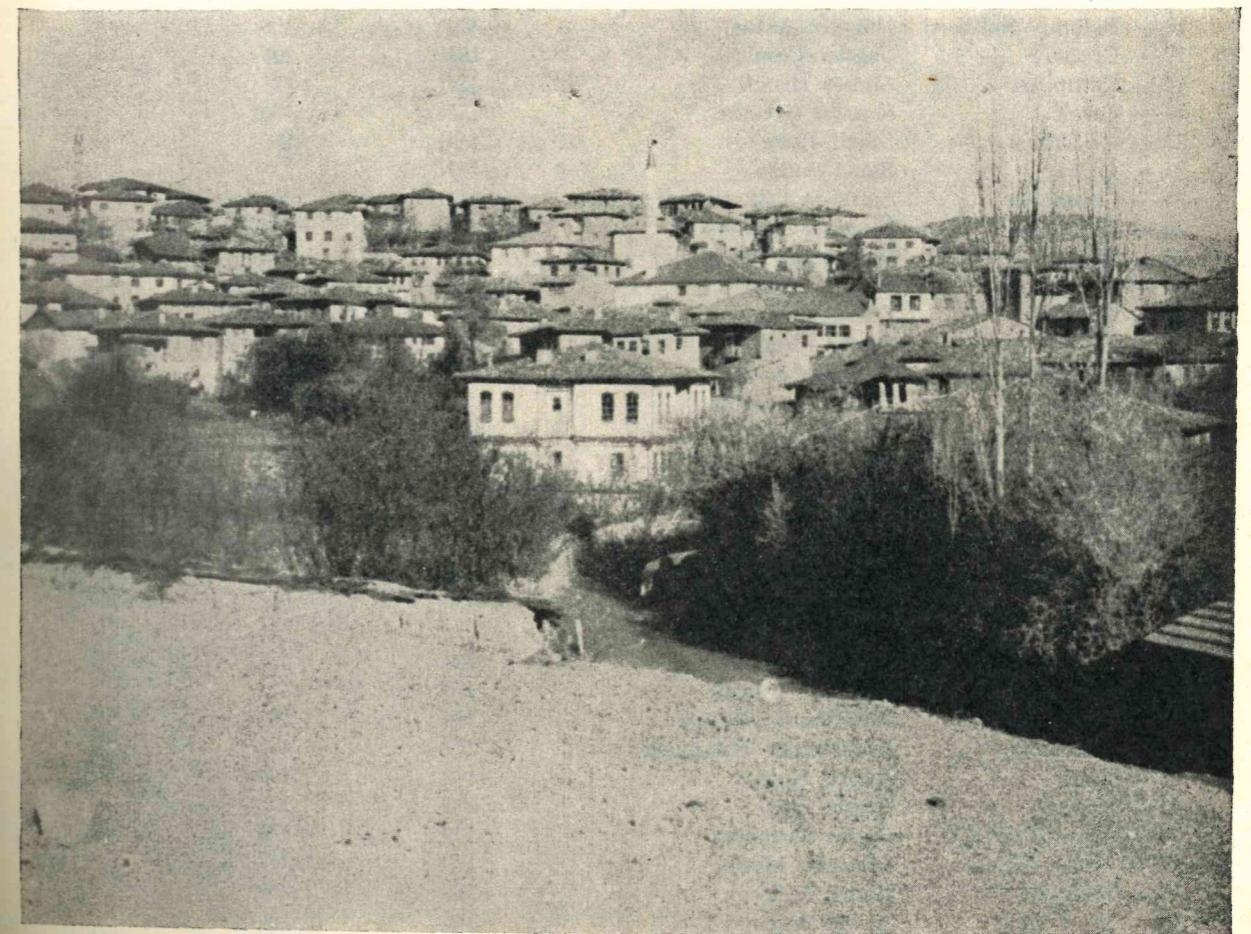
Ilgaz, Kuzey Doğu Anadolu dağlarını Batıda da devam ettiren Ilgaz silsileleri eteğinde kurulmuş, tarihî bir ilcedir. Doğuda Tosya, Batıda Kurşunlu, Kuzeyde Araç ve Güneyde Çankırı Merkez İlceleri ile komşu bulunmaktadır. Ilgaz, Kastamonu, Bolu, Çankırı, Zonguldak, Sinop yollarının bitişigidedir. Yüzölçümü 996 Km². Yüksekliği 905 m. dir.

İlçe Kuzeybatı Anadolu dağlarının en yüksekini teşkil eden Ilgaz silsilesinin muhtelif kolları ile bunların arasında kısmî bir düzük arzeden vadilerden meydana gelmiş, arızalı bir bölgededir. Dağlar çam ormanları ile kaplıdır. Ova olarak ancak kasabanın kurulduğu, küçük tepenin etrafında Devrez

ve Gökçay ile Bozan Deresi arasında meydana gelmiş ufak bir saha vardır.

Ilgaz eski bir ilçe olup, 27.939 nüfus ve 73 köyü vardır. Kasabanın nüfusu 2.924 tür.

Ilgaz bir çok harplerde, silsilesinin tabii müdafası ile Çankırı ilinin masum kalmasını sağlamıştır. Romalılar ve daha eski devirlerden kalma eserleri vardır. Bunlardan : Kale köyündeki harap olmuş kale, İn köyündeki kaya mezraları, Ilgaz önungdeki höyükler ve hükümet konağı önündeki iki aslan. Ilgaz ormanları ile çevrili olan ilce turistik bakımından değer taşımaktadır. Devrez Çayı vadisi meyveciliğe bilhassa elma ve çeltik yetiştirmeye elverişlidir.

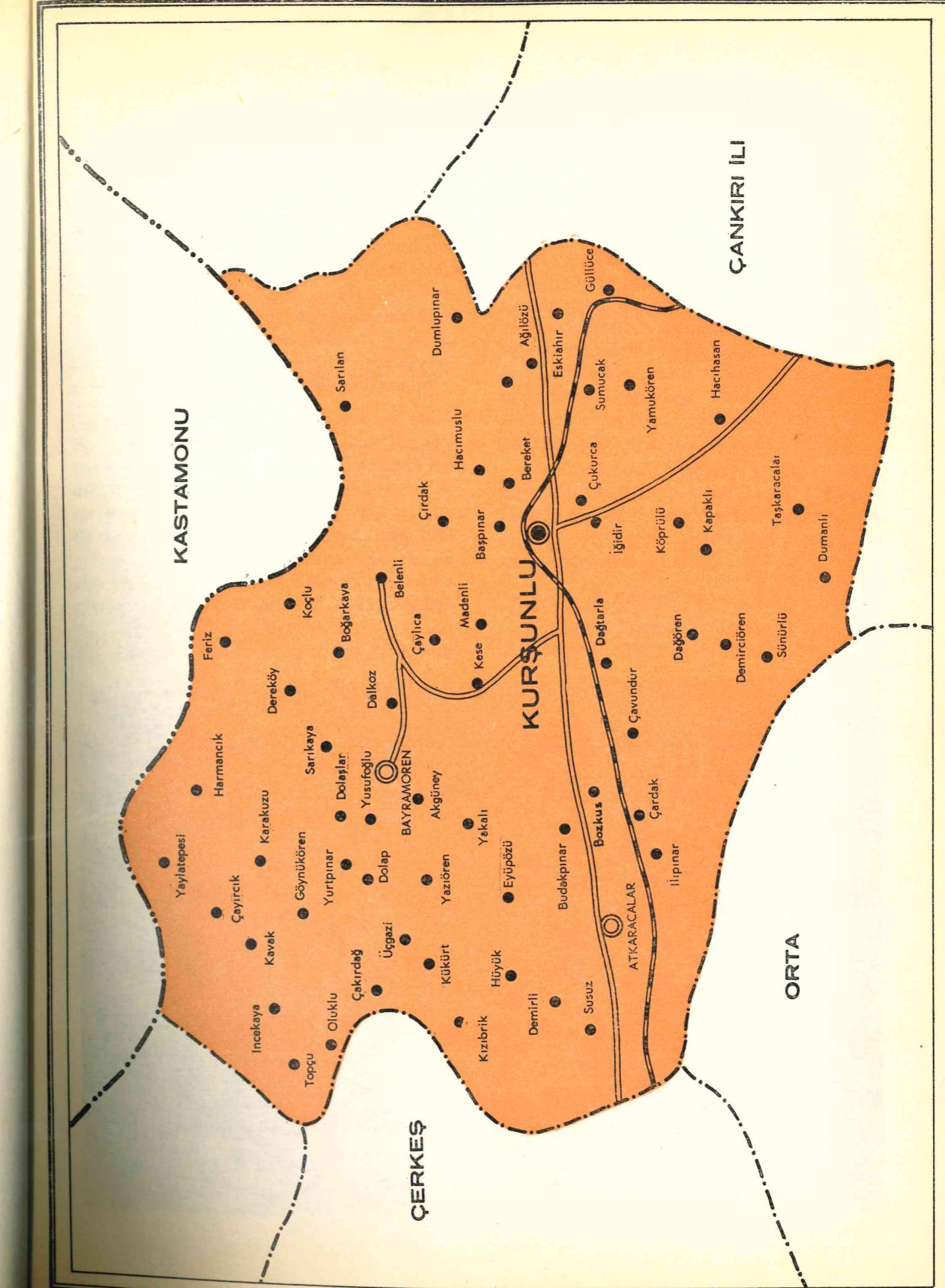

Ilgaz İlcesinden Bir Görüniüş

ILGAZ İLCESİ KÖYLERİ

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	NÜFUSU		
			Kadın	Erkek	Toplam
1 — Kaza Merkezi	Ahmet Özdemiroğlu				
	Recep Çavdar				
	Ahmet Çağlar				
	Hakki Büyükdemirci		1750	1757	3507
2 — Akçaören	Mustafa Usta		58	75	133
3 — Aktaş	Mehmet Kezzap		220	343	563
4 — Aliç	Halil Yeşil		102	160	262
5 — A. Bozan	Hasan Çayır		52	55	107
6 — Arpayeri	Muharrem Usta		142	145	287
7 — Alibey	Murat Ezer		127	110	237
8 — A. Dere	İlyas İyigüngör		88	85	173
9 — A. Meydan	Mustafa Balci		67	65	132
10 — Alpagut	Eşref Sever		98	110	208
11 — Aşıklar	Satılmış Yüce		63	70	133
12 — Belsögüt	İlhan Yılmaz		119	125	244
13 — Balcıköy	Şevket Sütyar		175	186	361
14 — Beyköy	Süleyman Dile		112	121	233
15 — Başdibek	Sefer Soysal		272	300	572
16 — Bükcük	Ahmet Yılmaz		230	205	435
17 — Bozathı	Rifat Güл		171	170	341
18 — Belören Nahiyesi	Hürrem Aktaş		300	300	600
19 — Cendere	Osman Çomarlı		184	200	384
20 — Çaltıpınar	Ahmet Özbek		124	135	259
21 — Çatak	Numan Çatalca		352	360	712
22 — Çeltikbaşı	Yusuf Karabey		169	160	329
23 — Çomar	Sabri Şaban		137	135	272
24 — Çörekçiler	Satılmış Gür		389	500	889
25 — Danişman	Durmuş Karataş		125	133	258
26 — Eksik	Muharrem Topal		143	140	283
27 — Ericek	Yunus Şengül		87	85	172
28 — Eskice	Servet Yüksel		43	55	98
29 — Gaziler	Recep Akan		272	270	542
30 — Gökçeyazı	Satılmış Kaya		150	153	303
31 — Güney	Ömer Başçeşme		124	125	249
32 — Hacıhasan	Ali Gençay		365	383	748
33 — İlçilik	Sadık Sağır		416	430	846
34 — İnköy	Recep Yeşil		101	105	206
35 — İki Kavak	Halit Yalçın		193	191	384
36 — Kale	Hilmi Torun		373	400	773
37 — Kazancı	Hasan Bal		130	134	264
38 — Kızılsin	Hasan Gümbal		260	260	520
39 — Kurmalar	Ramazan Ateş		72	80	152
40 — Kuyunpınar	Feyzullah Canlı		240	257	497
41 — Kuşçayı	Mehmet Namli		400	407	807
42 — Kırışlar	Abdulkadir Çırpan		188	200	388
43 — Kızılıbrık	Abdulkadir Kılçkaya		129	130	259
44 — Kayı	Şükrü Kartal		178	199	377
45 — Kavaklı	Kadir Akıl		110	115	225
46 — Mesutören	Salim Kocamaz		130	130	260
47 — Musa Köyü	Mehmet Metin		130	137	267
48 — Mülâyim	Sadık İpek		265	268	533
49 — M. Yenice	A. Ali Doğancı		140	146	286
50 — Okçular	Mehmet Güler		149	149	298

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	NÜFUSU		
			Kadın	Erkek	Toplam
51 — Onaç	Ziya Yavan		115	117	232
52 — Ödemiş	Kadir Öz		148	148	296
53 — Ömerli	Halil Karagöz		190	190	380
54 — Saraycık	Bekir Yaylacı		305	305	610
55 — Sarmaşık	İhsan Küsmen		200	200	400
56 — Satlar	A. Ali Kutlu		50	45	95
57 — Sazak	İbrahim Dayı		100	100	200
58 — Seki	Mehmet Altintop		197	210	407
59 — Serçeler	Abdullah Yavuz		119	138	257
60 — Sağırlar	Murat Çayır		100	105	205
61 — Süleymanhacılar	Yusuf Genç		160	165	325
62 — Söğütçük	Yunus Afacan		105	107	212
63 — Şihyunus	Yunus Çakır		220	227	447
64 — Yazıköy	A. Ahmet Al		86	80	166
65 — Yerkuyu	Fahit Erdoğan		315	315	630
66 — Yukarı Bozan	Mahir Kaynarçı		164	170	334
67 — Y. Dere	Muharrem Karagöz		75	80	155
68 — Y. Meydan	Recep Meydanlı		83	79	162
69 — Y. Demirciler	Hidayet Güray		103	110	213
70 — Yaylaören	Ahmet Çendek		173	173	346
71 — Ye. Demirciler	Abdullah Evcimen		69	69	138
72 — Yenice	Fazlı Özçelik		102	100	202
73 — Yalaycık	Muhiddin Ağa		95	96	191
74 — Yuvasaray	Hasan Tiryaki		335	338	673
Toplam			14023	14621	28644

KURŞUNLU İLÇESİ

Tarih Bölümü :

Bugün Kurşunlu Kalesi diye anılan kalenin doğu yamacındaki harâbe kalıntılarından anlaşıldığına göre, bu kalenin taş duvarla çevrili alanında Karacaviran adı altında küçük bir köy halinde kurulan Kurşunlu, 17. yüzyıldan sonra etrafında bulunan Kurşunlu, Yazır, Ören, Comartlar, Aharcık, Ömer, Sülüklü ve Ebceler köylerinin birleşmesinden meydana geldiği bilinmektedir.

Elde mevcut tapu kayıtlarına göre, önceleri Kurşunlu kadılığına bağlı olan Karacaviran köyü sonraları Ulumelan (Belenli) kadılığına bağlanmış olup 1882 yılında bucak merkezi olarak Çerkeş ilcesine, 1912 tarihinde de Ilgaz ilcesine bağlandıktan sonra 1944 yılında bugünkü mülki taksimat içindeki yerini almıştır. Sözü geçen kalenin adının Andinata olduğu ve Bizanslılar devrinden kaldığı anlaşılmaktadır. Evvelce buralara gelen çeşitli Türk boyları bu civara yerleşmiş-

ler ve bulundukları yerlere kendi boy adlarını vermişlerdir. Yazar, Kurşunlu ve Comartlar gibi.

Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında kendi çevresi içinde bozguncu faaliyetlere girişen Anzavur Çete ordusuna karşı Çerkeş dolaylarında verilen savaşa Kurşunlu halkı da katılarak millî kuvvetlerin safında yer almıştır. Buradan Refet Paşa'nın komandasındaki orduya katılan Kurşunlu'lar, Yozgat'ta çıkan Çapanoğlu isyanını da bastırmak üzere cepheye gitmişler ve bu yolda yüzlerce şehit vermişlerdir.

Millî Mücadele yılları sırasında çevre köylerden Ankara'ya kadar çeşitli cephane ve gıda maddelerini taşıyarak feragatle hizmet gören Kurşunlu halkın bu gayretleri takdire şayandır.

Coğrafiya Bölümü :

Kurşunlu İlçesi Doğudan Ilgaz ve Çankırı, Batıdan Çerkeş, Kuzyeden Ovacık ve

Kurşunlu'dan Bir Görünüş.

Araç, Güneyden Orta ve Şabanözü ilceleri ile çevrili olup, yüzölçümü 1895 Km². dir. Deniz seviyesinden yüksekliği 1158 m. dir. İlcenin çevresi dağlarla kuşatılmıştır. Belli başlı yükseklikler arasında Derviş Tepe 1763 m., Tuğkaya 1682, Melan Dağı 1313, Çubuk Dağı 1766 m. dir. Bölgenin Kuzeydoğu volkanik arazi hüviyetindedir. Özellikle Göynükören toprakları çok engebelidir. İlçe arazisi genel olarak sarp ve taşlıktır. Devrez ve Melan Çayı kenarındaki bir kısım sulak arazide meyve ve sebze yetiştiirmektedir. Arazinin diğer kısımları tamamen kırçık olup, bu topraklarda verim bire karşı 5-10 arasında değişir.

1944 yılında vuku bulan büyük depremde ilçe merkez ve köyleri çok zarar görmüş, merkezde 3 minare ve köylerde yüzlerce ev oturulamaz hale gelmiştir. Bu depremde ilce merkezine yakın köylerde 150 kişi ölmüştür. Aslında Kurşunlu ilcesi, Tosya - Ilgaz - Sarıkaya dağları ve Çerkeş istikametinde uzanan fay hattı üzerinde olup bu hat devamlı deprem bölgesi olarak tespit edilmiştir.

Kurşunlu Folklör Ekibi.

Melan Çayı yılın birçok aylarında geçit vermez. Aşırı yağışlar sebebiyle zaman zaman zararlı olan sel olaylarına raslanabilir. Taşkaya dolayları hariç olmak üzere içme suyu yönünden zengindir. Sulama suyu itibarıyle daha da elverişsiz bir durumda sayılabilir. Tabii göl olmamakla beraber hayvanların ihtiyacına cevap vermek amacıyla yapılan Dumanlı Gölüyle, Kurşunlu merkezindeki Büyük ve Küçük göller sun'ı göl karakterindedir.

İdarî Bölüm :

Kurşunlu İlcesi önceleri Çerkeş, daha sonra da Ilgaz ilcelerine bağlı iken 1944 yılında ilçe olmak üzere bugünkü idarî kuruluşu sahip olmuştur. İlçeye bağlı Atkaracalar ve Bayramören bucakları vardır. Merkez ilçeye 28 köy, Atkaracalar bucağına 15 köy, Bayramören bucağına ise 25 köy bağlı olup, toplam olarak 68 köyü vardır.

İlçe Merkezinin nüfusu 1967 durumu itibarıyle 3.068, köylerin ise 28.764 kişi olmak üzere toplam olarak 31.832 nüfusa sahiptir.

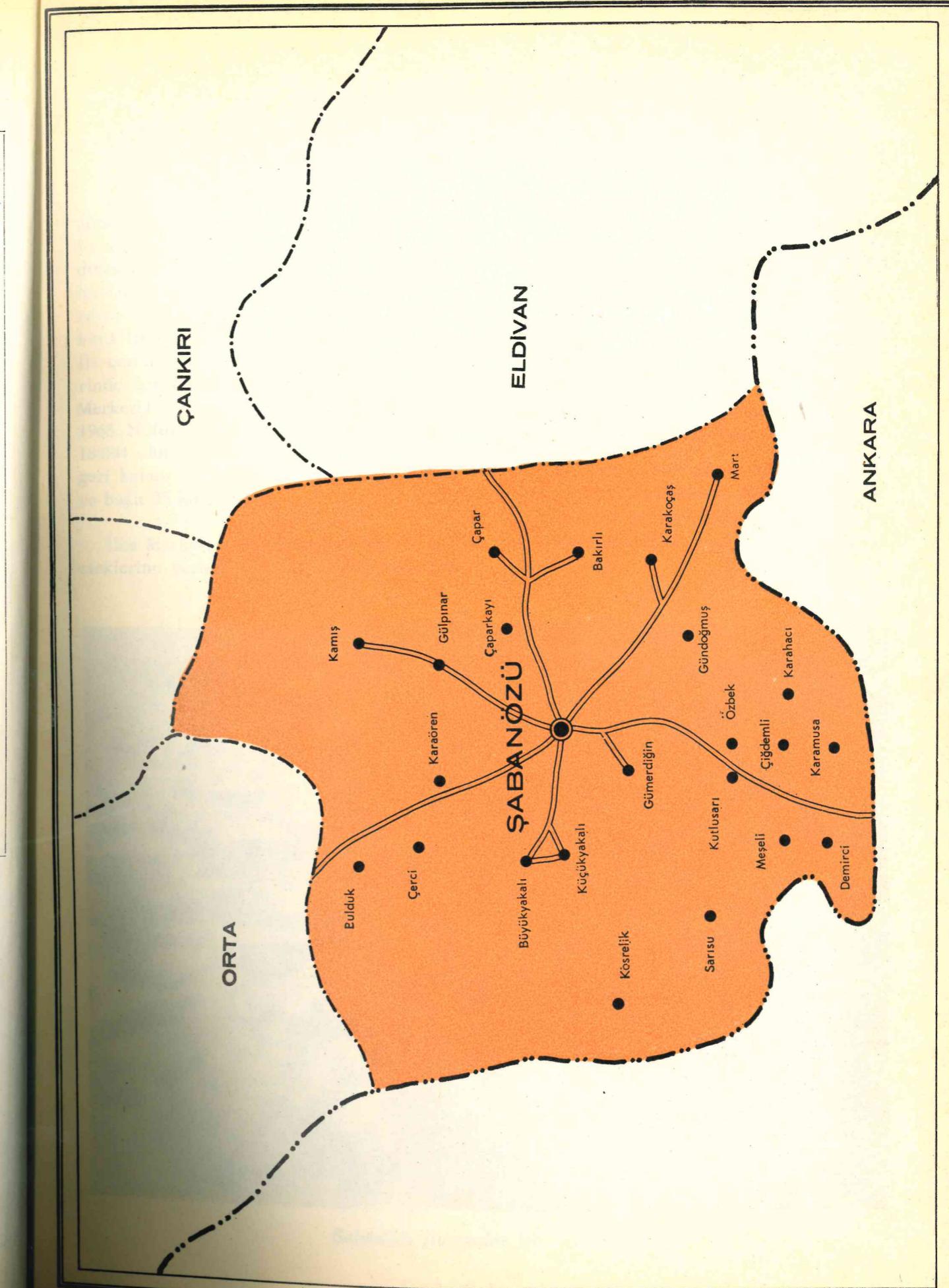
KURŞUNLU İLCESİ KÖYLERİ

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	NÜFUSU		
			Kadın	Erkek	Toplam
1	Merk. Çal Mah.	Mehmet Duman			
	Cömretler Mah.	Raşit Osun			
	Hacıbekir Mah.	Arif Benli			
	Kalekapı Mah.	Tevfik Duru			
	Yeni Mah.	Kadir Manlı			
	Yeşil Mah.	İbrahim Topcu	1374	1681	3055
2	Ağlıözü	Hasan Uğurlu	118	117	235
3	Bereket	Tevfik Pehlivân	116	129	295
4	Başovacık	Adil Durmuş	92	88	180
5	Beşpinar Mah.	Osman Ayrancı	123	102	225
6	Çaylıca	İbrahim Kavak	144	142	286
7	Çırdak	Niyazi Erince	139	130	269
8	Çukurca	Hamdi Kara	135	131	266
9	Çatkese	Recep Çakır	246	240	486
10	Dağören	Hakki Gölcük	102	85	187
11	Demircören	Bayram Gümrah	186	152	338
12	Dağtarla	Kadir Şahin	108	169	377
13	Dumanlı	Hasan Şeker	626	493	1119
14	Dumlupınar	Şaban Tüzüner	614	546	1160
15	Eskihir	M. Ali Öz	236	215	451
16	Göllüce	Sefer Korabali	176	157	333
17	Hacimuslu	Arif Tekin	377	317	694
18	Hocahasan	Mevlüüt Sayılı	375	363	738
19	İğdır	Ahmet Ecik	154	118	272
20	Kapaklı	Mehmet Ayan	290	255	545
21	Kızılca	Nihat Arslan	215	200	415
22	Köpürlü	Muzaffer Güngör	203	241	444
23	Madenli	Mehmet Kılıç	160	119	279
24	Sivricek	Mustafa Yalçın	400))J	735
25	Sarıalan	Mehme Aygen	223	200	423
26	Sumucak	Hüseyin Şen	224	220	444
27	Sünürü	Kasım Özdemir	222	178	400
28	Taşkaracalar	Hakki Koç	487	430	915
29	Yeşilöz	Osman Aloğlu	280	182	462
30	Yamukören	Hüseyin Öter	155	163	318

Bayramören Bucağı Köyleri

31	Bayramören	Süleyman Güngör	229	222	451
32	Aluçakseki	Hasan Adıgüzel	131	134	255
33	Akgüney	A. Osman Kartal	84	65	149
34	Boğazkaya	Ali Alay	57	37	94
35	Belenli	İbrahim Öztürk	170	218	388
36	Çayircık	Ali Çelikkar	113	90	203
37	Dalkoz	Mehmet Kaya	189	165	354
38	Dere	Şaban Kışla	123	99	222
39	Dolaşlar	Satılmış Özgün	142	112	254
40	Dolap	Sadık Şaşmaz	141	126	267
41	Feriz	İsmail Bağlan	92	86	178
42	Göynükören	Hüseyin Karakaya	210	142	352
43	Harmancık	Ahmet Oda	210	129	339
44	İncekaya	Ali Uzun	160	116	276

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
45 —	Karataş	Sadık Yazıcı	141	107	248
46 —	Kavak	Yusuf Emirali	188	147	335
47 —	Karakuzu	Mehmet Aksöz	325	268	593
48 —	Koçlu	Yakup Yeşilova	224	158	382
49 —	Olkulu	Selâhaddin Güldür	123	127	250
50 —	Oymağaç	Hüseyin Pamuk	124	97	221
51 —	Sarıkaya	Kâmil Aslan	69	55	124
52 —	Topçu	Haşim Haslah	102	90	192
53 —	Yusufoğlu	Hüseyin Dereli	173	163	336
54 —	Yaylatepe	Ahmet Kaydin	179	98	277
55 —	Yurtpinar	Selâhattin Aslan	100	84	184
ATKARACALAR					
56 —	Hoca Mah.	Mehmet Tezcan	1491	1476	2958
57 —	Gazibey Mah.	Kâsim Karatop			
58 —	Kiran Mah.	Mustafa Yürekli			
59 —	Molla Osman	Cafer İnal			
60 —	Budakpinar	Salih Sevim	297	263	560
61 —	Bozkuş	Zeki Eryavuz	171	150	321
62 —	Çardak	Hüsnü Yücel	482	455	927
63 —	Çavundur	Satılmış Başpmar	354	404	658
64 —	Çakır Bağ	Tahir Soydal	155	139	294
65 —	Demirli	Arif Yardaş	174	155	329
66 —	Eyüpozü	Nuri Duman	140	136	276
67 —	Hüyük	V. Ekrem Baydn	218	193	411
68 —	Ilıpınar	Mustafa Dilbaz	128	126	254
69 —	Kükürt	Sadık Bil	286	291	577
70 —	Kızılıprik	V. Ali Yatak	160	140	300
71 —	Üçgazi	Osman Göksal	87	81	168
72 —	Susuz	Y. Satılmış Sertkaya	106	97	203
73 —	Yakalı	Cemil Ül	96	87	183
74 —	Yazı Ören	Osman Tatlıçeşme	70	72	142

ŞABANÖZÜ İLÇESİ

Coğrafi Durum :

Şabanözü İlçesi Çankırı İlinin 45 Km. güneybatısında kısmen orta, ve kısmen de Kuzey Anadolu bölgesi üzerinde Doğu Eldivan İlçesi ve Eldivan Dağı, Batıda Kızılcahamam, Çubuk İlçesi ile Aydos Dağı, Kuzeyde Orta İlçesi ve Sani Dağı, Güneyde Ankara İline bağlı Kalecik ve Çubuk İlceleri ile çevrili 880 Km². engebeli bir arazi üzerinde kurulmuş, deniz seviyesinden (İlçe Merkezi) 1010 m. yükseklikte bir İlcedir. 1965 Nüfus Sayımına göre toplam nüfusu 18.094 olup, bunun 2.247 si merkez ilcede, geri kalan ise köylerde yaşamaktadır. İlçe ye bağlı 25 köy vardır.

İlce Merkezi ve köyler genel olarak tepe eteklerine yerleşmişlerdir. İklim itibarıyle

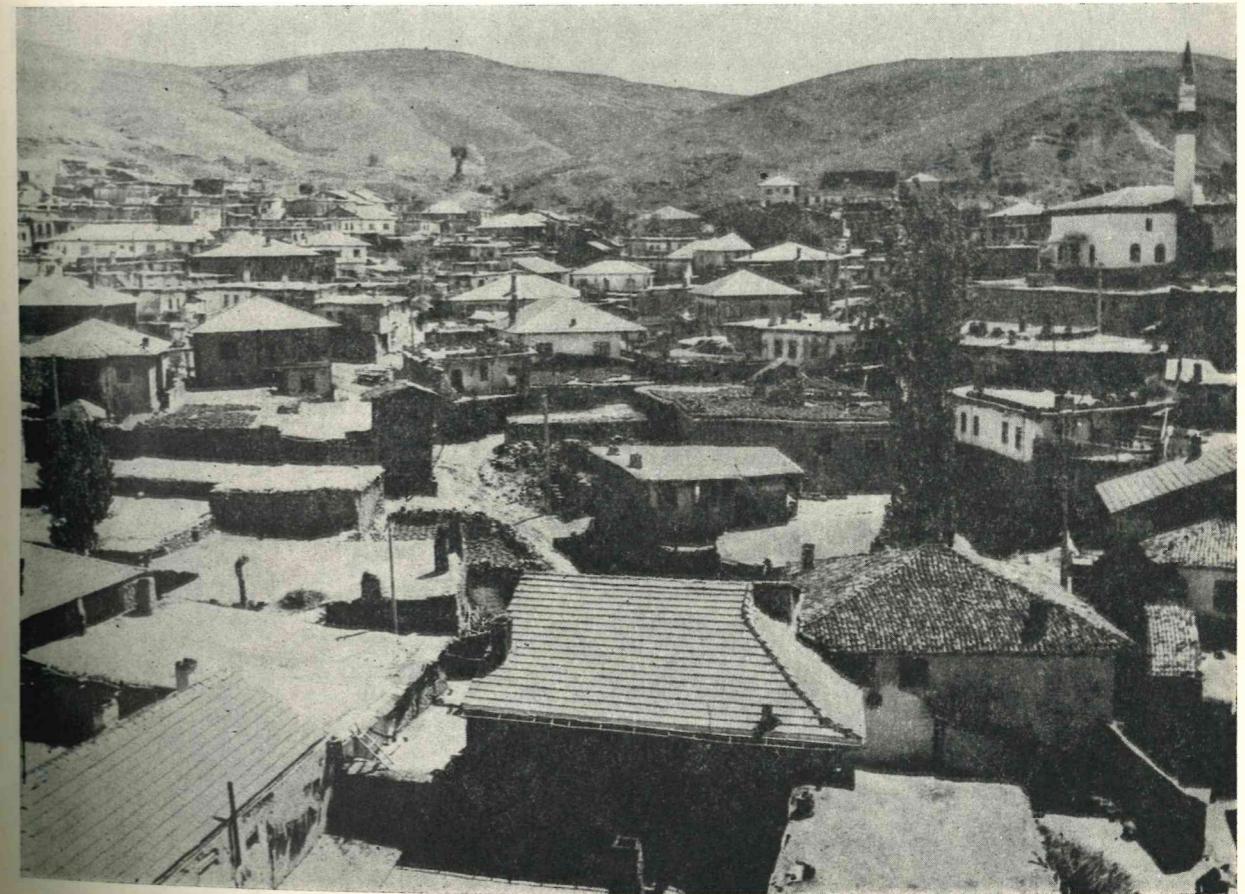
İç Anadolu ve Kuzey Anadolu iklimlerinin etkisi altındadır.

Ekilebilen arazi parçalı olmakla beraber hayvancılığa ve tarımın her çeşit kollarına elverişlidir.

Tarım kısmen sulu ve daha çok kuru yapılmaktadır. Patates, fasulye, her türlü tahlil, fiğ, nohut v.b. yetiştirilmektedir. Ayrıca meyvecilik ve hayvancılıkta ileridir.

Yetiştirmiştir olduğu ürünleri Ankara, Çankırı, Çubuk ve Orta'ya ihraç etmektedir.

Ankara'ya Çubuk üzerinden 85 Km., Orta'ya 30 Km. uzaklıktadır. Bu yollardan Orta yolu kışın bazan kapanmakta, fakat Ankara, Çankırı yolları devamlı trafiğe açık bulunmaktadır.

Şabanözü İlcesinden Bir Görünüş.

Tarihî Durum :

Şabanözü, Çankırı ile Anadolu'yu istilâ eden İran Makedonya, Paflagonya, Romalılar ve Bizanslılar gibi çeşitli istilâcıların eline geçmiştir.

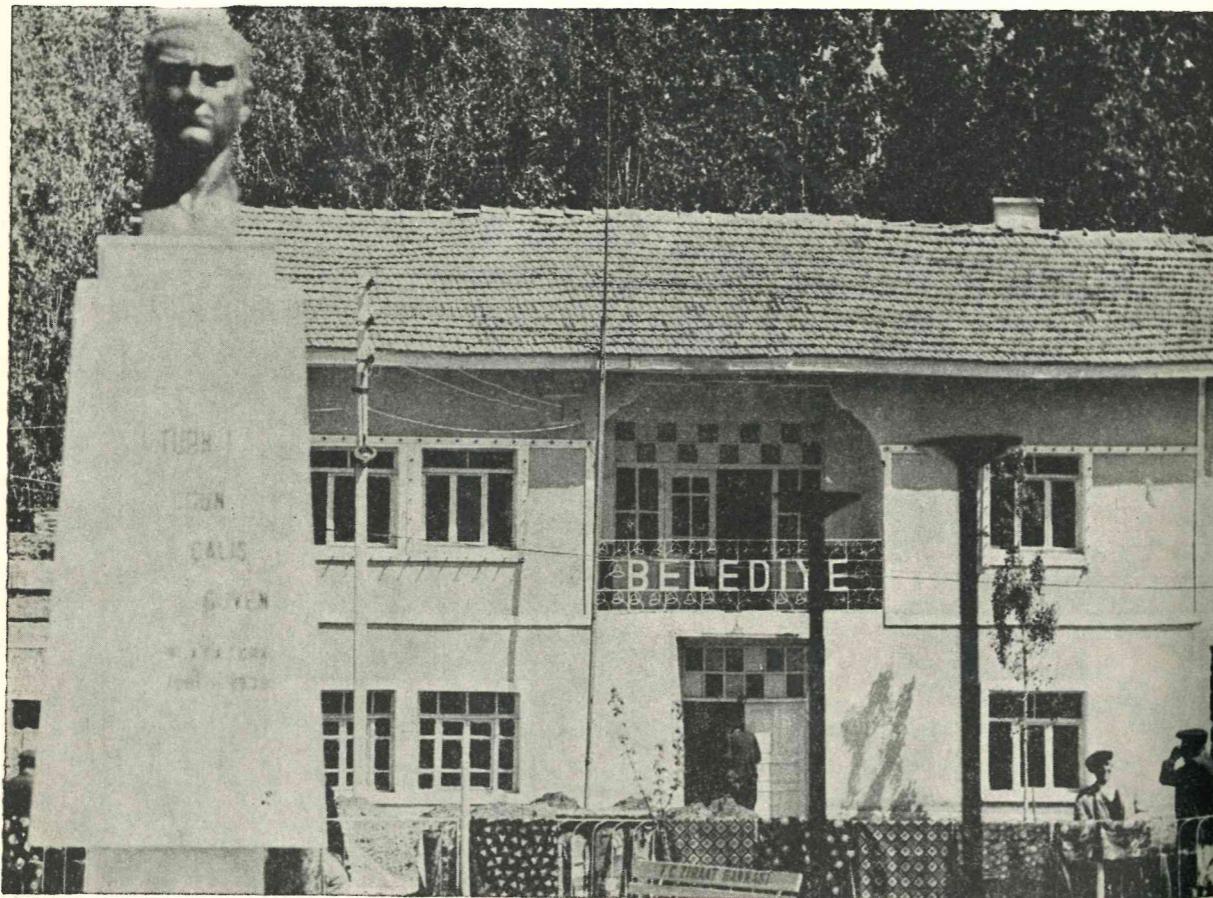
Gerek Etiler ve gerekse Paflagonya ve Romalılar zamanında önemli eserleriyle tânimmiş bulunan ve bugün hâlâ toprak altında bulunan tarihî eserlerin kaynağı olabilecek Şabanözü'nün Ödek, Kalecik, Karaören (Ören), Çaparkayı, Mart ve Gülpınar köyüne kuzeyindeki Kale mevkilerinde bu eserlere rastlamak mümkündür.

Şabanözü de Çankırı gibi Danişmendli Karatekin tarafından 1127 yılında fethedilmiştir. Uzun müddet Selçuklu İmparatorluğunun buyruğu altına girmiştir ve bu imparatorluğun yıkılması ile Çankırı ve Şabanözü

de Çandaroğulları Beyliğine bağlı olarak Osmanlı Devleti'nin buraları fethine kadar devam etmiştir.

Resmî kayıtlara göre Şabanözü 999 yılında bugünkü Sami Deresi vadisine ve ormanlık olan Müsessim, Taşlitepe, Sarmışakçı ve Evliya tepeleri arasına yerleşmiştir.

Evvelce küçük bir köy, bugün harabelesi bulunan Göneçer, Kamışlık, Arkaşan ovalarına hakim bir tepede ve «Evler» denilen yerde kurulan Şabanözü'nün halkı fazla hayvan besler ve geçimlerini daha ziyade ormandan sağlar. Eskiden tamamen ormanla kaplı ve bugün hâlâ kalıntıları bulunan yukarıda söylediğimiz tepelerin arasındaki boşluğa Şabanköca adındaki bir çiftçinin ağıl yapması ile başlamış, bunu takiben köy sakinleri de bu ormanlık öze yerleşerek adını Şabanözü koymuşlardır.

Şabanözü Belediye Binası

Buraya yerleşen köy sakinleri nüfuslarının artışı ve diğer köylerin düzeyinde olması dolayısıyla 1913 yılında nahiye merkezi, 1944 yılında da ilce merkezi haline getirilmiştir.

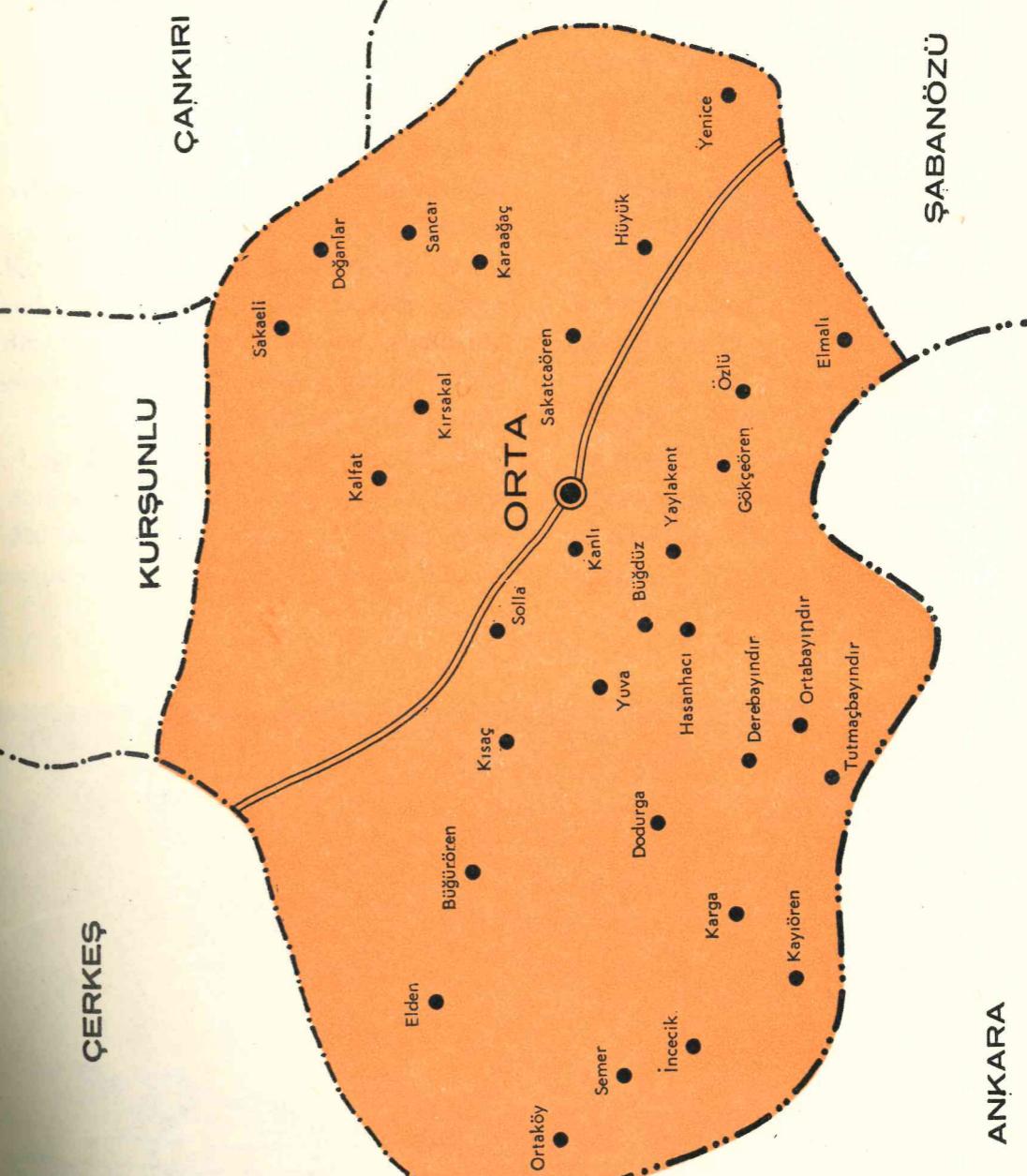
İlçe merkezinde bir sinema, bir lokanta, bir düğün salonu, üç otel, üç berber dükkanını, yedi terzi dükkanı, iki kaynakçı, bir oto

tamircisi, altı ayakkabıcı, üç sobacı, 30-35 esnafı vardır.

İlcde bir halk kitaplığı mevcut olup, 2191 adet kitabı vardır. İlçenin Gülpınar ve Gümerdiğin köylerinde kavak fidanlıklarını, ayrıca Gülpınar Kamiş, Çapar, Bakırılı, Mart, Sarısu, Kösrelik, Gümerdiğin, Küçük-yakalı, Büyükyakalı, Çerçi ve Karaören köylerinde de çam ve meşe korulukları vardır.

ŞABANÖZÜ İLÇESİ KÖYLERİ

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
1 —	Bakırılı	Kâmil Demiralay	385	377	762
2 —	B. Yakalı	Ali Dikbaş	362	362	698
3 —	Bulduk	Muzaffer Benli	127	93	220
4 —	Bulgurcu	Bektaş Çakmak	101	94	195
5 —	Çapar	Ali İhsan Kılıç	96	101	197
6 —	Çaparkayı	Abdullah Eren	403	402	805
7 —	Çerçi	Seyit Şekerçi	162	161	323
8 —	Çidemli	Şükrü Kara	19	16	35
9 —	Demirci	Sadık Bayram	247	196	443
10 —	Gümerdiğin Kasabası	Gani Bayram (Belediye Reisi)	975	1064	2039
11 —	Gölbaşı	Ahmet Dedeoğlu	83	71	154
12 —	Gülpınar	Şükrü Yurtlu	722	684	1406
13 —	Gündoğmuş	Satılmış Aziz	408	362	770
14 —	Kamış	Tahir Kalaycı	361	376	737
15 —	Karahacı	Haydar Cafer	208	181	389
16 —	Karakoçtaş	Mehmet Deliomer	290	253	543
17 —	Karamusa	Durmuş Sarı	163	162	325
18 —	Karaören	Hüseyin Toruk	514	388	902
19 —	Kösrelik	İbrahim Bal	272	285	557
20 —	Kutluşar	İsmail Kılıç	143	121	264
21 —	Küçük-yakalı	Mustafa Gani	470	378	848
22 —	Mart	Arif Demir	583	537	1120
23 —	Ödek	Mevlüüt Sarıgil	251	238	489
24 —	Özbek	Veli Nalbant	290	267	557
25 —	Sarısu	Ali Sarıdemir	312	279	591
			7947	7402	15349

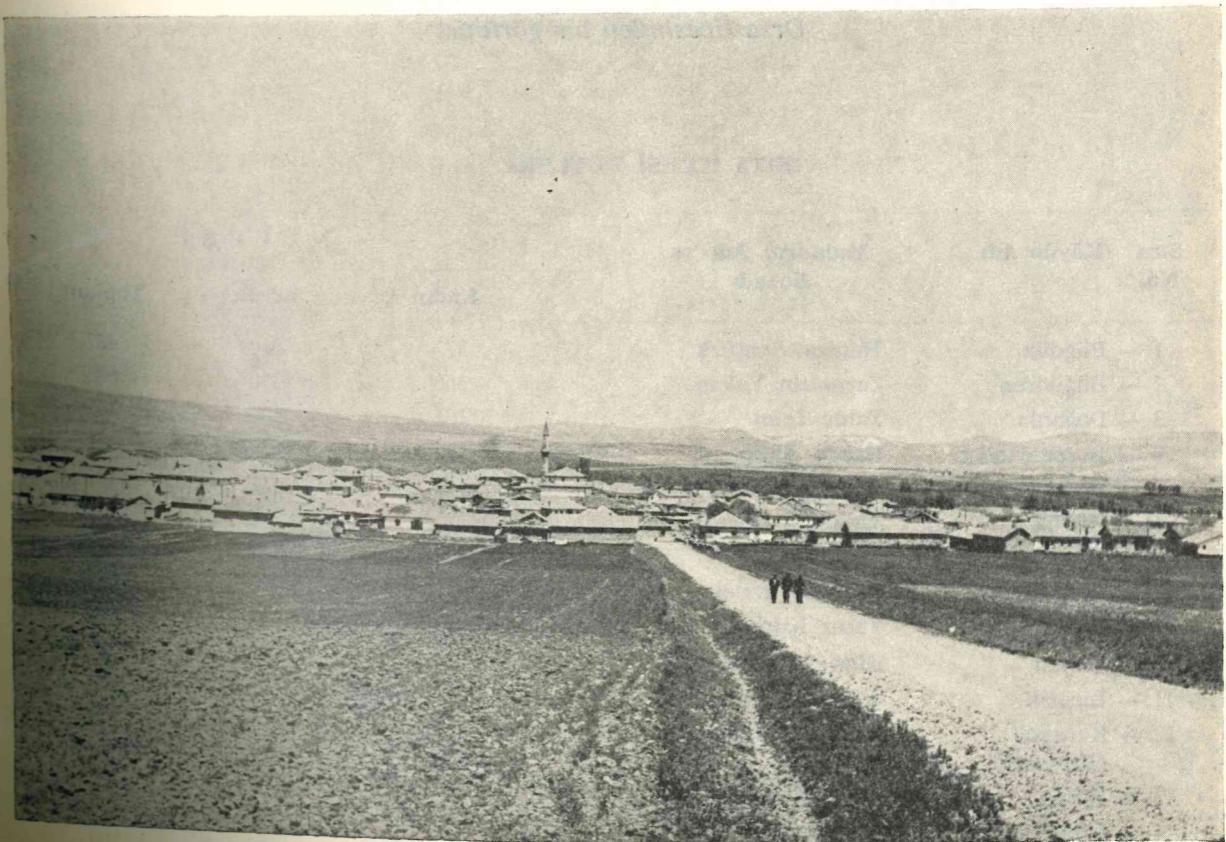
ORTA İLÇESİ

Önceleri Şabanözü ilcesinin bir nahiyesi olan Orta, 1959 yılında ilçe haline getirilmiştir.

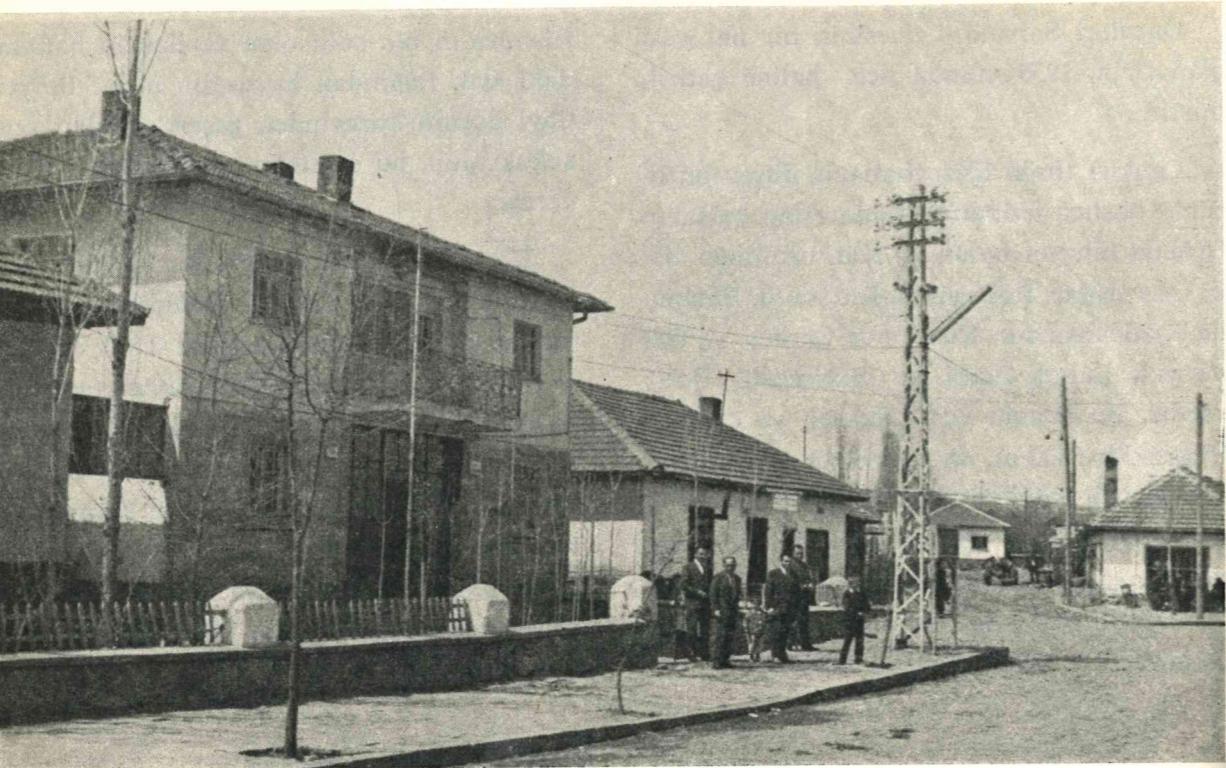
Çankırı İlinin Kuzeybatısına düşen bu ilcenin başlıca irtibatını Çankırı'dan başlayıp Orta'da nihayet bulan 70 Km. uzunluğundaki şose sağlar. Doğusunda Kurşunlu, Batosunda Kızılcahamam, Kuzeyinde Çerkeş, ve Güneyinde Çubuk İlcesi ile Şabanözü İlcesi vardır. Bu ilcenin yeri yüksek ve düzdür. Yükseklik 1300 m. dir. Yüzölçümü 500 Km² dir. Etrafi oldukça yüksek dağlarla çevrilidir. Doğuda Sanı Dağları 2450 m. dir. Batıda Semer ve Kızılcahamam'a ekli dağları 220 m. Kuzeyde Dumanlı Dağları 2490, Güneyde ise Aydos Dağları 2500 m. dir. Ki-

zilirmak'ın bir kolu olan ve ilcenin batısındaki Işık Dağından kaynağını alan Devrez Çayı ilcenin kuzeyinden geçer. Kışları çok soğuk olup, bu soğuklar meyveciliğe imkân vermez.

İlcenin 31 köyü vardır. Bu köylerin ikiinde (Yaylakent-Kalfat) belediye teşkilatı vardır. İlçe merkezinin nüfusu 2.833, köylerle birlikte ise 23.341 kişidir. İklim tam manası ile yayla iklimidir. Yazları kısa ve serin, kışları ise uzun ve soğuktur. Geçim hayvancılık ve tahıl ekimi iledir. Bir kısım halk ise büyük şehirlerde işçilikte çalışır. Halkın çalışkanlığı ve kalkınmaya müsait bulunması sebebiyle bu ilce pilot bölge olarak seçilmiştir.

Orta İlcesinin genel görünüsü

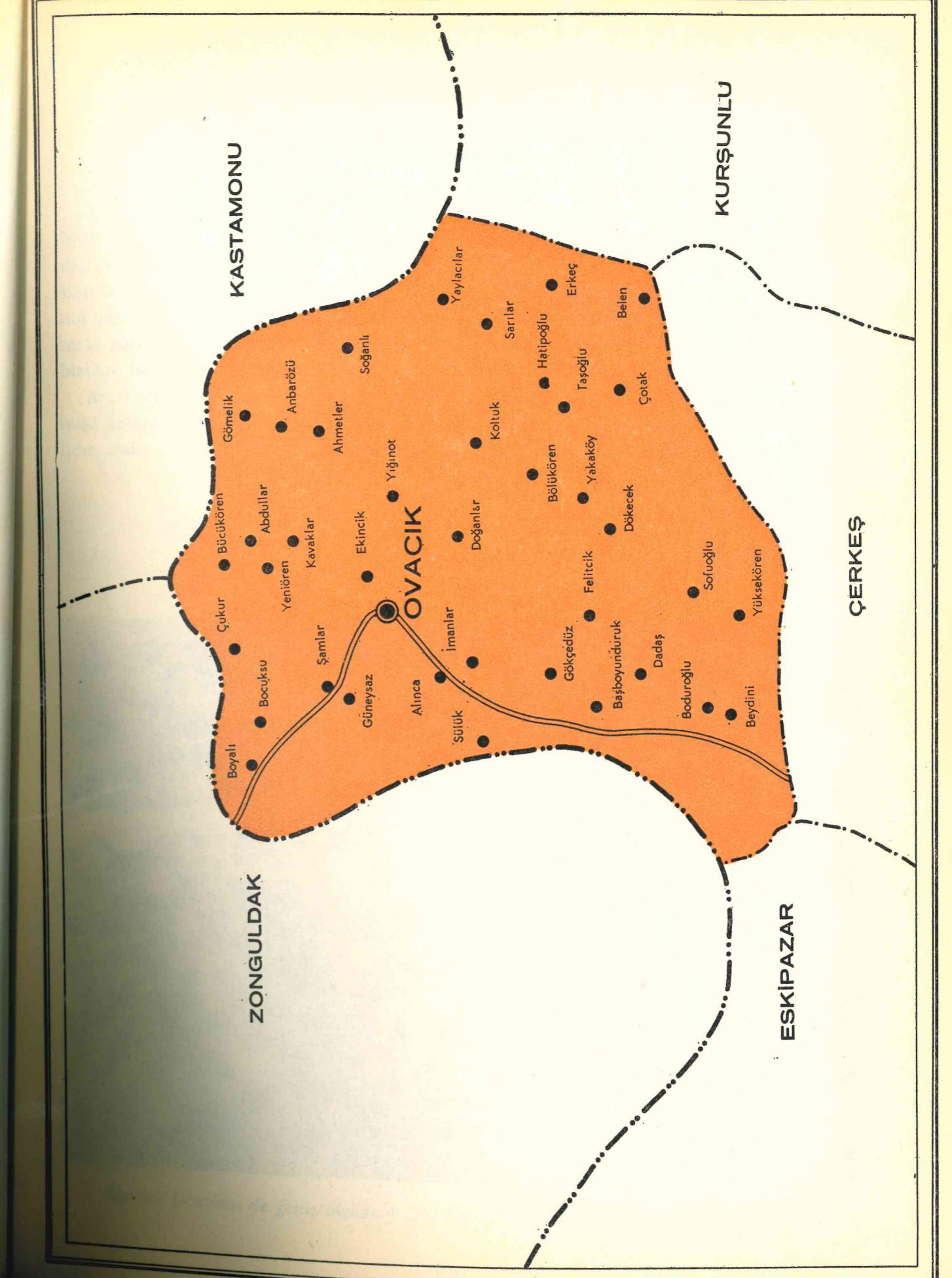

Orta İlcesinden bir görünüş

ORTA İLCESİ KÖYLERİ

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
1 — Büğdüz	Hamza Şentürk	277	210	487	
2 — Büyüören	Zeynettin Yalçın	366	330	696	
3 — Doğanlar	Tahir İnan	101	100	201	
4 — Derebayındır	Hasan Akkoç	102	99	201	
5 — Dodurga	Ali Tuğlu	680	624	1304	
6 — Hüyük	Ahmet Aktaş	275	225	500	
7 — Hasanhacı	Halil Kılıç	303	300	603	
8 — Gökçeören	Satılmış Arslan	375	300	675	
9 — Elden	Yaşar Küpeli	320	300	620	
10 — Elmalı	Hüseyin Topcu	704	624	1328	
11 — İncecik	Satılmış Baş	153	130	283	
12 — Karakol (Kırsakal)	İshak Kanbur	254	240	494	
13 — Karga	Bahri Candan	146	120	266	
14 — Kısaç	Süleyman Ballı	164	145	309	
15 — Kazi (Kayilar)	Mustafa Yıldırım	364	345	709	

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
16 — Kayören	Mustafa Aru	463	423	886	
17 — Karaağaç	Osman Çiçek	258	250	508	
18 — Ortabayındır	İsmail Alagöz	175	175	325	
19 — Ortaköy	Osman Bektaş	153	150	303	
20 — Sancar	Mehmet Erdoğan	155	140	295	
21 — Sakaeli	Nuri İnan	475	425	900	
22 — Sakarcaören	İsmail Yıldırım	216	180	396	
23 — Salur	Fazlı Güneri	138	120	258	
24 — Semer	Mustafa Urhar	543	475	1018	
25 — Tutmaççı Bayındır	İsmail Alagöz	124	110	234	
26 — Özlü	H. Hüseyin Başibüyükk	506	470	976	
27 — Yenice	Kâzım Karaca	328	300	628	
28 — Yuva	Saadettin Karakuş	223	185	408	
29 — Kalfat	Bl.Bş. Abdullah Tunçer			2245	
30 — Yaylakent	» » Nurettin Kurt			2597	

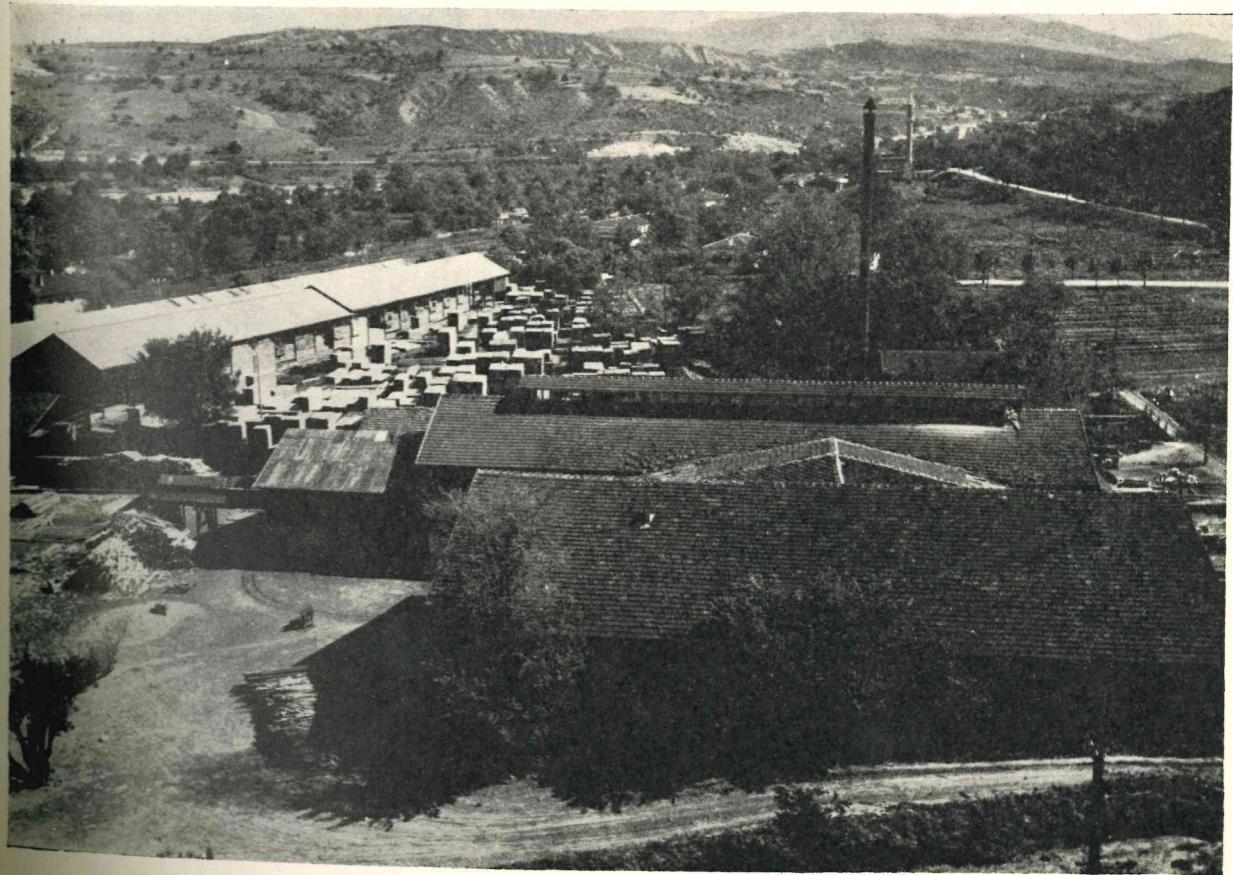
OVACIK İLÇESİ

Yakın bir zamana kadar Çerkeş ilcesine bağlı bir bucak olan Ovacık İlçesi, Doğu dan Araç, Güneyde Kurşunlu, ve Çerkeş, Batıda Karabük İlceleri ile çevrilidir. İlce nin arazisi 706 Km². olup, 1965 Nüfus Sayımına göre Merkez İlçe nüfusu 759, köylerle birlikte ise 10.606 kişidir.

Arazi itibariyle dağlarla kaplı bir görünüşe sahiptir. Ovacık merkezi 1100 rakım lıdır. Daha az yükseklikteki köylerde meyve

yetiştirilmektedir. Geçim hayvancılık, hu bubat ve kısmen de orman ürünleri iledir.

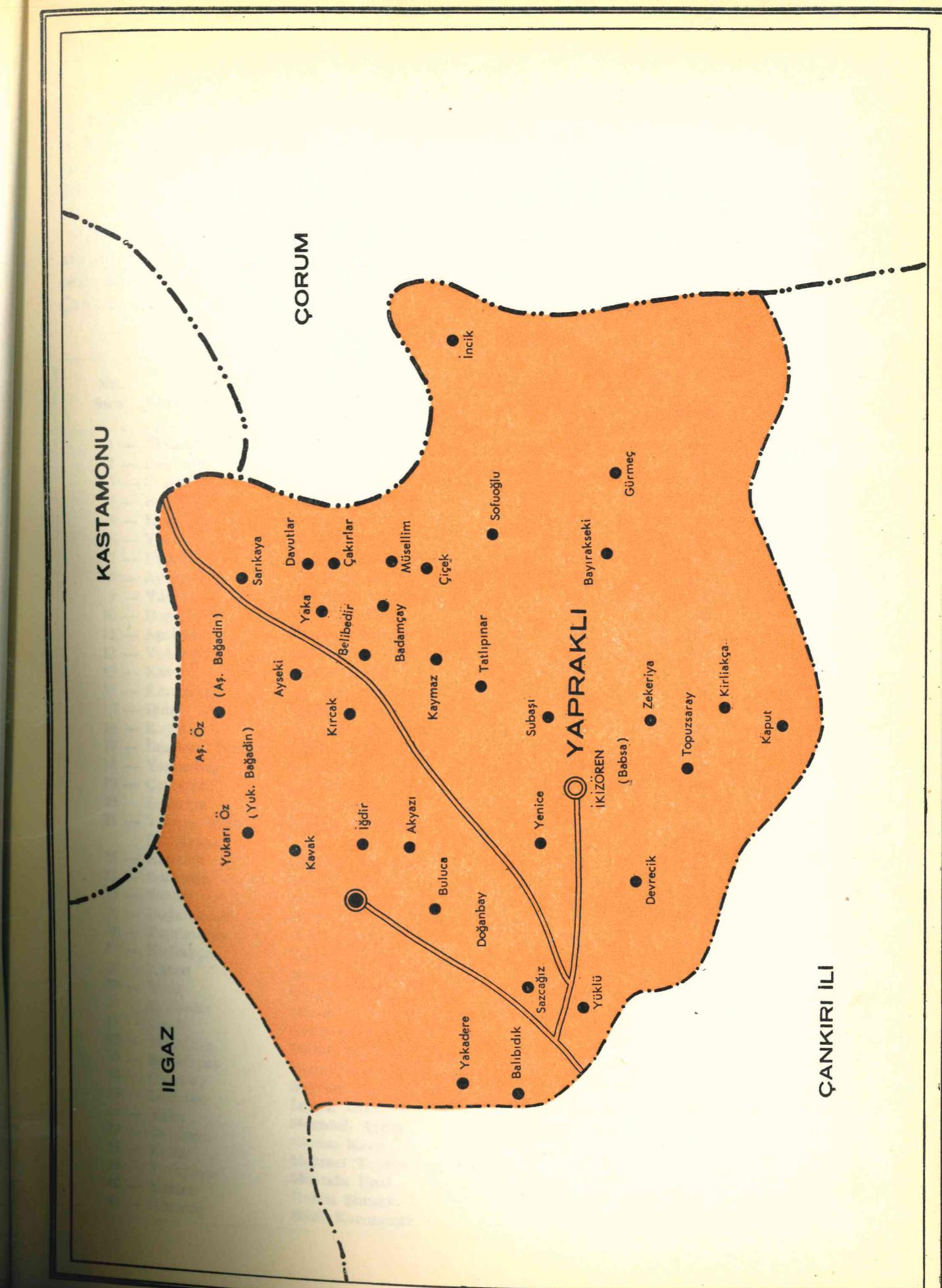
42 köyü bulunan bu ilcenin kışın hemen bütün köyleriyle irtibatı kesilir. Başlıca geçimi hayvancılık olup, halkın büyük bir kısmı Zonguldak, Karabük gibi endüstri merkezlerinde çalışmaktadır. Arazi dağlık olup, tarıma elverişli değildir. Hububat ihtiyacını diğer ilcelerden sağlar.

Ovacık İlçesinin de geniş ölçüde faydalananmakta olduğu Eskipazar Kereste Fabrikası.

OVACIK İLCESİ KÖYLERİ

Sıra No.	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Kadın	Erkek	Toplam
1 —	Ovacık Merkez	İsmail Ergün	424	336	760
2 —	Ekinci	Hidayet Çezik	124	211	335
3 —	Ahmetler	Niyazi Erdoğan	209	149	358
4 —	Ambarözü	Adil Aktaş	126	165	291
5 —	Sallarsonya	Ahmet Korkmaz	116	141	257
6 —	Gümelik	Şükrü Yılmaz	186	259	445
7 —	Kavaklar	Hüsnü Tezel	45	59	104
8 —	Yeniören	Hasan Tan	73	122	195
9 —	Abdullar	Selâhattin İrgen	74	127	201
10 —	Pürçükören	Mehmet Öter	107	52	259
11 —	Ganibeyler	Osman Tufan	86	115	201
12 —	Çukur	Hasan Yılmaz	116	118	234
13 —	Küçüksu	Hüseyin Gerçekçi	161	159	320
14 —	Boyalı	M. Ali Yılmaz	128	160	288
15 —	Şamlar	Sadık Akçalan	84	108	192
16 —	Beydini	Recep Öncel	86	101	187
17 —	Sülik	Recep Söğüt	124	166	290
18 —	Doğanlar	Hasan Akçalan	66	123	189
19 —	Dudas	Mehmet Ünver	309	365	678
20 —	Hatipoğlu	Mehmet Yelmen	69	75	144
21 —	İmanlar	Mehmet Yedigün	70	113	183
22 —	Zaim (Gökçedüz)	Recep Akbıyık	45	56	101
23 —	Pelitçik	Şevki Kivanç	89	98	187
24 —	Başboyunduruk	Mustafa Dağcı	97	125	222
25 —	Boduroğlu	Dursun Küçüktepe	95	139	234
26 —	Beydili	Hüseyin Sevdalı	130	181	311
27 —	Yürekviren	Selâmi Ertaş	79	82	161
28 —	Sofuoğlu	Mehmet Kırmızı	115	132	247
29 —	Dökecek	Sadık Bal	81	120	150
30 —	Bölükören	Mehmet Bostan			
31 —	Çatak	Kâzım Durdu	69	121	190
32 —	Erkeç	Salim Kuzgun	193	221	414
33 —	Yaka	Halil Üygü	101	134	235
34 —	Taşoğlu	Mahir Uğurlu			
35 —	Koltuk	Hamdi Pışık	55	68	123
36 —	Kışla	Ali Kapucu	165	177	342
37 —	Belen	Mustafa Yakışık	96	102	198
38 —	Avlagıkaay	Zühtü Ergüven	109	146	255
39 —	Yığınot	Mehmet Gökçül	63	94	157
40 —	Yaylacılar	İsmail Yüksel	45	78	123
41 —	Soğanlı	Ramiz Özkarा	89	123	212
42 —	Alınca	Ahmet Tabak	39	58	97

YAPRAKLI İLÇESİ

1959 yılında Merkez İlceden ayrılarak ilce haline getirilmiş olan Yapraklı'nın 46 köyü ve 1965 Sayımına göre 21.348 nüfusu vardır. İlçe Merkezinin nüfusu 2.354 tür.

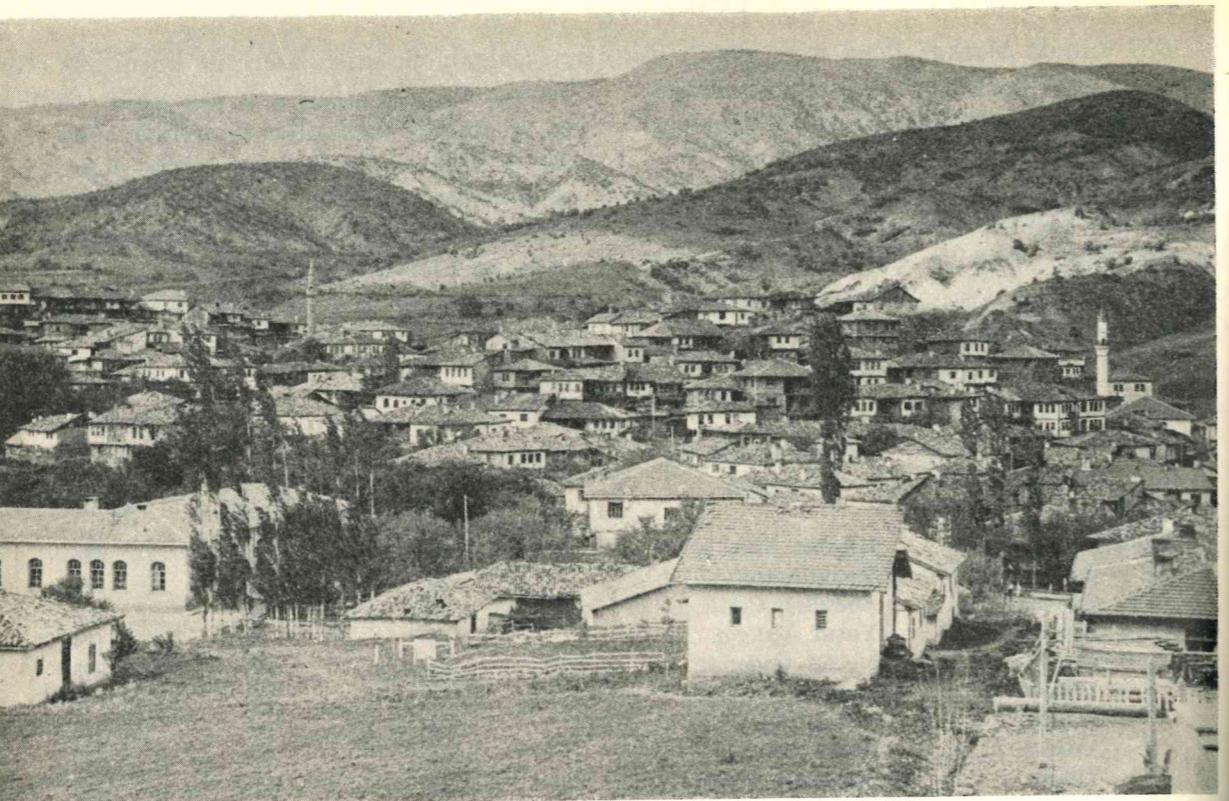
Bu ilce Yapraklı Dağının güney eteğinde kurulmuştur. Doğu Çorum'un Bayat İlçesi, Kuzeyde Tosya, Güney ve Batıdan Çankırı ile çevrelenmiştir.

Dalgalı bir arazi üzerinde kurulmuş olan bu ilcenin toprakları çok kireçlidir. Sarıkaya ve Engine ormanları ile çevrili olup, yalnız il merkezi ile irtibatı vardır. Kendisine yetecek kadar sebze, meyve, hayvancılık, bağ, hububat yetiştirilir. Dışarıya yün ve tiftik iplikleri yapıp satarlar.

Senede bir gün geleneksel bağ bozumu vardır.

YAPRAKLI İLÇESİ KÖYLER İ

No. Sıra	Köyün Adı	Muhtarın Adı ve Soyadı	N Ü F U S U		
			Erkek	Kadın	Toplam
1	Akyazı	Hikmet Karataş	224	212	436
2	Balıbüyük	Recep Çiftçi	86	85	171
3	Sazçağız	Abdullah Çevik	70	86	156
4	Buluca	Yusuf Açıkgöz	84	95	179
5	Kıvçak	Necati Özdemir	161	144	305
6	Yakadere	Fazlı Saraç	143	144	287
7	Bugay	Hasan Kara	188	167	355
8	Ayseki	Yusuf Aslan	294	255	549
9	Yüklü	Abdullah Yiğitbaşı	325	311	636
10	Doğanbey	İsmail Yashı	180	200	380
11	Aşağıöz	Hasan Ekerbiçer	232	182	414
12	Yukarıöz	Ali Akkaya	564	576	1140
13	Kavak	İsmail Dereli	308	304	612
14	Karacaözü	Ali Aydoğu	210	178	388
15	Iğdır	Ahmet Kara	44	45	89
16	Kaymaz	Muzaffer Bayraktar	128	100	228
17	İkizören Bucak	Mustafa Türkmen	272	472	744
18	Yamaçbağ	Mustafa Yüksel	102	84	186
19	Çevrecik	Şükrü Uçar	145	140	285
20	Zekeriya	Serif Topçu	139	128	267
21	Yukarı Ayva (A. Ayva)	Osman Özyılmaz	392	336	728
22	Kayacık	Mehmet Burhan	136	123	259
23	Sofuoğlu	Diláver Yılmaz	152	135	287
24	Subaşı	Mustafa Akyıldız	142	173	315
25	Buğatakseki	Hüseyin Uzun	138	210	348
26	Topuzsaray	İsmail Ulusoy	278	260	538
27	Kırliakçe	Talip Akdoğan	102	96	198
28	Kabut	Mehmet Türkoğlu	121	120	241
29	İncik	Osman Savcı	92	111	193
30	Belibedir	Hasan Özdemir	193	178	371
31	Çiçek	Galip Çiçek	168	150	318
32	Müselliim	Mahir Mardin	285	310	595
33	Bademçay	Etem Sucu	109	106	215
34	Çakırlar	Bayram Koçak	146	74	220
35	Davutlar	İsmail Özkan	182	194	376
36	Yaka	Memduh Aydn	191	146	339
37	Sarıkaya	Ekrem Kaya	235	221	456
38	Kullar	Mehmet Topharman	223	184	407
39	Tatlıpınar	Mustafa Ünal	250	261	511
40	Yenice	Hasan Şimşek	107	111	218
41	Gürmeç	Halil Karnigecik	88	84	172

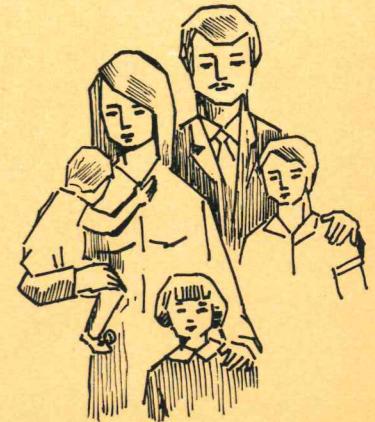

Yapraklı İlcesinin genel görünüşü

Yapraklı Hükümet Konağı

III/NÜFUS BÖLÜMÜ

"En doğru bilgiler sağlam istatistiklerle elde edilir."

Çankırı'da Nüfus Gelişimi

Çankırı İlinde yerleşmeler tamamen coğrafî şartlara ve arazi verimlilik kabiliyetlerine göre dağılış gösterir. Şehirleşme hızının şimdije kadar çok az müşahede edildiği İl Merkezi ve bir kaç ilce dışında, geçimi tamamen toprak ve su kaynaklarına bağlı kapalı ekonomi sisteminden ayrılmamış, köy üniteleri az sayıda yüksek irtifalarda, fakat çok sayıda vâdi ve taban yerlide, nehir havzalarında toplanmışlardır. Şehirleşme oranı en çok Çankırı merkezi olmak üzere Eldivan, Kurşunlu, Çerkeş, Orta ve Şabanözü'nde olmuştur.

Yerleşmeler ekseriya su tehdidi altında olmamış meyilli ve tümsek arazide dikkati çeker. Türkiye yüzölçümünün % 12,1 ini, nüfusun ise % 8 ini teşkil eden bu İl'in Km² ye düşen ortalama nüfusu 30 dur.

1935 Sayımında nüfus artış oranı 100 kabul edilirse, İl nüfusu artışı 1960 da 134, 1965 de 139'a yükselmiştir ki, bu Türkiye nüfusunun 1965 deki 195 artış nisbetine göre bir hayli düşük görülmektedir. Türkiye için sehirsel nüfus 1965 de 319, Çankırı için 257 dir.

Şehirsel ve Köysel Dağılımı :

Çankırı'nın gerek şehir ve gerekse kır yoğunluğu (1965) itibarıyle Türkiye ortalamalarının altında oluşu Çankırı ilinin nüfus kaybeden bir İl olduğunu ifade eder.

Kırsal yerleşmenin nüfus kaybına mukabil sehirsel yerleşmenin az da olsa nüfus kazanması, gelir kaynaklarının mahdut olu-

şunu gösterir. Şurası muhakkak ki kırsal nüfus, iktisadi sebeplerden dolayı ve mevsimlik göçler halinde merkezlere gitmektedir.

Cinsiyet ve Medeni Hâle Göre Nüfus Durumu :

Çankırı İli toplam nüfusun % 48,3 ü erkek, % 52,6 si kadın'dır. Kırsal toplam nüfusunda bu yüzde 47,4 ve 53,5 olarak görülmektedir. Buna mukabil kısmen iş imkânları olan merkez ilcede 100 kadına 124 erkek isabet eder.

En fazla ölüm nisbeti ihtiyarlıarda ve süt çocuklarınlarında görülmektedir. Evlenmelerin, boşanmaların üç misli kadar olması, büyük ekonomik bozukluklara rağmen sağlam bir sosyal bünyenin işaret gibi görünenorsa da evlilik ile kadının iş hayatına iştiraki imkânının yaratılması daha akla yakın gelmektedir.

Çankırı'dan Taşraya Nüfus Akımı :

Çankırı İli Orta Anadolu bölgesi tarihine giren 13 il içinde en çok net göç veren bir İl olmakla da kendini göstermektedir. Nitelik nüfusun % 23 ü dışarlarda yaşamaktadır. Bu nüfusun birinci derecede çekim merkezi Ankara, ikinci derecede İstanbul, üçüncü derecede ise Karabük ve Kırıkkale ilceleridir.

Aktif iş gücünün ve hattâ sermayenin devamlı surette ve yillardır bölgeden ayrılmış sadece tarım ve hizmetler sektöründe büyük

bir durgunluğun sebebi olmakla kalmamış, fakat bölgesel kalkınma şurunun ulyanmasında da gecikmelere ve ters yönlü kanaatlerin doğmasına sebep olmuştur.

Çankırı nüfusunda görülen içe ve dışa yapılan göçleri aşağıda görelim:

Yıllar	Dışa Göç	İçe Göç	Net Göç	Net Göç
				Artışı
1950	28,350	7986	20,364	—
1955	43,475	8175	35,300	14,936
1960	55,878	7816	48,060	12,760

Çankırı İlinin Türkiye ölçüsünde göç aldığı ve verdiği iller.

Şehirler	Göç aldığı	Göç verdiği
Ankara	729	26,035
İstanbul	—	13,155
Zonguldak	—	6,854
İzmir	—	8,844
Çanakkale	—	914

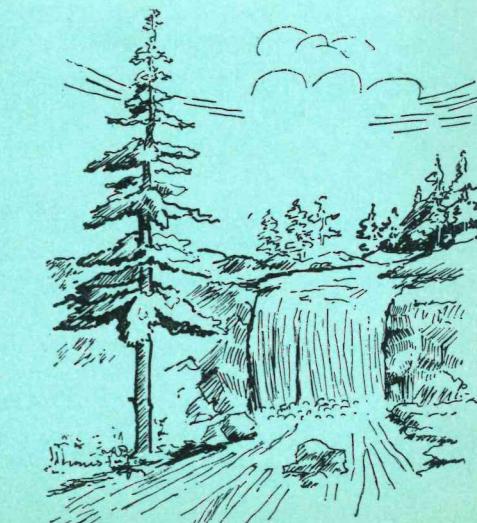
YILLAR İTİBARI İLE NÜFUS DURUMU

	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	Tahmini
								1985
Çankırı Merkez	9.774	10.235	14.680	14.108	17.899	20.047	21.531	66.251
Çerkeş	3.130	2.853	2.898	2.705	2.827	2.831	2.865	2.501
Eldivan	2.118	2.288	2.393	2.515	2.853	3.065	3.344	4.429
Eskipazar	507	549	825	911	1.304	1.539	1.887	3.071
Ilgaz	2.011	1.603	1.588	1.795	1.882	2.216	2.924	2.396
Kurşunlu	1.876	2.221	2.288	2.149	2.376	2.501	3.068	3.259
Orta	1.086	1.201	1.323	1.376	1.296	1.479	2.839	1.752
Ovacık	330	348	376	388	383	486	759	769
Şabanözü	1.367	1.397	1.583	1.894	2.042	2.225	2.247	3.661
Yapraklı	1.538	1.393	1.256	1.310	1.984	2.071	2.354	2.624

ÇANKIRI'NIN GENEL DURUMU

İlcesi	Köy	Mahalle	İlce	Toplam	
				Adedi	Nüfusu
Çankırı Mrkz.	80	22	21.531	39.360	61.391
Çerkeş	51	38	2.865	21.169	24.034
Eldivan	15	2	3.344	6.743	10.087
Kurşunlu	69	69	3.068	27.782	30.840
Eskipazar	50	130	1.887	20.480	22.367
Şabanözü	26	17	2.247	15.829	18.076
Yapraklı	45	24	2.354	18.994	21.348
Orta	30	9	2.833	21.645	24.478
Ovacık	42	90	759	9.847	10.606
Ilgaz	72	31	2.924	25.376	28.300
Toplam	480	432	49.812	207.727	257.539

IV / COĞRAFYA BÖLÜMÜ

"Coğrafya ve coğrafyasını iyi bilen bir millet, şüphesiz ondan faydalamasını ve onu korumasını da bilir."

Çankırı'nın Coğrafî Durumu :

Çankırı, doğusunda Çorum, kuzeyinde Kastamonu ve Zonguldak, batısında gene Zonguldak'ın bir kısmı, Bolu, Ankara illeri ile çevrili bir bölgede, beş ilimizle sınır komşusudur.

Çankırı, İç Anadolu bölgemizin kuzey kesiminde, bünyesinde 9 ilcesi ile 480 köy kuruluşunu toplayan 9414 Km^2 . yüzölçümü-

ne sahip bir ilimizdir. Doğu-Batı yönünde 128 Km., Kuzey-Güney yönünde ise 72 Km. genişliğindedir.

İl Merkezi Ankara'ya 144, Bolu'ya 237, Zonguldak'a 314 Km. karayolu ile bağlıdır.

Arazi itibarıyle sırtını Kuzey Anadolu'nun ikinci kademesi Ilgaz'lara dayamış, İç

Çankırı'dan bir görünüş

Anadolu'nun engebeli arazisine doğru uzanmaktadır. Bu arazide vadiler ekseryietle her mevsimde akarsulara sahiptirler.

Kara ikliminin etkisi altındadır. Yalnız Kuzey Anadolu dağları bitkisel bakımından kısmen deniz ikliminin etkisindedir. Tarım konusunda, başta ormancılık, hayvancılık «Tiftik keçi» hububat ve az miktarda meyvecilik yapılır. Fakat hayvancılık ve ormançılık dışındaki tarım ürünler az ve ilkel şe kildedir.

Dağları :

Karadeniz'e paralel olarak uzanan Kuzey Anadolu dağlarının ikinci kademesi olan İl gaz Dağları 2560 m. onun batıya doğru kol ları ve devamı olan Çatalılgaz 2530 m., Kü çükhet 2311 m., Altunsivri 1934 m., Bulancak 1935 m., Kulp 1980 m., Kocadağ 1763 m., Çankırı - Kasmatonu sınırını teşkil eder ve çok yerleri ormanla kaplıdır. Ilgaz'ın sırt tepeleri, Kurşunlu'nun Softa Sırtı, Çerkeş'in Doğu ve Çamçalı dağları bunların daha az yükseklikteki kollarıdır. Bundan sonra gelen üçüncü kademedeki Çorum ve Tosya hududundan başlayarak batıya doğru uzanan Erikli, Sarıkaya, Karakaya 1912 m.; Yapraklı 1780 m., İlisilik, Doğu, Taşyakası, Batı Beli 1550 m., Dumanlı 1654 m. dağları daha az yükseklikte ve üzerleri kısmen or manla kaplı sıra dağlardır.

Dördüncü kademedeki dağlar ise Çer keş, Gerede ve Kızılcahamam sınırını teşkil eden dağlardan başlayarak Çit, Karataç, Işık 2015, Elden 1944, Aydos 1880, Eldivan 1286, Bozkır 1117 m. dağ ve tepeleridir ki bunlar aynı zamanda Çankırı - Ankara sınırını teşkil ederler, üzerinde orman azdır.

Ayrıca Çankırı'nın batı-kuzey sınırını teşkil eden ve tamamen ormanlık olan Eskipazar'ın Dedeyayası, Elaman, Hodulca, Eğriova Dağları da Zonguldak ve Bolu ile Çankırı'yı ayırrı.

Çankırı şehrinin Güneyindeki Hıdırlık Kaşı ve Meryemana Tepesi sırtlardan ve ortasındaki Sarıdağ'dan başlayarak Batı-Gü neye doğru giden tepelerin devamı olan ve Taşyakası, Dumanlı, Aydos Dağları arasında ikinci derecede büyük akarsuyu olan bu çay kalan oldukça yüksek Sanı Yaylası vardır.

Çankırı, Şabanözü ve Orta ilcesinin geniş ölçüde otlağı olan Sanı'da bol hayvan yetiştirilir.

Yaylalar :

Karapazar, Bozkır, Uluyazı, Sanı, Yap raklı, Aydos, Eldivan ve Aliözü il'in en önemli yaylalarıdır.

Ova :

Yok denilecek kadar azdır. Buna rağmen Kurşunlu Dere, Elik Kırı, Kül Burnu ve Çerkeş kırlarına da ova gözüyle bakılabilir.

AKARSULARI :

Kızılırmak : Çankırı toprakları içinde akan suların en önemlisi Kızılırmak'tır. İl'in tabii hududuna Irmağın İstasyonunun biraz kuzeyinden girer. Şarklı köyünden itibaren de idarî hududa girerek, önce doğuya, sonra kuzey-doğuya doğru hafif büküntülerle 30 Km. akar. Aktığı vadinin hemen her yerinde tarımın her kolu ileri durumdadır.

Devrez Çayı : Kızılcahamam ilcesinin Se merözi dağlarından çıkış, önce Orta ilcesini, sonra da Kurşunlu, Ilgaz ilcelerinin arazisini sulayarak, Kuzey-Doğuya doğru akar ve Afşar ile Mandıra köyleri arasında Kızılırmak'a karışır. Uzunluğu 211. Km. dir.

Açı Çayı : Halk arasında bu çaya Ulu Çayı da denir. Uzunluğu 96 Km. dir. 1750 metrelük Karakaya Dağı eteklerinden çıkış ve Güney-Batıya doğru akar. Yatağı kontrol altına alınmadığı için etrafında yapılan tarım hareketlerine zarar verir. Kuzeyde Terme Çayı ile birleşerek Kızılırmak'a karışır.

Bunlardan başka uzunluğu 36 kilometre olan Korgun Çayı Aktaş köyü civarından çıkış ve Açı Çaya karışır. Çerkeş Çayı, uzunluğu 60 kilometredir. Atkaracalar Bucağı civarındaki Akbaş Dağından çıkış, Kuzey-Batıya doğru akarak Soğanlı Çaya karışır.

Melan ve Soğanlı Çayı : Uzunluğu 239 kilometredir. Gerede'den çıkış ve Bayındır köyü sınırlarında Çankırı toprağına girerek Hamamlı'da Çerkeş'ten gelen Ulu Çayı da aldıktan sonra suyu çoğalan ve Çankırı'nın ikinci derecede büyük akarsuyu olan bu çay

Ilgaz Dağının bir kolu olan Koçadağı ve Ovacık ilcesini bir kuşak gibi sardıktan sonra Araç ve Safarnbolu hududuna girer, Çan rını taşıyan bu çay daha sonra Soğanlı ve teşkil eder. Ovacık ilcesinin Hocaköprüsü mevkiinde sınırlarımızı terkeder. Çankırı sınırları içinde Hamamlı, Akbaş, Melan adalarını taşıyan bu çay daha sonra Soğanlı ve Zonguldak sınırları içinde de Filyos adıyla Karadeniz'e dökülür. Suyu bol olan, fakat sert akan bu çaydan da Çankırı faydalana mamaktadır.

Terme Çayı : Önce Şabanözü Çayı adı verilen sonra Terme adıyla Ankara - Çankırı sınırını teşkil eden Dede Köyü altında Çankırı merkezinden gelen Açı Çayla birleşerek Irmağın bölgesinde oldukça geniş bir araziyi sulayan bu çay etrafında Çeltik ekilmesine ve pirinç yetişirilmesine de imkân verir.

Ulu Çay : Kurşunlu'nun Çama ve Çavundur köyleri ile kısmen de Çerkeş'in Hacılar Deresinden gelen ve Çerkeş'ten geçerk Hamamlı köyünde Hamamlı Çayı ile birleşen bu çay bugün için pek faydalı olmamaktadır. Çerkeş yakınılarında yapılacak ufak bir bent ile Çerkeş ovasını baştan başa sulaması mümkün görülen bu çay bu bakımından çok faydalı olabilir.

Eskipazar Çayı : Menbi Eleman Dağlarında olan ve kısmen de Yazılıboy köyü önünden çıkan bir su ile takviye edilen bu çay Eskipazar ilcesinde oldukça geniş araziyi sular. Karabük yakınında Filyos Çayına akar. Etrafi bağ ve bahçeliktir.

GÖLLER :

Çankırı sınırları içinde kayda değer göl yoktur denilebilir. Kışın suyu toplanan ve yazın çekilen ufak bazı göller varsa da bunlar kısmen hayvan ve pek az da arazi sulamak için kullanılır. Bu göller büyülüksü rası ile Kurşunlu'da Çırdak, Bulancak, Osman Gölü, Şabanözü'nde Kamiş, Kayı, Ilgaz'da Domuz gölleri, Çankırı'da Çivi, Ova

cık ilcesinde Sülüklük, Taşyakasında Bozyaka, Dumanlı, Taşkaracalar gölleriley Kurşunlu merkezindeki iki göl, Kükürt köyü civarındaki Kara Göl ve Sazak gölleridir.

ŞİFALI SULARI :

Buğurören Maden Suyu : Çankırı merkezine bağlı Orta ilcesinin 5 Km. batısında Buğurören köyüden çıkar, soğuk, asit karbonik gazi bol, iyi lizzette bir sofra suyudur. Hazmi kolaylaştırır. Açık bir kaynak halinde dir. Yeraltındaki ayaklarından biri Kısaç köyündedir.

Kavakköy İçmecesi : Yapraklı ilcesine bağlı Kavak köyündedir. Soğuk, ekşimsi, karbondioksitli, bol bikarbonatlı bir sudur. Hazmi kolaylaştırır.

Seyhler Suyu : Çankırı'nın 25 Km. Kuzey-Batısında Ilgaz yolu üzerinde ve Şıhlar köyündedir. Soğuk, ekşimsi lezzettedir. Karbondioksit bakımından zengin, hafif kırmızı zimtrak bir tortu ve leke birakan bir sudur. Hazımsızlık, mide ve bağırsak hastalıkları için iyidir.

Tüney İçmecesi : Çankırı'nın 35 Km. güneyinde Çankırı - Kalecik şosesinin ve demiryolunun yakınında, Terme Çayı'nın ve Tüney köyünün on dakika doğusundadır. Mide ve bağırsak hastalıklarına iyi gelir. Müşhil tesiri yapar.

Karacaviran İlicası : Çankırı'nın Kuzey-Batısında demiryolu üzerinde Kurşunlu ilce merkezinin yarı saat doğusundadır. Sıcak, tabii lezzette, hafif kükürt kokulu madenleri az bir sudur. Banyo olarak kullanılır. Bazi ağrılı hastalıklara iyi gelir.

Melan İçmecesi : Bayramören İçmecesi de derler. Kurşunlu'nun Melan Çayı kene rında ve Dolaşlar Köyü sınırı içindedir. Soğuk, tuzlu lezzette, kükürt kokuludur. Fazla miktarda Kohlendioksidi ihtiyac etmektedir. Müşhil tesirlidir.

Hacı Muslu, Acısı : Kurşunlu'nun 5 kilometre Kuzey-Doğusunda ve Hacimuslu köyü civarında küçük su olup, ekşimsi, bikarbonatlıdır.

Bölme İçmecesi: Eskipazar'ın güneyinde Adiller köyünün Bölme Mahallesinin bir saat uzağında ve orman içindedir. Soğuk, serbest asitkarbonikli, bikarbonatlı bir sudur. Deri hastalıklarına, koyunların yaralarına uyuz hastalıklarına kullanılır, köylüler, miyde hastalıklarında içerler.

Kükürt Suyu: Atkaracalar Bucağının Kükkürt köyündedir. Kükkürt kokulu ve lezzetlidir. Suyu boldur, altında bir kaç degirmen çevirir, uyuz ve deri hastalıklarına iyi gelir.

Ödemiş İçmecesi: Ilgaz'ın Ödemiş köyündedir. Soğuk ve bikarbonatlı bir sofra suyudur. Hazımı kolaylaştırır.

Çavundur İçme ve İltacı: Kurşunlu'nun Çavundur köyü önünde, demiryolu kenarındadır. Kleinsorge ve Dosenberg'in jeoloji bakımından yaptıkları tettiklere göre, kaynakların aliminyum rusuplarını yararak meydana çıkan kılıç genç üçüncü devir tabakalarından bir sırtın batı cihetinde bulunduklarını bildirdikleri tuzlu, asitkarbonikli bir sudur. Miyde hastalıklarına içme şeklinde kullanılır, köylüler hamur kabartmak maksadı ile de kullanırlar.

Kös Hamamı: Çerkeş'in batısında ve dil köyü yakınında, demiryolu kenarındadır. Renksiz, kokusuz, kalevi bir sudur. Romatizma ve deri hastalıklarına iyi gelir.

Hışıldayık: (Kükürtlü gay kaynağı) Çerkeş'in Bayındır köyünde Hışıldayık adı verilen yerdedir. Kükürtlü gaz çıkan müteaddit çukurları vardır. Halk tarafından Emoroit (Basur memesi) hastalığına iyi geldiği söylenmektedir.

Bayındır İçmesi: Eskipazar'ın Bayındır köyünün yarı saat uzağındadır. Tuzlu lezette ve kokusuzdur. Miyde, bağırsak hastalıklarına iyi olduğu söylenir.

Ayrıca Hamamlı - Bayındır yolu üzerinde ve Hamamlı Çayı vadisinde bir ekşi su daha

vardır ki köylüler bu suyun kabartıcı hassasından faydalananak hamur yoğururlar, bu suyun acı su menbaından geldiği tahmin edilmektedir.

İÇME SULARI

Çankırı'nın, şehrin 15 Km. mesafesinden getirilen kireçli bir suyu vardır. Bu su fenni bir tesisatla her semte çeşmeler vasıtasıyla dağıtılmıştır. Su kireçlidir. Son yıllarda filtre edilmiş olup, içime hazır duruma getirilmiştir. Korgun köyü yaylasından çıkan ve Korgun Suyu denilen iyi vasıta bir su vardır. Bu su kısmen tenekelerle şere getirilir. Bundan başka Ildızım suyu da vardır. Bu su, Çankırı'nın 25 Km. kuzyeyinde ve tren yolu kenarındaki Ildızım (Demirçevre) köyünden çıkmaktadır. Bu sudan vaktiyle Ankara'ya bile, hususi surette gönderilirdi. Korgun suyundan daha iyi evsatta olan İlmez Suyu Taşdelen suyu vasfındadır.

BİTKİ ÖRTÜSÜ

Bitki örtüsü dağlılığı, bu mütehavvıl orografik bütne içinde daha ziyade kuzyeyin rütabet getiren rüzgar tesisleri ile tanımlanabilir. Çankırı'nın Kuzey-Dogu kesiminde 15 Km. uzaklıkta ve 1250 m. yükseklikte başlayan ve dağınik sahalar gösteren orman sırnırı yerini, kuzyede yine aynı yüksekliklerde geniş orman bölgelerine tekreder. Ormanların hakim örtüsünü veren türler çam, köknar ve ardiçlardır. Yayla düzlüklerinde ise, teksel dağınik vaziyette yabanî meyva ağaçları ile meşe ye rastlanır. Buna mukabil, belirli yerlere inhisar eden su havzalarının fizyonomisini çoğu meyva türlerinden ibaret olan kültür çeşitleri tayin eder. Kuzyer rüzgârlarından mahfuz olan bu yerler, bazı kısımlarda sahip olduğu mikro-klima şartlarının tesiri ile de etüt bölgesinin başlıca entansif kültür sahaları halindedirler. Yağış

Ilgaz Ormanlarından bir manzara

havzalarının kontrol altına alınmadığı ve kuvvetli bütne değişikliği gösteren bu bölgede, akarsuların ve yağmurların meydana getirdiği çakıl ve taşlık kurak vadiler bir hayli yer tutar. Fakat asıl önemli olan top-

raklar güneyde çoraklaşma tehdidi altında bulunan sahalardır. Satılıkda büyük tuz yataklarını ihtiiva eden toprakları kateden ve belirli bir akış nizami olmayan sular, taramın gelişmesine engel bir terkip arzederler.

1967 Yılı Çankırı İlinin Meteorolojik Değerleri

Aylar	Aktüel Basınç m.b.	Sıcaklık Aylık C°	Yağış m.m.	Nem %	Açık Hava	Bulutlu Hava	Kapalı Hava	Kapalı Günler	Fırtınalı Günler
Ocak	931	1,2	22,8	76	1	12	18	5	1
Şubat	932	3,7	28,8	75	4	16	8	—	—
Mart	927	4,0	51,8	69	5	14	12	—	3
Nisan	926	9,8	66,7	67	5	18	7	—	3
Mayıs	928	15,1	64,2	66	3	24	4	—	1
Haziran	929	18	28,2	57	4	24	2	—	3
Temmuz	928	21,3	6,5	54	9	22	—	—	2
Ağustos	927	22,0	13,2	57	16	15	—	—	—
Eylül	928	17,0	3,5	58	13	16	1	—	—
Ekim	932	12,1	12,2	64	12	17	2	3	—
Kasım	932	5,6	24,1	80	3	22	5	7	1
Aralık	929	2,4	49,3	78	—	18	13	10	1

Not : 1 — Bu tabloda gösterilen istatistik rakamlar her ayın aylık ortalamasıdır.

2 — Açık günler, günlük «Bulutluluk ortalamasının (0-1,9) olduğu günlerdir».

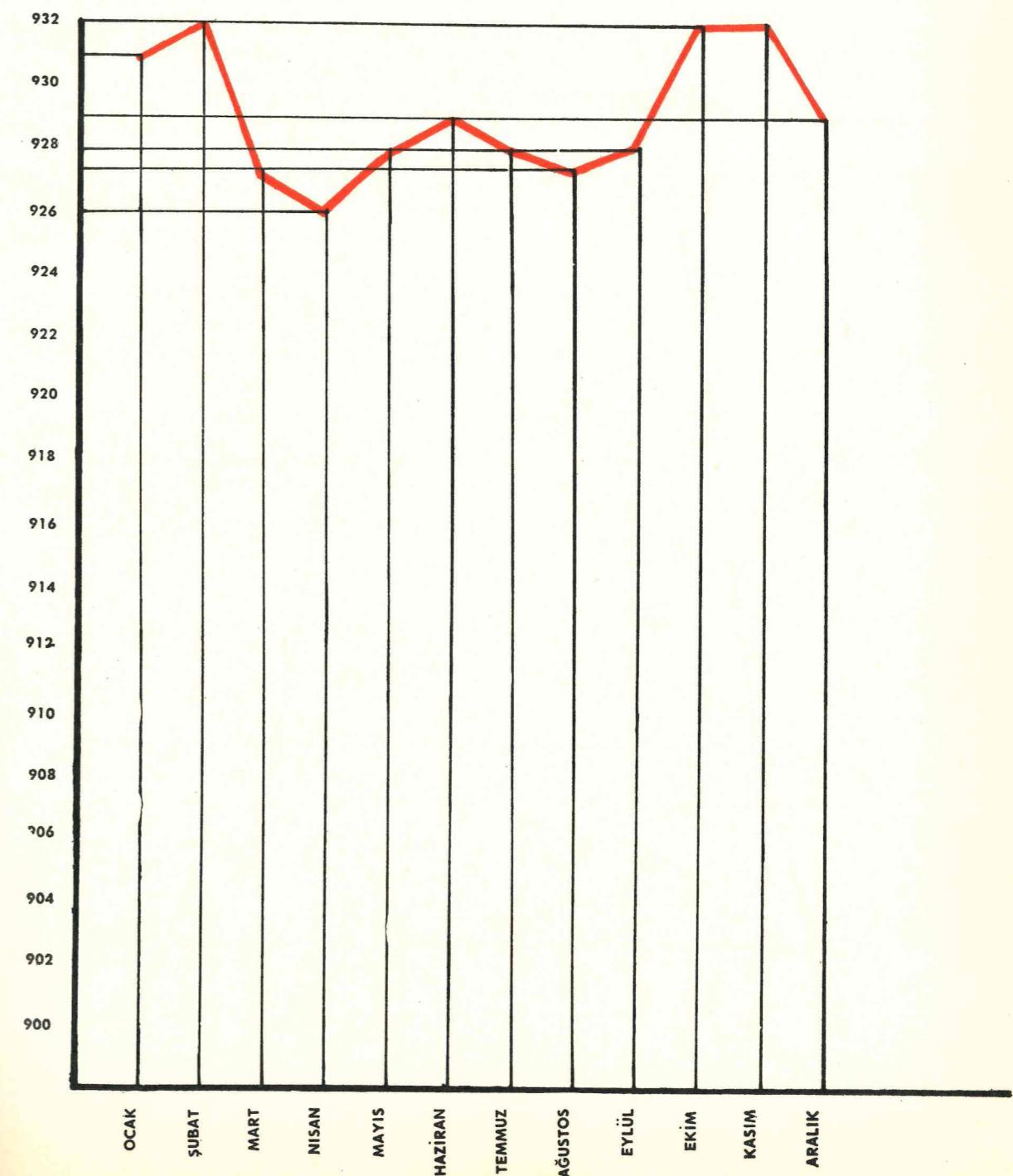
3 — Bulutlu günler bulutluluk ortalamasının (0-8,0) olduğu günlerdir.

4 — Kapalı günler bulutluluk ortalamasının (8,1-10,0) olduğu günlerdir.

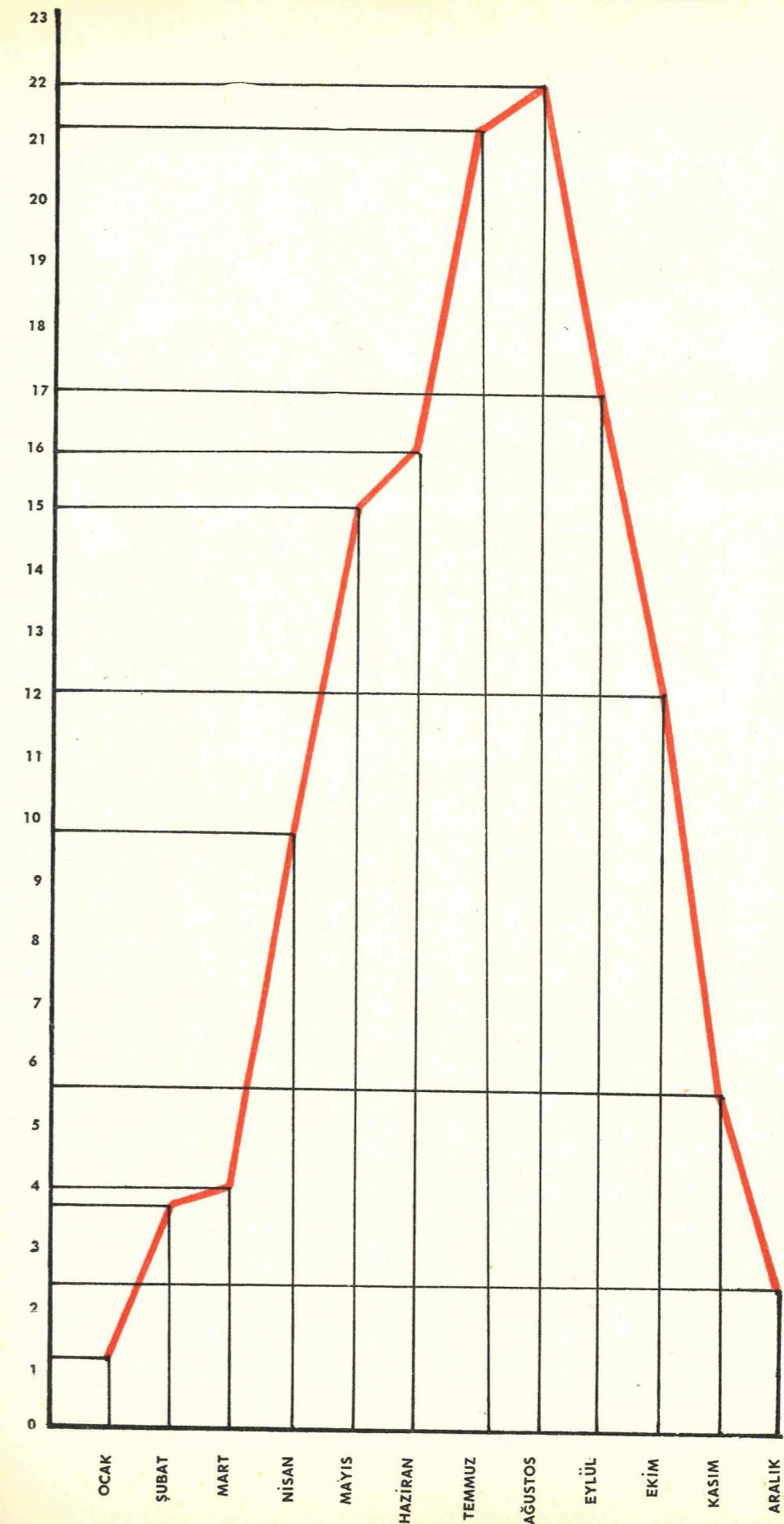
5 — Bu yıl içerisindeki fırtınalı geçen günlerden şehir ve civarı zarar görmemiştir.

6 — Bu yıl içerisinde şehir ve civarını zarara sokacak mahiyette sel ve afet olayı görülmemiştir.

1967 YILI ÇANKIRI AKTÜEL BASINÇ ORTALAMASI

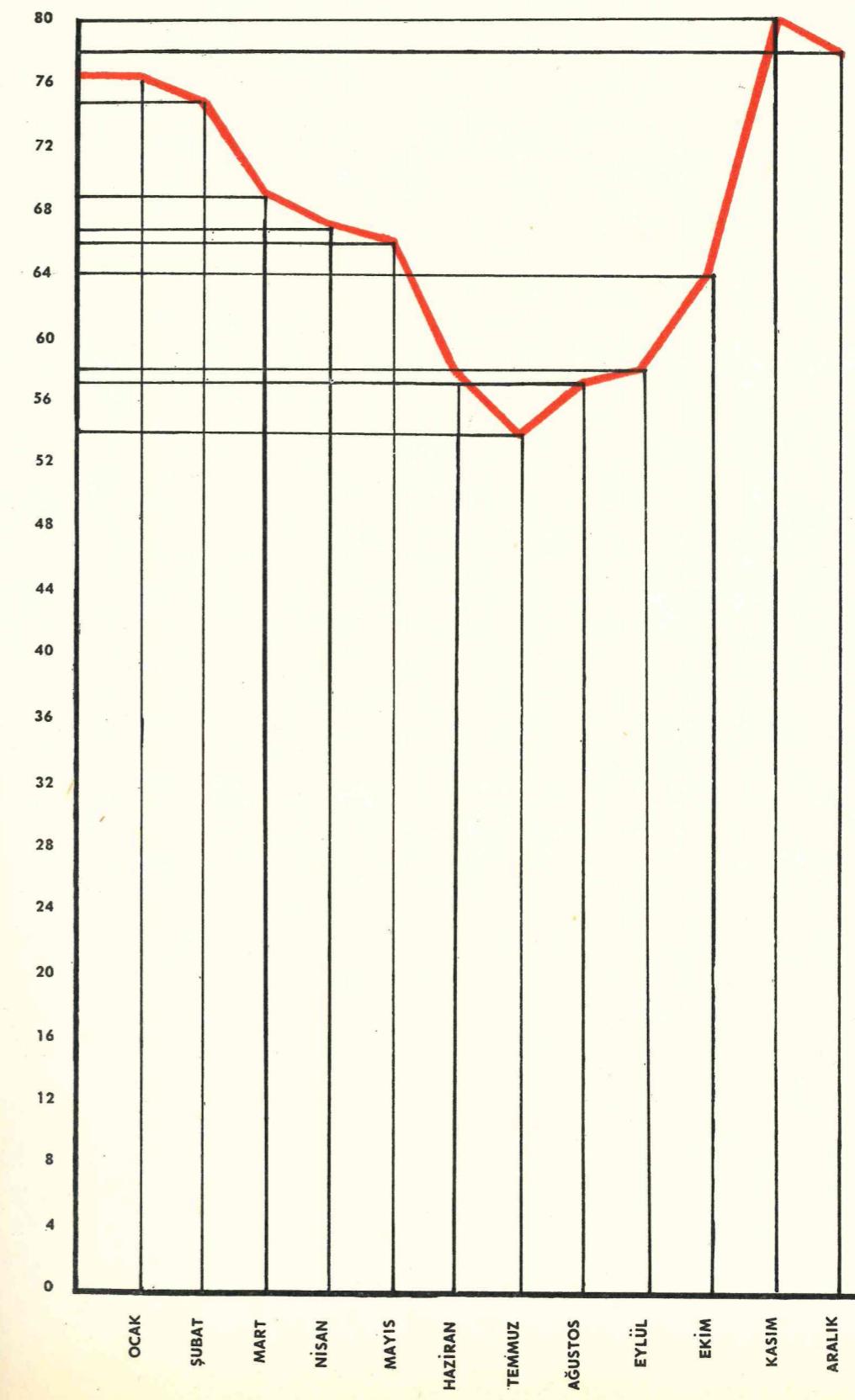
1967 YILI ÇANKIRI'NIN SUHUNET ORTALAMASI

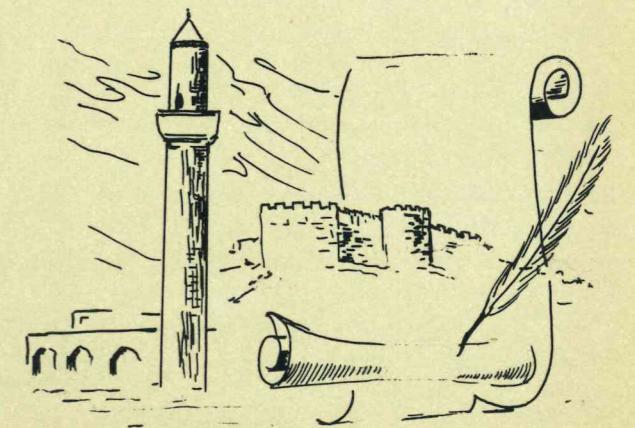
1967 YILI ÇANKIRI'NIN YAĞIŞ'INI GÖSTEREN ÇİZELGE

1967 YILI ÇANKIRI'NIN NEMİNİ GÖSTEREN ÇİZELGE

V/TARİH BÖLÜMÜ

*"Türk tarihi; tarihlerin en eskisi,
en köklüsü ve en şereflisidir."*

Çankırı'nın Tarihi Panoraması

Çankırı Adının Nereden Geldiği :

Çankırı'ya Milâttan Önce bugünkü Ankara Vilâyetinde oturan ve bir aralık Çankırı'yı da Merkez yapan Galatlar zamanında Gangrea adı verilmiş ve bu isim bugüne kadar gelen insanların dilinde değişikliklere uğramıştır. Galat lisanına göre Gangrea keçisi bol memlekет demektir.

Önceleri Cancari, daha sonra «Garacalla parası üzerinde» Gangaris diye kullanılan ve Romalılar devrinde bir müddet Germanapolis adını da taşıyan Çankırı, Osmanlılar devrinde Kângri şeklini almış, Cumhuriyet Devrinde de Çankırı şeklinde kabul edilmiştir.

Kângri şeklinin Çankırı olarak kabulü o zamanki Çankırı Mebuslarından Ahmet Taşlât, Mehmet Rifat ve Yusuf Ziya beylerin 9 Nisan 1925 tarihinde B. M. Meclisine verdikleri bir takrir üzerine Hükûmetçe yapılmıştır.

Paflagonyalilar - Galatlar ve Romalilar Devri :

Çankırı Tarihi Milâttan üçbin yıl evveline, Etiler devrine kadar uzar ise de bilinen tarihî durumu M.Ö. 300 yıllarından başlar.

Milâttan 323 yıl evvel Makedonya Krallı İskender'in ölümü ile parçalanan İmparatorluğun üzerinde yer yer yeni Hükûmetler kurulurken Doğu - Kızılırmak, Batısı

Filyos ve Bolu Çayları, Kuzeyi Karadeniz, Güneyi Işık, Elden, Aydos, Erdivan ve Bozkır Dağları ile çevrelenen sahada da Paflagonya Hükûmeti kurulmuştur.

Bu bölgede bulunan Kastamonu, Çankırı, Taşköprü, Bartın, Amasra, Viranşehir (Eskipazar) Paflagonyanın mühim şehirleri idi.

Kastamonu idare merkezine bağlı olan Çankırı bu arada Hıristiyanlık dini merkezlerinden biri olmuş ve Çankırı'da 5-6 defa büyük dinî toplantılar yapılmıştır.

Çankırı bu tarihten itibaren daima Amasra ve Bartın Limanları ile irtibatlı bulunmuş, bu irtibat Osmanlı İmparatorluğu zamanında da devam etmiştir. İrtibatı, Çankırı'dan Kurşunlu'ya, Kurşunlu'dan Çerkeş'e, Ovacık'a, Safranbolu, Bartın'a uğrayarak devam eden eski katır yolu güzergâhı iledir.

Şehrin pek eskiden, tâ Hititlerden beri bir yerleşme merkezi olduğu ve sırasıyla Frikyalılar, Persler, Makedonyalılar, Küçük Paflagonyalılar, Galatlar, Romalıların egenliği devirlerini yaşadığı bilinmektedir. Hattâ Paflagonyalılardan Galatlar eline geçen Çankırı M.Ö. III. Yüzyıl sonralarında az bir süre Galatlara hükûmet merkezliği de yapmıştır.

Ortaçağda Gangrea - Çankırı Bizanslılarının Kızılırmak Eyaletinin merkezi olarak büyük istihkâmlı bir şehir, bir ordugâhti.

Selçuklu ve Osmanlılar Devri:

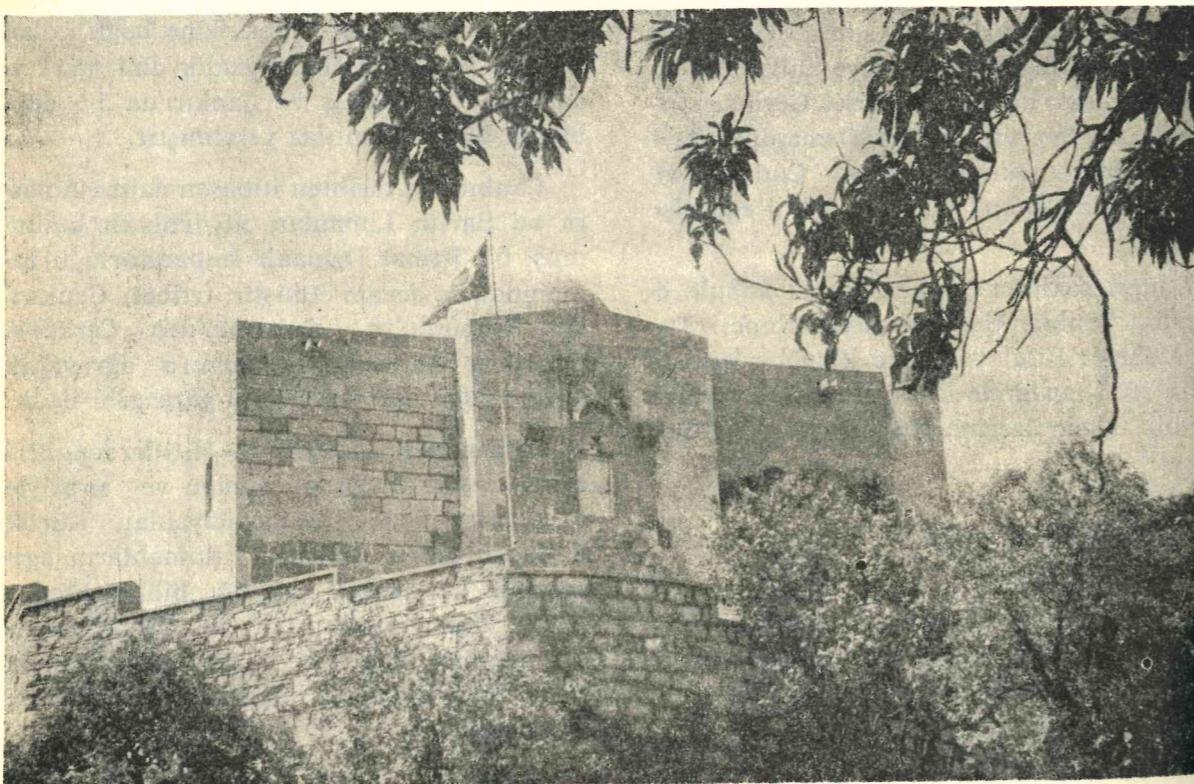
Malazgirt Savaşı ile Türk akıncı kuvvetleri, artık Anadolu'ya yer yer yayılmaya ve Anadolu Türkleşmeye başlamıştı. Bu sırada Alpaslan'ın ünlü komutanlarından, Danişmentli devletinin kurucusu Melik Ahmet Danişment Gazi, en çok güvendiği silah arkadaşlarından Emir Karatekin'e Çankırı'nın fethi vazifesini verdi. (1082). Bu işi şanla başlayan ve Birinci Haçlı savaşlarından Eskişehir önlerinde Sultan Kılıç Aslan I. in de müttefiki bulunan kahraman Emir Karatekin'i, vefatı tarihi olan 1106 (Hicrî 498) yılına kadar Danişmentli Devletinin Çankırı emirliği yani Valiliği vazifesinde görüyoruz. Çankırı'nın bu ilk tarihî valisinin kaledeki türbesi kutsal bir ziyaret yeridir.

Danişment ülkesindeki kardeş kavgaları sonunda bir aralık (1132) tekrar Bizans eline düşen şehir, Anadolu Selçuk Sultanı Birinci Mes'ut tarafından kurtarıldı (1137) Anadolu Selçukluları Devrinde, Büyük Alâeddin Keykubat'in lalası, devrinin birinci

*Bizanslılar devrine ait bir taş oyma
(Çerkeş - Kızıllar köyünden çıkarılmıştır).*

derecede şahsiyetlerinden olan Atabey Cemaleddin Ferruh'un Emir (Vali)lığı sayesinde Çankırı'nın büyük bir önem kazandığı, Selçuk tababeti —hekimliği— tarihine de geçen Taşmescit Hastanesi gibi değerli eserlerle süslüerek imar gördüğü de anlaşılmaktadır. Taşmescit restore edilmiştir.

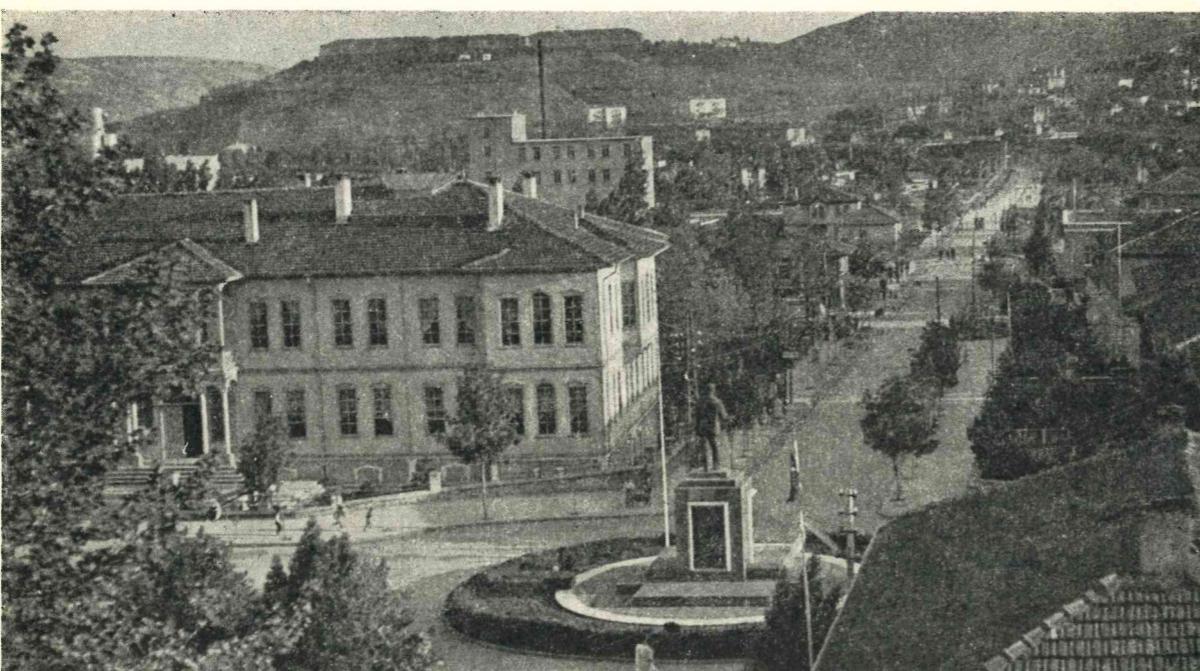
Taşmescit : Selçuklu tımarasından Cemalettin Ferruh tarafından deliler için şifa yurdu olarak yapılmıştır. Cemalettin Ferruhun kabri buradadır.

Çankırı'da Büyük Cami : Kanuni Sultan Süleyman zamanında yaptırılmıştır.

Selçuklu Devletinin parçalanmaya yüz tuttuğu 14. Yüzyıl başlarında Çankırı ve havalisi, ağırlık merkezleri Sinop ve Kastamonu olan Candaroğulları devleti eline geçti. Bu devletin sonradan Sinop ve Kastamonu

kollarına ayrılması üzerine de, Osmanlı hımayesindeki Kastamonu Beyliğinin payına düştü. Yıldırım Beyazıt'ın bu kolu ortadan kaldırması ile de Çankırı ilk defa bir Osmanlı mülkü oldu. Ankara Savaşı sonucu

Çankırı'dan bir görünüş

yaşanan fetret devrinde, Sinop kolu Hükümdarı İsfendiyar Bey, Timürlenk'in yardım ve teşviğiyle, buraları tekrar aldı. Ancak oğlu Kasım Bey Osmanlılara iltica ederek, Çelebi Sultan Mehmet'in himayesi altında Çankırı, Tosya ve Kalecik'i içine alan küçük bir beylik kurdu. İşte Çankırı bir süre bu küçük beyliğin başkenti olmuştur.

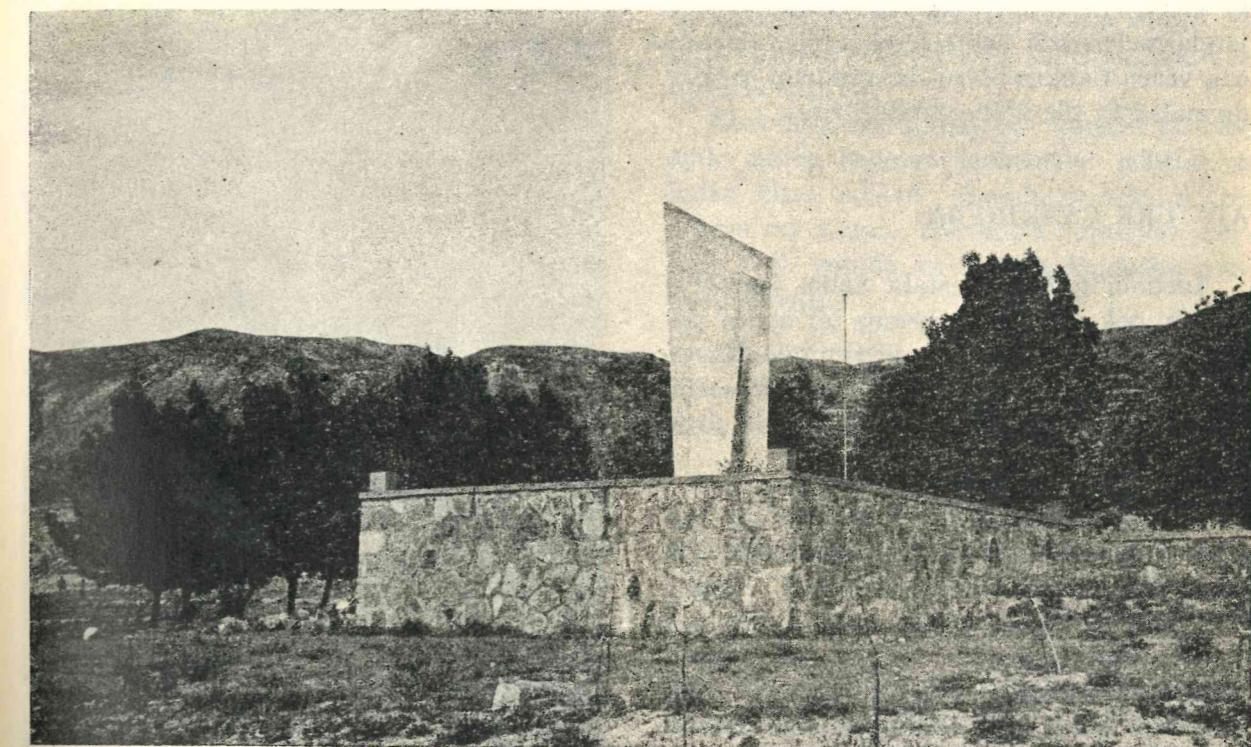
İkinci Murad zamanında, düzmece Mustafa meselesini fırsat bilen İsfendiyar Bey, Tosya ve Çankırı'yı tekrar aldı; oğlu Kasım Bey de affetti. Ordusu ile tâ Bolu'ya kadar ilerledi ise de Murad II. ye yenildi ve onu damat edinmekten, Kastamonu madenlerini de harp tazminatı olarak vermekten başka çare bulamadı (1423). Buna karşı Padişah Murd II. de cömertlikle bütün İsfendiyar ülkesini kayınpederine bağışladı. Fatih devrinde (1459 yılında) merkezi Sinop olan bütün İsfendiyar Beyliği toprakları gibi Çankırı da, ikinci defa ve kesin olarak Osmanlı ülkesine katılmış ve Anadolu eyaletine bağlı bir sancak merkezi olmuştur.

Büyük Anadolu eyaletinin ilk merkezi Ankara, son merkezi ise Kütahya idi. Bu

devrin Çankırı'da kıymetli bir çok tarih eserlerinden bugüne, âdeten yeni baştan yapılcasına tamirler gören İmaret - Kasımbeyp Camii ile, Kanunî Sultan Süleyman'ın (Mimar Sinan'ın Eseri) Büyük Camiinden başka bir şey kalmaması cidden acıdır.

18. Yüzyılda bilhassa Levent eşkiyası tahribatından büyük zararlar gören Çankırı'nın hinterlantının da —art ülke— hayli geniş olduğu, Meselâ tâ Kalecik, İskilip gibi kasabaların bu sancağa bağlı bulunduğu bazı eski kayıt ve kaynaklarda görülmektedir. Yine Anadolu'nun başlıca iki büyük sefer yolundan birisi olan Kuzeydeki Üsküdar - Erzurum Caddesi de Çankırı'dan geçerek Çorum ve Amasya'ya doğru giderdi.

Çankırı, tanzimatın ikinci yıldan (1840) itibaren eyaletler yerine, batı sisteminde vilâyetler teşkilâtının kurulmasıyle yine bir Sancak Merkezi olarak, fakat arazi ve hinterland bakımından nisbeten ufalmış bir durumda Kastamonu Vilâyetine bağlandı. İnebolu - Kastamonu - Çankırı - Kalecik yolunun yapılması ile de ekonomik yönü kısa bir süre İnebolu'ya yani Karadeniz'e çevril-

Şehitlik

di. Cumhuriyet devri başında bir vilâyet merkezi olan Çankırı'ya demiryolunun da gelmesi şüphesiz bir inkılâp olmuş, bu surette ekonomik yönü ve hayatı —İç Anadolu Coğrafî bütünlük ve uygunluğunun da etkisiyle— demiryolu vasıtasıyla, süratle Ankara'ya dönmüş ve bağlanmıştır. Ancak Çankırı'nın Karaelmas hattı üzerinde bulunmak, çevrecekçe çeşitli kaynak ve servetlere sahip olmak, hükümet merkezine çok yakınlık gibi çeşitli imkânlarına rağmen, hele ekonomik bakımından kayda değer, önemli bir gelişme gösteremediği de bir gerçektrir.

Istiklâl Savaşı Sırasında Çankırı :

İstiklâl Savaşı başlangıcında Çankırı ilceleri ile birlikte tamamen harap ve bakımsız bir halde idi. Buna rağmen Çankırılıklar bu ölüm kalım savaşında üzerlerine düşeni fazlaıyla yaptılar. Asker evlâtlarını yurt savunmasında ön cephelere gönderen Çankırılıklar İnebolu'dan 1920 ve daha sonra Ankara'ya geçen bütün mebus, kumandan, sefir ve diğer zevatın selâmetle geçmelerini sağ-

lamışlardır. Kucağında çocuğu ile kağnisi- ni koşarak İnebolu'dan aldığı cephaneyi bin bir güçlükle Ankara'ya ulaştıran, Ilgaz Dağları aşarken çok büyük müşküllere görüs geren ayağı çarıklı Türk Kadını Çankırı'lıdır.

Çankırı'daki Atatürk Anıtının kaidesindeki kabartma ve Ankara'daki Zafer Anıtında mermi taşıyan kölü kadını Çankırı'lı ananın timsalidir. Bu cep�ane nakliye içinde her türlü fedakârlığa katılan bütün yurt evlâtları ile birlikte Çankırılıları ve bilhassa Ilgaz'ın Kale ve Kiyisin köyünün katırcılarını takdирle yadederiz.

Ankara üzerine yürüyen hilâfet ordusu öncülerini kahraman Çerkeş halkı Çerkeş önlerinde bozguna uğratmıştır. Bu arada ele geçirilen bir top Çerkeş'te bir hatıra olarak saklanmaktadır.

Bu sırada Rum ve Ermenilerden meyda-na gelen bir eşkiya gurubu (Pontus eşkiyası) Kuzey Anadolu Dağlarını aşarak Ilgaz Dağına gelmişler ve dağın doruk mevkiinde-

ki karakolu basıp, yapılan müsademede jandarmalarımızı şehit etmişlerdir. Burada can veren Çankırı'lıların hatırlarını canlandırmak için bir âlide dikilmiştir.

ATATÜRK ÇANKIRI'DA

İnebolu'lu Bay Mustafa Selim İmece, o zamanı çok yakından yaşamış bir aydın olarak, «Atatürk'ün Şapka devriminde Kastamonu ve İnebolu seyahatleri» isimli eserinde, bu tarihî seyahat hakkında, özetle söyle diyor :

«Kastamonulular büyük kurtarıcıya karşı besledikleri içten sevgiyi göstermek için O'nu vilâyetlerine davet etmişlerdi. Şapka İnkılâbını halkın arasında gerçekleştirmek istiyen Gazi Mustafa Kemal, bu daveti memnunlukla kabul etti. 24 Ağustos 1925 Pazartesi günü otomobile, yanında Kütahya Mebusu Nuri Conker, Rize Mebusu Fuat Bulca ve diğer maiyeti erkânı bulunduğu halde Ankara'dan Çankırı'ya doğru hareket etti. Tuney hanında Çankırı mebusları Talât, Rifat, Ziya beylerle vali tarafından karşılandı, öğleye doğru Çankırı'ya vardı.

Yollara dökülen halkın coşkun gösterileri ile karşılandı. Otomobilinden indi, başı açık, iki yana dizilmiş askeri ve halkın selâmlıyarak yürüdü. Alkışlar göklere yükseliyor du. Bu sırada şerefine 21 pare top atıldı. Şehir donatılmış, kurbanlar kesilmişti. Doğruca Belediyeye gitti. Kız okulunda öğle yemeğini yedikten sonra saat 13.30 da yine halkın yol boyunca uzayan gösterileri arasında Kastamonu'ya hareket etti.

Kastamonu ve İnebolu'da şapka inkılâbı yolundaki tarihî konuşmalarını yaptıktan ve halkın bu inkılâpları candan benimsediğini gördükten sonra, 31 Ağustos 1925 Pazartesi öğle üzeri Kastamonu'dan hareket etti. Akşam üzeri saat onyedide tekrar Çankırı'ya geldi. Bu defa asker, sivil halk O'nu daha şehir dışında, Kastamonu yolunda büyük bir coşkunlukla karşıladı. Esnaf teşkilâti da bayraklar ile hazırladı. Çiftçiler kırmı-

Çankırı'da Atatürk Heykeli.

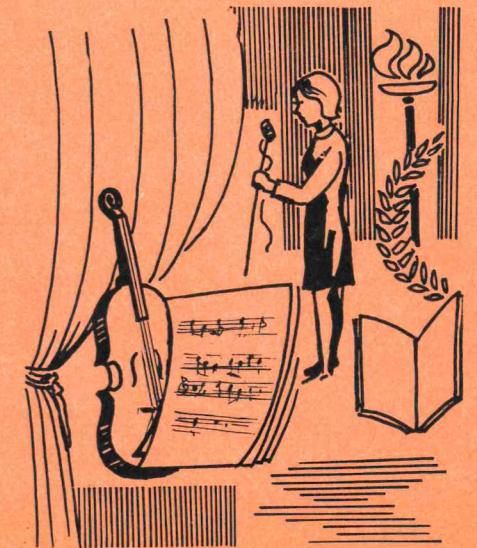
zi beyaz kurdelâlarla süslü ve başak dolu bir kâgħni arabası hazırlamışlardı. Bütün halkın da başı açtı. Gazi Mustafa Kemal, halka teşekkür etmiş, iltifatta bulunmuş, kâgħni arabası hizasına gelince, çiftçilerden dâvâ vekili Dümelili İsmail Efendi, aşar vergisinin kaldırılmasından dolayı halkın memnuniyetini ve şükranlarını bildirmiştir... Gazi şehrə girerken yine top atımıyle selâmlandı.

«Yaşa öksüzler babası, yetimler babası, bin yaşa» sesleri ve alkışlar arasında hükümet binasına geldi; Orada biraz dinlendikten sonra kendisini İskilip'e davet eden bir heyeti kabul etti. Simdilik seyahatini oraya kadar uzatamayacağını, ilerde ilk fırṣat İskilip'e gelmek istediğini bildirdi. Bu arada «Kastamonu, İnebolu, Taşköprü, Daday, Çankırı köylerini ve halkın aydın, yüksek fikirli ve çok temiz duygulu görüyorum», de-

se eski pavyonuna— gitti; geceyi orada geçirdi. Ertesi 1 Eylül 1925 sabahı Ankara'ya hareket etti...»

Gazi Mustafa Kemal'in Çankırı'ya başı açık, elinde Panama şapkasiyle gelişini ve halka hitap edişini ebedileştirmek üzere, heykeltraş Kenan Yontunç'a yaptırılan heykel, 1945 yılında ve törenle kaidesine yerleştirilmiştir.

VI/SOSYAL BÖLÜM

"Efendiler, yaptığımız ve yapmakta olduğumuz devrimlerin gayesi, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütünlük mânâ ve eşkaliyle medenî bir cemiyet haline getirmektir. Devrimlerimizin aslı umdesi budur."

ATATÜRK

Çankırı'da Sosyal Hayat

Giriş :

Çankırı Türkiye Devletinin Hükümet Merkezi olan Ankara'ya en yakın illerdendir. Bu yakınlık Çankırı'nın il merkezi hariç kasaba ve köylerindeki sosyal hayatında önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Belki Bu yakınlık Çankırı'nın il merkezi hariç kasası, okuyan Çankırılı'nın geçimini temin için gurbete çıkışmasındandır.

Çankırı ili merkez nüfusu 21.531 (1965 Sayımı) dir. Nüfusun % 20 ye yakın bir kısmı Çankırı dışındaki iş merkezlerine gidip gelmektedirler. Gidenlerin çoğu beden işçisi olarak çalışmaktadır. Çankırı il merkezine köy ve kasabalarдан gözle hissedilir bir göç olmakla beraber, bu göçün nüfus artışında önemli bir rolü olmamaktadır. Çünkü göç edenler kadar gurbete gidenler de olduğunu söyleyebiliriz.

Çankırı'ya köy ve kasabalarından göç edenler Çankırı'nın sosyal yapısında bir değişiklik yapmaktan uzak bulunmakta, bu gelenler kısa bir zamanda Çankırı yerlisinin gelenek ve göreneklerini benimsememektedirler.

Çankırı kasaba ve köylerinde yaşayanlar tamamen Türk gelenek ve göreneklerini devam ettirmektedirler. Bu durum dışardan gelenlerin ilgilerini çeken en büyük özelliklerindendir.

Çankırı'da medenî hizmetler yeteri kadar bir gelişme göstermemiştir. İl merke-

zinde günden güne olgunlaşan sağlık hizmetleri, şehir içi posta ulaşımı, elektrik, su hizmetleri bir yandan özlenen düzeyde tutulmaya çalışılırken, öte yandan ilce ve köylerinde de bu hizmetlerden faydalanalmasına çalışılmakta, köy elektrifikasiyon, telefon, su ve yol çalışmaları toplum kalkınmasının gereklerine uygun olarak yeni bir anlayışla ele alındığı görülmektedir.

Çankırı'da halka sunulan sosyal hizmetlerin yanı sıra dengesiz şehirleşme olayları dikkati çekmektedir. İl merkezinde yerlesme bakımından kale ve etrafında bulunan eski tip meskenlerden kurtulmak, yeni ve modern hayatın gerektirdiği meskenlere kavuşma çabası görülmekte, Şehirli, Tatlıçay, Aksu Mahallesi ve Yenimahalle'de yeni yeni evler yaptırmaktadır.

TOPLUM HAYATI

Çankırı, Balkan, I. Cihan Harbi ve İstiklal Harbinin getirmiş olduğu iktisadî zorluklar, modernleşme temayülü şehrın gelecek hayatında çok az da olsa zorlamalar, yapmış, yer yer değişiklikler meydana getirmiştir. Bu hal il merkezinde kendini daha çok göstermektedir. Şehir hayatının icapları, ekonomik baskılar çok az da olsa ailelerin bölünmesine ve kadının iş hayatına girmesine yol açmıştır. Karı ve kocanın çalıştığı yerlere Çankırı'da da raslanmakta ve bu durum ayıplanmamakta, hattâ rahat ya-

şamanın sonucu sayilarak kadınlara gelenek önem verilmektedir. Kız çocukları da erkek çocukları kadar okutulmaya çalışılmaktadır. Çalışma hayatı bu düzene girmekte beraber gelenek ve göreneklerde önemli değişiklikler vardır, denemez.

Köylerden göç edenler ise kısa bir zamanda şehir hayatına uymaya çalışmaktadır, üç etek giyen kadın entari giymekte ve atkı örtmekte, erkek ise klot ve zıvka yerine pantolon giymeyi kabul etmektedir. Evlerini komşularına benzetmek için gereken çabayı gösterdikleri, çocukların şehirli çocukların gibi giydirmek için çaba gösterdikleri açık bir şekilde göze çarpar.

Kasaba ve köylerde yaşayanların ise şehirleşme özlemi içine girdikleri ve yabancılık çekmedikleri görülür. Türk hayatı ve aile düzeni hakimdir. Erkek yine ailennin söz götürmez tek reisidir. Çankırı'da söylenen erkek olsun da çamurdan olsun, sözü erkeklerle karşı saygının en açık bir ifadesidir. Kadın erkeğe yardımcı ve evin düzenleyicisidir.

İlçe ve köylerinde ekonomi genel olarak tarıma bağlı olduğundan kadın da erkek kadar bu alanda çalışır.

GELENEK VE GÖRENEKLER

Milletlerin dünya görüşleri hakkındaki bilgiyi, yaşayış alışkanlıklarında bulabiliyoruz. Bu alışkanlıklar kısa tabiri ile gelenek ve görenekler o milletlerin varlık sebeplerini ortaya koyarlar. Çok hızlı değişimeler vuku bulan dünyamızda milletlerin kendilerini koruyabilmeleri ancak gelenek ve göreneklerine sahip olmakla kabildir. Bir milletin millet olmasında en büyük unsur, gelenek ve göreneklerin devamıdır. Bir millet de diğer milletlerden ayıran en büyük özellikler yine gelenek ve göreneklerdir. Bunları devam ettiren ve diğer milletlere de kabul ettiren milletler üstün vasıflı milletlerdir.

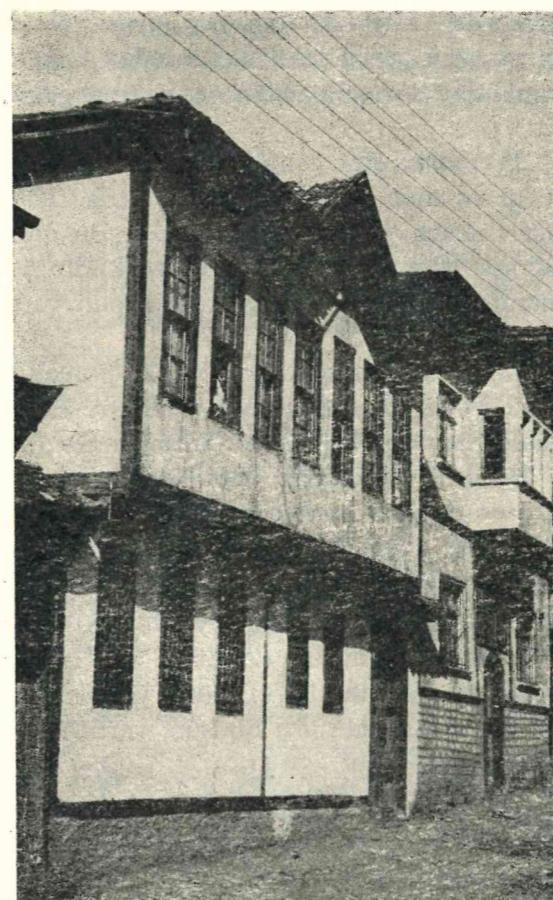
Tarihin oluşanda en büyük rolü oynayan Türk Milleti de çeşitli kültür ve gelenek görenekleri bulunan milletleri idare etmiş ve onlarla birlik yaşamış olmasına rağmen millet vasıflarını kaybetmemen büyük milletlerendir.

Çankırı, Türkiye'deki değişen bütün şartlara rağmen gelenek ve göreneklerini hemen hiç kaybetmeden devam ettiren vilâyetlerden birisidir. Belki ne «Kaleden kaleye şahin uçurdum» diyeblecek kalesi, ne de «İmaret güzellerin yoludur» dedirtecek imareti yoksa da: Sohbetleri, düğünleri, sünnetleri, türküler, oyunları, manileri, bilmeceleri, ve mutfağı ile yaşayan bir kültüre sahiptir. Ve bu kültürle de yaşamına devam etmektedir.

ÇANKIRI'DA EV

Merkezde tarihî iskân alanı olan hisar denilen tepenin güney ve batı yamaçlarında yer almıştır. Cumhuriyet devrinde ise yeni mahalle denilen eski mağara yakası ve Hacettepe eteklerine ve eski muhacir mahalleleri yani Aksu mahallelerine yayılmış durumdadır. Hisar ve etrafındaki eski Çankırı evleri sık sık depremlere maruz bulunmasından dolayı geniş ölçüde yarı ahşap yapılara ehemmiyet verilmiştir. Bu usuldeki yapıcılık şehirde kısmen kasaba ve köylerde aynen devam etmektedir.

Çankırı'daki eski evlerin esas cepheleri güneye bakmaktadır. Kuzey yüzleri kapalıdır. Esas cepheler önlerindeki geniş avlu ve tabii olarak geniş manzaradan faydalananlar. Bunlara açık sofali evler diyebiliriz. Bunların bodrum katları yoktur. Zemin katlar yerden elli ilâ altmış santimetre yükseklikte önleri geniş terası olup müteaddit bölmeleri vardır. Alt kat daha ziyade günlük hizmet yerleridir. Ahır ve depo mahiyetindendir. Burada kiş odaları da vardır. Üst kata ahşap bir merdivenle çıkarılır, manzaraya hakim geniş sofalar vardır. Bu katın odalarına sofada ayrı ayrı kapılarla geçilir. Her odada ocaklar şimdiki şöminelelere benzer, yüklükler, yatak konulan dolaplar, güsûl dolapları, musendere, şerbetlik, ve aynalıkları bulunur. Müsait yerlerinde de sedirler ve sohbetniş yerleştirilmiştir. Bu tip evlere şehrin eski evlerinde, kasaba ve köylerin iki katlı bütün evlerinde rastlanır. Ocak ve şerbetlikler ve tereceler alçı işlemeli, sofalar altigen ve sekizgen tuğla düşemelidir.

Eski tip bir Çankırı evi

Böyle evlerin dösemeleri sâde olduğu kadar da güzel görünüşü ve rahatlığı vardır. Sedirlerinde makat tabir edilen yün yataklar, üzerinde kışın hali örtüler ve sim işlenmeli kadife yastık ve etekleri yazın kenarları iğne ve tiğ ile yapılan oyalı beyaz patiska örtüler, yer minderleri ve yedi dağın rengini taşıyan Türk kilim ve halıları kaplar, konollar üzerinde karpuz lâmbalar, üzerinde sim ve sırmâ ile işlemeli yağlık ve uckurlar odanın süsleridir. Bu saydığımız sim sırmâ örtü yağlık ve uckurlar tarihî değeri olan Türk analarının sanat şaheserleridir.

MESLEK VE SAN'ATLAR

İlimizde son yıllara kadar dokumacılık çok ileri bir el sanatı idi. 1920 yıllarda yalnız il merkezinde 1800 dokuma tezgâhi var iken bugün 12 adet tezgâh kalmıştır.

Köylerimizde de eskiden hemen ekseri evlerde dokuma tezgâhi bulunurdu.

Kızılırmak bucağında pamuk yetiştiginde burada dokumacılık önemli idi. Fıta denen ipekli hamam peştemalları kadınların iş yaparken kullandıkları önlükler yorgan yüzü, üç etek işlik, geline alacak, kalın ipektten yapılmış mans, gelin ve güveyi çamaşırlarında kullanılan kıvrak, dokunurdu. Ayrıca çarşaf, kadınların baş örtüsü (Dimi) kese, kuşak gibi eşyaların yanında köylerde de bol mikatırda kilim heybe ve şayak dokunulurdu.

Çankırı'da dokumacılık yanında tabak, dikicilik, (merkup, mes, lapçın kuzu güder, sade güzel, galik adları verilen ayakkabaları yapanlar), san'at çok ileri idi. Bu san'at kısmen hayatı yetini muhafaza etmektedir. Bakırcılık ve bakır işlemeciliği ileri ve yaygın san'atlardandır. Halen bu san'atda devam etmektedir. Bu san'atların yanında köklü örf ve âdetlere bağlı gerçek bir Türk san'atı olan demircilik gelir. Türklerin Çankırı'yı fethinde demircilik san'atı nasıl işlettildi ise bugünkü de aynı kaidelerle çalışmaktadır.

Demirciler ahiliğin koymuş olduğu, bütün törelere uymak mecburiyetindedirler. Her parası olan demirci dükkanı açamaz. Kerkes de demirciliğe kabul edilmez. Demirciliğe giren delikanının çırak, kalfa ve ustası olabilmesi için bazı safhalardan geçmesi icap eder, ahlilikte bulunan yiğitbaşı ve kâhya teşkilâtı demircilik esnafında halen yaşayan bir san'attır.

Bir kalfanın ustası, bir çıraklı kalfa oluşu :

Çırak bir ustanın yanında bin bir gün çalışarak kalfa çıkar. Kalfa veya usta olurken bir takım merasim yapılır. Kalfa çıkacak esnaf bu merasimlerde yemek hazırlar. Daveti yiğitbaşı yapar. Yemekte yiğitbaşı kalfa olacak esnafa «Bu lokma ne lokması» diye sorar. Kalfa da «Rıza lokması ustam» der. Ve böylece yemeğe başlanır, yemekten sonra yiğitbaşı veya ahi baba vekili peşdemalı alır ve (Kalfalık) veya ustalığın mü-

barek olsun) diyerek kuşatır. Ortaya bir post serilir. Bu posta usta veya kalfa olan esnaf büyük esnaflara karşı diz çökerek oturur. Ve onların nasihatlerini bekler. Nasihat verecek ahi baba vekili kapıdan içeri (Esselâmü aleyküm ehli şeriat) diyerek girer. Tekrar ahi baba vekili (Esselâmü aleyküm Ehl-i tarikat) der, usta (Ve aleyküm selâm ehl-i terikat) der. Ahi baba vekili (Esselâmü aleyküm ehli marifet) ahi baba vekili (Esselâmü aleyküm ehl-i hakikat). Usta (Ve aleyküm Hakikat) diye cevap verir. Ve ahi baba vekiline yer gösterir.

Öğüt verecek usta bir ezber okur. Sonra yeni kalfa veya usta olan esnaf sıra ile bütün davetlilerin elini öper. Ve yine ustanın karşısına oturur. Öğüt veren usta (Merhaba usta veya kalfa) der. Ve temizlik şeriat, tarikat, marifet, hakikat, kelimelerinin anlamalarını açıklar. Esnaflığın örf ve âdetlerini anlatır.

KIYAFETLER

Çankırı'nın kiyafetleri çok değişik ve ahenklidir. Bugün bile modern evlerde büyük bir itina ile saklanır.

Kadınlar başlarına fes, taç giyerler, yemni veya çevre. Fes genellikle kırmızı renklidir. Arkasından bele kadar inen püskül sarkar. Üst veya alt kısmı altın ile çevrilidir. Ortada kalan baş kısmına mücevher dikilir. Taç kartondan kesilir, üzerine beyaz ipekli kumaş geçirilir ve üzerine çok sayıda mücevher dikilir.

Saçlar uzun ve tek örgülüdür. Örgünün arasına müstesna günlerde altın bâzan da mavi boncuk takılır.

İç çamaşırları da dış süsler kadar güzel dir. Çankırı'lı bir aşık büriümcük gömlekli yârine :

*Ah daha dün uğradım sedef dişlime
Büriümcük gömlekli sıрма saçlıma
Alici kuş gelmiş yeşil başlıma
Goncasına dokunmadan alayım bari*

diye seslenir. Günlük kiyafetler basittir. Dügünlerde kaftan ve bindalli giyilir. Kaftan gerek renk gerek şekil bakımından birbirini tamamlayıcı kısımlardan meydana gelmiştir.

Fermane: Her rengi vardır. Fakat şarap rengi ve mor siyah renkleri tercih edilir. Üzeri sırmâ veya simlerle işlidir. Bu motifler göz alıcı ve o nisbette de zevklidir. Fermane'nin kolları uzun, yakası kapalı ve önden açıktır.

Üç Etek: Arkası tek önü iki parçalıdır. Etek boyu topuklara kadar uzanır. Eteklerinde harç denilen sırmâ danteller vardır.

Şalvar: Özellikle canlı renkler seçilir. Canfes denilen parlak kumaştan yapılır.

Kaftana gümüş kemer takılır. Bu kiyafete kemerden başka boyuna kütle denilen inci gerdanlık veya beşibiryerde takılır. Bâzan da sağ omuzun da belin sol tarafına doğru altınlar takılır ki, buna yanlış denir. Yanlık ortasında altın bir saat vardır.

Bindalli: Tek parçalı olup belden kesiksizdir. Yaka biraz açık, kollar bilek kısmında genişler. Bordo ve mor renklileri çok daha güzeldir. Altın renkli simle veya sırmâ ile işlidir, bele yine altın kemer takılır.

Çoraplar canlı renklerden ve göz alıcı motiflerden meydana gelir, bunu her kadın kendisi yapar. Nakışlı çorapların en güzeli ni ulaşırlar, (Nişanlılar) giyerler.

Ayakkabılar: Yemeni adı verilen topucksuz ayakkabı giyerler. Düğünlerde ise rugan koloş daha göz alıcıdır.

ERKEK KIYAFETLERİ

Seymenler başlarına puşu denilen renkli çizgili ipek kumaşı iki ucu sarkacak şekilde sararlar. Düğünlerde ipekli kumaştan yapılmış simle işlemeli işlik giyerler. Görünen kısmı bal peteği şeklinde süslüdür.

Çepkenler avci yeleği biçiminde ve koyu renklerdir. Bütün özelliği kollarındadır. Kol yoktur. Omuzlardan bileklere kadar en hâlinde uzanır. Sırmâ veya simle işlidir. Pantolonlara zıvka denir. Paçası dar, arka kısmı kabarıktır. Yan kısımlarında siyah şeritle süslenmiş işler vardır.

Esnaflar bellerine Tosya kuşağı sararlar. Memurların kuşağı yoktur. Burunları kalkık topaksız ayakkabı giyerler. Buna da çedik denir. Günlük kiyafetler daha basit ve rahattır.

DÜĞÜNLER

Çankırı'da düğünler çok ilgi çekici ve eğlendiricidir. Bugün eski gelenekler bozulmak üzere ise de Çankırı'mızda ve köylerimizde devam etmektedir.

Çankırı'da evlenme çAĞI 17-18 dir. Bu yaşı geçen erkek babasının ayakkabısını evin eşigine çakarak artık vaktin geldiğini belirtmek ister.

Kızlar çoğu zaman ağır başlı halleri ile düğünlerde kendilerini beğenirler.

Oğlan anneleri kız evlerini Perşembe veya Cuma günü sabahdan ziyaret ederler. Kız misafire (Görücüye) özel şekilde hazırlanmış olarak çıkar. El öper, ve oturmadan odadan çıkar. Az sonra kahve gelir. Gelen kahve sade ise bu dünürü açıkça red etmek tır. Eğer kız ve erkek tarafı birbirine yakınlık duyarsa anlaşma yoluna gidilir.

Bugün başlık unutulmuşsa da bazı çevrelerde hâlâ önemli konudur. Kız evi başlık tan başka çeşitli mücevher, gümüş nalin, hamam takımını, kaftan gibi şeyle de ister.

Oğlan tarafından sözü sohbeti yerinde yaşlı kimseler toplanarak büyük dünüre girerler. Şerbet ve kahveler içilir ve nişan günü kararlaştırılır.

Nişan her iki tarafın tuttukları okuyucularla dostlara duyurulur. Nişan günü kızın düğüne denilen bindalli bohçalar içinde hediyeler getirilir. Oğlan tarafının hanımları bindalli, kız ise üzerine elbise, başına taç giyer. En halindeki kumaşların üzerinden yüredek kayıncıdan elini öper. Ve yüzüğü de kayıncıdan takar.

Nişandan on beş gün sonra, kız tarafı bir sini baklava ile bazı hediyeleri karşılık olarak oğlan evine gönderir. Eğer bu nişanlılık devresi kurban bayramına rastlarsa damadın ailesi kınalı koç ile bazı hediyeler gönderir. Koçun boynuzları halka şekeri ve gelin telleri ile süslenir.

Düğün, kız evine pirinç, yağ, un, şeker ve etten ibaret (Okuyucu harcı) gönderilmesi ile başlar. Sekiz gün sürer. Gün olarak Perşembe veya Pazar seçilir. Önce kızın çeyizi yigelir. Yiğma işi evliliği mutlu geçmiş hanımların yorganları kaplamasıyla başlar. Bittikten sonra hanım hocalar dua okurlar. Sonraki günler ahbab ve akrabalar (Maşallah) sözleriyle ceyize bakmağa gelirler. Ev sahibi konuklarına (Darısı hanım kızına efendi ogluma) diyerek şeker ve şerbet sunarlar. Öte yandan genç kızlar türlü eğlence ve neşeleriyle ceyiz evini bir kat daha hareketlendirirler.

Hareket, telâş bu kadarla bitmez. Her gece yapılan kına eğlencelerinin yanında hırıza denilen gelin hamamları da vardır. Hırızmaya nişanlı kızlar bindalli giyerek gelirler. El ve ayaklarında kınalar vardır. Sırımlı fita (İşlemeli peştemal) telli havlularla kızlar hamamın göbek taşında dolaşırken kayıncıdan gelinin başından şekerle karışık para döker. Bir yandan da hanım hocalar :

*Gelin yane yane
Lâilâhe illâhu
Mevlâm hak verir şane
Lâilâhe illâhu*

diyerek ilâhi okurlar. Sonra da gençleri eğlenceleri ile başbaşa bırakırlar. Düğünler iki taraf içinde masraflıdır. Bâzan hırıza olmayabilir. Yalnız şenlik yapılır. Şenlik kız evi tarafından organize edilir. Şenlikte gelin kaftan giyer. Bütün mücevherlerini takar. Yani evli ve nişanlı hanımlar da kaftan giyerler. Mahallî oyunlar oynarlar. Bir zaman sonra gelinin eline kına koymak için gelin ortaya çıkarılır. Gelin yüzü kibleye gelmek üzere bir sandalyeye oturtulur. Kız evinden bir kız oğlan evinden başı bütün, evli bir hanım gelir. Bu iki hanımı telli peşdemal verilir ve bunlar önlerine bağlanır. Bu arada kadın hocalar, ilâhiler söyleler.

Bu ilâhiler :

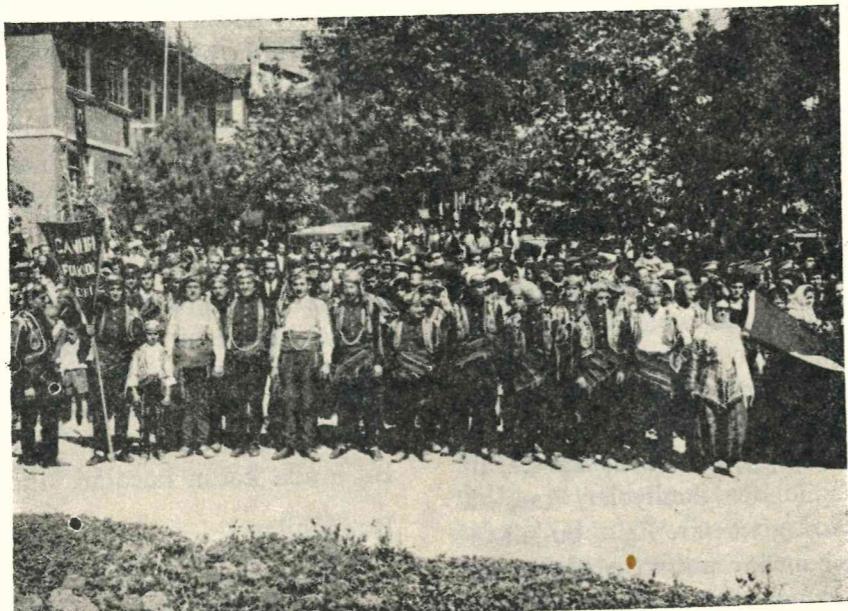
*Ocak taşı karıncalı
Çit çit görümceli
Benim gönülmde bir genceli
Kızım kınan mübarek olsun.*

Ocağa koydum zahani (Sahani)
Göge çıktı dumanı
Astiverin telli duvağını
Kızım kinan mübarek olsun
Vardığın yerde dilin tatlı olsun.

sözleri arasında kırmızı kurdeleye bağlı kınalar gelinin eline bağlanır. Hangi taraf önce bağlarsa o taraf gelinin tacını kaldırır. Bu o tarafın sözünün gececeğine işaretir. Ve bu şekilde devam eder. Bindalli ve kafstan giyinmiş hanımlar gelini aralarına alarak daire olurlar.

Sarı sarında oturuvermiş tel gibi
Sok koynunada soldurma beni
Yeşil yaprak arasında gonca gül gibi
Amanın gel güzelim gel
Atalıımı kahpe felek atalıımı vay
Iraklı şaraba katalıımı vay
Senin için zindanlarda yatalıımı vay
Amanın gel gel güzelim gel

Kaleden inen akrep ağızında yeşil yaprak
Sen orada ben burada
Sonumuz kara toprak
Amanın gel güzelim gel
Atalıımı kahpe felek atalıımı vay
Iraklı şaraba katalıımı vay

Çankırı Folklör Ekibi

Senin için zindanlarda yatalıımı vay
Amanın gel gel, gel aman

Hay hayali hayali
Güz gelince bağlar döker gazeli
Divane biibbil hey aman hey
Amanın gel güzelim gel
Atalıımı kahpe felek atalıımı vay
Iraklı şaraba katalıımı vay
Senin için zindanlarda yatalıımı vay
Amanın gel gel, gel aman.

türküsi eşliğinde önce titriyerek sonra sekerek dönmeye başlarlar. Ve eğlence geç vakıtlere kadar devam eder.

Cumartesi günü ikindi namazından sonra erkek tarafının sözü geçen erkekleri kız evine ceyiz almağa getirler. Bu düğünün en hüzünlü anıdır. Gülen oynayanın yanında ağlayan da pek çoktur.

Gelenlere sigara ve şeker sunulur. Bu sırada açık göz bir delikanlı köşe yastıklarından birini kaçırrarak dâmada götürür ve ondan bahış alır. Ceyiz vasitalara yüklenerek (Eskiden katır, at ve atlı arabalara, şimdi her türlü motorlu araçla) Hocalar dua okur. Gençler (Allah bereket versin) sözleriyle alıp götürülür.

Gelin almak Pazar günü olur. Sabah hocalar gelip kızevinde mevlit okurlar. Mahallî kiyafetlerini giymiş oğlan tarafından hanımları gelini almaya geldikleri sırada gelin öğle namazından dönen baba, dayı, amca gibi yakınlarının elini göz yaşları içinde öper. Ve bunlardan hediye alır. Varsa erkek kardeşi de beline (Sabır kemeri) bağlar. Peçesi örtülü, mantosu giydirilir. Artık ölünceye kadar yaşıyacağı evine götürülür.

Gelin kayınvalide ile kayınpeder güreşirken eve gelir. Kayınvalide «Kızım bu eve duvağını sürüyerek geldin, insallah kefenini sürüyerek gidersin» diyerek mutfağa götürür, ocağa ayağını bastırır.

Okuyucu kadının şen olalım sesleri ile ortaya serptiği şekerlerle karışık kuru yemişlerle, gelin önü denilen oğlan evinin eğlenceleri başlar. Ve gelinin oynaması ile sona erer.

Erkekler de düğünlerde en az hanımlar kadar eğlenirler. Cumartesi günü akşamı başdonanma denilen erkek eğlencesi vardır ki, oğlan evinin hisim akrabası ve güveyinin arkadaşları, toplanırlar. Takım yemek verilir. Yemekten sonra erkek hocalarca mevlit okunur. Ve çok uzun süren güveyi donatımı denilen güveyinin elbiseleri, giydirilir. Yaşlılar gittikten sonra delikanlılar içkili eğlenceler yapar, mahallî oyunlar oynarlar.

Pazar günü erken saatlerde güveyinin arkadaşları güveyiyi hamama götürürler. Traş olunur. Mevsim yazsa güveç, kışsa kıymalı yerler. Öğleye yakın hamamdan çıkalılarak güveyi gezmesi yapılır. Damattan ve çok yakınlarından başkası içki içer akşam yemeği yenilecek yere oynayarak, türkî söylüyerek giderler. Burada toyga çorbası, bütün et, pilâv, baklava ve bamyadan ibaret olan takım yemeği yenilir.

Yatsı namazı Cami'İ Kebirde kılınır. Damat ilâhilerle gelin evine getirilir. Bu sırada güveyi yumruklanır. Okuyucu kadın su dolu testiyi meydana fırlatarak patlatır. Gelinle damadın elini birleştirir. Eğlenceler böylece sona erer.

Düğüünden sonraki günler : Gelin evdeki büyüklerle konuşmaz, büyükler hediye vermek suretiyle gelinlerini konuşturmayla çalışırlar. Bununla beraber gelinlerinin seslerini duymadan ölmüş kayınvalide ve kayınpederler pek çoktur.

YEMEKLER

Çankırı Türk mutfağının hakim olduğu yerlerin başında gelir. İl merkezi ve bütün köylerinde aynı yemekler yapılır. Çankırı'da her türlü hamur tatlısı (Baklava, dilber dudağı, tırtıl, hameyli, gibi) yapıldığı halde en meşhuru kadayıfı, Çereş'in Baklavası, Kurşunlu'nun keşkeği, Şabanözü'nün bazlamaşı, Orta'nın su böreğini, üstün tutarlar. Çankırı'nın kendine has yemekleri şunlardır : Kıymalı, yazma çöreği, yağlı ekmeğ, gözleme, çızlama, progi, tatar böreği, palişka, iri hamur, erişte makarnası, pihti, çullama, puska gibi, hamur yemekleri, güveç bütün et ve çeşitli köfteler gibi et yemekleri, baklava, tırtıl, dilber dudağı, hameyli, lokma, yoğurt tatlısı, hoşmerim gibi tatlılar, çeşitli sebze yemekleri, patlicandan imam bayıldı, karnıyarık, gömme, ve boranasi, kabaktan borana, dolma ve kabuk kavurması, yumurtalı kızartması gibi yemeklerin yanında toyga, tarhana, şاستım, tutmaç, pirinç, dene, çimcük, erişte makarnasından yapılan sütlü çorbaları, meşhurdur. Yumurtadan da, çeşitli yemekler yapılır. Asma yaprağından yapılan etli ve zeytin yağlı dolmaları, meşhurdur.

Çankırı'da kiş hazırlığı evin büyüğü olan, erkek ve kadınların en büyük meşguludur. Kıyma, süzgül, kuşbaşı, etten yopulan kavurma, pastırma, sucuk, kurutulmuş et, çene kemiği ve ayakların kurusu şeklinde yapılan etlikler, dolma biberi ve patlıcan, (İçleri domates, sarmıskak, maydanoz, gibi şeylerle doldurulur) ince biber, yeşil ve kırmızı domates, lahana, kelek, (Kavunun olgunlaşmamış şekli) salatalık ve yeşil fasulye gibi turşular yapılır. Bir de bütün bu sebzelerin kurutması yapılır ki, kişi mutfağın demirbaş yiyecekleri, olur.

DOĞUM

Doğumlar da düğünler gibi iki ailenin yaşıtisini değiştiren mutlu bir olaydır. Çocuk bekleyen bir gelin bunu etrafına duyurmakta çekinir. Fakat zamanla anlaşilarak evde geline özel itina göstirilir.

Her aile ilk çocuğun oğlan olmasını istter, bunu önceden anlamak için bir takım inanışlara baş vurulur. Bir yastığın altına bıçak diğerine makas koyularak müstakbel anneye bunların birinin üzerine oturması söylenir. Eğer bıçaklıya oturursa oğlan, makasıyla yastığa oturursa kız doğacagini inanılır.

Doğum günü yaklaştıkça evde hazırlıklar başlar. Geline en iyi ve aydınlichkeit oda verilecek duvarları simlerle işlenmiş çeşitli renk te ve boyda bindalli bohçalarla süslendir. Bohçaların arasına yeknesaklıktan kurtulmak için zarif motiflerle işlenmiş çevreler ve yağlıklar ilişirtilir. Karyola en halindeki kumaşlarla donatıldıktan sonra başına yüzellik otu, mavi tazı boncugu, sarmısk ve Kur'an asılır.

Bebek doğunca büyük babaya müjde giider, hele doğan çocuk oglansa müjdeyi götürün bahşisin en büyüğünü alır. Kız evinden doğumdan bir kaç gün sonra bir tepsisi baklava ile çocuk çeyizi getirirler.

Lohusa kırk gün yalnız bırakılmaz, aksi halde korkunç rüyalar göreceğine, cinlerin zararı dokunacağına inanılır.

Yeni doğmuş bebekleri olan aileler nazardan çok korkarlar.

Bu yüzden bebek mavi gözlü ziyaretçilerden adetâ kaçırılır. Bir çocuk hastalanır da nazarlığına inanılırsa ehil sahipleri kurşun dökerler. Nazardan korumak için de yedi delikli boncuk, göz boncugu, hakik, iğde çekirdeği ve içinde dualar bulunan muska dan ibaret nazarlık takılır.

Bebek doğumdan kırk gün sonra kırkı ucurulmak için hamama götürülür. Kurnaya altın koyulur ve bu su il eykanır. Sonra ki günlerde bebek annesi ve baba annesi ile birlikte ev gezmelerine götürülür. Ev sahip leri küçük konuğuna ilerde zengin olması için yumurta, kısmeti gür olması için ek-

mek, yaşadığı sürece ağızının tatlı olması için şeker ve uzun ömürlü olması için de un verirler. Bu gezmelere kırk uurma denilir.

Günler geçer bebeğin dişleri çıkmaya başlar, bunu kutlamak için dostlar ve akrabalar diş gülesine çağırılarak bulgur pişirilir. Arasına para, üzüm, fındık, şeker, gibi şeyler koyularak çocuğun başından dökülür.

Yürümeye başladığı ilk Cuma bebeğin ayağına kırmızı kurdelâ bağlanarak camiye götürülür. Buradan ilk çıkan erkeğe kurdelâ kestirilir. Bu üç kez tekrarlanır. için yumurta, kısmeti gün olması için ekmeğin, yaşadığı sürece ağızının tatlı olması için şeker ve uzun ömürlü olması için de un

SOHBETLER

*Kız anadan öğrenir sofra dizmeyi,
Oğlan babadan öğrenir sohbet gezmeyi*

Bu misralar Çankırı'da köklü bir kuruluşun başka bir deyişle (Sohbet teşkilatının) halk dilinde şiirleşmiş bir ifadesidir. Çok eski bir maziye sahip olan bu teşkilat evvelce olduğu gibi bugün de Çankırı'lı gençler arasında kardeşliği, yardımlaşmayı ve millî şuruu sağlamlaştırır.

Bu teşkilatın gençler arasında meydana getirdiği gruplara «Yârân Meclisi» denir.

Yârân Meclisi 24 yârândan teşekkül eder. Bir büyük bir küçük başaga ve 22 yârân, birde disiplin ve hizmet işlerine bakan çavuş vardır. Çavuş yârân dışıdır.

Meşhur tarihçi Endülüs'lü İbnibatuda Anadolu'da yaptığı gezide bu teşkilata tesa-düf ettiğini ve her zaman bunların misafiri olduğunu anlatır. Bu devirde bu kuruluşun ahilik içerisinde iktisadi bir dayanışmayı sağladığı da görülür.

Yârân Meclisi şekil ve ruh itibarı ile derinlemesine incelendiği anda kendimizi anayurdun yeşil ovalarında, bozkırlarında kurt başlı tuğların gölgelerinde kurulmuş kaşanlar otağında Meteleri, Kürşatları, Gültekinleri yetiştiren asıl ve kahraman cedlerimizin arasında buluruz.

Biliyoruz ki, cedlerimiz Oğuzlar 24 boy idi. Hanlar hanı bir boy, Beyler beyi diğer

bir boyda mensuptu. Diğer 22 boyun da birer beyleri vardı. Oğuz beylerinin toplantıları Oğuz töresince olurdu. Her şölen bir boy beynin otağında toplanılırdı. Hanlar hanının otağındaki toplantı hepsinden muhteşem olur, Dedekorkut'un canlı ifadesi ile tepe gibi et yiğilir, göller gibi kımız sağılır, ozanlar gelir kopuz çalar. Boy boylanır soy soylanırırdı.

O günkü hanlar hanımız, bu gün Başağa'dır. Başağa yârân meclisinde her şeye hakimdir. Ancak hak ve adalet ölçülerinden ayrılmamak şartıyla.

*Mecliste İkinci Kuvvet
Küçük Başağa'dır :*

Bütün yârân mecliste toplandığı zaman 24 Oğuz boyu da otağa gelmiş tek vücut, tek kılıç, tek bayrak olmuş gibidir.

Mecliste Türküğe has bir sessizlik ve ciddiyet hakimdir. Bu mecliste en ufak hareketlerin büyük mânâsi ve değeri vardır. Türk töreleri bu topluluğun davranış ve fiziklerinde bütün canllılıyla yaşamaktadır.

Yârân Meclisi ya da sohbet teşkilâtı dediğimiz bu kuruluş, halen Çankırı'da, kasaba ve köylerinde devam etmekte ve olumlu sonuçları görülmektedir.

Yârân Meclisi her sene Aralık ayında aynı yaşta bulunan arkadaşların bir araya gelip bu teşkilâti kurmak için yaptıkları bir sözleşme ile başlar. Toplanan gençler içlerinden yaşlı ve muktedir birini büyük Başağa, bir diğerini de küçük Başağa olarak seçerler. Bu ilk toplantıda, yenilecek yemekler ve diğer masraflar kararlaştırılır. Bundan sonra yapılacak her toplantının adına OCAK YAKMA, denir, her ocağın hizmetlerini, masraflarını yârân ikişer sıra ile yaparlar.

Ocak yakılan evlerde bu toplantılar için hususi oda bulunur. Bu odada ocak bulunuması ve yakılması mecburidir. Bütün yârânı alabilecek genişlikte olan bu odada başagaların, yârânların ve çalgıcıların ayrı yerleri vardır. Büyük Başağa ocağın sağ tarafında küçük Başağa sol tarafında yârânlar da başagaların sağ ve solunda oturlar.

Şahnişin denilen yüksekçe ayrı bir yer de çalgıcılar mahsustur. Bir toplantı evvel ve rilen karara göre ocak kimler tarafından ve hangi evde yakılacaksa, ocak yakacak iki yârân gündüzden hazırlıklara başlarlar. Kahve, sigara takımları temin edilir. Toplantı odasının tertip ve düzeni yapılır. Oda duvarları bindalli bohça yağlıklar, çevreler, halılarla süslendir. Evin dışını ve içini fener, lâmba, ve mumlarla ışıklandırmak için gerekli tedbirler alınır. Bu arada çavuş da gelerek yapılan hazırlıklara nezaret eder. Akşam namazından çıkışınca ocak yakılan eve ilk önce küçük Başağa gelir. Yapılan ışıklandırma, yemekleri ve diğer hazırlıkları gözden geçirir. Noksan gördüklerini ocak sahiplerine söyleyerek yaptırmalarını temin eder. Bu işler bitince kendisine mahsus yere geçip iki diz çöker oturur. Çavuş hemen evvelce hazırlanan yüksekçe bir şamdanı getirip önüne koyar. Mumları yakar. Biraz sonra yârânlar ikişer üçer gelmeye başlarlar. Genenler hemen odaya girmezdi dışarıda beklerler. Çavuş içeriye girerek yârânların geldiğini küçük Başağaya haber verir. O da :

— Buyursunlar, der. Yarenleri ayağa kalkarak karşılar. Yarenler teker teker sağ ellerini sol güüsleri üzerine koyup, (Selâmü aleÿküm küçük Başağa) diyerek içeriye girerler. Yerlerine geçip ayakta beklerler. Küçük Başağa oturunca onun oturusunu taklit ederek yanbaşındaki yârândan itibaren sıra ile otururlar.

Her yârânın gelişinde odada bulunanlar ayağa kalkar ve yârânlar yerine geçtiğinde usul üzerine otururlar. Gelenlere çavuş tarafından kahve, sigara ikram edilir. Toplantıya en son büyük Başağa gelir, usul üzere içeri girmezdi dışarıda bekler. Çavuş içeri girip :

— Başağa, Başağa geliyor; deyince Başağa ve yârânlar, ayağa kalkarlar. Büyük Başağa kapidan girer, ağır ağır yerine doğru giderken yârânları gözden geçirir. Küçük Başağayı diğer yârânlar gibi selâmladıktan sonra yerine oturur. Küçük Başağa ve diğer yârânlar büyük Başağaya uyarak yerlerine otururlar. Oturdukları yerden her

gelen yarenle selâmlaştıkları gibi (Merhaba Başağa» diyerek selâmlarlar. Büyük Başağa da «Merhaba Yâren ağası» diyerek selâmları kabul eder. Bu, sira ile olur. Buraya kadar saz heyeti çok ince perdeden fasıl yapar. Tekrar kahveler sunulur. Bundan sonra topuluk büyük Başağanın hareketlerine uymaya mecburdur. Söz gelişti oturuşunu değiştirirse bütün yârânlar oturuşunu değiştirir.

Artık sazin hafiften çalmasının gereği yoktur. Meydana altı ilâ on arasında yârân ağası yanyana yüzleri Başağa dönük şekilde diz çökerek otururlar. Çalgı artık bunlara uymaya mecburdur. Oturan yârân ağaları sağa ve sola müsterek hareketlerle şu türküyü söylemeye başlarlar :

*Ah yine akşam oldu ezan sesi var yar
yar aman
Hep illerin eşi var issi var
Ben garibin şu diyarda nesi var yar
var aman
Ben saramam ey efendim beni sarsın
seni yar sarsın seni
Vaz geçemem ey efendim kim sarsın
seni yar sarsın seni*

Sözleri ile başlayan türküyü hep bir ağızdan ahenkli bir şekilde söyleler. Bu türküden sonra çeşitli mahallî türküler bir saat kadar devam eder. Ve ocak sahibinin konukları yavaş yavaş gelmeye başlarlar. Bunlardan bir kısmı yalnız kahve içmeye, bir kısmı da yemeğe gelirler ki sayıları bellidir. Sohbete dahil olan yârânlar her konukla ayrı ayrı ilgilenmek zorundadır.

Kahve misafirleri kahvelerini içtikten sonra giderler. Gitmeyene külli kahve ikram edilir.

Ya da ayakkabısı bir süpürge üstünde önüne getirilir. Yine çıkmazsa iki yârân kolundan tutup sohbet odasının dışına çıkarırlar. Bu usuldendir, herkese tatbik edilir.

Artık vakit gece yarısını bulmuştur. Kapının arkasına asılan kardil içeri alınır. Artık konuk kabul edilmez. Orta oyunları başlar. Bunlara küçük ve büyük Başağanın (Yollumuz, yolsuzumuz var mı?) suali

nathı ve ince olmak üzere iki çeşittir. Sanatlı oyunlardan bir kaçı «Yelpük» adını alır. Saz eşliğinde ahenge önem verilerek oynanır. Diğerleri ise mahâret, çabukluk, zekâ istiyen tura, yüzük, şıldırtık gibi ince oynallardır. Orta oyunlarından sonra birer dinlenme kahvesi vardır. Sonra sesi güzel bir yârân çoğu zaman :

*Mirahurdan çıktım sağlık selâmet
İmarete geldim koptu kıyamet
Anam nazlı yarım kime emanet
Derde derman katle ferman isterim.*

gibi sözlerle başlayan türküler söyley.

Sabaha yakın küçük Başağa «Yemek hazır ağam» der. Çavuş ve ocak sahiplerinden biri önce büyük, sonra küçük Başağanın ellerini yıkamalarına yardım eder. Sofralar hazırlanır, gelmiş geçmiş yârânların ruhuna fatiha okunur. Ve yemeğe başlanır. Yemek yendikten sonra tekrar kahve içilir. Yeniden orta oyunlarına başlanır. Özellikle yemeğin hazmini kolaylaştmak için hareketli oyunlar seçilir.

Orta oyunlarının sonunda arap verme töreni yapılır. Arap sohbette zilli maaş ve defin adıdır. Bunlar ocak kimde ise ona gider ve bir hafta kalır. Çavuş büyük Başağanın önüne şamdanı koyar ve saz arap verme havası çalmaya başlar. Sonra küçük Başağanın önüne gelinir. Öbür hafta ocak yakacaklarının önünde halka olurlar. Bu arada iki fincan kahve pişer. Fakat ikram edilmez.

*Ocak yakar sıraynan
Sohbet yapar sıraynan
Sıra değil paraynan
İç ağam afiyet olsun
İçmesen uğurlar olsun*

Sözleri ile başlayan türküyü söyleyen ve iç ağam derken tepsî yeni ocak sahiplerine uzatılır.

Saz ekibi ve yemek misafirleri gittikten sonra mahkeme kurulur. Başağa yargıcı, küçük Başağa başsavcısı yârânlar ise jüri görevini yaparlar. Biraz önce neşeden çınlayan oda sessizliğe bürünmüştür. Büyük Başağanın (Yollumuz, yolsuzumuz var mı?) suali

bu süküneti bozar. O hafta suçu yârân yoksa sesi güzel bir yârân aşıri şerif okur. Geçen hafta içinde sarhoşluk, sarkıntılk, ve başka bir sohbete izinsiz gitme gibi suçları işleyen yârân varsa suçunun şiddetine göre bütün yârânlâ traş ettirmek, hamama götürmek, ziyafer vermek gibi, cezalar verilir.

Sohbet dışı günlerde ve gecelerde yârânlâların hepsi aynı kahveye aynı berbere ve aynı terzilere giderler. Bunlarda teşkilâtın birbirlerine olan bağlılığının en güzel isbatıdır. Sohbet yiyan yârânlar sohbetin sonunda ölümlerine kadar birbirleri ile sohbetteki âdâp ve erkâni gösterir ve birbirlerine bağlı kalırlar.

BİLMECELER

*Ahi gelir vahi gelür
(Adamlar)
Müz meydâni gelür
(İskemle)
Düz meydâni gelür
(Sofra bezi)
Kuyruklu durnalar gelür
(Gaşuk)
Çukur Sadurvan gelür
(Çorba)
Bohçacı çengili gelür
(Dolma)
Sakallı kız gelür
(Tel Kadayıf)
Tosyalı Mehmet Ağa gelür
(Pirinç Pilavı)
Yemenlüsü pastırur geber
(Gayfe)*

*Su tepe yüksek tepe
(Gök)
Çingilli küipe
(Yıldız)
Altı Ağurşak
(Ay)
Gümiş Süpiurge
(Güneş)*

*Bi nedür beş nedür
(Allah ve beş vaikt namaz)
Dolu nedür boş nedür
(Okumuş ve Cahil)
Onbeşinde kocayıp
(Aynı görünmeyen hali)
Otuzunda genç nedür*

*Gad Gad Kadayıf
Kadı kızı pek zayıf
Vallaha zayıf billaha zayıf
Bi gözü var bi gözü yok
(İgne)*

*Beyazınan başladım
Yeşilinen işledim
Ağınan bitirdim
Cümle aleme yedürdüüm
(Kiraz)*

*Gad Gad emme börek değil
Yenür emme tatlı değil
(Soğan)*

*Dışı gön gibi içi kan gibi
(Karpuz)*

*Mini mini kiiçük sini
(Mercimek)*

MASALLAR (Meteller)

Keloğlan

Güzelin elinden zevk inen sefa
Çırkinin elinden dadınan feryad
Konaraktan göcerekten
Sulu yerde peynir ekmek
Susuz yerde kavun karpuz yiyecekten
Kalayıcı oldum kalayladım kapları
Tabip oldum yaptım acı hapları
Bilemedim beş on kişi öldürdüm
Gayyum olsam hep kandilleri yakmalı
Kahveci olsam ile fincan düzmeli
Zendoh olsam sokak sokak gezmeli
Müftü olsam ile fetva veremem
Nalbant olsam nalliyamam katırı
Kasap olsam sallyamam satırı
Nalbant olsam zor işe kim dayanır
Kâtip olsam hak ehliyet inayet.

Bir varmış bir yokmuş, Allahın kulu pek çokmuş. Vakti zamanında bir Keloğlan varmış, Keloğlan'ı bir fırına çırak etmişler. Karısı da varmış. Emme eli pek ağırmış. Bir hak ekini bir ayda ayıklarmış. On iki hak ekini bir yılda ayıklayınca değirmene ögütmeye götürmüştür. Sonra ekmekleri tükenmiş. Keloğlan'ın karısı «Hamur garalum fırında çörek çekelim» demiş. Tekneye un koymuşlar kadun «Azıcık su koy Keloğlan» deyince Keloğlan pek çok su koymuş, hamur civi-mış. Karısı «Un getir Keloğlan» deyince bu kez un çok kaçmış, hamur katılmış. Su ko-muşlar derken on iki hakunu yoğurmuş- lar. Keloğlan hamuru fırına götürmüş. Ha-murdan çok güzel çörekler pişmiş. Fırını-nın çöreklerine canı çekmiş. Keloğlan'a çö-reklerin hepsini bana ver demiş. Keloğlan da, «Bir diyelim söz kimde kalırsa çörekler onun olsun» demiş. Usta da «Bir dam dolu-su kazımız var, ördeğimizvardı» demişte üstüne koyamamış. Sıra Keloğlan'a gelmiş, «Senden önce benim bir ustamvardı, ben o ustanın arısını beklerdim. Bir gün topal arı kovana gelmedi. Çocuklara sordumdu. feslikâna yayılmaya gitti dediler. Horuza bir palan vurdum, heslikâna vardım. Yer-den bir hapaz toprak aldım. Horuzun üstü-

ne saçtım, bir tarla ekin oldu. Horuz kaçtı, turpan biçti. Horuzdan bir kâğıt düştü, okudum baktım bu çörekler Keloğlan'ındır dedi. Deyince firinci çöreklerden ödünç isti-yor. Aradan bir vakit geçmiş. Keloğlan para istemiye ustasına gitmiş. Usta karısına; «Ustam öldü di» demiş. Ustaya yalancı me-zar kazmışlar. Ondan keyri mezarlıkta kirk haramiler varmış. Para öleşiyorlar-mış. Usta para sıkırtılarını duyunca mezardan çı-kmiş oturmuş. Onları seyrediyormuş. Keloğ-lan da parayı almaya mezarlığa gelmiş. «Us-ta para sıkırtılarını duyunca mezardan çı-dirkene kavga olmuş. Tabi onların gürültü-sünü duyunca kirk haramiler tabanları yağ-layıp kaçmışlar. Kalan paralar onların ol-muş. Kavga bitmeden tleşmişler zengin ol-muşlar.

MANİLER

Al mendilim sendedir
İki ucu da bendedir
Dokuz yar sevdim
Benim Gözüm sendedir.

Akşam oldu gelen yok
Yemek pişti yiyen yok
Gizli sevda çekiyorum
Hiç halimden bilen yok.

Aya baktım ay beyaz
Kızı baktım kız beyaz
Keseye baktım para az
Bu kız bize yaramaz.

Akşam yedim bakla
Mevlam yarımı sakla
Eğer azrail gelirse
Evvel kayınnamı yokla.

Bal oldum pekmez oldum
Koydum akmaz oldum
Aşıklık çeka çeka
Yerimden kalkmaz oldum.

Atımı atlatırm
Yemini katladırm
İş tersine giderse
Çok düşman çatladırm.

Artık vakit yanaştı
Saç topa dolaştı
Rüyamda seni gördüm
Yine zihnim dolaştı.

Amanın estin felek
Dermanım kestin felek
Aldın yarımi elimden
Neyidi kastın felek.

Ceviz içi eyledim
Silayı güç eyledim
Bir hayırsız yar için
Ömrümü hiç eyledim.

TÜRKÜLER

KARATAŞ TÜRKÜSÜ

Kalk gidelim Karataş'a Yokuşa
Top memeler birbirine tokusa
Ne isterin bir gecelik cumbusa
Ağlama kömür gözlüm yol ayrı düştü.

Ayva dibi serin olur yatmaya
Kızlar gelir seyrimize bakmaya
Lira lira ister ak gerdana takmaya
Ağlama kömür gözlüm yol ayrı düştü.

Ayva yapraklandı güller çimlendi
Yarımın koynunda yağlık çillendi
Ağlama kömür gözlüm yol ayrı düştü.

Kalk gidelim Karataş'a Üzüme
Ayrılık sürmesin çekmiş gözüne
Uyma dedim uyduн sarhoş sözüne
Ağlama kömür gözlüm yol ayrı düştü.

AYRILIK TÜRKÜSÜ

Bülbülü suvardım altın tas ile
Yedi yıl bekledim kara yas ile
Yedi yıl bekledim bir heves ile

Yandım Allah hasretime kavuştı, ulaşır
Ya kavuştı ya sevdayı savuştı, savuştı.

Yüzüğüm allı pullu kaşı var
Hep ellerin yareni var eşı var
Ben garibim bu cihanda nesi var

Yandım Allah hasretime kavuştı, ulaşır
Ya kavuştı ya sevdayı savuştı, savuştı.

Sağım uzun ben saçımı tararım
Yar yitirdim uzun uzun ararım
Varmı benim şu cihana zararım

Yandım Allah hasretime kavuştı, ulaşır
Ya kavuştı ya sevdayı savuştı, savuştı

GEYİK TÜRKÜSÜ

İki geyik bir dereden su içer
İçer içeri dertlerime dert katar
Buna fani dünya derler tez geber
Ahdim olsun gitmem geyik avına
Geyik bizi çeker gider dağına.

Kova kova indirdiler yazıya
Hay dediler al kına taziya
İş başa düştü bakmaz kuzuya
Ahdim olsun gitmem geyik avına
Geyik bizi çeker gider dağına.

Geyigin gözleri benzer mercana
Aman avcı nasıl kıydın bu cana
Gayret başa düştü bakmaz kuzuya
Ahdim olsun gitmem geyik avına
Geyik bizi çeker gider dağına.

İç ağam afiyet olsun
Sohbetin mübarek olsun
Başına bağlıyor astar
Gel paşam cemalîn göster
Yaranlar sohbetin ister

İç ağam afiyet olsun
Sohbetin mübarek olsun
Ocak yakar çira ile
Sohbet yerler sıra ile
Sıra değil ara ile

İç ağam afiyet olsun
Sohbetin mübarek olsun
Kalk gidelim bizim bağa
Selâm verdim sola sağa
Al araba Ahmet ağa

İç ağam afiyet olsun
Sohbetin mübarek olsun
Taş Bebek Efsanesi

Ahmet isimli bir Çankırı'linin Meryem isimli bir karısı varmış, fakat çok istedikle-ri halde çocukları olmuyormuş. Meryem ko-casının arzu ettiği çocuğu veremediğinden başkası ile evlenmesine razi olmuş. Kede-

rinden dağlara düşmüş, buralarda ağlaya ağlaya gezerken karşısına izir çıkarak ona bir taş bebek vermiş. Bu taş bebeği, kocasının kuma ile gerdeğe gireceği gece bir beşinci bağlamasını söylemiş. Meryem kadın hemen eve dönerek hızırın dediklerini yapmış ve ağlaya ağlaya Allaha yakarlış. Böylece beşikteki bebeğe Tanrı can vermiş. Ağlayan bebek sesini duyan Ahmet, kumayı bırakarak Meryem'e dönmüş. Yıldan yila büyüyen oğullarını kuma ile evlendirmiştir.

Gök yüzünde olur ülker
Ciğerim yanıp tüter
Akçaörenli şeyh efendi
O da bize hizmet etsin
Gönlümün içinde Ferhat
Hızırın altında kur'at
Bağdattaki Seyid Murat
O da bize himmet etsin
Elime aldım kelebi
Dolaştım Şam'ı Haleb'i
Çorum'da Elvan Çelebi
O da bana himmet etsin
Bu dünyada çoktur veli
Kimi uslu kimi deli
Tanrınn Arslanı Ali
O da bize himmet etsin
Dağ başında olur ceylân
Cemaline oldum hayran
Ankara'da Hacıbayram
O da sana himmet etsin
Tütün tüter koka koka
Derviş olan gezer oba
Osmancıkta Koyunbaba
O da size himmet etsin
Gök yüzünde şemühkamer
Yer yüzünde nurdan kemer
Yetiş ya Hazreti Ömer
O da sana himmet etsin
Yolda giden yolcu baba
İkimizde giydik aba
Feslikânda Peri baba
O da bize himmet etsin
Yol üstünde biter ahlat
Ana olan çeker zahmet
İmdat senden ya Muhammet
O da bize himmet etsin.
Babasının adı Ahmet
Cümlemize ola rahmet
Yardım eyleye Muhammet
O da bize himmet etsin
Aktaş diye bekledim
Seni Haktan diledim
Al bağırdak doladım
Emzireyim yavrum seni

Yanık yanık horoz öter
Ötme horoz derdim artar
Benim derdim başa yeter
Emzireyim yavrum seni
Dış kapıya baban çıkar
Anan pencereden bakar
İnşallah ocağın yakar
Emzireyim yavrum seni
Salliya salliyip kolumn pişti
Kolumndan kolbağım düştü
Artık baban benden geçti
Emzireyim yavrum seni
Anan adı Meryem kadın
Hulûsu Allaha bütün
Ben bu canı aldım satın
Emzireyim yavrum seni
Benim yavrum büyük konak gelini
Ayağında sırmâ gümüş nalını
Gelir anasına salını salını
Uyusun yavrum ninni
Bülbül var kafeste
Altını vardır feste
Uyusun oğlum büyüsün
Çengi kızım sen susta
Çiceklekte karyolası
Şeker getir beybabası
Yedirsins hanım anası
Uyusun yavrum ninni
Çaya vardım çay susuz
Çadır kurdum yaylasız
Benim yavrum pek huysuz
Ninni yavrum ninni
Dağda davarnı kışlaşın
Ovada çiftin işlesin
Seni yaratın bağılaşın
Uyusun oğlum ninni
Gül dibine yerini iddim
Üstüne ipek şalvar örttüm
Sesim inen sabah iddim
Nazlı nazlı ben büyütüm
Karga karga gak dedi
Çık yollara bak dedi
Karga seni tutarım
Yavruma çorba yaparım
Kavaklar gibi uzayasin
Sögütler gibi dal yayasin
Sende benim gibi döl dökesin
Uyusun yavrum ninni
Ninni ninni neniki
Yıldız saydım on iki
On iki olmazsa beş olsun
benim yavruma eş olsun
Ön devesi kahve yükü
Art devesi çadır yükü
Sultanath samur kürklü
Büyüsun yavrum ninni

Yol üstüne salıncak kurdum
Altın köprüler kurdum
Yavrum büyüsün diye
Çileleri çektim durdum
Yüklük dibine yük yiğarlar
Öne gelin dayarlar
Öksüz olanı döverler
Uyusun yavrum ninni.

PTT VE RADYO HİZMETLERİ

Milletlerin içtimai, iktisadi ve ticari sahadaki gelişmelerinde ulaşımının en önemli kollarından biri olan PTT bu yükün en çوغunu omuzlarına almıştır.

PTT kendi branşına ait il hizmetlerini Posta-Telgraf ve Telefon yönünden yapar. Bunların en önemlisisi ve sür'at bakımından günümüzün hayat şartlarına uygun olanı telefondur.

Telefonu Bell'in 1876 da icat etmesiyle insan sesinin uzak mesafelere nakledilmesi, imkân dahiline girmiştir. Bunun sayesinde insanlar her türlü acele işlerini çok çabuk ve rahat bir şekilde yürütebilmektedir.

Çankırı İl'inde PTT Bölge Başmüdürlüğü ve PTT Merkez Müdürlüğü olmak üzere iki teşkilât vardır. Bölge; Çankırı da dahil olmak üzere Kastamonu, Sinop, Zonguldak ve ilcelerini de içine alır.

Çankırı'da santral otomatik olup, kapasitesi 500 dür. Otomatik santral 4.10.1958 tarihinde hizmete girmiştir.

Çankırı santrali Ankara'ya 4, Eldivan, Şabanözü, Orta 1, Yapraklı 1, Korgun 1, Ilgaz, Kurşunlu, Atkaracalar, Çerkeş ve Eskipazar'a 1 telefon irtibati vardır.

Santral kapasitesi bakımından Çankırı 500, Çerkeş 50, Eldivan 20, Eskipazar 50, Ilgaz 50, Kurşunlu 20, Ovacık 20, Şabanözü 30, Yapraklı 10, Orta 20 olmak üzere cem'an 770 dir.

Radyo Hizmetleri :

PTT nin vazifelerinden biri de radyoya ait bilumum işlerin yürütülmESİdir. Bunun için her radyoya bir ruhsat verilir. Kayıtları tutulur, ücretleri takip ve tahsil edilir.

Çankırı ve İlceleri Radyo Mevcudu :

Çankırı	6.874
Çerkeş	1.734
Eldivan	710
Eskipazar	1.817
Ilgaz	1.936
Kurşunlu	2.163
Şabanözü	1.068
Orta	1.160
Ovacık	705
Yapraklı	1.144
Toplam	19.311

1967 Aralık ayı içinde kabul edilen telgraf adedi

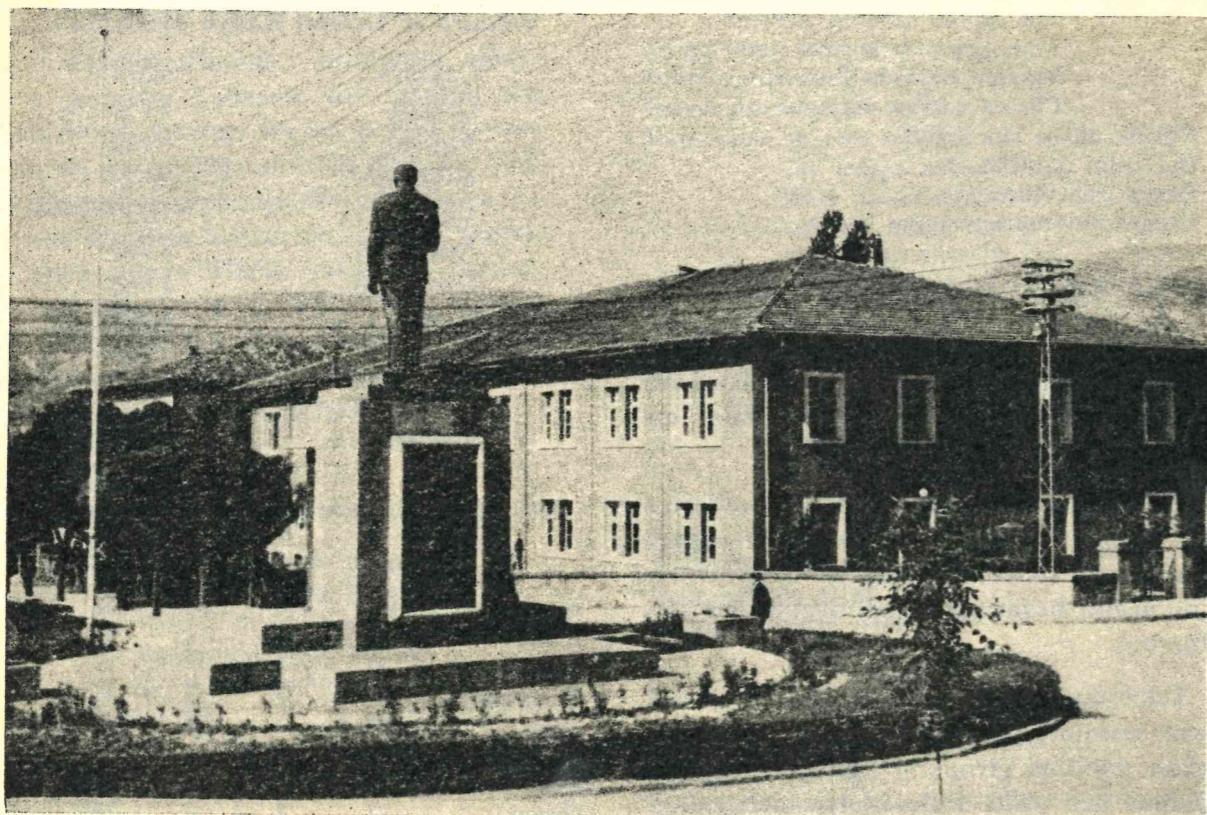
	Normal	Acele	Yıld.	Mek.	Top.
Çankırı	2.152	250	66	522	2.990
Çerkeş	73	6	4	85	168
Eldivan	22	1	—	15	38
Eskipazar	115	7	2	35	159
Ilgaz	136	10	2	106	254
Kurşunlu	69	8	—	38	115
Orta	54	13	2	54	123
Ovacık	22	2	—	27	51
Şabanözü	60	5	1	52	118
Yapraklı	22	3	1	23	49
Atkaracalar (Şube)	17	1	1	6	25
Bayramören (Şube)	—	—	—	1	1
Korgun (Şube)	3	3	—	5	11
Toplam	2.745	309	79	969	4.102

Çankırı ve İlcelerine bağlı Şube, Acantalar

Şube	Acanta
Çankırı Korgun	Saçak
Çerkeş —	—
Orta Kalfat, Y.Kent	Mart köyü, Gümerdiğin
Ş.Ozü —	İkizören
Yapraklı —	—
Kurşunlu Atkaracalar	Bayramören
Ilgaz —	Belören
Ovacık —	Kışlapazarı
E.Pazar —	Söğütlüçeşme

Köy Telefon Çalışmaları :

İl dahilindeki köy PTT işyerlerimizden Çerkeş, Saçak, Eskipazar, Söğütlüçeşme bağlantılılarının masrafları teşkilâtımızca karşılanarak yapılmıştır.

Çankırı P.T.T. binası

POSTA FAALİYETLERİ
Üç Aylık İstatistik Tablosu

Yıl : 1967

Ay : Ekim - Kasım - Aralık

Başmüdürlük : Çankırı

I. Kabul Edilen Haberleşme Maddeleri	Yurt İçi		Yurt Dışı	
	Adı	Taahhütlü	Adı	Taahhütlü
Mektuplar	231.842	18.915	3.016	52
Takseli Mektuplar	52			
Posta Kartları	1.016			
Basılmış Kartlar	1.508	91	234	
Gazeteler	5.239	78	351	
Küçük Paketler	221	195		
Ücretsiz Posta Maddeleri	663	8.801		

**II. Kabul Edilen Uçak Haberleşme
Maddeleri Sayısı :**

Yurt İçi	Yurt Dışı
2.106	2.540
221	26

III. Kabul Edilen Adlı Bildirim Sayısı :

Adlı bildirim sayısı Yurt İçi : 18.092

IV. Dağıtılan Posta Maddeleri Sayısı :

Yurt İçi ve Yurt Dışı : 604.325

**V. Kabul Edilen değer konulmuş
Mektup ve Kutular :**

Yurt İçi :
Sayısı : 194
Değeri : 426.822 TL.

VI. Yurt İçi Posta ve Telgraf Havaleleri :

	Sayı	Değeri
Posta Havaleleri	501.625	1.483.249
Telgraf Havaleleri	795	
Gişede Ödenen	8.772	5.617.113
Konutta Ödenen	268	25.165

VII. Kabul Edilen Koliler :

	Yurt İçi	Yurt Dışı
Adı Koliler	2.322	12
Değer Konulmuş Koliler	157	
Değeri	1.522.862	

VIII. Gelen Koliler Sayısı :

	Yurt İçi
Gişede teslim	3.452
Konutta teslim	15

IX. Ödemeliler :

Ödeme Bedelleri	Sayı
Âdi ve değer konulmuş Koliler	53
Gelen Ödemelerin hepsinin	913
Yalnız bedeli Ödenmiyenlerin	40

X. Gelirler :

Gelir Çeşidi	Lira
Özel Posta pulları (Resmi)	56.952
Posta pulları	92.239
Havale ücretleri	17.059
Yurt İçi koli ücretleri	8.390
Yurt Dışı koli ücretleri	492
Diğer posta gelirleri	162
Telgraf, telefon vesair gelirler	124.600
Gelirler Toplamı	299.892

Dogum ve Çocuk Bakım evi binası

SAĞLIK HİZMETLERİ

a) İl Merkezinde :

1 — 120 yataklı Devlet Hastanesi, olup bu hastanede hizmet gören 1 Orepktör, (Aynı zamanda Baş Hekim görevine bakmaktadır) 1 Dahiliye Mütehassisi ve 1 de Diş Doktoru vardır. Hastanenin Rönt-

gen cihazı vardır, bu cihaz kurs görmüş röntgen teknisyeni sağlık memuru tarafından çalıştırılmaktadır. Ayrıca 9 adet hemşire, hemşire yardımcısı ve ebe mevcuttur. 1 Eczacı teknisyonu sağlık memuru, 1 Laborant, 1 Narkoz teknisyonu (kurs görmüş sağlık memuru) ve 4 tane idare memuru

kadrosu vardır. Hastahanenin daha yararlı olması için K.B.B. Mütehessisi, Göz Hastalıkları Mütehessisi ve Röntgen Mütehessisi na ihtiyaç vardır.

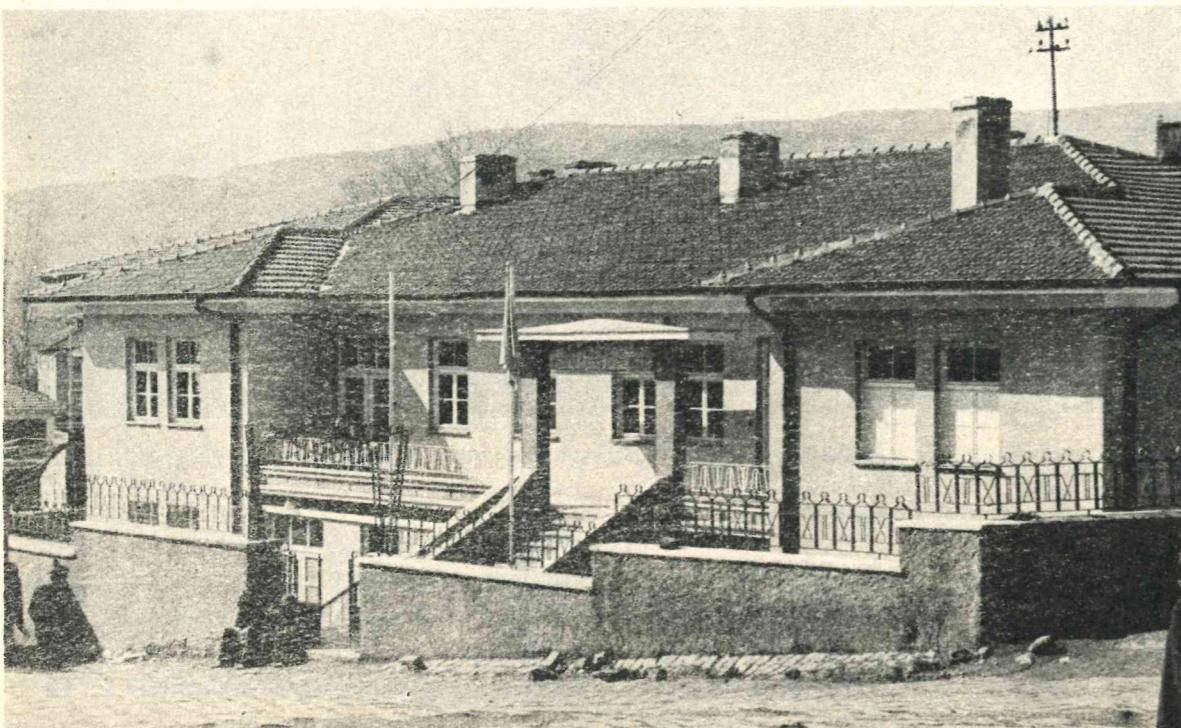
2 — İlimizde ayrıca 50 yataklı Doğum ve Çocuk Bakımevi vardır. 30 yatak nisaiye, 20 yatak da çocuk servisi için ayrılmıştır. Her iki servisin de görevli mütehassısları olup, nisaiye mütehessisi ayrıca Baş Hekimlik görevini de yapmaktadır. Hasta çok geldiği zaman oda ve koridorlara yatak ve şezlonk koyularak yatak adedi çoğaltılmaktadır. 1 hemşire, 2 ebe-hemşire, 3 ebe ve 1 de hemşire yardımcı vardır. Binası hastahane olarak yapılmadığından ihtiyaca kâfi gelmemektedir.

1967 yılında Çocuk Polikliniğine 4.213 hasta müracaat etmiş, 890 çocuk yatırılarak tedavi edilmiş, 3.323 çocuk da muayene edilerek reçeteleri verilmiştir. Nisaiye servisine 1.224 kadın yatırılarak tedavileri yapılmış, 1.863 kadının da muayene edilerek reçeteleri verilmiştir. 102 kadına ameliyat tatbik edilmiş, 5 ölüm vakası olmuştur. 15 yatakçı çocuk servisine yatırılan 890 çocuk-

tan 35 i ölmüştür. İhbarı mecburi hastalıklardan olan Tifo, Difteri, Kızıl, Kızamık ve Boğmaca gibi hastalıklardan 63 ihbar yapılmıştır.

3 — Ana ve Çocuk Sağlığı Merkezi Baş Tabipliği :

Bu müessesede doğum ve çocuk bakımevi nisaiye mütehessisi ve çocuk hastalıkları mütehessisi tarafından 3017 sayılı Kanunun 76. maddesine göre idare edilmektedir. 1 sağlık memuru, 2 ebe, 2 memur, 1 daktilo kadrosu vardır. Bina Verem Savaş Derneği tarafından iki kat olarak yaptırılmış ve Sağlık Bakanlığı adına hazineye intikal ettirilmiştir. Birinci katında Ana Çocuk Sağlığı Merkezi Baş Hekimliği çalışmaktadır. 1.859 çocuk muayeneden geçirilmiş, 486 gebe ve emzikli kadının muayeneleri yapılarak reçeteleri verilmiştir. 1.905 hamile kadın ve anneye gerekli bilgiler verilerek eğitilmiş, 2.061 çocuğu mama ve süt yardımı yapılmıştır. Ayrıca 337 çocuğu çiçek, 720 çocuğu Boğmaca - Difteri - Tet. aşısı, 289 çocuğu

Verem Dispanseri binası (Dernek tarafından yaptırılmıştır)

Difteri - Tet, 310 çocuğu Tifo, 777 çocuğu Polio (Sabin), 269 çocuğu da Kızamık aşısı yapılmıştır.

4 — Verem Savaş Dispanseri Baş Hekimliği

1 doktor, 1 memur, 1 hemşire yardımcısı, 1 sağlık memuru, 1 hasta takip memuru, 1 lâborant ve 2 müstahdem olup, çalışır durumdadır. Röntgen cihazı kursa iştirak ettirilmiş, müstahdem (Lâborant) tarafından idare edilir. BCG. kampanyası ilimizde gelerek verem taraması yapmış, tesbit edilen veremli hastalar tedaviye alınıp takip edilmiş, ilaçları verilmiştir ve koruyucu aşısı yapılmıştır.

5 — Belediye Doktoru :

Uzun zamandan beri Belediyenin doktoru olmadığından Belediye Sağlık İşleri Merkez Hükümet doktorları tarafından yürütülmüştür. 1 Sağlık memuru, 1 de Ebesi vardır.

6 — Merkez Hükümet Tabipliği :

Doktoru yoktur. Bu görev Verem Savaş Doktoru, Çocuk Hastalıkları Mütehessisi ve Sağlık Müdürü tarafından yürütülmektedir. Bu tabipliğe bağlı 6 köy grubu olup, bu gruplardan 4 tanesinde köy ebesi vardır. 3 gezici sağlık memuru ve 1 tane de merkez sağlık memuru vardır.

7 — İl Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğü :

1 Sağlık Müdürü, 5 Büro Memuru, 1 İstatistik Memuru, 1 Halk Sağlığı eğitimcisi, 1 Çevre Sağlığı Sağlık Memuru vardır.

8 — İl Sitma Eradikasyon Bölge Başkanlığı :

Doktoru yoktur. Sağlık Müdürü tarafından ve vekâleten yürütülmektedir. Bu başkanlığa bağlı Merkez, Çerkeş, Tosya, Kastamonu ve İnebolu olmak üzere 5 şubesi vardır. Şubelere bağlı 1.311 lokalite vardır. 2 me-

mur, 46 sitma savaş memuru ve sağlık koruyucusu, 5 Sürveyans, 4 Lâborant, 6 şoför ve 6 adet vasıtaya çalışmaktadır. 1.311 Lok. Say. 119.270 ev kontrol edilmiş, 560.867 kişi kontroldan geçirilmiştir.

9 — Sağlık Kolleji Müdürlüğü :

1 Kollej Müdürü (Devlet Hastanesi Dahiliye Mütehessisi tarafından bu görev yapılmaktadır), 1 Müdür muavini (Sağlık memuru), 2 memur, 2 edebiyat ve kültür dersleri öğretmeni, 1 meslek dersi öğretmeni vardır. Okul 4 sınıfıdır. Öğretim yapılmakta olan okul çok dar ve sıkışık durumdadır. Okul 195 mevcutlu olup, ilk mezunlarını 1967 yılında vermiştir.

10 — Çerkeş İlcesi Sağlık Merkezi ve Hükümet Tabipliği :

10 yataklı bir sağlık merkezi binası vardır. Bu bina içinde, ayrıca hükümet tabipliği de görev yapmaktadır. İlçeye tayin edilen Hükümet Tabipleri Sağlık Merkezi tabipligine de bakmaktadır.

11 — Ilgaz İlcesi Sağlık Merkezi Baş Tabipliği :

10 yataklı Sağlık Merkezi Hükümet Tabibi tarafından yürütülmektedir. Sağlık Merkezinde 1 mmeur, 1 merkez sağlık memuru, 1 gezici sağlık memuru, 1 ebe, 1 İlçe Belediye Ebesi, 3 köy grubu ebesi vardır.

12 — Şabanözü İlcesi Sağlık Merkezi İle Hükümet Tabipliği :

10 yataklı sağlık merkezi ilcede görevli Hükümet Tabibi tarafından yürütülmektedir. Sağlık merkezinde 2 memur, 1 merkez sağlık memuru, 2 gezici sağlık memuru vardır.

13 — Kurşunlu İlcesi Sağlık Merkezi ve Hükümet Tabipliği :

10 yataklı sağlık merkezine ilcenin Hükümet Tabibi tarafından bakılmaktadır.

Sağlık Merkezinde 2 memur, 1 sağlık merkezi sağlık memuru, 1 hemşire yardımcısı, 1 ebe ve 2 gezici sağlık memuru ile 3 köy grubu ebesi vardır. İlçenin köyleri birbirine uzak ve arazi dağlık olup, iklim sert olduğundan sağlık hizmetlerinin yürütülmesi için iki köy ebesi ve 4 gezici sağlık memuru na ihtiyaç vardır. Kurşunlu-Atkaracalar bu çağında 5 yataklu muayene ve tedavi evi varsa da doktor olmadığı gibi görevli sağlık memuru da olmadığından sağlık işleri geçici olarak görevlendirilen ve haftanın muayyen bir gününde gelen sağlık memuru tarafından yürütülmektedir.

14 — Orta İlcesi Sağlık Merkezi ve Hükümet Tabipliği :

10 yataklu bir sağlık merkezi vardır. Hükümet Tabibi tarafından her iki görevinden yapılmaktadır. Sağlık merkezi yeni yapılmıştır. 1 memur, 1 merkez sağlık memuru, 1 gezici sağlık memuru ve iki köy grubundan ibarettir.

15 — Eskipazar İlcesi Hükümet Tabipliği :

İlçede 5 yataklu muayene ve tedavi evi vardır. Bu müessesesi hükümet tabibi tarafından idare edilmektedir. Şu anda ilçede doktor olmadığından bu işler Çerkeş ilcesi Hükümet Tabibi tarafından yürütülmektedir. İlçede görevli 4 gezici sağlık memuru ile 5 köy grubundan yalnız 2inde ebe mevcut olup, 3 köy grubu münhaldir.

16 — Ovacık İlcesi Hükümet Tabipliği :

İlçede uzun zamandan beri doktor yoktur. Bakanlıkça tayin edilen doktorlar ilçede birkaç ay kaldiktan sonra ayrılmaktadırlar. 2 gezici sağlık memuru ve 3 köy grubundan ikisinde ebe vardır. Tabiplik işleri Çerkeş Hükümet Tabibi tarafından yürütülmektedir.

17 — Yapraklı İlcesi Hükümet Tabipliği :

İlçede Sağlık Merkezi Yaptırma Derneği tarafından yapılmış ve hizmete hazır beklenen 1 sağlık merkezi vardır. Sağlık Bakanlığı tarafından bu sağlık merkezinin 1968 yılından sonra hizmete açılabilceği bildirilmiştir. Halen bu ilçede 1 Hükümet Tabibi, 1 gezici sağlık memuru ve 1 köy ebesi vardır. 3 köy grubundan 2 si halen münhaldir.

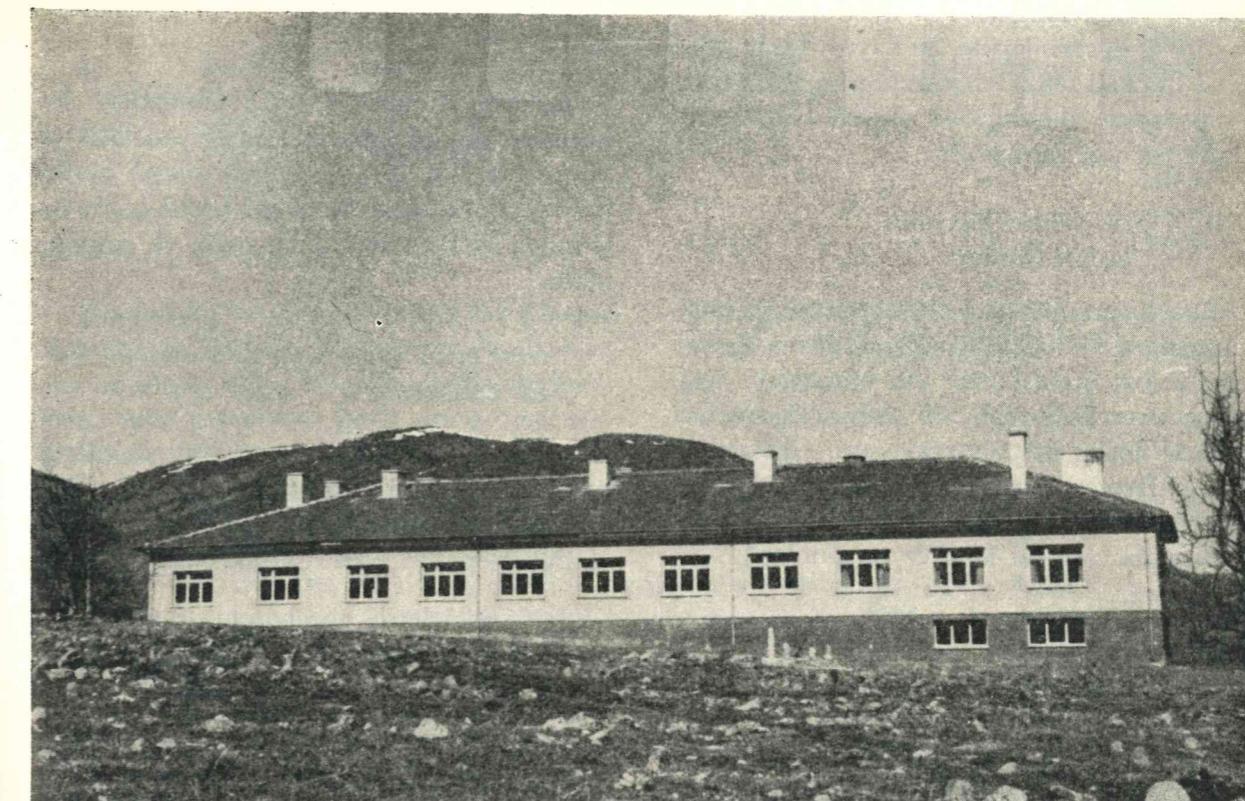
18 — Eldivan İlcesi Hükümet Tabipliği :

İlçede uzun süreden beri doktor yoktur. 1 gezici sağlık memuru ve 1 köy ebesi ile sağlık işleri yürütülmektedir. İlçede Sağlık Merkezi Yaptırma Derneği tarafından Sağlık merkezi binası yapılmaktadır.

19 — İl Merkezine Bağlı Korgun Bucağında Sağlık Merkezi Yaptırma Derneği Kurulmuş ve Çalışmalarına Başlamıştır

20 — İl ve İlcelerimiz ile Köylerinde Yapılan Aşı Seromları :

a) Çiçek Aşısı	62.383 Kişi
b) Kızamık Aşısı	285 »
c) Difteri Aşısı	12.344 »
d) Tifo Aşısı	50.378 »
e) Tetanoz Aşısı	11.564 »
f) Kolera Aşısı	758 »
g) Boğmaca Aşısı	1.215 »
h) Polio Aşısı	113.003 »
i) Dif - Hoş - Tet Aşısı	10.387 »
j) Dif - Tetanoz Aşısı	13.717 »
k) Dif - Tifo - Tet Aşısı	21.292 »

Dernek tarafından yaptırılan Yapraklı Sağlık Ocağı

SOSYAL YARDIM KURUMLARI

1 — Çankırı Kızılay Derneği :

Bu derneğin 26 kayıtlı üyesi ve bir de onursal üyesi vardır.

Derneğin 1967 yılı bütçesi 14.301,71 lira'dır.

Derneğin yardımları : 9 adet Varto'lu öğrenciye ve 11 adet de yerli öğrenciye elbise yaptırılmış, ayakkabı, gömlek alınmış, Varto'lu öğrencilere ayrıca birer pardesü alınmıştır. Ayrıca fakir halka ve öğrencilere 1.569,80 lira aynî ve nakdi yardım yapılmıştır. 25 öğrenciye Kızılay kampına geliş yolluğu verilmiştir. Evleri kayan köylülere çadır gönderilmiştir. Fakir halka 200 kutu tereyağı dağıtılmıştır. Mevcut süttozu ve un nümuneleri tahlile gönderilmiştir. Temiz gelirse bunlar da halka dağıtılacaktır.

2 — Çocuk Esirgeme Kurumu - Çankırı Merkezi :

Bu derneğin 75 kayıtlı üyesi olup, 1967 yılı bütçesi 4.900 liradır.

Derneğin yardımları : 1967 yılı içerisinde Karatekin, Saribaba ve Cumhuriyet İlkokulu fakir öğrencilerine 400 er lira yardım yapılmıştır. Bir fakir öğrencinin okuyabilmesi için giyim eşyası, bir yıllık kitap ve defter tutarı olan 83 lira yardım yapılmıştır. Ayrıca 100 ilkokul öğrencisi (23 Nisan'da) giydirilmiştir. Bunun için 3.000 lira masraf yapılmıştır.

3 — Yardımsevenler Derneği :

Bu dernek 14 Ocak 1964 tarihinde kurulmuştur. Derneğin 100 kayıtlı üyesi olup, 1967 yılı bütçesi 43.355,00 liradır.

Derneğin yardımları : Başer Talebe Yurdunda kalıp okumakta olan 55 öğrenciye ye-

mek ve yatak masrafları, ilkokullara, Kız Enstitüsü öğrencilerine, 80 kayıtlı fakir aileye ve 100 kişi fakir vatandaşla ilâç, yemek ve giyim eşyası olarak 1967 yılında 38.956,70 liralık yardım yapılmıştır.

4 — Türk Hava Kurumu Çankırı Şubesi :

Bu kurumun kayıtlı 143 üyesi olup, 1967 yılı bütçesi 33.200,00 liradır. T. Hava Kurumu Çankırı Şubesi 1967 yılı bütçesinin sosyal yardım faslından 70 fakir öğrenciye 1.833,50 liralık bot alınarak tevzi edilmiştir. Ayrıca fitre zarfı ve kurban derisi gelirinin % 30'u Kızılay'a ve % 20'si Çocuk Esirgeme Kurumuna (Genel Merkez tarafından) verilmektedir.

KONUT DURUMU

Türkiye'nin birçok yerlerinde olduğu gibi Çankırı'da da köylerden şehre ve bilhassa 1964 - 1966 yılları arasında hızlı bir akım başlamıştır. Buna rağmen Çankırı'nın yerleşme sahası itibariyle inkişafa müsait olmayı yüzünden yakın bir gelecekte çok önemli olan konut problemiyle karşı karşıya kalınacaktır.

Konut - Nüfus İlişkisi :

1965 Sayımına göre merkez nüfusunda tahminen % 1 ile 1.5 oranında şehirleşmeye doğru gidildiği görülmektedir. Buna sebep köydeki nüfus artışı, arazi darlığı ve elde edilen verim düşüklüğü neticesi, işsizliktir. Dolayısıyla konut kifayetsizliği hissedilir deprecede kendini göstermektedir.

Kullandıkları odaya göre nüfus dağılışı : Çankırı Merkezi Belediye hudutları dahilindeki nüfus adedi 21.531 olup, mevcut nüfusun % 70'i bir veya iki oda, % 30'u ikiden fazla odada oturmaktadır.

Ödedikleri aylık kiraya göre dağılışı : İlimizde aylık kira dağılışını üç grupta mütlâa edebiliriz : Bunun 50 - 100 lira arasında kira ödeyenler % 70, 100 - 200 lira arası % 20

ve 200 - 300 lira arasında kira ödeyenler ise % 10'dur.

Evlerin mimarî yapısı : İlimizdeki konutların yapılış itibarıyle ekseriyeti eski yapı, ahşap, karkas ve kârgir olup, bunlar mevcut konutların % 80'ini teşkil eder. Geri kalan % 20'si de yiğma tuğla ve betonar-medir.

Kendi evini yapana yardım metodu ile ilgili çalışmalar :

Toplum kalkınmasının ana prensiplerinden biri de kendi evini yapana yardım metodu uygulamasıdır. Bu usul şehir ve köyler olmak üzere iki yerde tatbik edilmektedir.

1 — Şehirlerde gecekondu ve sosyal konutların yapımında,

2 — Köylerde ise bu metod 7269 sayılı Tabii Âfetler Kanunu ile ilgili tatbikatlarda kullanılmaktadır. Bunda prensipler çok basittir. İşçilik köylüye, malzeme ve teknik yardım da Devlete bırakılmıştır. Adı geçen kanunun geçmiş çok yakınmasına rağmen, toplum anlayışını değiştirmede yararlı olmakta ve Devletten herşeyi bekleme anlayışını yok etmeye, gücünü tanıtmada ve ayrıca köylünün şehrə akımını da engellemektedir.

Çankırı köylerinin ekseriyeti orman etekleri ve meyilli dağ yamaçlarında kurulmuş olması ve zamanla ağaçların yok edilmesi ve yağışlar sonucu toprakların kayması yanı heyelân olayını meydana getirmektedir. İşte bu sebepledik ki, 1958 yılından sonra bu olaya sık sık rastlanmış olduğu tesbit edilerek Bakanlar Kurulunca İlimiz, tabii âfet bölgesi olarak kabul edilmiştir.

Bu cümleden olarak 1958 - 1967 yılları arasında Çankırı'ya bağlı ve aşağıdaki cetylde isimleri yazılı köylerde meydana gelen âfetler sebebiyle başka mevkilere nakillerinin yapıldığı Ödek ve Aşağıbozan köylerinin içme suları getirilmiş ve diğerlerinin de ön etütleri yapılmıştır.

İli	İlcesi	Köyü	Mahallesi	Konut Sayısı	Yardım Miktarı TL.
Çankırı	Çerkeş	Göynükçukuru	Yeşilören	26	130.000
»	Yapraklı	Bugatakseli		49	245.000
»	Yapraklı	Kayacık		36	360.000
»	Şabanözü	Ödek		24	264.000
»	Ilgaz	Aşağı Bozan		14	105.000

Bunlardan başka aynı olayla karşılaşmış olan birçok köylerin jeolojik ve teknik etütleri yapılmış olup, İmar ve İskân Bakanlığına âfet derecesine göre programa alınmaktadır. Nitekim bu ylinky programa Yapraklı - Belibedir köyü Ceritler mahallesinden 9, Bayırzeyve (Yamak Bağ) köyünden

38, Ilgaz Kale köyünden 8, Ovacık Alınca köyünden 8 konutun yapımı (1968 programına) alınmıştır.

İller Bankası kâri köy kalkınma payları ile yapılan ve yapılacak olan kamu tesislerine ait çalışmalarımızla ilgili cetvel aşağıdadır.

1958 - 1966 yılları arasında İller Bankası Köy Kalkınma Payından ayrılan hissesi ve bularla yapılan tesislere ait cetvel.

Ait oldugu yıl	Miktari TL.	İlçe	Köyün adı	Tesisin cinsi	Tesisin Son Durumu
1958	42.083	Yapraklı	Karacaözü	Arıcılık	Yılda 2.000 lira gelir sağlamaktadır
1959	34.623	Merkez	Kızılırmak	Otel	Yıllık geliri 1.200 TL.
1959	34.623	Ilgaz	Belören	Otel - Kahve	Yıllık geliri 1.000 TL.
1960	Tahsis yapılmamıştır.				
1961	50.125	Ovacık	Kışla	Otel	Bina ikmal edilmiş olup geliri yoktur
1961	50.125	Yapraklı	Babsa (İkizören)	Bina	Yıllık geliri 4.200 TL.
1962	97.899	Eldivan	Sarayköy	Lojman	Yıllık geliri 4.965 TL.
1963	50.794	Orta	Salur	Otel - Gazino	İnşaat devam etmektedir
1963	50.749	Çerkeş	Yumaklı	Otel - Gazino	İnşaat devam etmektedir
1964	42.235	Yapraklı	Yüklü	Otel	İnşaata başlanılmamıştır
1964	42.235	Kurşunlu	Bayramören	Elektrik	Başlanılmıştır
1965	26.828	Ovacık	Ekincik	Otel	İnşaat devam etmektedir
1965	26.828	Kurşunlu	Cavundur	Kaplıca	Başlanmamıştır
1965	26.828	Merkez	Ayan	Benzin Bayii	Yıllık geliri 2.400 TL.
1965	26.828	Merkez	Hacılar	Gazino	Başlanmamıştır
1965	26.828	Şabanözü	Gülpinar	Kavaklık	
1965	26.828	Ilgaz	Yenice	Gazino	Başlanmamıştır
1966	26.732	Kurşunlu	Yozgat (Çaylıca)	Gazino	Başlanılmamıştır
1966	26.732	Merkez	A. Alegöz	Gazino	Başlanılmamıştır
1966	26.732	Ovacık	Ganibeyler	Elektrik	Başlanılmıştır

ÇALIŞMA HAYATI

İl merkezinde göze çarpan özellik, karma bir ekonomi sistemiyle halkın kendine yeterli çalışma döneminde bulunmasıdır.

Endüstriyel keda önemli faaliyet görülmemekte, mahallî ihtiyacın giderilmesi için ufak çapta çabalara rastlanmaktadır. Târim, ticaret hattâ imalâti birbirinden ayırmak güçtür. Yetiştirici veya imalâtçı karşınızda perakende satıcı olarak çıkabilir.

Ticaret dalında da kesin ayrımlılar yoktur. Manifaturacının terzilik, saatçinin târim ürünleri satıcılığı berberin bayilik, konfeksiyonunun kırtasiyecilik, kırtasiyecinin elektrikçilik yaptığı görülen hallerdendir.

Aile ekonomisinin en bariz şekilde bağ, bahçe ürünlerinden faydalananma ve geçimi temin etme yoluna gitmesi, aile fertlerinin ikinci bir iş aramasına ihtiyaç hissetmemektedir. Bu yüzden İş ve İşçi Bulma

Kurumuna müracaat oldukça azdır. Ailede, orta öğrenim yapanlar, yüksek öğrenim için büyük şehirlere kaymakta olduklarından fizik işçisi bulunmasında güçlük çekilmektedir.

Esasen mahdut olan özel iş yerlerinde değişmeyen nisbettte işçi çalıştırılmakta ve işçi hareketi olmamaktadır.

İl merkezindeki belli başlı kamu ve özel işkolları ile çalışanlar durumu şöyledir :

İşkolu	İşyeri Sayısı	Çalışanlar Sayısı
Tarım	4	108
Ormancılık	5	642
Gıda Maddeleri İmalatı (İçki İmalatı hariç)	1	30
Madeni İmalat	2	32
Taşıma Araçları İmalatı	2	242
Bina İşleri	4	448
Elektrik - Su Hizmetleri	2	62
Bankalar, Sigortalar	4	63

Çankırı'da Büyüt İş Hanı.

İşkolu	İşyeri Sayısı	Çalışanlar Sayısı
Nakliyat	2	187
Ardiye, Antrepo, Muhabere	2	112
Hizmetler	8	353
Toplam	36	2.279

Bir yıl içinde iş arayanlarla, işe yerleştirilenler durumu aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir :

İşkolu	İş Arayanlar			İş Bulunanlar (Plasman)		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
	417	15	432	123	2	125

İŞ VE İŞÇİ BULMA KURUMUNUN TEŞKİLATI

İş ve İşçi Bulma Kurumu Çankırı Şube Müdürlüğü, Çankırı İlini ihata bölgесine alan bir ünite olup, 1 müdür, 1 şef, 2 memur ve 1 hizmetli kadrosuyla çalışmaktadır.

sir olayların önlenmesiyle vazifelidir. 3. Şube, Eğitim, öğretim ve harekat ile vazifelidir. 4. Şube, Lojistik, ikmal ile vazifelidir.

I — Çankırı İl Merkez Jandarma Birlik Komutanlığına, 1. Merkez, 1. Cezaevi, 2. Bucak Takım Komutanlığı ve iki köy karakolu bağlıdır.

II — Ilgaz Jandarma Birlik Komutanlığına 1. Merkez J. Karakolu, 1. Bucak J. Tk. Komutanlığı ile 2. Köy karakolu bağlıdır.

III — Kurşunlu J. Birlik Komutanlığına 1. Merkez, 2. Bucak J. Tk. Komutanlığı ile 1. Köy karakolu bağlıdır.

IV — Çerkeş J. Birlik Komutanlığına, 1. Merkez J. Karakolu bağlıdır.

V — Eskipazar J. Birliğine, 1. Merkez, 1. Köy karakolu bağlıdır.

VI — Ovacık J. Birliğine, 1. Merkez, 1. Köy karakolu bağlıdır.

VII — Yapraklı Birlik J. Komutanlığına 1. Merkez, 1. Bucak Tk. 1. Köy karakolu bağlıdır.

VIII — Orta J. Birliğine, 1. Merkez Karakolu bağlıdır.

IX — Şabanözü J. Birliğine 1. Merkez Karakolu bağlıdır.

X — Eldivan Jandarma Birliğine, 1. Merkez J. Karakolu bağlı olup polis teşkilatı bulunmuyan bu ilcelerimizde polis görevini J. Merkez Karakolu görmektedir.

Çankırı Emniyet Müdürlüğü :

1 — **Teşkilât :** 1 Emniyet Müdürü, 1 Emniyet Âmiri, 3 Başkomiser, 2 Komiser, 2 Komiser Muavini, 41 Polis Memuru ve 4 Muharrim memurundan ibaret olup, cem'an 54 kişidir.

2 — **İl emniyet ve asayişinin durumu :** Çankırı İlının polis mintikasındaki asayı durumu çok iyi olup bazı önemsiz olaylar dışında kayda değer ve asayı ihlâl edici nitelikte hâdiseler olmamaktadır. Emniyet teşkilâtının hassas çalışmasının sonucu bu iyi durumu yaratmakla beraber Çankırı halkın uysal ve anlayışlı insanlar olmaları da bu iyi durum için sebep gösterilebilir.

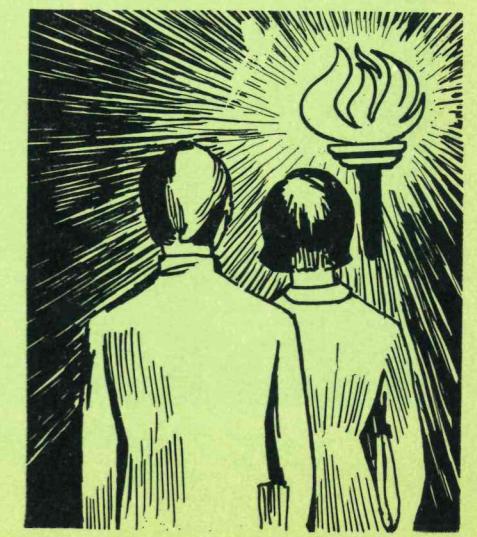
Çankırı Jandarma Teşkilâti :

1 — Teşkilât :

- a) İl Jandarma Alay Karargâh Teşkilâti
- b) Üç ilce dahil 10 Jandarma Birlik K.
- c) 6 Bucak Jandarma Takım Kom.
- d) 10 adet Merkez Jandarma Karakolu
- e) 1 adet Cezaevi Karakolu
- f) 7 adet Jandarma köy Karakolu mevcuttur.

İl Jandarma Alay Komutanlık karargâhı 4 şube halinde çalışmaktadır, 1. Şube, Personel İkmal, Özlük İşleri ile vazifelidir. 2. Şube ilin emniyet, asayı ve asayı mües-

VII / KÜLTÜR BÖLÜMÜ

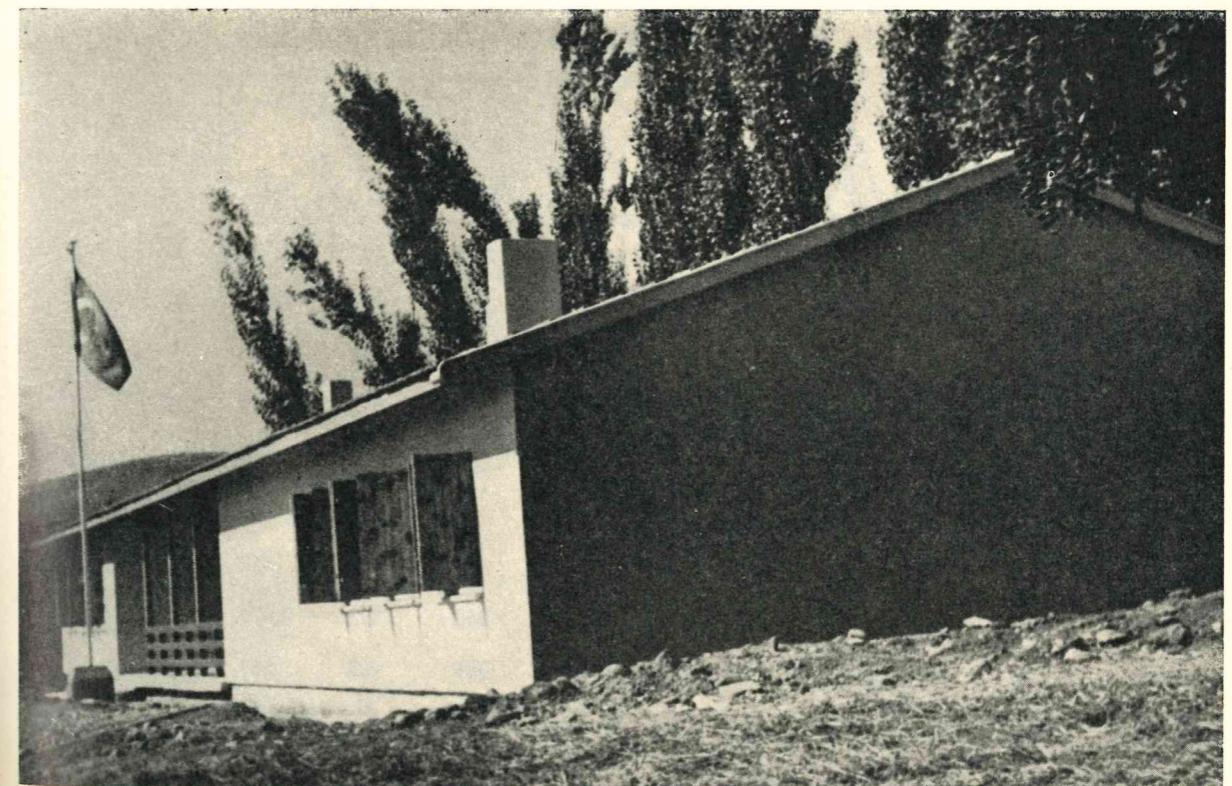
"Halkın Eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını sağlamak, Devletin başta gelen ödevlerindendir."

Çankırı'da Kültür - Eğitim - Basın - Spor

1 — Kültür :

Çankırı, tarihi ile 3000 yıl evveline kadar uzanan eski bir kuruluş sahip, toprakları üzerinde çeşitli medeniyetlerin kurulduğu bir beldedir. Kuruluşu bu kadar eski bir beldenin eski bir kültüre sahip olduğunu kabul etmek tarihî bir gerçeği ifade etmek demek olur.

Ancak Çankırı, bu kadar eski bir geçmişse sahip olmasına rağmen müstakil bir idarî kuruluş sahip oluşu yendir. Bundan dolayıdır ki doğrudan doğruya kendi bünyesi ile ilgili eski Çankırı'daki kültürel gelişmeleri tam olarak izleyememize yarıyan eserlerden mahrumdur. İl haline gelmeden —1925 yılından önce— bağlı bulundu-

3 Derslikli Şabanözü Karaören Köyü İlkokulu.

ğu Kastamonu'ya ait ve 1894 tarihinde neşredilen Kastamonu Salnâmesine göre, Çankırı merkezinde 13 medrese, 2 kütüphane, 1 iptidaî, 1 idadî, 1 kız ilkokulu, 18 sibyan mektebinin bulunduğu aynı salnâmeye göre Çerkeş Merkezinde ise 1 Rüştî, 1 İptidaî, 6 Sibyan mektebi ile 2 medresenin bulunduğu bilinmektedir.

Çankırı kültürel kalkınmada en büyük payını Cumhuriyetten sonra eğitim alanında milletçe yaptığı büyük hamlelerden almıştır. 1960 Nüfus Sayımına göre ve illerimiz arasında 5 yıllık öğrenim gören nüfusun yüzdesi itibarıyle, İstanbul'dan sonra ikinci, 8 yıllık öğrenim gören nüfusun yüzdesi itibarıyle Adana'dan sonra sekizinci, 11 yıllık öğrenim gören nüfusun yüzdesi itibarıyle Eskişehir'den sonra dokuzuncu durumda olmak gibi mutlu bir seviyeye ulaşmıştır.

OKUL, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ DURUMU

	OKUL			ÖĞRETMEN			ÖĞRENCİ					Toplam
	Şehirde	Köyde	Toplam	K.	E.	T.	K.	E.	K.	E.	Toplam	
Merkez	8	78	86	62	162	222	1.586	1.887	2.379	3.414	9.266	
Ilgaz	3	52	55	7	92	99	251	271	1.530	2.079	4.131	
Kurşunlu	3	57	60	15	91	106	331	417	1.788	2.324	4.860	
Çerkeş	2	44	46	9	70	9	188	216	1.109	1.719	3.232	
Eskipazar	2	40	42	6	58	64	200	264	916	1.669	3.049	
Ovacık	1	20	21	—	27	27	32	56	306	755	1.149	
Orta	5	24	29	13	62	75	490	755	852	1.441	3.538	
Şabanözü	2	25	27	7	55	62	366	373	1.073	1.344	3.156	
Eldivan	1	14	15	4	36	40	351	402	383	516	1.652	
Yapraklı	1	32	33	5	47	52	124	129	721	1.197	2.171	
Toplam	28	386	414	128	700	828	3.919	4.770	11.057	16.458	36.204	

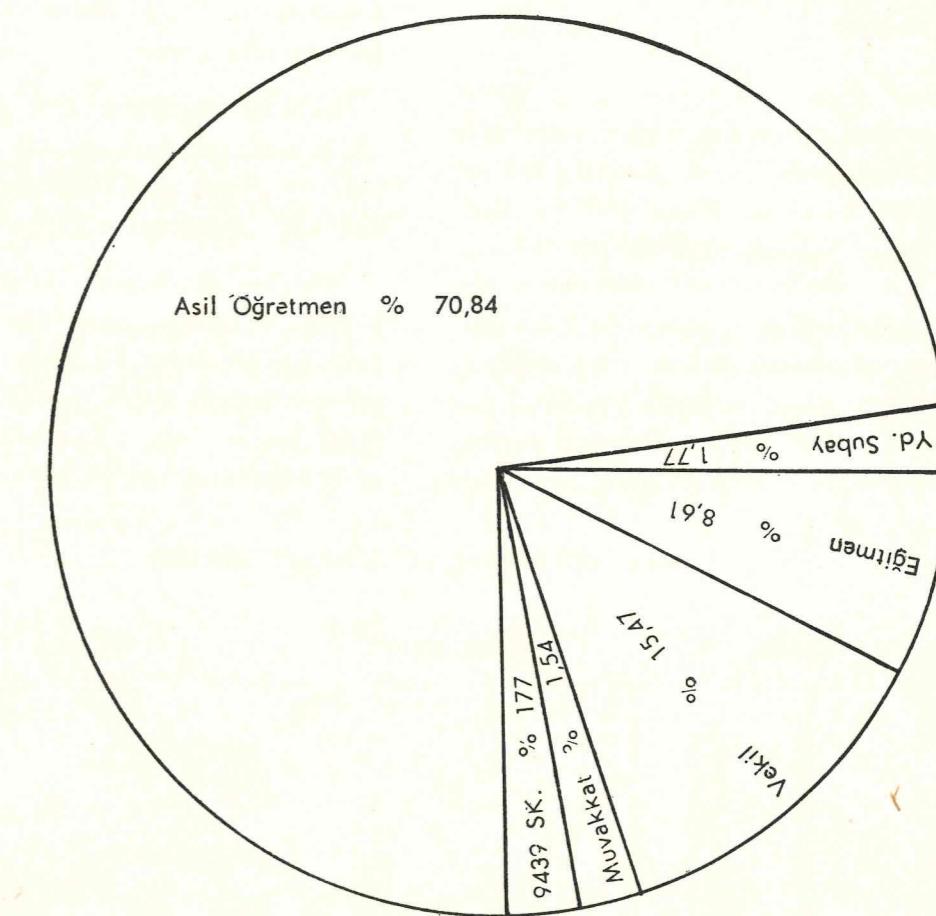
a) İlköğretim :

İlimizde 480 köy vardır. Bu köylerin 386'sında 389 okul bulunmaktadır. Bu okullarda halen 128 bayan, 700 erkek olmak üzere 828 öğretmen çalışmaktadır. 104 köyümüzde okul ve öğretmen yoktur. Bu duruma göre köylerimizin % 78'i okula ve öğretmene kabul olmuş olmaktadır.

Okulsuz köylerimizin % 40'nın nüfusları 150'inin altında bulunmaktadır ve bu köylerin bilhassa erkek çocukları çevrelerinde bulunan köy okullarından faydalananlardır.

Yapılan, okul yapım programına göre 2. 5 Yıllık Plân döneminde ilimize her yıl Bakanlıkça gönderilecek inşaat ödenekleri 4 milyon liranın altına düşmediği takdirde, plân dönemi sonunda Çankırı'da okulsuz ve öğretmensez köy kalmayıacaktır.

İLKÖĞRETİM

Asil Öğretmen : % 70,84
Muv. Öğretmen : % 1,54
4359 S. K. : % 1,77
Eğitmen : % 8,61
Yd. Sb. Öğ. : % 1,77

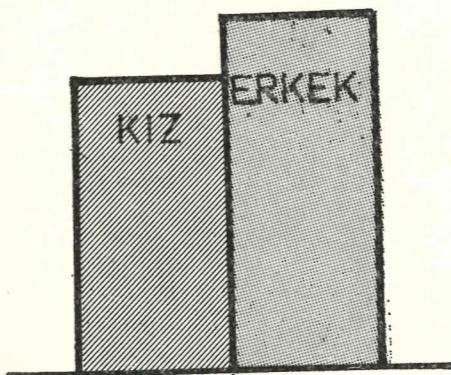
TOPLAM : % 100

İLKÖĞRETİM

Öğrenci Mevcudu

Kız

Erkek

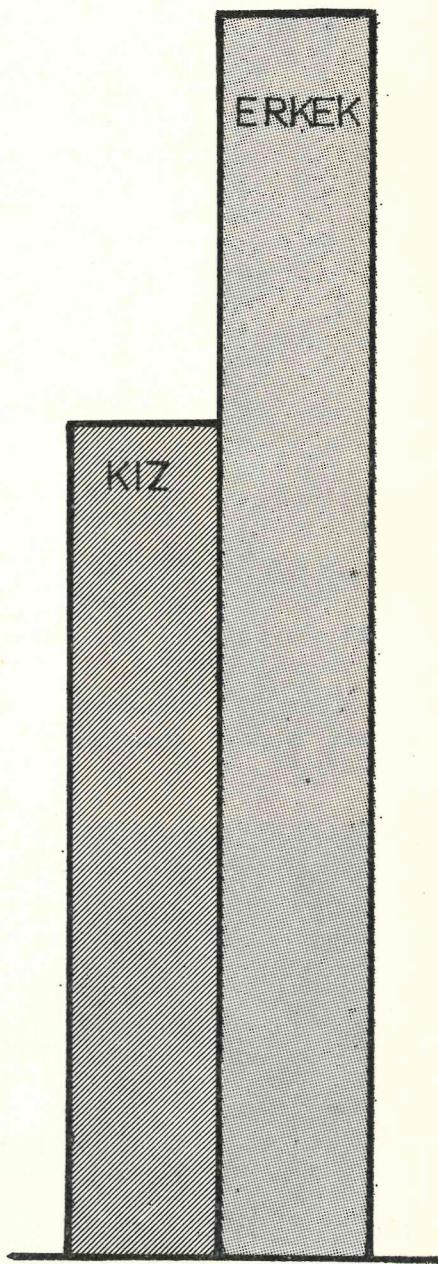

Şehir - Kasaba Okulları

Kız : 3919

Erkek : 4770

TOPLAM : 8689

Köy Okulları

Kız : 11057

Erkek : 16458

TOPLAM : 27515

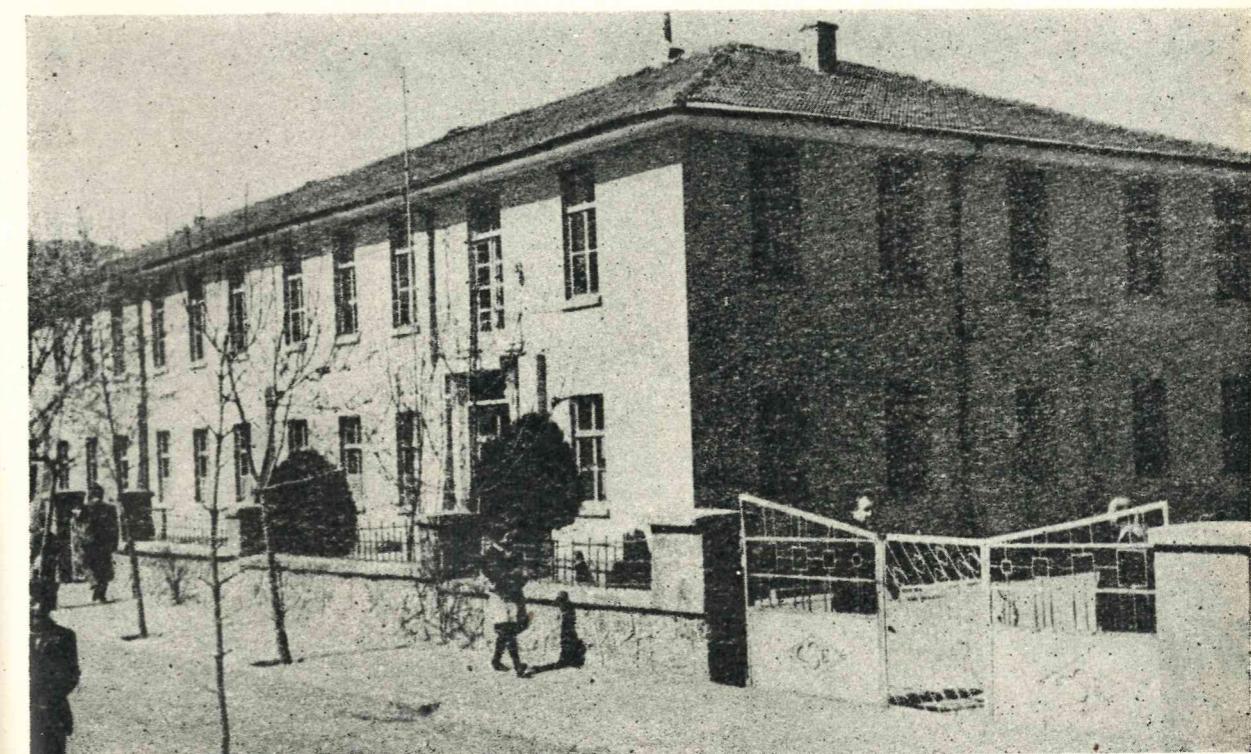
ORTAÖĞRETİM

Orta Dereceli Okullarda Öğretmen, Öğrenci Durumu

	Açılış tarihi (Öğretim yılı)	Öğrenci Mevcudu			K	E	T
		K	E	Top.			
1 Kız Enstitüsü	1945-1946	184	—	184	16	2	18
2 Kız İlköğretim Okulu	1967-1968	40	12	52	2	1	3
3 Çankırı Lisesi	1953-1954	517	1.388	1.905	17	26	43
4 Ticaret Lisesi	1966-1967	20	182	202	2	6	8
5 Sanat Enstitüsü	1944-1945	—	155	155	1	14	15
6 Kurşunlu Ortaokulu	1949-1950	32	183	215	—	6	6
7 Atkaracalar Ortaokulu	1956-1957	16	105	121	—	6	6
8 Orta-Yıldırım Bayazit O.	1962-1963	16	94	104	1	3	4
9 Eldivan Ortaokulu	1959-1960	30	153	183	1	3	4
10 Yapraklı Ortaokulu	1963-1964	3	103	106	1	4	5
11 Şabanözü Ortaokulu	1949-1950	27	175	202	2	5	7
12 Eskipazar Ortaokulu	1953-1954	20	159	179	2	4	6
13 Korgun Ortaokulu	1959-1960	3	62	65	1	4	5
14 Ovacık Ortaokulu	1967-1968	2	47	49	1	1	2
15 Çerkeş Ortaokulu	1946-1947	64	239	303	2	6	8
16 — Ilgaz Ortaokulu	1950-1951	30	293	323	4	5	9
17 Çerkeş Kız Sanat Okulu	1967-1968	50	—	50	2	—	2
Toplam		1.048	3.351	4.399	55	96	151

İl nüfusuna göre (252.000) ilköğretim çağındaki 42.840 öğrenciden 36.204 öğrenci halen ilkokullara kayıtlı bulunmaktadır. Bu

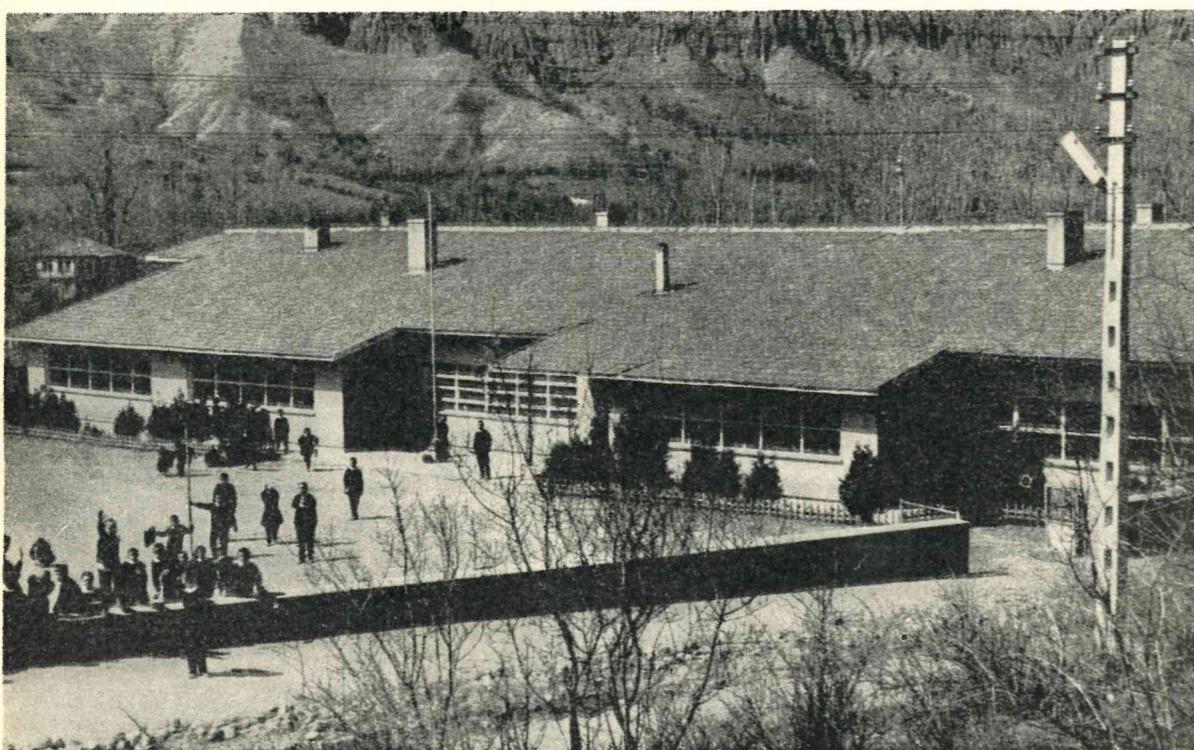
duruma göre 6.636 öğrenci ilköğretim çağında olduğu halde okula devam edemektedir.

Merkez Atatürk - Kurtuluş İlkokulu.

10 Derslikli Merkez - Aksu İlkokulu

Merkez Karatekin İlkokulu

İlköğretimim çağında olup da okula devam edemiyenlerin oranı % 16 dir.

İlimizde ilkokullara kayıtlı öğrencilerden 3.919 kız, 4.770 erkek şehir ve kasaba ilkokullarına, 16.458 erkek, 11.057 kız köy okullarına devam etmektedir. Köy ilkokullarındaki öğrencilerin % 41'i kız, % 59'u erkek-

tir. Şehir İlkokullarına kayıtlı öğrencilerin % 45'i kız, % 55'i erkektir. İlin ilkokullara devam eden çocukların il ortalaması % 43 kız, % 57 erkektir.

İl genel nüfusuna göre okuma yazma bilenlerin sayısının % 50'nin üzerinde olduğu bilinmektedir.

Şehir ve Kasaba Merkezineki Okulların Yapılış Tarihi ve Dershane Sayısı

		Yapılış Tarihi	Dershane Sayısı
1.	Merkez Atatürk - Kurtuluş İlkokulu	1946 - 1925	8
2.	Merkez Aksu İlkokulu	1964	10
3.	Merkez Cumhuriyet İlkokulu	—	—
4.	Merkez Gazi İlkokulu	1952	6
5.	Merkez Güneş İlkokulu	1936	14
6.	Merkez Karatekin İlkokulu	1961	8
7.	Merkez Fatih İlkokulu	1952	6
8.	Merkez Korgun İlkokulu	1960	7
1.	Eldivan İlçesi Dümeli - Saray İlkokulu	1940	11
2.	Şabanözü İlçesi Merkez İlkokulu	1940	12
1.	Şabanözü İlçesi Gümerdiğin İlkokulu	1929	5
1.	Yapraklı İlçesi Merkez İlkokulu	1944	7
1.	Ovacık İlçesi Merkez İlkokulu	1928	2
2.	Çerkeş İlçesi Atatürk İlkokulu	1948	5
1.	Çerkeş İlçesi Namık Kemal İlkokulu	1945	6
2.	Eskipazar İlçesi Merkez İlkokulu	1960	5
1.	Eskipazar İlçesi İstasyon İlkokulu	1938	5
2.	Kurşunlu İlçesi Tevfik Fikret İlkokulu	1965	5
	Kurşunlu İlçesi Refik Saydam İlkokulu	1926	5
3.	Kurşunlu İlçesi Atkaracalar İlkokulu	1946	5
1.	Ilgaz İlçesi Akevrim İlkolu	1926	6
2.	Ilgaz İlçesi 27 Mayıs İlkokulu	1944	7
3.	Ilgaz İlçesi Kese İlkokulu	1958	3
1.	Orta İlçesi Merkez İlkokulu	1939	6
2.	Orta İlçesi Kanlıca İlkokulu	1951	3
3.	Orta İlçesi Kalfat İlkokulu	1963	7
4.	Orta İlçesi Yaylakent İlkokulu	1962	7
5.	Orta İlçesi İnkıap Mahallesi İlkokulu	1967	1

B) Orta Öğretim :

Çankırı ilinde dokuzu ilcelerde, ikisi bucaklarda, biri de il merkezinde lise ile müşterek öğretim yapan 12 ortaokul vardır. Ortaokulsuz ilcemiz yoktur.

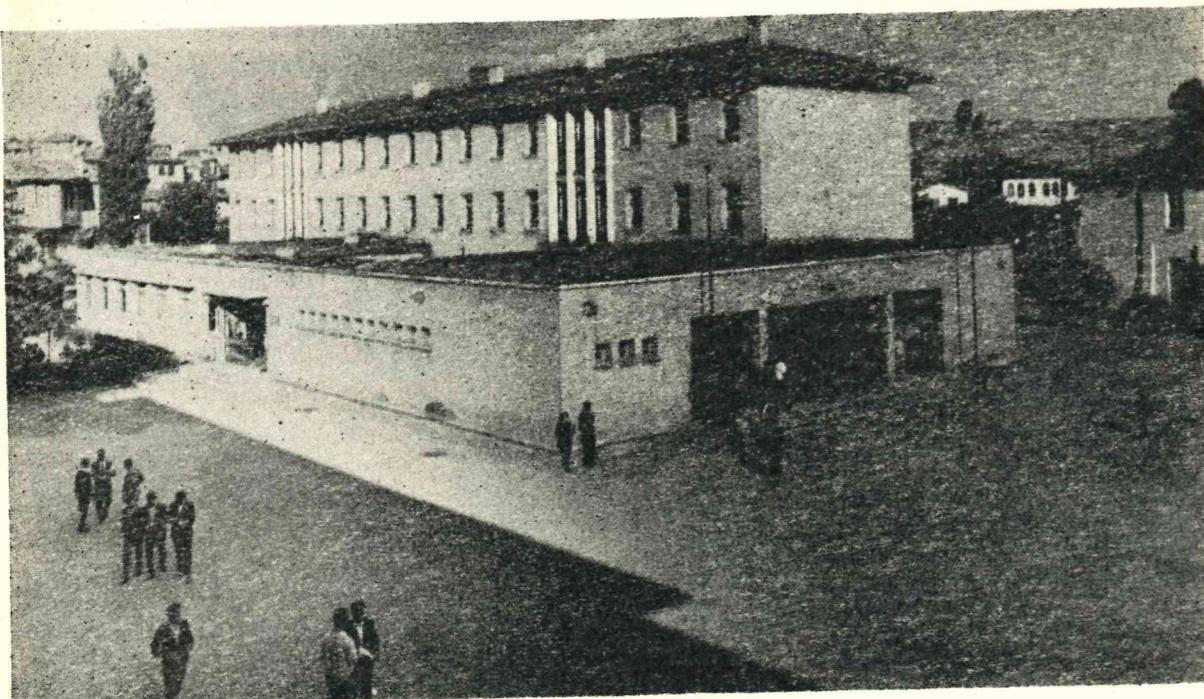
Ayrıca il merkezinde bir lise, bir ticaret lisesi, bir kız enstitüsü, bir sanat enstitüsü, bir kız ilköğretmen okulu, Çerkeş ilcemizde bir akşam sanat okulu, il merkezinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı bir Sağlık Kolleji ile Millî Savunma Bakanlığına

bağlı bir Astsubay Hazırlama Okulu bulunmaktadır.

Bakanlığımıza bağlı orta dereceli ve meslekî teknik okullara 4.123 öğrenci kayıtlı bulunmakta, bu okullarda 151 öğretmen görev yapmaktadır. Orta dereceli okullarımızda öğretmen durumu iyidir.

Lise :

Okul binasının yapılmasına Çankırı'nın Kastamonu vilâyetine bağlı bir sancak olduğu devirde Kastamonu Valisi Abdurrah-

Çankırı Lisesi.

man Paşa ile Çankırı mutasarrıfı Tahir bey zamanında 1885 yılında başlanmış ve kâğır kısımları bitince inşaata bir süre ara verilmiştir.

6 yıl sonra 1891 yılında yine Vali Abdurrahman Paşa zamanında ve mutasarrıf Ethem Paşanın Çankırı'da bulunduğu sırada okulun ahşap kısımlarının yapımına yeniden başlanmış ve Abdulgani Paşanın mutasarrıflığı zamanında 1891 tarihinde tamamlanmıştır. Bina hazine hesabına ve idâdi mektebi için yapılmıştır.

Okul 1926-1927 ders yılında karma ortaokul haline getirilmiş, bu hizmetine 1953-1954 yılına kadar devam etmiştir.

1953-1954 yılından itibaren lise haline getirilmiş orta ve lise müsterek olarak öğrenime başlamıştır. Okulda halen (Orta - Lisede) 517 kız, 1.388 erkek olmak üzere 1.905 öğrenci vardır. 43 asil öğretmen görev yapmaktadır.

Okul bugüne kadar ortaokul ve lise olarak 777 kız, 1.972 erkek olmak üzere 2.749 mezun vermiştir.

Okulun 1967 yılı genel başarı oranı % 68 dir.

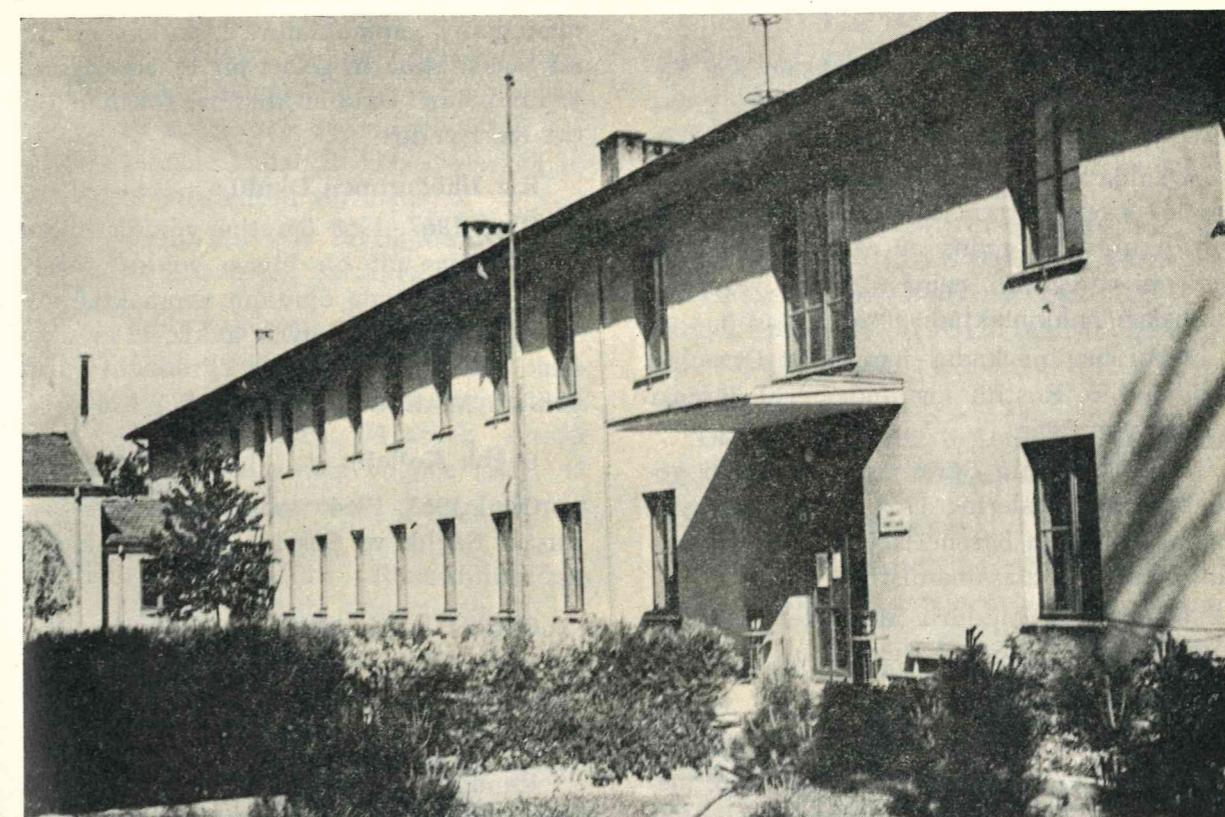
Eski okul binasına 1963-1964 yılında 10 derslikli bir ek yapılmışsa da buna rağmen bina ihtiyaca tam cevap vermemektedir.

Okulun 1922 yılına kadar Müdürlüğü yapanların isimleri bilinmemektedir. 1922-1932 yılları arasındaki Müdürü Kemal Cenap Başer'dir. Okulun lise haline geldikten sonraki ilk Müdürü Rifat Gözmen, şimdiki Müdürü ise Cemil Yavuz'dur.

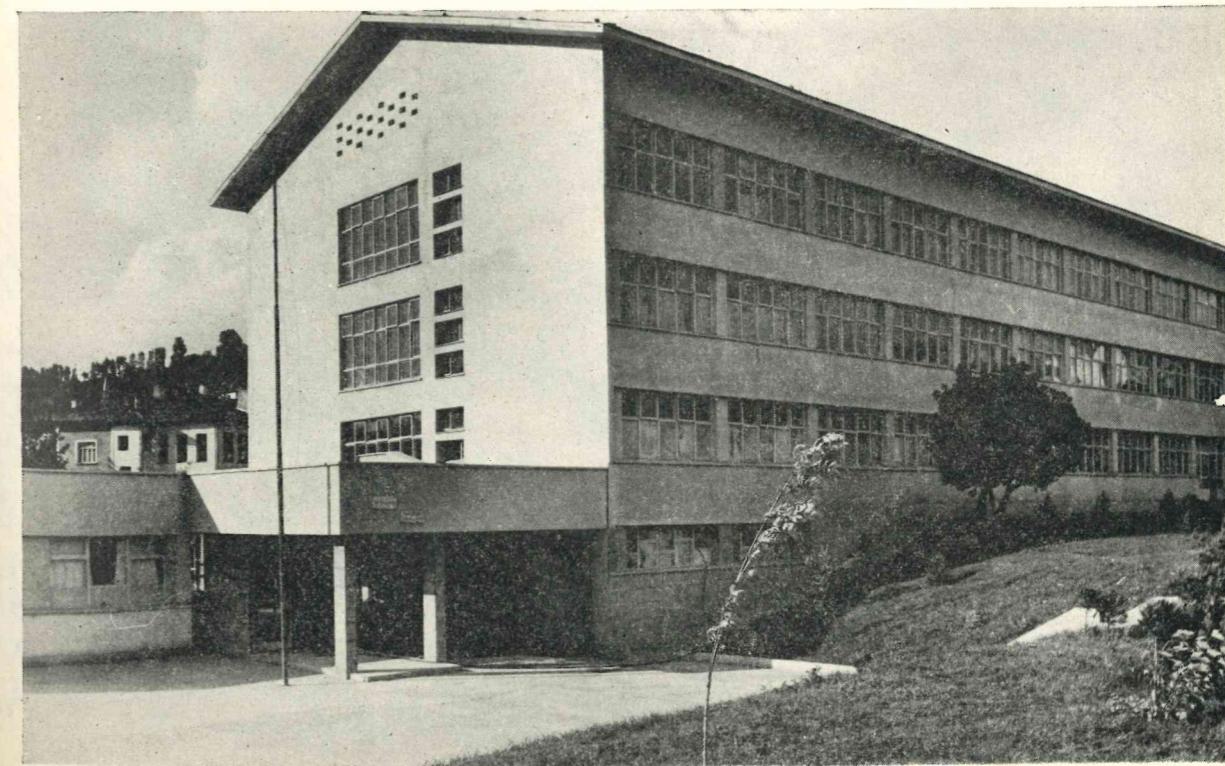
Sanat Enstitüsü :

Okul 1945 yılında öğretime açılmıştır. Halen okulda 155 öğrenci bulunmakta, 15 öğretmen görev yapmaktadır. Öğrenime açılışından bugüne kadar 553 mezun vermiştir. Okulda 1966 yılına kadar demircilik, marrangozluk ve tesviyecilik şubeleri mevcutken 1967 yılında 1.750.000.00 lira yatırımlı bir de elektrik şubesinin açılması programa alınmış ve yapımına başlanmıştır. Bu tesis 1968 yılı sonunda tamamlanmış olacaktır. Okulun tesisleri 18 dekarlık bir arsa üzerine kurulmuştur. Bina ve diğer tesisler ihtiyacını karşılamaktadır.

Okulun ilk Müdürü Remzi Süner, şimdiki Müdürü Hasan Gökdağıdır.

Çankırı Sanat Enstitüsü Binası.

Kız Enstitüsü Binası.

Kız Enstitüsü

Okoul 1945 - 1946 yılında Akşam Kız Sanat Okulu olarak öğretime başlamış, 1946 - 1947 yılında Enstitü olmuştur.

Okulda halen 18 öğretmen görev yapmaktadır, 184 kayıtlı öğrencisi bulunmaktadır. Bugün okulda dış giyim, ev ekonomisi, çocuk gelişimi ve eğitimi, çamaşır, nakış ve moda branşları bulunmaktadır.

Okul bugüne kadar Kız Sanat Ortaokulundan 146, Enstitü kısmından 310 öğrenci mezun vermiştir.

500 öğrencinin öğretim yapabileceği yeni bina ve tesislerine 1964 yılında kavuşan bu okulumuzun öğrenci seviyesi henüz istenilen rakama ulaşamamıştır.

Okulun ilk Müdürü Mürüvvet Alagöz, şimdiki Müdürü Şenel Bıçakçı'dır.

Ticaret Lisesi:

Okul 1966 - 1967 öğrenim yılında açılmıştır. Halen 1. ve 2. sınıfları mevcut olup, mezun vermemiştir. Şimdiki öğrenci sayısı 182 erkek, 20 kız olmak üzere 202 dir. 8 öğret-

men görev yapmaktadır. Okulun kendine ait binası olmayıp geçici bir binada öğretim yapmaktadır. Okulun Müdürü İbrahim Behçet Kalaycı'dır.

Kız İlköğretim Okulu :

Okul 1967 - 1968 öğretim yılında açılmıştır. Kendine ait bir binası yoktur. Merkez Aksu İlkokulunda öğrenim yapmaktadır.

Okulun öğrenci sayısı 40 kız, 12 erkek olmak üzere 52 dir. 3 asil öğretmeni vardır. Okulun Müdürü Turgut Nazif Yücel'dir.

Sağlık Kolleji :

Okul 1963 - 1964 yılında öğretime açılmıştır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlıdır.

Okulda halen Müdürle birlikte 5 öğretmen görevlidir. Okula devam eden öğrenci sayısı 195 dir. Okul ilk mezunlarını 1966 - 1967 yılında 46 erkek olarak vermiştir.

Kendine ait binası yoktur. Geçici bir binada öğrenim yapmaktadır. Okulu Doktor Vedat Şuvağ yönetmektedir.

Astsubay Sınıf Hazırlama Okulu.

Kurşunlu Ortaokulu :

Okul 1949 - 1950 yılında öğretime açılmıştır. Okulda halen 4 öğretmen görevlidir. 144 olmak üzere 215 öğrencisi vardır. Açılışından bugüne kadar 56 kız, 354 erkek olmak üzere 410 mezun vermiştir.

Okulun ilk Müdürü Tevfik Okan, şimdiki Müdürü Hasan Ali Sarıkaya'dır.

Orta Yıldırımbeyazıt Ortaokulu :

Okul 1962 - 1963 yılında öğretime açılmıştır. Okulda halen 4 öğretmen görevlidir. Öğrenci mevcudu 10 kız, 94 erkek olmak üzere 104 dir. Açılışından bugüne kadar 47 erkek, 2 kız olmak üzere 49 mezun vermiştir.

Okulun ilk Müdürü Remzi Yücedağ, şimdiki Müdürü Muhsin Demirci'dir.

Eldivan Ortaokulu :

Okul 1959 - 1960 yılında öğretime açılmıştır. Okulda halen 4 öğretmen görevlidir. Öğrenci mevcudu 30 kız, 153 erkek olmak üzere 183 dir. Açılışından bugüne kadar

okuldan 31 kız, 145 erkek olmak üzere 176 öğrenci mezun olmuştur.

Okulun ilk Müdürü Süleyman Yaşa, şimdiki Müdürü Halit Yalçın'dır.

Yapraklı Ortaokulu :

Okul 1963 - 1964 yılında öğretime açılmıştır. Okulda halen 5 öğretmen görev yapmaktadır. Öğrenci mevcudu 3 kız, 103 erkek olmak üzere 106 dir. Okul açılışından bugüne kadar 28 erkek, 2 kız olmak üzere 30 mezun vermiştir.

Okulun ilk Müdürü Abdullah Şanlı, şimdiki Müdürü Sezai Şimşek'tir.

Şabanözü Ortaokulu :

Okul 1949 yılında öğretime açılmıştır. Okulun halen 7 öğretmeni vardır. Öğrenci mevcudu 27 kız, 175 erkek olmak üzere 202 dir. Açılışından bu yana okulda 352 erkek, 48 kız olmak üzere 400 öğrenci mezun olmuştur.

Okulun ilk Müdürü Hasan Çelik, şimdiki Müdürü Ali Tiryaki'dır.

Kurşunlu Ortaokulu.

Eskipazar Ortaokulu :

Okul 1953 - 1954 yılında öğretime açılmıştır. Okulda halen 20 kız, 159'u erkek olmak üzere 179 öğrenci vardır. 6 öğretmen görev yapmaktadır. Açılışından bugüne kadar okuldan 37 kız, 259 erkek olmak üzere 296 öğrenci mezun olmuştur.

Okulun ilk Müdürü M. Cengiz Turhan, şimdiki Müdürü M. Şehabettin Kalfat'dır.

Atkaracalar Ortaokulu :

Okul 1956 - 1957 yılında öğretime açılmıştır. Okulda halen 6 öğretmen görevlidir. 16 kız, 105 erkek olmak üzere 121 öğrencisi vardır. Açılışından bugüne kadar okuldan 161 erkek, 9 kız olmak üzere 170 öğrenci mezun olmuştur.

Okulun ilk Müdürü Muzaffer Demirci, şimdiki Müdürü Duyal Ceylân'dır.

Korgun Ortaokulu :

Okul 1959 - 1960 yılında öğretime açılmıştır. Okulda halen 5 öğretmen görevlidir. 3 kız, 62 erkek olmak üzere 65 öğrencisi vardır. Okul açılışından bu yana 5 kız, 104 erkek olmak üzere 109 mezun vermiştir.

Okulun ilk Müdürü Mustafa Kutsal, şimdiki Müdürlüğüne Sezai Yalçın vekâlet etmektedir.

Ovacık Ortaokulu :

Okul 1967 yılında açılmıştır. Kendine ait binası yoktur. Merkez İlkokulunda öğrenim yapmaktadır. Okulun halen 2 öğretmeni vardır. 2 kız 47 erkek olmak üzere 49 öğrenci devam etmektedir.

Okulun Müdür vekilliğini Ömer Nihat Uzel yapmaktadır.

Çerkeş Ortaokulu :

Okul 1946 - 1947 yılında öğrenime açılmıştır. Okulun halen 64 kız, 239 erkek olmak üzere 303 öğrencisi vardır. Okulda 8 öğretmen görev yapmaktadır. Okul açılışından bu yana 106 kız, 446 erkek olmak üzere 552 öğrenci mezun vermiştir.

Okulun ilk Müdürü Fuat Meral, şimdiki Müdürü Muhsin Şener'dır.

Çerkeş Akşam Kız Sanat Okulu :

Okul 1966 - 1967 yılında bir hazırlık devresinden sonra 1967 - 1968 yılında öğretime açılmıştır. Binası yoktur. Belediyeye ait bir binada öğrenim yapmaktadır. Okulda halen 2 öğretmen görevlidir. 50 öğrencisi vardır.

Okulun Müdürü Mukaddes Baştürk'dür.

İlgaz Atatürk Ortaokulu :

Okul 1950 yılında öğretime açılmıştır. Okulda halen 293 erkek, 30 kız olmak üzere 323 öğrenci vardır. Okulun görevli öğretmen sayısı 9 dur. Okul açılışından bugüne kadar 449 erkek, 42 kız olmak üzere 491 öğrenci mezun etmiştir.

Okulun ilk Müdürü Rasim Bulut, şimdiki Müdürü Selâhattin Ustaoglu'dur.

Eğitim Araçları Merkezi Başkanlığı :

İlk Eğitim Araçları Örgütü Öğretici Filmler Şube Başkanlığı adıyla 1954 yılında kurulmuştur. Halen bu kuruluşta bir Merkez Başkanı, bir Başkan Yardımcısı olmak üzere 2 öğretmen görevlidir.

Başkanlığın emrinde 5 adet 16 mm. lik sinema makinası, 7 adet projeksiyon makinası, 1 adet teyp, 1 adet jeneratör, 1 adet episkop, 91 adet sesli film, 436 adet film seridi, 47 adet diyapozitif serisi, 384 adet ders levhası bulunmaktadır.

Eğitim Araçları Merkez Başkanlığı 1967 yılındaki çalışmalarını 4 grupta özetlemek mümkündür.

1 — Elinde mevcut yukarıda sayıları yazılı göze kulağa hitabeden araçlarla 1967 yılında köy, kasaba, şehir ilkokullarıyla, orta dereceli ve meslekî teknik okullarda bu alanda yetiştirmiş öğretmenler ve Eğitim Araçları Merkez Başkanlığı tarafından 36 seansda 415 film gösterilmiş, bu gösterilerden 36.104 öğrenci faydalanmıştır.

2 — Aynı yıl içinde Başkanlıkça bütün araçlar elden geçirilerek onarılmış ve kullanılır hale getirilmiştir.

3 — Yıl içinde Başkanlıkça İl Merkezinde bir ders araçları yapım kursu açılmış, bu kurslara 50 öğretmen devam etmiştir. Her

öğretmen her zaman faydalanabileceğinin en az 10 ar ders aracı yapmasını öğrenmiş ve yaptıkları aracı okullarına mal etmişlerdir.

4 — Ayrıca göze kulağa hitabeden araçların kullanılmasını öğretmek üzere bir hafta süreli ikinci bir kurs daha açılmış ve ilcelerden kursa katılan öğretmenlere kurs sonunda gerekli araçlar verilmiştir.

Halen faaliyyette bulunan Eğitim Araçları Merkezi Başkanlığı'nın Başkanı Öğretmen Vasif Ünal, Başkan Yardımcısı Hamit Boztepe'dir.

Beslenme Eğitimi :

İl Beslenme Eğitimi örgütü 1961 - 1962 yılında kurulmuştur. Kurulduğu yıl 186 okulda 11.000 öğrenciyi beslenmeye tâbi tutarak bu öğrencilere 49.500 kg. süttozunu yedirmeyi başarmıştır.

1967 yılında İl çevresinde beslenmeye alınan okul sayısı 383, yedirilen öğrenci sayısı 33.464 tür. Yedirilen besin maddeleri ise 38.000 kg. süttozu, 33.000 kg. un, 10.000 kg. yağıdır.

Beslenme Teşkilâtının merkezde modern ve büyük bir deposu ilcelerde de tâli depoları vardır. Bir de taşit aracı bulunan beslenme eğitiminde iki öğretmen görevlidir. Bu öğretmenler Necmettin Özgör ve Kamber Türkyılmaz'dır.

C — İLİN MİLLİ EĞİTİM YÖNETİMİ, DİĞER GÖREVLİLER

Millî Eğitim Müdürlüğü teşkilât bakımından normal bir kuruluş sahiptir. Millî Eğitim Müdürü Bayram Bayrak'tır. Millî Eğitim Müdürlüğü işleri ilk ve ortaöğretim bölümleri olmak üzere 2 yardımcı tarafından yürütülmektedir.

Özlük İşlerinde Afife Ulusoy ve Kezban Çamavar,

Kültür İşlerinde Avni Tekin,
Hesap İşlerinde İhsan İşık,
Teknik Büroda Atif Kayihan yardımıcılık yapmaktadır.

Bunlardan başka Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde 1 ilköğretim teknik bürosu bulunmaktadır. Bu büroda 4 teknik eleman çalışmaktadır, her çeşit ilkokul inşaatının ya-

pim ve kontrolu bu büro elemanları tarafından takip edilmektedir. Büronun 3 adet jeep ve bir kamyonu vardır.

Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde bulunan teftiş kadrosunda bir teftiş şefi, 12 müfettişi olmak üzere 13 kişi görevlidir.

Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde bir de 1964 yılında kurulan Uygulama Bahçeleri Gezici Başöğretmenliği teşkilatı mevcuttur. Gezici Başöğretmeni Ahmet Kaya'dır. Başöğretmenlikçe kuruluşundan bugüne kadar muhtelif okul bahçelerine 13.000 meyveli, 22.000 meyvesiz fidan dikilmiş, 3 örnek bahçeye depolu çiçek, 2 bahçeye bahçe kuyusu yaptırılmış, 5 okul bahçesinin ihata duvarları yapımı tamamlattırılmıştır.

D — İLERİKİ YILLARA AİT İLİN MİLLİ EĞİTİMİ İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE VE TEKLİFLER**İlköğretim :**

İlkokul yapım ve donatımı için Bakanlıkça gönderilen inaşat ödeneğinin % 80'i yeniden yapılmak üzere eski okulların onarımı ve ek derslik inşaatlarına sarf edilmektedir. Bu sebeple okulsuz köylerin okula kavuşturulması gecikmektektir. İlimiz Özel İdare bütçesi kifayetsiz olduğundan okul yapımı için mahallî yardım sağlanamamakta ayrılan ödenek ancak müstahdem ücretlerini güçlükle karşılamaktadır. Bu sebeple, Özel İdare bütçesi kifayetsiz olan ilimiz; inşaat ödeneği ayrılırken bu hususun Bakanlıkça dikkate alınması zorunlu bulunmaktadır. İlimiz rahat bir çocuk ve halk kitaplığından mahrum bulunmaktadır. Bu tesisler plâna alınırken bizim durumumuzda olan illerin ön plâna alınması gerekmektedir.

Öğretmen İhtiyacı :

İlimiz ilkokullarında görevli öğretmenlerin % 30'u asıl öğretmen değildir. Bu boşluk zarurî olarak vekil ve Yedeksubay öğretmenlerle kapatılmakta ve eğitim öğretimden istenen randıman alınamamaktadır. Bu sebeple ilimizin öğretim açığının asıl öğretmenlerle kapatılması mutlak zaruret bulunmaktadır.

Ortaöğretim :

İl Merkezinde bulunan ve ortaokulla müsterek öğrenim yapan lise tesisleri 800 ile 900 öğrencinin öğrenim yapabileceği genelikte olmasına rağmen bu tesislerde bugün 1905 öğrenci öğrenim yapmaktadır. Bu okulumuzun ortaokuldan ayrılımasında ve müstakil bir binaya kavuşmasında zaruret vardır.

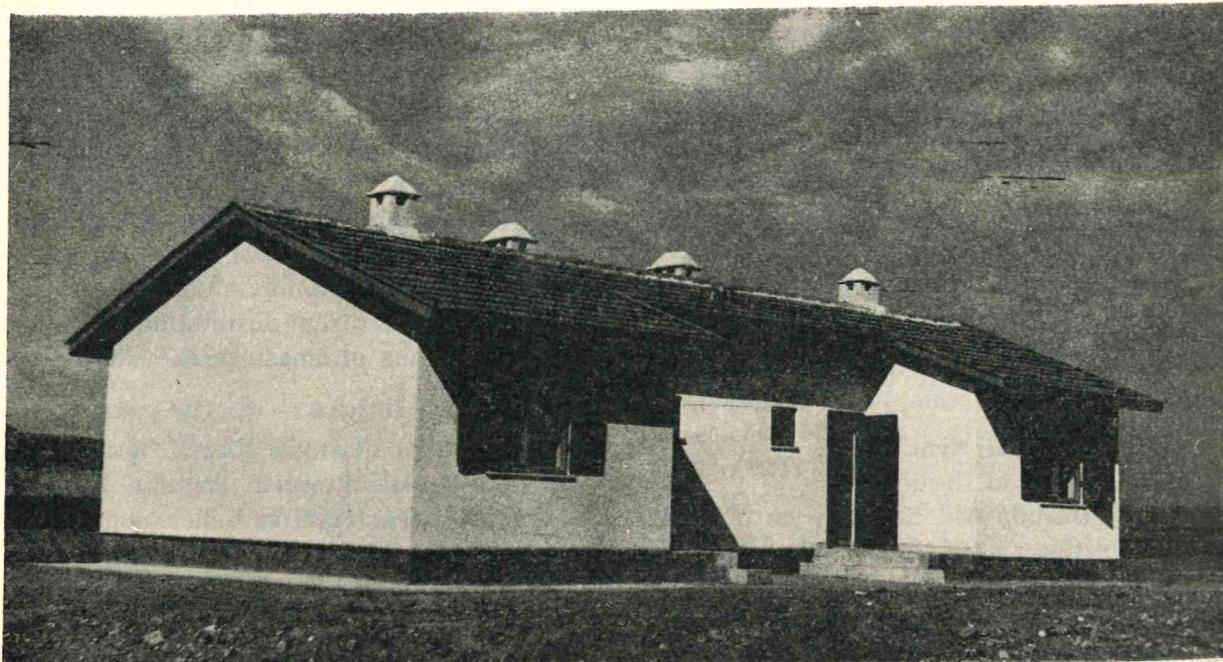
İlimizin ortaöğretimle ilgili en büyük problemlerinden biri de kasaba ortaokullarımızın öğrenci pansiyonları problemidir. Kasabalarımızda ortaokula devam eden öğrencilerimizin çoğunluğu o kasaba merkezlerinin çocuklarıdır.

Köy okullarından mezun olan kabiliyetli fakat fakir köylü çocukların çoğu, imkânsızlıklar yüzünden ortaokullara devam edemektedirler. Bu devamsızlığı meydana getiren en büyük sebep kasabada yatacak bir yer bulunmayışıdır. Bu sebeple kasaba ortaokullarının birer pansiyona kavuşturulmasında mutlak zaruret bulunmaktadır.

Halen bir kasabamızda ortaokulun öğrenci pansiyonu vardır. 2 kasabamızın pansiyonları inşaatı 1968 yılında tamamlan-

caktır. Diğer kasabalarımızın da pansiyon yapımı için arsalar temin edilmiştir. Bakanlıkça önumüzdeki yıllarda pansiyon derneklerine daha fazla yardım yapıldığı takdirde bu okullar pansiyona kavuşacak, öğrenci mevcutları % 100 artacak ve okuma imkâni bulamayan kabiliyetli köy çocuklarımıza da ortaöğretimim kapıları daha geniş bir şekilde açılmış olacaktır.

İlimizde halk çeşitli kadın ve erkek kurslarına daha çok rağbet göstermektedir. Bu bakımından 1967 yılında Çerkeş ilçemizde açılan Akşam Kız Sanat Okulunun diğer ilçelerimizde de açılmasında büyük faydalı vardır. Ayrıca kasaba ve köylerimizde mevcut biçki - dikiş kurslarının sayılarının artırılması da büyük faydalı sağlanacaktır. Bu kurslar için çoğu zaman öğretmen bulmakta fakat kursların faaliyete geçebilmesi için malzeme bulunamamaktadır. Bakanlıkça bir yandan kurs öğretmeni yetiştirilirken diğer yandan bu kurslar için lüzumlu malzemeyi de sağlanması gerekmektedir. İlimizde halen 3 demirci marangoz, 1 orman yapı, 7 köy kadınları gezici kursu faaliyettedir. Bu kurslara halen 73 erkek, 140 kadın devam etmektedir.

Köyde Öğretmen Lojmanı.

HALK EĞİTİMİ**a) Genel Olarak;**

Halk eğitimi, yurttaşların çalışma gücüne artırma, yaşayış seviyesini yükseltme, millî ve insanî meziyetlerini geliştirmek amacıyla yapılan eğitim ve öğretim çalışmalarıdır.

Halkımızın büyük bir kısmı okur - yazar değildir. Okur - yazar olanların da hepsinin yeteri kadar kültüre sahip olduğu iddia edilemez. Şu halde yurdumuzda geniş bir halk eğitimi çalışmasına şiddetle ihtiyaç vardır. Okuma - yazma bilmeyen vatandaşlarımıza süratle okuma - yazma öğretmek, okul eğitimi görmüş vatandaşları ise hızla gelişen hayat şartlarına intibak edebilecek kültüre kavuşturmak halk eğitiminin başta gelen görevlerindendir.

Yaşı itibarıyle okul eğitiminin dışında kalmış, okul eğitiminin bütün imkânları kendisine kapanmış olan vatandaşları eğitmek halk eğitimine düşen önemli bir görevdir. İşte bu sebeple diyoruz ki; yurdumuzda halk eğitimi hizmetleri önemli ve halk eğitimi örgütünün değeri büyüktür.

Kalkınmanın en önemli unsuru insandır. Yapılan her türlü kalkınma planlarını gerçekleştirecek olan da yine insandır. Bu insan ne derece bilgi ve beceriye sahip olursa planlar o derece iyi tatbik edilir ve kalkınma o nisbetté gerçekleşmiş olur. Bu bakımından yurt kalkınmasında insan eğitmine büyük değer ve yer vermek gereklidir.

İlimizde okur - yazar durumu Türkiye ortalamasının üstündedir. Buna sebep Çankırı halkın eğitime yatkın oluşu, okul sevgisi ve eğitim anlayışının yüksek oluşudur.

Aile içindeki görevi çok önemli olan kadının bu görevini tam yapabilmesi için iyi yetiştirilmesi gerekmektedir. Yurt nüfusunda olduğu gibi Çankırı'da da kadınlarımız arasında okur - yazar nisbeti çok düşüktür. İşte bu nisbetsizliği gidermek, ev kadınlarımıza gerekli bilgi ve beceriyi kazandırmak, sağlam bir halk eğitimi politikası takip etmekte mümkün olacaktır.

Atatürk devrimlerini ve Cumhuriyet esaslarını kavratmak, millî birlik ve dayanışma-

yı kuvvetlendirmek, demokratik yaşamın temeli olan hür disiplin, karşılıklı anlayış, sevgi, saygı ve hoşgörülü duygularını geliştirmek ve vatandaşlık bilgilerini kazandırmak, ancak sistemli bir halk eğitimi ile gerçekleştirilebilir.

1967 ÖĞRETİM YILI HALK EĞİTİMİ FAALİYETLERİ

a) Halk Dersaneleri : 1966 - 1967 öğretim yılında ilimiz ilce ve köylerinde 14 halk dersanesi açılmıştır. «A» dersanelerine 141, «B» dersanelerine 143, yetişkin vatandaş devam etmiştir. Öğretim yılı sonunda «A» dersanelerinden 111, «B» dersanelerinden 122 olmak üzere 233 vatandaş halk dersanelerinden belge almıştır.

1967 - 1968 öğretim yılında ise 19 «A», 3 «B» ve 1 «C» dersanesi açılmış olup, halen bu dersanelere 451 vatandaş devam temektedir.

b) Okuma (Eğitim) odaları; köseleri :

Okuma (Eğitim) odalarına halkımızın ilgi ve isteği büyütür. Ancak imkânsızlıklar yüzünden okuma odalarımıza yeteri kadar kitap temin edilememiştir. İlimiz köylerinde halen 44 okuma odası mevcuttur. Bu okuma odalarının 10 tanesi 1967 yılında açılmıştır. Halen Orta İlcesi Elmalı Köyünde, Ovacık İlcesi Kışla Köyünde ve Eskipazar İlcesi Kuzören ve Sofular Köylerinde köylüler tarafından yapılmış dört okuma odası daha mevcut olup, kitap temin edildiğinde bu okuma odaları da halkımızın hizmetine açılacaktır.

1967 yılı Özel İdare bütçesinden aktarma yoluyla 1500 liralık bir ödenek talebimiz vardır. Bu talebimiz karşılanmıştır, okuma odalarımıza 1500 liralık kitap alınıp tevzi edilecektir.

c) Gezici Köy Kadın Kursları :

İlimizde 3 tane köy kadınları gezici kursu vardır. 1966 - 1967 öğretim yılında bu kurslardan 54 öğrenci belge almıştır. 1967 - 1968 yılında 94 No. lu K.K.G. Kursu Korgun bucagında açılmış olup kursa otuz altı öğ-

Atkaracalar Biçki - Dikiş Kursu Öğrencileri.

renci devam etmektedir. 91 No. lu kurs İlgaç Kale Köyünde 15 öğrenci ile ve 93 No.lu kurs ise Atkaracalar Bucağında 22 öğrenci ile çalışmaktadır. Her üç kurstaki öğrenci mevcudu 73 tür.

d) Gezici Köy Erkek Kursları :

İlimizde üç adet demirci - marangoz kursu ile bir adet orman - yapı kursu vardır. 1966 - 1967 öğretim yılı sonunda bu kurslardan 60 öğrenci belge almıştır. 1967 - 1968 öğretim yılında ise demirci ve marangoz kurslarından 11 No. lu Kurşunlu - Çardak Köyünde, 92 No. lu Merkez İnaç Köyünde, 112 No. lu Orta - Kalfat Köyünde çalışmaktadır. Orman yapı kursu da Merkez Aşağı Pelitözü Köyündedir. Bu kurslara halen 77 öğrenci devam etmektedir.

e) Ev Ekonomi Çalışmaları :

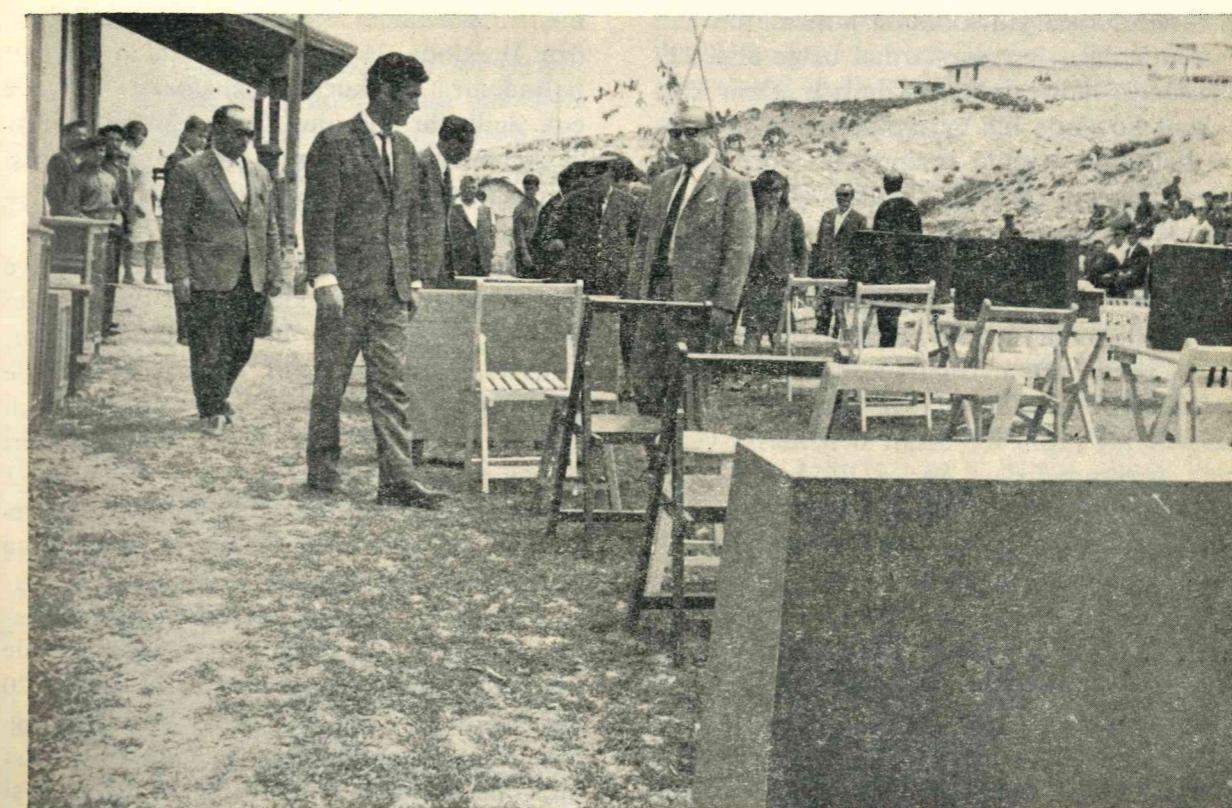
İlimiz halk eğitimi teşkilâtına bağlı olarak iki ev ekonomisi vardır. Araç imkânsız-

lığı yüzünden bu elemanların köylerde çalıştırılmaları mümkün olamamıştır. Ancak, halk eğitimi merkezi dersanesinde şehir kadınları için ev ekonomisi kursu açılmıştır. Bu kursa 1966 - 1967 öğretim yılında devamlı olaark 22 ev kadını ve genç kız devam teşisti. Kursa devam eden öğrencilere yemek pişirme, salça ve pasta yapımı, mutfak ve çocuk bakımı muhtelif reçeller, ev tanımı ile biçki - dikiş dersleri verilmiştir. Ders yılı sonunda bu çalışmalarla ilgili bir sergi düzenlenmiş oiap, halk tarafından büyük ilgi görmüştür.

1967 - 1968 öğretim yılında ev ekonomi çalışmaları 30 öğrenci ile haftanın dört günde aynen devam etmektedir.

f) Köy El Sanatları :

Köy el sanatları çalışmaları ilimizde yaygın haldedir. Diğer bütün illere göre Çankırı'da köy el sanatları çalışmaları başta gel-

Sayın Valimiz İnaç Köyü Demirci - Marangoz Kursu Sergisini Gezerken.

Ev Ekonomisi Çalışmaları, (Reçel Yapımı).

mektedir. 1966 yılı sonunda ilimizde on hali kursu açılmış, bu kurslardan belge alan 117 öğrenciye hali tezgâhi verilmiştir. Orta Yayılkent köyünde bir battaniye kursu açılmış, 13 battaniye tezgâhi verilmiştir. Korgun nahiyesinde bir çorapçılık kursu açılmış, belge alan öğrencilere 25 adet çorap makinası verilmiştir. Ayrıca üç dokuma kursu açılmış olup, bu kurslardan belge alan öğrencilere de 27 dokuma tezgâhi verilmiştir. 1967 yılında ise 6 battaniye kursu açılmış olup, bu kurstan belge alan 92 kız öğrenci taahhüt senetlerini yapıp ilk taksit bedelleriin yatırılmış durumdadırlar. Ayrıca iki hali kursu açılmıştır. Bu kurstan belge alan 28 öğrenci de taahhüt senetlerini yapmış ve ilk taksit bedellerini yatırmışlardır. Bu öğrencilerin battaniye ve hali tezgâhları yakın zamanda tevzi edilmiş olacaktır. Hali kursu halen Yapraklı Topuzsaray köyünde 26 öğrenci ile çalışmaktadır.

Çankırı Merkezinde 2, Şabanözü Merkezinde 1 olmak üzere 3 sim-sırma kursu açılmıştır. Bu kurslardan 79 öğrenci belge al-

mıştır. Dördüncü sim-sırma kursu Şabanözü İlcesinde 36 öğrenci ile halen faaliyet halindedir. Bu kursun çalışmaları çevrede çok ilgili olmuş olup, halk eğitimi merkezi salonunda sim-sırma ve ev ekonomisi çalışmaları ile ilgili başarılı bir sergi düzenlenmiştir.

Köy el sanatlarından Siirt tipi battaniye kursu çevrenin özelliklerine çok uygun olup bölge kalkınmasında büyük rolü olacaktır. Çankırı arazisinin tuzlu olması dolayısıyle Türkiye ve dünyanın en güzel ve dayanıklı tiftikleri Çankırı keçilerinde bunmaktadır. Böylece hammaddesi mahallen ve parasız temin edildiği için battaniye kursları çevrede çok ilgi görmekte ve yurt kalkınmasına önemli katkıları olacağı hesaplanmaktadır.

Fotoğrafçı Yaşar DEMİRKAN'ın fedakârça çalışmalar ile Halk Eğitimi Merkezinde bir fotoğrafçılık kursu açılmıştır. Kursa 20 öğrenci devam etmiştir. Kurs bitiminde öğrencilerin çalışmalarının sonucu meydana getirilen eserlerden bir fotoğrafçılık sergisi açılmıştır.

Çankırı Sim-Sırma Kursu Öğrencileri El İşleriyle Birlikte.

g) Diğer Halk Eğitimi Çalışmaları :

Halk Eğitimi Merkezinde iki konferans, bir açık oturum ve üç anma günü düzenlenmiştir. Verem Haftası süresince bir hafta, trafik haftasında üç gün ve diğer zamanlarda on gün olmak üzere Halk Eğitimi salonunda 1967 yılı içerisinde halka 20 gün film gösterilmiştir.

Yapraklı İlcesi İkizören Bucağının 26 köyünün öğretmen imam ve muhtarlarına toplum kalkınması ve halk eğitimi semineri yapılmış, ayrıca köylülere akşamları film gösterilmiştir.

Bir yıl içerisinde 6 köyde köy incelemesi yapılmış ve bu köylülerin işbirliği halinde toplum kalkınması çalışmaları yapmaları sağlanmıştır.

Teşkilât: Halk Eğitimi Başkanı Muzaffer Özer, Merkez Müdürü Şeşket Barutçu'dur. Ayrıca iki ev ekonomisti, bir depo görevlisi ve bir müstahdem kadrosu vardır.

Orte İlcesinde Halk Eğitimi Merkez Müdürlüğü olup, Merkez Müdürü Rauf Cambaz, Gezici Halk Eğitimcisi ise Yakup Özendir.

ÇANKIRI HALK KİTAPLIĞI

Kitap Sayısı :

Roman, hikâye, nazarî ilimler, tatbiki ilimler, şiir, piyes, güzel san'atlar, edebiyat, tarih, coğrafya, sözlük, sosyal bilgiler, hukuk, meslekî eserler, umumi eserler, yabancı dil, felsefe grubu, tanınmış şahsiyetler, dînî eserler, eski yazı ve el yazma olmak üzere kütüphanemizde yirmi bine yakın çeşitli kitap bulunmaktadır.

Kuruluşu :

Çankırı Umumî Kütüphanesi, 1925 yılında Özel İdareye bağlı olarak kurulmuştur. Şimdi ise, Özel İdare ile ilişğini keserek Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır.

Halk Eğitimi Kurslarını Bitiren Öğrencilere Sayın Valımız Belgelerini Veriyor.

Kadro Durumu :

Kütüphanede 25 lira aslı maaşlı bir memur kadrosu ile 250 lira ücretli bir müstahdem kadrosu bulunmaktadır.

Günlük Okuyucu Sayısı :

Kütüphanede 25 lira aslı maaşlı bir mehalk, memur, subay ve çeşitli orta dereceli okullardan ve abonelerden gelen giden okuyucu sayısı ortalama olarak 200 ilâ 300 kişi arasındadır. Bu sayı yazın biraz azalmakta, kışın da fazlalaşmaktadır.

Bina Durumu :

Kütüphanenin, mülkiyeti Millî Eğitim Bakanlığına ait dar bir odası bulunmaktadır. Halen dar bir odadan ibaret olan Ummî Kütüphane, tavana kadar raf yapılmak suretiyle kitaplar yerleştirilmiş, ortada kalan bir kısım yerde, okuyuculara ve memur masasına tahsis edilmiştir.

Bundan sonra gelecek olan kitaplara yer kalmadığı gibi, eskiye nisbet edilemeyecek derecede de okuyucu ve bilhassa evinde derse çalışmak imkânı bulamayan fakir aile çocukların gelmektedir. İsteğe cevap verilemeyece ve kütüphane bu haliyle bir kitap deposu halinde kalmaktadır.

Modern bir kütüphaneye son derece ihtiyaç vardır. Arsa temin edildiği takdirde, 1969 programında yeni bir kütüphane binası yapılacağı planlanmıştır.

ÇOCUK KİTAPLIĞI

Bu kitaplık 1954 yılında kurulmuştur. Kitaplıkta 2.129 adet kitap mevcuttur. Bina durumu müsait olmayıp, daracık bir oda ile

Sinemanın Adı	Gündüz			Gece		
	Duhuliye	Koltuk	Balkon	Duhuliye	Koltuk	Balkon
Halk Sineması	75 Krş.	75 Krş.	100 Krş.	75 Krş.	100 Krş.	120
Büyük Sinema		100 »	150 »		150 »	200
Ordu Sineması		100 »			125 »	
Yazlık Sinemalar						
Sandalye						
Kismet Sineması	100	Krş.		125	Krş.	
Yıldız Sineması		100	»	125	»	

küçük bir salondan ibarettir. 1 memur, 1 öğretmen ve 1 müstahdem kadrosu vardır.

Günlük okuyucu sayısı Ortalama olarak:

Okuyucu	Ders yapan	İdare
46	32	25

SİNEMALAR

Çankırı'da çalışmakta olan 3 kişilik sinema vardır.

1 — Halk Sineması : Bu sinema eski Halkevi binası olarak yapılmıştır. Sinema, 450 kişilikdir. Sinemayı hazine icra vermektedir. Daha ziyade yerli filmler oynatan Halk Sineması, yıllarca Çankırı'nın sinema ihtiyacını karşılamıştır.

2 — Ordu Sineması : Bu sinemayı Orta Menzil Komutanlığı yaptırmış olup, 218 koltukludur. Balkon yoktur. Çok temiz ve disiplinli olduğu ve Halk Sinemasına nazaran daha kaliteli filmler oynattığı için müşterisi boldur.

3 — Büyük Sinema : Bu sinemayı İşçi Sigortaları Kurumu yaptırmış ve yıllıkını 118 bin liradan kiraya vermiştir. Sinema yeri olup, Unesco Haftası dolayısı ile 8 Mart 1968 günü açılışı yapılmıştır. Bu sinemada 650 kişilik, gayet modern bir sinemadir.

Yazlık Sinemalar :

Yazın bahçede çalışmakta olan iki yazlık sinema vardır. Bunlardan birisi Kismet Sineması olup, 650 kişilik, diğeri ise Yıldız Sineması 1.200 kişilikdir.

Sinemaların bilet fiyatlarını gösterirettel aşağıdadır :

ÇANKIRI'DAKİ MATBAALAR

1 — Çankırı'da ilk kurulan matbaa Devrim Matbaasıdır. Bu matbaa önceleri pedalı olup, bugün otomatik çalışmaktadır. Çankırı'nın en iyi matbaasıdır. Devrim Matbaası çıkartmakta olduğu Devrim Gazetesini altı aydan beri kapatmış olup, şu anda sadece evrak basım işleri yapmaktadır.

2 — Çankırı Matbaası : Bu matbaanın bir pedalı ve bir de düz silindirli olmak üzere iki makinesi olup, Çankırı isimli günlük bir gazete çıkarmakta ve diğer basım işleri yapmaktadır.

3 — Yeni Çankırı Matbaası : Bu matbaa pedalı olup, Yeni Çankırı isimli bir günlük gazete çıkarmaktadır.

4 — Doğruyol Matbaası : Bu matbaanın da bir pedalı, bir de yarı otomatik makinası vardır. Doğruyol isimli günlük bir gazete çıkarmaktadır.

5 — Güneş Matbaası : Bu matbaanın da bir yarı otomatik makinası olup, günlük Güneş Gazetesi'ni çıkarmaktadır.

GAZETELER

Çankırı'da günlük çıkan 4 gazete vardır. Bunlar :

1 — Güneş Gazetesi : Mustafa Turcan tarafından 0.45 ebadında iki yaprak, dört sayfa halinde günlük olarak çıkarılmaktadır. Fiyatı 10 kuruştur.

Kulübün Adı	Kuruluş Tarihi	Renkleri
1 — Çankırı Gençlik Kulübü	13.11.1945	Sarı - Lâcivert
2 — Kurşunlu Gençlik Kulübü	13. 4.1948	Beyaz - Kurşunî
3 — Atkaracalar Ulu Tepe Gençlik Kulübü	28. 8.1949	Kırmızı - Yeşil
4 — Çerkeş Gençlik Kulübü	23. 9.1953	Siyah - Beyaz
5 — Yapraklı Gençlik Kulübü	17.11.1953	Sarı - Kırmızı
6 — Eskipazar Gençlik Kulübü	23. 9.1954	Yeşil - Beyaz
7 — Belören Gençlik Kulübü	21. 9.1956	Yeşil - Sarı
8 — Korgun Gençlik Kulübü	18. 6.1957	Yeşil - Pembe
9 — Şabanözü Gençlik Kulübü	7. 5.1958	Sarı - Siyah
10 — Karagücü	27. 7.1961	Kırmızı - Beyaz
11 — Karatekin Spor Kulübü	22. 7.1961	Sarı - Mavi
12 — İlgaz Gençlik Kulübü	13. 2.1961	Yeşil - Kurşunî
13 — Demirspor Gençlik Kulübü	4. 6.1962	Lâcivert - Açıkmavî
14 — Eldivan Gençlik Kulübü	9.11.1965	Pembe - Beyaz

2 — Yeni Çankırı Gazetesi : Muazzam Alpaslan tarafından tek yaprak, iki sayfa halinde çıkarılan bu gazete de günlük olup, fiyatı 10 kuruştur.

3 — Çankırı Gazetesi : Lütfiye Yazar tarafından çıkarılan bu gazete de tek yaprak, iki büyük sayfa olup, günlük çıkmaktadır. Fiyatı 10 kuruştur.

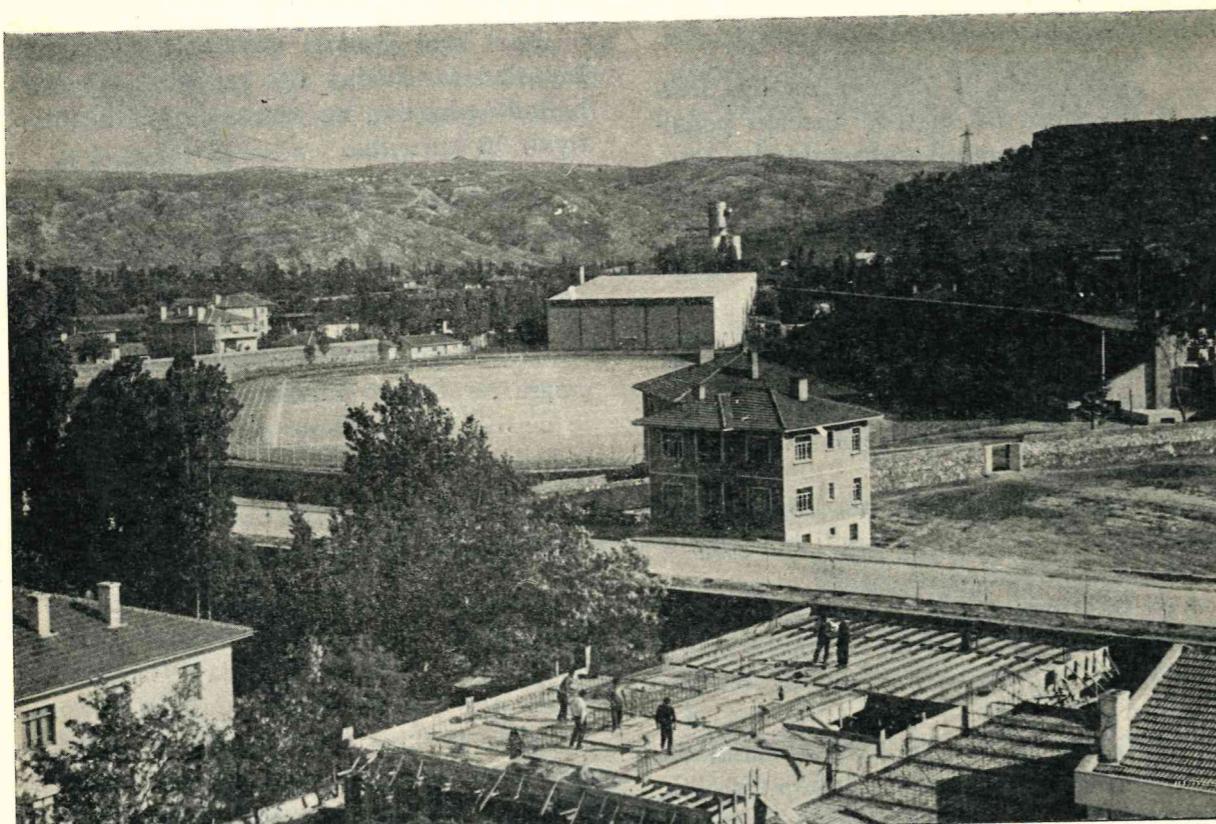
4 — Doğruyol Gazetesi : Mustafa Hoşapçioğlu tarafından günlük çıkarılan bu gazete de 0.45 ebadında iki yaprak ve dört sayfadır. Fiyatı 10 kuruştur.

ÇANKIRI'DA SPOR

Çankırı'da spor Cumhuriyet devrinde başlamış ve Çankırı Gençliğinin kurduğu BOZKURT SPOR adı altında 1945 yıllarına kadar pek çok branşlarda Çankırı'yı temsil etmiş ve Türkiye çapında yapılan şehrlerarası grup müsabakalarında başarılı dereceler elde etmiştir. Daha sonra Bozkurt Spor Kulübü isim değiştirerek Çankırı Gençlik Kulübü adını almıştır.

1945 yılından sonra Çankırı'da kurulan kulüplerin adı ve renkleri aşağıdaki sıra ve şekle göredir.

1967 - 1968 Çankırı liglerine katılım eden yedi kulüp ise yaptıkları maçlar sonunda şu sıraları almıştır :

Çankırı Şehir Stadı.

1. Çankırı Gençlik Kulübü
2. Karatekin Spor Kulübü
3. Karagücü Spor Kulübü
4. Demirspor Spor Kulübü
5. Kurşunlu Spor Kulübü
6. Edivan Spor Kulübü
7. Yapraklı Spor Kulübü

Yukarıdaki kulüplerin yanı sıra uzun sene-ler Çankırı'mızda bulunmuş olan Piyade Atış Okulu Çankırı sporuna her yönlü faaliyetleri ile pek çok hizmetlerde bulunmuştur.

1966 - 1967 yıllarında sayıları artan orta dereceli okullar arasında bir lig ihdas edilmiş ve 7 ayrı branş üzerinde faaliyet yapmışlardır. 1967 - 1968 yıllarında da devam eden bu müsabakalar sonunda E.S.E. Futbol, Asb. Okulu Güreş, Lise takımları ise Boksta birincilik almışlardır. Diğer müsabakalar devam etmektedir.

Çankırı'da faaliyet gösteren spor dalları ve bunların durumu :

I — Futbol :

14 futbol kulübü vardır. 1967 - 1968 futbol ligi maçlarına 7 kulüp iştirak etmiştir. Çankırı lig maçları yanısıra ayrıca her sene «Vali Kupası» maçları yapılmaktadır. Çankırı'da en çok faaliyet gösterilen spor dalıdır. Yetişmiş pek çok gençlerimiz profesyonel kulüplerde oynamaktadır. Son zamanlarda bütün kulüplerin arzu ve istekleriyle Çankırı'da profesyonel bir kulüp kurulması için faaliyete geçilmiş ve Derneği kurulmuştur.

II — Voleybol :

Her sene düzenlenen mahalli lig maçları yapılmakta ve şampiyon olan takımlar Türkiye birinciliklerine iştirak etmektedir.

1967 - 1968 lig maçlarında Çankırı Gençlik Kulübü şampiyon olmuştur.

Bu dalların yanı sıra Basketbol, Halter, Güreş, Atletizm, Atıcılık, Jimnastik ve Boks branşlarında da zaman zaman faaliyetler organize edilmektedir.

Şehir Stadında Kapalı Trübün.

TESİSLER

Merkez: Çankırı merkezi spor tesisleri bakımından yetri kadar zengindir. Merkezde bulunan tesisler : a) 5000 kişilik kapalı tribünü olan bir stadyum. b) Atletizm pisti.

c) 1500 kişilik kapalı spor salonu. d) Açık voleybol ve basketbol antrenman sahası.

İlceler: İlcelerimiz spor tesisleri bakımdan gayet fakirdir. Kurşunlu, Çerkeş, İl, gaz ilceleri kendi imkânlarına göre birer futbol sahası yapmışlardır.

VIII/TURİZM BÖLÜMÜ

"Turizm dâvasını benimsemek, ulusal bir seferberlikte görev almak demektir."

Çankırı İlinin Türkiye Turizmindeki Yeri

Çankırı İli turizm yönünden yurdumuzda tatbik edilen turistik gelişmeye paralel olarak arzetmektedir. Bugüne kadar Çankırı, mahallî mesire gezintileri, pazarlar, dini ziyaretler dışında büyük çapta turistik bir akıma sahne olmamıştır. Ancak Cumhuriyet devrinin ilk yıllarda Başkent Ankara'nın büyük yerleşme merkezlerinden biri haline gelmesiyle Çankırı'ya tenzilâtlı tenezzüh trenlerinin işlediği devirlerde bir dinlenme ve tatil şehri hüviyeti almıştır. Kısa süren bu devre dışında eskiden büyük ünű olan Yapraklı Panayırları dolayısıyle de yine Çankırı'da bir hareket ve canlılık görmekteyiz. Bugün bu akımı sağlayan hareketler olarak her yıl sonbaharda Çankırı'da kurulan Panayır, son yıllarda kutlanan Karatekin Fetih Şenliklerini, ilkbaharda Eldivan'da yapılan Kiraz Bayramını sayabiliriz. Bunların yanısıra Çankırı tabîî güzellikleri, folklorü, tarihî eserleri, şifalı suları ve dâha bir çok yönleriyle oldukça zengin, fakat değerlendirilmeye muhtaç turizm kaynaklarına sahiptir. Bu kaynakların değerlendirilmesi ve Çankırı turizminin inkişafı için İmar ve İşkân Bakanlığının 1966 yılında düzenlediği Çankırı İli ve İmkânları adlı raporda şu görüşler ileri sürülmektedir :

«Çankırı ilinin turizm yönünden şanslı bir taraftan bölgenin sahibolduğu ve coğuluk tabîî verilere dayanan potansiyeli, diğer taraftan dinlenme ve tatil ihtiyaçları gün-

den güne artmakta olan Ankara şehirleşme hareketi ile izah olunabilir.

Çankırı ili ormanları ve su kaynakları, iklim ve topografi şartlarına uygun olarak daha ziyade rutubetin nüfuz ettiği kuzey kısımlarında bulunur. Manzara özellikleri ile vizuel tesiri olan ve aynı zamanda su kaynaklarının bol olduğu ormanların sınırı 39 No.'lu Devlet yolundan uzak olmayan bir mesafede bulunması bu vegetasyonun dinlenme plânlaması için bir değer arzedeceği kanaatini hâkim kılmaktadır. Kastamonu il hududuna yakın, çok daha sıhhatli ve denge li şartlardaki orman örtüsü ise ulaşım, yol ve vasıtalarının geliştirilmesiyle turizme açılarak lâyık olduğu değeri kazanabilir.

Yol imkânlarının düzenlenmesi problemi yanında memleketimizde turizm gelişmesinin bir diğer şartı da asgarî hizmet kapasitesini haiz konaklama tesislerinin geliştirilmesiyle ilgilidir. Teklif gelişme plânında konaklama tesislerinin öngörüldüğü yerler, Çankırı İl Merkezi, Çankırı'nın kuzeyindeki yakın orman sınırı, Ilgaz yakın çevresi, Kurşunlu Çavundur şifalısu kaynağı, Işık Dağları orman bölgesi olmuştur. Bu merkezler kanaatimizce Ankara dinlenme plânlamasının şümülü içinde özel teşebbüs yatırımlarının özel olarak teşvik edileceği merkezler olarak projelendirilmeli ve programa alınmalıdır.»

Görülüyör ki Çankırı turizmi ele alındığı takdirde büyük yerleşme merkezlerimizden

biri olan Ankara'nın tatil ve dinlenme ihtiyaçlarına cevap verebileceği gibi aynı zamanda genel turizmin bir parçası olarak gerekli rağbeti görecektir.

O günlerde resmi tatil olan Cuma günü sabahdan Çankırı'ya gelirler, akşamda kadar bahçelerde gezer eğlenir, alış - veriş yaparak akşam aynı trenlerle Ankara'ya dönerlerdi. Bütün bunlardan başka Seydiköy'de ve Akyazı'da ve daha birçok kasabalarımızda bulunan ziyaretgâhlar da Çankırı'da mühim bir hareket kaynağı olarak zikredilmeğe değer.

TURİZM ÇALIŞMALARI

Çankırı'da turizm çalışmaları arasında en çok bahse değer konu muhakkak ki Çankırı Karatekin Fetih Şenlikleridir. Bu şenlikler ilk defa 1963 yılında Halk Eğitim Teşkilatı tarafından ele alınmış ve mahallî folklor ekiplerinin katılmalarıyla Kalede ve spor alanında programlar düzenlenmiştir. Daha sonra 1965 ve 1966 yıllarında Halk Eğitim Müdürlüğü, Turizm Derneği, Belediye ve çeşitli kuruluşların katılımıyla ve zengin bir programa şenlikler yapılmıştır. Bu şenliklere Ordu Mehter Takımı, M.T.T.B. Folklor Ekibi, Göçmenler Cemiyeti, Türkistan Oyun Ekibi ve mahallî ekipler katılmışlar, şehrin muhtelif yerlerinde programlar dü-

zenlenmiştir. Son şenlik üç gün devam etmiştir.

Bu arada Halk Eğitim Merkezinde Çankırı Turizm ve Folkloru üzerinde devamlı araştırma ve incelemeler yapılmaktadır. Halk Eğitim Merkezinin organizasyonuyla mahallî ekiplerden Eldivan - Şabanözü - Eskipazar, İstanbul'da tertiplenen 8. Halk Oyunları Bayramına Çankırı Yaran Ekibi de İstanbul Spor ve Sergi Sarayında tertiplenen Bozkurt Gecesine ve Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor Salonunda tertiplenen Folklor Gecesine iştirak ettirilmişlerdir. Bunlardan başka, Çankırı'da son yıllarda Eldivan ilcesinde düzenlenen Kiraz Bayramı da hayli harekete sebep olmaktadır. Genelde son yıllarda Çankırı'dan yakın turistik merkezlere gruplar halinde toplu turistik geziler tertiplenmektedir.

ÇANKIRI'DA TURİSTİK HİZMET SAĞLAYAN KURULUŞLAR

Çankırıda turistik hizmet sağlayan kuruluşlar olarak şu teşekkürleri saymak gereklidir :

- 1 — Halk Eğitim Merkezi,
- 2 — Turizm Derneği,
- 3 — Belediye,
- 4 — Çağdaş Turizm ve Seyahat Acentesi,
- 5 — Havan Otobüs İşletmesi.

İ. Ü. T. B. Çankırı Festivalinde.

ÇANKIRI'NIN TARİHİ YERLERİ, ANITLARI, CAMİLERİ

Çeşitli millet ve medeniyetlerin yaşadığı Çankırı toprakları zengin bir arkeolojik değer taşımaktadır. Bu konuda esaslı bir araştırma ve kazı yapılmadığı halde bulunan eserler bu değeri fazlaıyla isbatlamaktadır. Çankırı Kalesi, Ilgaz'da Kale Köyünde harap olmuş bir istinata kalesi, Ilgaz'da iki Arslan, Ankara Arkeoloji Müzesinde ayaklı arasında bir tavşan bulunan kartal heykeli (Topuzsaray Köyünde bulunmuştur). Eskipazar'da Adriyapolis şehir harabeleri, Kurşunlu'da Karakilise, Çankırı Kalesi civarında Roma Mezarı, Çerkeş'te bir köprü, Kışcak Köyünde — Orta İlcesinde — Sakaleli Köyünde Kurşunlu'nun Mekören, Köprülü köylerindeki (Yedi Kapı), Karakoyunlu Köyündeki Gerdek Boğazı, Karain, Abdular Köyündeki Kazankaya, Yapraklı'nın Beştut, Ilgaz'ın İnköyünde kaya mezarları, Ilgaz önde, Kurşunlu'nun Höyük ve Karacahöyük köylerindeki höyükler, Eskipazar'ın Samail, Yapraklı'nın Ünür Köyü civarındaki tapınaklar, Kale ve Saraycık arasındaki Kale harabeleri hep bu arkeolojik değerleri gösteren kalıntılardır. Bilhassa Hüseyinli Bucağı civarının Eti Medeniyeti kalıntıları bakımından çok önemli olduğu bilinmektedir. 1967 yılında Arkeoloji Müzesi tarafından yapılan İnandık Köyü kazısında çok köyemetli Eti eserleri meydana çıkarılmıştır.

Çankırı'da Selçuklular ve Osmanlılar devirlerine ait daha canlı ve kıymetli tarihi eserler vardır. Bu eserler arasında en eski ve sanat kıymeti olanların başında Taşmescit gelir. Devrinin en güzel taş yapı örneklerinden biridir. Selçuklu taş oyma süslemelerine ait güzel örnekler vardır.

Büyük Cami,
Alibey Camii
İmaret Camii
Karatekin Türbesi
Şeyh Mehdi Türbesi
Hacı Murad-ı Velî Türbesi
Pir-i Sanî Türbesi (Çerkes)

Saat Kulesi Osmanlı devrine ait tarihi eserler ve sanat yapılarıdır.

Cumhuriyet Devrinde Şapka İnkılâbını temsil eden şehrî meydanındaki Atatürk Anıtı ise Çankırı'yı süsleyen ve mânalandıran güzel eserlerden biridir.

Çankırı - Kastamonu Devlet yolunun Doğru mevkideki Şehit Jandarma Anıtı da Cumhuriyet devri eserlerinden biridir.

Bazı köy ve ilcelerde tarihi kervansaraylar da bulunuyordu. 1944 depreminden bu eserler yıkılmış ve harap olmuştur.

ESKİ ÇANKIRI TURİMİZİN DURUMU

Eski Çankırı Turizmine önemli rol oynayan hareketler olarak panayırları ve gelegeneksel gezme adetleriyle ziyaretgâhlara yapılan gezileri ele alabiliriz. Bunların içinde Yapraklı Panayıri günümüzde kadar erişmiş Çankırı'nın iktisadi durumunda mühim rolü olan bir kuruluştur. O devirde Yapraklı yaylasında her yıl kurulan bu panayırlarda doğu ülkelerinden ve çeşitli vilâyetlerimizden gelen mallar teşhir edilir ve satılır. Bugün aynı yerde o devirden kalma dükkân yığınlarına ve çeşmelere rastlanmaktadır. Evliya Çelebi de meşhur Seyahatnamesinde Yapraklı Panayırlarından bahsetmektedir. İmparatorluğun son yıllarda bu panayırları önemini kaybetmiştir.

Uzun zaman önce güz aylarında yapılan Çankırı Panayıri ise daha çok Çankırı ve civar vilâyetleri içine alan bir hareket merkezi olmaktadır ve canlı hayvan satışı yapılmaktadır. Bu panayırları münasebetiyle Çankırı'da çeşitli eğlenceler tertibedilir. Kasaba pazarları da çevrede mahallî hareketler meydana getiren kuruluşlar olarak zikredilebilir.

Çankırı Merkezinde gerek Cumhuriyetten önce gerekse devrimizde hareket sağlayan mühim unsurlardan biri de gelegeneksel gezme adetleridir :

Çankırı'nın yaşamışında ve hatırlarında büyük yer tutan bu gelegeneksel gezmeler sıkıntılı kiş günlerinden bahara ulaşıldığı sıradan başlırdı. Erguvanların açtığı ilk hafta-

nin Cuma günü tarihî Çankırı Kalesine gezi yapılacağı ilân edildirdi. Bu ilânla birlikte önce kale gezmeleri sonra sırayla Taşmescit ve Fesleğen gezmeleri bütün bir yaz boyunca devam ederdi.

Kale Gezmeleri :

Şehrin fatihi Gazi Kumandan Emir Karatekin'in Türbesi bulunan Kale, şehrin kuzey doğusunda yüksek bir tepedendir. İlk gezmenin kaleye yapılışı şehrin fethinde ve türbeye verilen önemi belirtmektedir. Hacı hanımlar ve sesi güzel kadınlar tarafından nafile namazını müteakip ilâhiler ve dinî menkibeler, kasıdeler okunur. Fatiha edilir ve dua yapılrı. Bundan sonra gençler bir tarafa ayrılarak türkü söyley, çeşitli oyunlar oynarlar, yaşlılar da sohbet ederlerdi. Bu gezme şehrin fethi ve türbe ile ilgili olduğundan adetâ dinî bir vecibe gibi kabul edildi.

Taşmescit Gezmeleri :

Kale gezmelerinden sonra başlar, üstüste üç Cumartesi devam ederdi. Şehre yakın bir mesafede, Çankırı'nın en önemli anıtlarından Selçuklu Devri şifahanesi ve Mevlâvî Dergâhının bulunduğu Taşmescit güzel havalı ve ağaçlıklı bir gezinti yeridir. Buraya zenginler araba ile, halk yaya olarak giderdi. Çeşitli yemekler ve bohçalar içinde elbiseler götürülür, genç kızlar ve kadınlar bütün ziynet eşyalarını takarlar, en güzel elbiselerini giyerler ve değiştirmek için diğer güzel elbiselerini beraberlerinde bohçalar içinde taşırlardı. Neş'e içinde yemekler yenir, oyunlar oynanır, sohbetler yapılrı.

Fesleğen Gezmeleri :

Şehrin güneyindeki kışla ile Fesleğen arasındaki bahçe ve tarlalarda Taşmescit gezmesinde olduğu gibi gidilir ve akşamda kadar eğlenilirdi. Bu gezinin bir özelliği de yakındaki Hacat Tepesine gidilerek Aşık Sabri'nin mezarı ziyaret edilir, dilekler ve gönül sırları bu aşığın maneviyatından kuvvet alınarak açıklanır, mezarı kenarında istihareye yatıldırı. Fesleğen tarla ve bahçelerle çevrili olduğundan sahipleri tarafından

misafirlere mevsimlik meyveler, yemişler ikram edilirdi. Burası düzlük bir arazi olduğundan çeşitli oyunlar daha iyi oynanır ve daha iyi eğlenilirdi.

Bu gezmeler gene aynı mevsimlerde çok az değişikliklerle devam etmektedir. Cumhuriyet devrinde Ankara - Çankırı arasında sefere konan o günü adıyla Tenezzüh Trenleri de Çankırı'da bir eğlence ve hareket kaynağı olmuştur.

ÇANKIRI İLİNDE TURİSTİK BAKIMDAN ÖNEMLİ YERLER

Çankırı'da önem arzeden turistik yerleri ele alırken yurdumuzdaki turistik gelişmeyi gözönüne tutmak gereklidir. Çankırı turizm yönünden hayli zengin kaynaklara sahiptir. Ancak bunların değerlendirilebilmesi için ulaşım şartlarını elverişli hale getirmek, konaklama tesislerine sahip olmak gereklidir. Bunların yanında gerekli olan iyi davranışlar, misafirseverlik, ucuzluk bugünün turistinin beklediğinden daha fazla söylemeye mevcuttur. Yapraklı ve Ilgaz ormanlarında avlanma ve camping sahaları, bu ormanlardan birinde kurulacak bir millî park Çankırı'da turizmin gelişmesine yardım edebilir. Çankırı bir iliciler ve içmeceler diyalidir. Bunalımlar içinde en tanınmışları :

Büyükvuran Maden Suyu,
Kavakköy İçmeci,
Şeyhler Suyu,
Tüney İçmesi,
Karacaviran İlçesi,
Akkaya İlçesi.

Çerkeş ve Eskipazar Civarında :

Acısu İçmesi,
Bayındır İçmesi,
Köse Hamamı,
Şerafettin İçmesi,
Bölme İçmesi,
Çavundur İlçesi.

Ilgaz Civarında :

Bozan Maden Suyu,
Kazancı İçmesi,
Ödemiş İçmesi.

Şabanözü Çapar Köyünde kükürtlü bir soğuk su, Orta İlcesinin Bayındır Köyünde Hıdıldayık Suyu, Bögren Köyünde Açı Su, halkın tedavide içmede kullandıkları ve çok rağbet gören şifa sulardır. Fakat bu sularda sihî tesisat yoktur. Konaklama imkânları da çok mahduttur.

Çankırı'nın şirin köy ve kasabalarında mahallî olarak düzenlenen bağbozumu şenlikleri ve bu münasebetle yapılan gürcüler, cirit oyunları, at yarışları, daha geniş organize edilerek gerek Çankırı çapında, gerekse civar illerin de katılımlarıyla daha geniş çapta hareketlere sahne olabilir.

Çankırı ırmak ve dereleri lezzetli ve çetili balıklarla doludur. Bilhassa Devrez çayında pek bol sazan bulunmaktadır. Daha kuzeyde ormanlar içerisindeki küçük dereerde ise pek çok alabalık vardır. Buralarda alabalık avına hafta tatillerinden faydalara rak Ankara'dan gelenler pek çoktur.

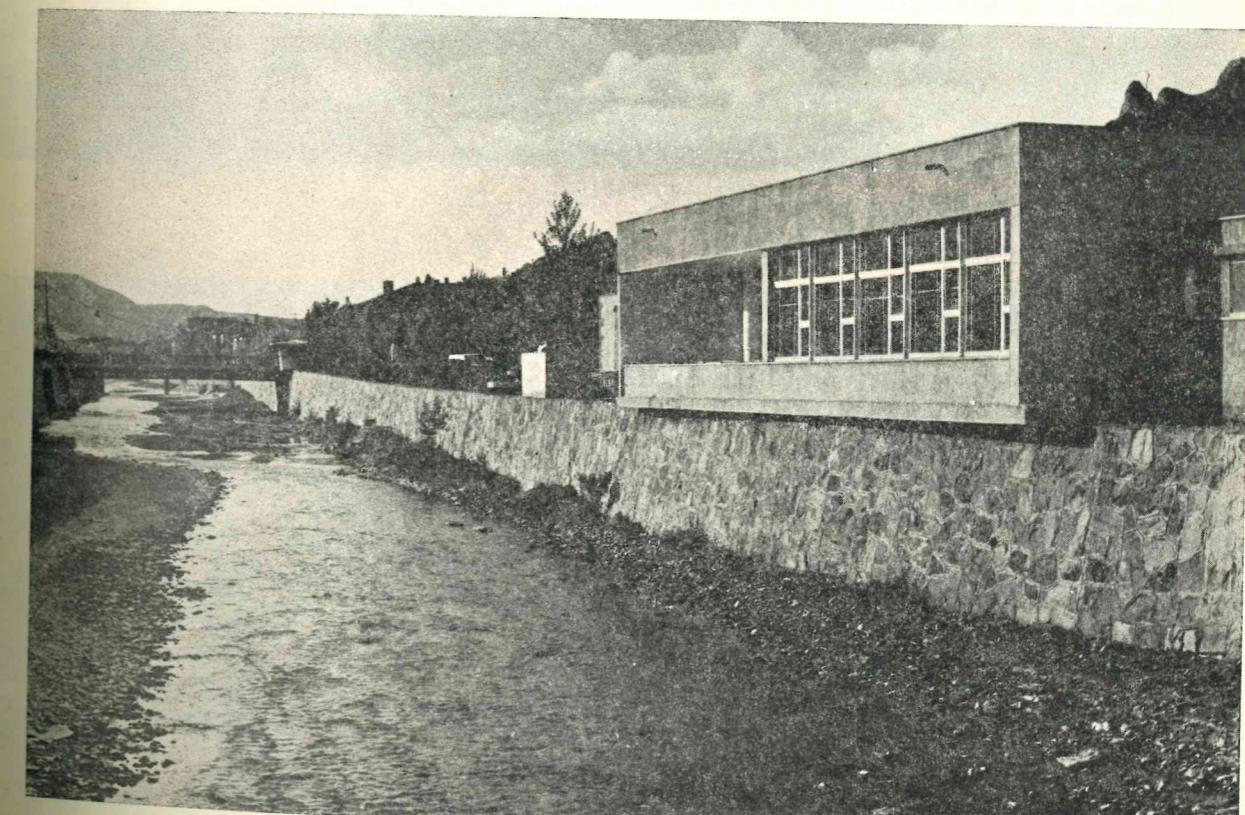
Çankırı'da küçük el sanatlarının organizasyonu ile turistik eşya alanında küçük fakat

değerli bir pazar meydana getirmek mümkündür. Civar köy ve kasabalarımızda dokunan veya elde örulen çoraplar, kilimler her biri bir sanat eseri kadar renkli ve zariftir. Gene elde yapılan oyalar, iğne işleri, sim sırma işlemeleri, yağlıklar her bakımdan turistlerin ilgisini çekecek değerde kıymetli eserlerdir.

TURİZM VE SEYAHAT ACENTALARI, OTOBÜS İLETİŞMELERİ

Çağdaş Seyahat ve Turizm Acentası :

1958 yılı son aylarında otobüs işletmesi olarak kurulmuş ve 1961 yılında Turizm Bakanlığı tarafından Seyahat ve Turizm Acentası olarak kabul edilmiştir. İç turizmde faal rol almış ve kuruluşundan bu yana pek çok turistik geziler tertipleştir. Ayrıca her yıl Çankırı ve çevresine ait Hicaz seferleri bu acenta tarafından tertiplenmektedir. Bu yıl on üç otobüs, iki kamyonla Hicaz seferine istirak edilmiştir.

Belediye Şehir Lokantası.

Çankırı - İstanbul direk seferleri Ilgaz - Kurşunlu - Çerkeş - Eskipazar güzergâhından ilk defa bu işletme tarafından başlatılmıştır. Haftada karşılıklı üç sefer yapılmaktadır.

Önümüzdeki sezonlarda Avrupa memleketlerine turistik seferler planlamaktadır.

Havan Otobüs İşletmesi :

Havan Otobüs İşletmesi de Çankırı - Ankara seferleri yapmakta ve Hicaz seferleri tertip etmektedir.

OTELLER - EĞLENCE YERLERİ, DİĞER TURİSTİK KURULUŞLAR

Oteller	Telefon
Emniyet Oteli	1001
Yıldız Oteli	1008
Sümer Oteli	1133

Turistik Otel (Belediye tarafından yakında hizmete açılacaktır).

Lokantalar Telefon

Şehir Lokantası	1237
Saray Lokantası	1263
Merkez Lokantası	1462
Park Lokantası	1245
Yeni Zevk Lokantası	1138
Uğrak Lokantası	1275

Sinemalar

Büyük Sinema	(Kışlık)
Halk Sineması	(Kışlık)
Orduevi Sineması	(Kışlık)
Kismet Sineması	(Yazlık)
Yıldız Sineması	(Yazlık)

IX/EKONOMİK BÖLÜM

*"Yeni Türkiye Devletinin temelini
süngü ile değil, süngünün dahi
dayandığı ekonomi ile kuracağız."*

ATATÜRK

Çankırı'da Ekonomik Durum

1. GİRİŞ

Çankırı ekonomisinde tarım sektörü önemli bir yer işgal eder. Nüfusun % 89'u köylerde yaşayıp toprak ve hayvancılıkla meşgul olur. Çankırı İç Anadolu bölgesinde iktisaden geri kalmış bir ilimizdir. Ekonomiye tesir eden faktörlerin gelişmemesi sebebiyle daima dışa göç edenlerin çokluğu ile dikkati çeker. Bunun sebebi yakın bir Merkez olan Ankara'nın ekonomik çekim kuvaltı ile birlikte üretimin, tüketimden, dolayısıyla ihracat değerinin ithalattan düşük olması aynı zamanda kamu ve özel sektör yatırımları gibi etkileyici tesirlerden arzulanın neticenin alınamamasıdır.

Çankırı için plan dönemi program ve harcamaları daha önceki yılların harcamalarına kıyasla büyük bir fark arzetmektedir. Kamu sektörüne ait sarflar, esas itibariyle cari harcamalar ile eğitim, içmesuyu ve sulama konularında proje uygulama masraflarıdır ki bunlar yıldan yıla değişen bazı temel harcamalar şeklinde dikkati çekmektedir. 1963 yılında kamu yatırımlarının beher şahsa isabet eden Türkiye ortalaması 900 lira olduğu halde Çankırı'da bunun 22.50 lira 1965 de 1148'e mukabil 37 lira, 1967 de 1.500'e mukabil 36 lira oluþu bölge payına isabet eden yatırımlardaki kifayetsizliği açıkça göstermektedir.

Bölge payına isabet eden kamu yatırımlarının ekonomik yönden kalkınma için etki-

leyici bir mahiyet arzetmesi bu teşvik edici ve yönlendirici yatırımlar olmaksızın da özel teşebbüsün uzun vadeli yatırım programlarına iştirakî düşünülemediğinden, ticari faaliyetin İlimiz çevresinde yerinde sayması, kalkınan bölgelerle oranlanırsa bu asır için bir gerileme addedilmesi gerektiği açıkça görülmektedir.

Çankırı İlinin ekonomik yönden kalkınabilmesi için öngörülen hususlar şunlar olabilir :

- a) İlimizin kamu yatırımlarından istifadesini sağlamak.
- b) Tarım ve orman ürünlerinin, üretimi ni artırmak ve türlerinin islâhını temin etmek.
- c) Besicilik, arıcılık ve kümes hayvanlarının sağlık ve islâh çareleri ile gerekli kredinin sağlanması.
- d) Küçük el sanatlarının yaygınlaştırılması.
- e) Tiftik ve keçi neslinin islâh çarelerinin bulunması.
- f) Yer altı zenginliklerinden istifade yollarının muhakkak bulunması.
- g) Turizm imkânları temin etmek.
- h) İlçe, bucak ve köy yolları ile civar ilerle irtibat sağlayan yolların gününe ihtiyanı cevap verebilecek niteliğe kavuşturmak.
- i) Ticaret ve sanayinin gelişmesinin temini için kredilerin yeter seviyeye çıkarılması.

Çankırı Pazar Yeri.

k) Gıda maddeleri, madenî eşya ve malâti, ağaç işleme, mobilya ve mefroşat, naâlî vasıtaları imalâti sanayii gibi çeşitli imâlât sanayii kollarının kurulması ile vakityle mevcut ve İlîmiz ekonomisinde oldukça önemli yer işgal eden dokuma ve dericilik el sanatları sonradan pazarlama kifayetsizliği ve kredi noksânlığı yüzünden gerilemiş ise de hayvancılığın teşvikine paralel olarak daha ziyade küçük iskân ünitelerinde el dokuması ve iplik istihsal kooperatifleri ile bu sanayi kolunun teşviki İlîmiz ekonomisine gerekli etkiyi sağlar.

Çankırı Ticaret ve Sanayi Odası :

Kuruluş : Ticaret ve Sanayi Odası meslek hizmetlerini görmek, meslek ahlâk ve tesciüdünu korumak, Ticaret ve sanayiin genel menfaatlere uygun surette gelişmesine çalışmak ve bu maksatla verilecek işleri yapmak üzere 1923 yılında kurulmuştur.

Organları :

- Meslek komiteleri : Meslek gruplarında seçilen 5 kişiden kurulur. (Odamızın 8 meslek komitesi mevcuttur.)
- Oda Meclisi : Meslek komitelerince seçilen ikişer kişi ile kurulmuştur. (Oda meclisimizin 16 üyesi vardır.)
- Yönetim Kurulu : Meclisin kendi üyeleri arasından bir yıl için seçtiği 5 kişiden kurulmuştur.

İlimiz Çevresinde Kurulan Pazar ve Panayırılar :

Bölgemizde toptancı hali ve borsa teşkilâti olmayıp toptancı muameleleri mühim bir yer işgal etmediğinden, odamızca toptan fiyatlar tutulmamakla beraber başlıca ihtiyaç maddelerinin perakende fiyatları takip ve kaydedilmektedir.

Çankırı Ziraat Bankası Binası.

Çankırı merkezinde çarşamba günlerinde pazar kurulur. Yılda bir defa kurulan panayırın belirli bir tarihi olmayıp Ekim - Kasım aylarında Belediyenin kararlaştırdığı tarihde kurulur. 3 gün devam eden bu panayırlarda hayvan alım satımı önemli bir yer işgal eder.

Bu panayır ve pazarlar ancak mahalli ihtiyaca cevap verebilecek mahiyette olup, sonbahar aylarında piyasaya nisbî bir canlılık verir.

İlçe, bucak ve köylerde panayır kurulmaktadır. Buralarda kurulan pazarlar çevrelerine faydalı olmakla beraber bu pazarları bazı Çankırı esnaf ve tüccarları da takip eder. Bakır, lastik ayakkabı, manifatura ve yerli dokuma mamülleri gibi mallarını pazarlamaları bakımından da karşılıklı istifadeler sağlamaktadır.

İlce, Bucak ve Köylerde Kurulan Pazarlar

Adı	Yeri	Günü
Ilgaz	Merkez	Cumartesi
Çerkeş	»	Çarşamba
Kurşunlu	»	Salı
Eskipazar	»	Perşembe
Şabanözü	»	Pazartesi
Eldivan	»	Cuma
Yapraklı	»	Cumartesi
Orta	»	Cumartesi
Ovacık	Kuşla Köyü	Cuma
Hüseyinli	Bucak Merkezi	Cuma

Çankırı'da Mevcut Bankalar :

- T. C. Ziraat Bankası Şubesi
- T. İş Bankası »
- T. Halk Bankası »
- T. Emlâk Kredi Bankası »
- Akbank »
- Sümerbank »

T. Sanayi Odasına Kayıtlı Şirketler

İsmail Zincirci ve Şerikleri Kol. Şir.
Bayramlar Kollektif Şirketi
Ekmekçiler » »
Tosyalı Kardeşler Kollektif Şirketi
Algör Oto Ticaret ve Kollektif Şirketi
Yeşil Ilgaz Kollektif Şirketi
Hasan Baldudak Halefleri Limited Şirketi

Ticaret ve Sanayi Odasına Kayıtlı Kooperatifler

Çankırı Yapı Kooperatifi
Esnaf Kefalet Kooperatifi
M.M. Çankırı Sigortalı İşçileri Yapı Koop.
Çeşitli Mahsuller Halıcılık Kooperatifi
Mahdut Selâhiyetli Yalakuz Köyleri
Orman İstihsal Nakliyat Koop.
Ilgaz Esnaf Kefalet Kooperatifi
Çerkeş, Eskipazar ve Ovacık M. M. Esnaf
Kefalet Kooperatifi
Mart Köyü Kalkınma Kooperatifi
Bedil Köyü Kalkınma Kooperatifi
Kalfat Köyü Kalkınma Kooperatifi
Hüseyinli Köyü Kalkınma Kooperatifi
Büyük Yakallı Köyü Kalkınma Koop.
Karacaözü Köyü Kalkınma Kooperatifi
Şabanözü Esnaf Kefalet Kooperatifi
Şabanözü Toprak - Su Kooperatifi
Dumlupınar Toprak - Su Kooperatifi
Yaylakent Köyü S. S. Üretim, Pazarlama
ve Yapı Kooperatifi

İmalât Sanayi Durumu :**Resmî Sektör**

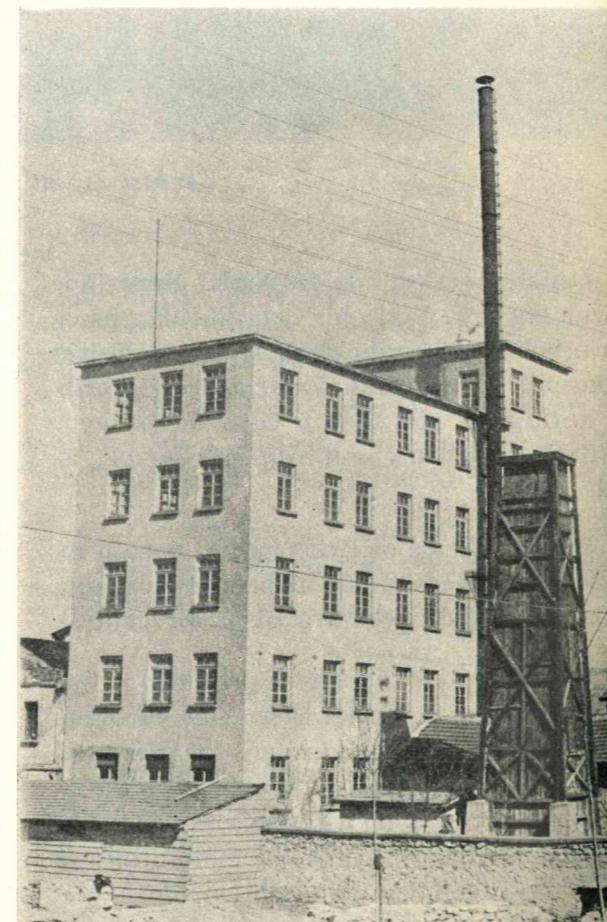
Adı	Adedi	Kapasitesi
DOİ Kereste Fabrikası	50	M ³ (8 saatlik)
Kayatuzu İmalâthesi	4-5 bin ton/yıl	

Özel Sektör

Un Fabrikası	5 bin ton/yıl	
Tabakhaneler	10	50 ton/yıl
Alçı ve Tebeşir İmalâtha.	4	10 ton (8 saatlik)
Çeltik Fabrikası	1	
Kiremit Fabrikası	1	
Sanayi tarifine giren iş yerleri	6	

Çankırı'nın İthal ve İhraç Ettiği Başlıca Önemli Maddeler

İthalat	İhracat
Manifatura	Tiftik
Bakkaliye	Alçı
Ecza	Tuz
Ayakkabı	Ham deri
Tuhafiye	Kilim, çorap eskisi
Elektrik - Radyo	Canlı hayvan
Hırdavat, Züccaciye	Kırılı yapağı
İnşaat malzemesi	Bağday
Akaryakıt	Arpa
Bakır	Bakliyat
Kömür	Pirinç
Oto yedek aksamı	Pancar
Tekel maddeleri	Yumurta
Kalay	Fiy
Kundura levazimatı	Yapılmış kundura
Sebze ve Meyva (Mevsimlik)	Sebze ve meyva (mevsimlik)

*Çankırı'da Bir Un Fabrikası.***Ticaret ve Sanayi Odasına Kayıtlı Üyelerin Yaptıkları İşlere Göre Sınıflandırılması**

Meslek Grubu	İş Konusu	Üye Sayısı
I.	Manifaturacı ve Tuhaftiyeci	205
II.	Terzi ve hazır elbiseci Yorgancı Mobilyacı Doğramacı ve marangoz	40 2 3 15
III.	Sigortacı Müteahhit Fabrikalar Toprak Mahsulleri Ofisi Bankalar Keresteciler	1 50 5 1 11 72
VI.	Bakkallar Sebzeciler Attarlar Nalbur Şekerçi Kirtasiyeci	157 15 8 8 6 14
V.	Kunduracı Tabak Ekmekçi Lokantacı	28 13 16 8
VI.	Zahireci Tiftikçi Kasap Hayvan Taciri Pastirmacı Tuzcu	23 32 19 34 1 11
VII.	Eczacı Acentacı Fotoğrafçı Otelci Elektrikçi ve radyocu Matbaacı Hamamcı Komisyoncu Kahveci	2 2 1 14 5 2 1 4 4
VIII.	Bakıcı ve kalayıcı Demirci ve sobacı Oto parçacısı Nakliyeci Akaryakıt bayii Tekel bayii	13 4 4 23 6 3
Yekün		885

Eğer milletimizin büyük bir ekseriyeti çiftçi olmasaydı bugün dünya üzerinde bulunmuyacaktı.

K. ATATÜRK

T A R I M**a) Genel Bilgiler :**

Çankırı İli İç Anadolu bölgesinin tipik özelliği olan tarım ekonomisinin etkisinden kendisini kurtaramamıştır. Köyde yaşayanların ekseriyeti tarla ziraati ve hayvancılık yaparak geçimini sağlamaktadır.

b) İlümüzde Tarımın Bugünkü Durumu :

Arazinin tarimsal yönünden bölümü : Arazi genellikle engebeli olup, ziraat yapılan arazinin büyük bir kısmı kıractır.

1) *Tarla Arazisi* : İşletilen tarla arazisi 234.478 hektardır. Yağış yetersizliği yüzünden arazinin 177.978 hektarı ekilmekte, 56.500 hektarı ise nadasa bırakılmaktadır.

Ekilen ürün türleri ise, hububattan bağday, arpa, yulaf, çeltik, çavdar. Bakliyat bitkilerinden nohut, mercimek, fiy, fasulya. Sanayi bitkilerinden de pancar, patates, bostan en önemlilerindendir.

2) *Meyvelik ve sebzeli arazi* : İlde sualanır arazi sınırlı olduğundan daha çok nehir, çay ve dere vadilerinde meydana gelen yeşil şeritlerde meyvecilik ve sebzecilik yapılmaktadır. İlümüz 3.225 hektar arazisinde meyvecilik ve sebzecilik yapılmaktadır.

3) *Bağ Arazisi* : İlümüzün özellikle Merkez, Şabanözü, Eldivan, Yapraklı, Ilgaz ilcelerinin bazı köylerinde bağcılık önem kazanmakta ve halkın geçimini temin etmektedir. İl'in Merkez, Şabanözü İlcelerinde Amerikan; Eldivan, Yapraklı, Ilgaz İlcelerinde yerli çubuk dikilerek bağ tesis edilmektedir. İl'in bağ sahası 3.375 hektardır.

4) *Çayır Arazisi* : İlümüzün bazı dere ve çay vadilerinde senede bir veya iki defa bıçilebilen mahdut miktarda tabii çayı mev-

cultur. İlde mevcut hayvanların ot ihtiyacını karşılamak için yoncalık ve korungalik tesisi suretiyle çayır sahalar artırılmaktadır. Halen İlümüzde sun'ı ve tabii çayır miktarı 800 hektardır.

5.) *Mer'a Arazisi*: İlümüzde mer'alar umumiyetle arızalı yerlerde bulunmaktadır. Ağır otlatma yüzünden mer'aların vasıfları bozulmuş, ot verimleri ve ot kaliteleri düşmüştür. İlde 264.000 hektar mer'a arazisi mevcut olup, İslâhîna çalışmaktadır.

Geriye kalan arazinin çoğunu orman, kayalık ve taşlık arazi teşkil etmektedir.

Çiftçi sayısı ve arazinin çiftçi ailelerine dağılışı: Çankırı'nın 480 köyünde 42.000 çiftçi ailesi yaşamaktadır. Çankırı İlinin köy ve İlcelerinde çiftçilik yapan 42.000 çiftçi ailesinin her birine ortalama olarak 87 dekar tarla arazisi, 1.5 dekar bağ, bahçe ve sebze arazisi olmak üzere cem'an 88.5 dekar kültür arazisi düşmektedir.

Tarım sistemleri Kuru ve sulu olmak üzere iki türüdür :

1) *Kuru Tarım*: İlin tabii ve iklim şartlarının zorunlu kaldırıma nadas sistemidir. Tarla bir yıl nadas, bir yıl ekilmek suretiyle işlenmektedir. Ekilen ürünler başta buğday olmak üzere arpa, fırı ve çavdarıdır. Buğdayın daha çok makarnalık (sert) türleri, arpanın ise yemlik türleri yetiştirilmektedir. Özellikle Kızılırmak vadisinde bostan yetiştirilmektedir.

Bağcılık ile kıraklıarda aşılanarak yetiştirilen armut oldukça önem kazanmıştır. Kıraçlarda ahlatların aşılanarak istifadeli hale sokulması çiftçilere ek bir gelir temin etmektedir.

2) *Sulu Tarım*: İlümüz vadilerinde bulunan dere ve çay kenarlarındaki arazilerde meyvecilik, sebzecilik yapılmaktadır, kısmende sulu hububat ziraati yapılmaktadır.

d) Tarım ürünlerinin ekiliş sahaları ve miktarları : Çankırı İl Orta Anadolunun kurak ikliminin etkisi altındadır.

İlimizde yetiştirilen ürün türleri ile yıllık üretim miktarları şöyledir :

Ürün Türü	Ekiliş Sahası (Hektar)	Üretim (Ton)
Buğday	84.000	80.000
Arpa	50.000	50.000
Fıg	15.570	11.600
Patates	5.260	20.000
Bostan	1.810	25.000
Fasulya	2.435	2.600
Mısır	1.535	1.800
Nohut	715	680
Mercimek	660	420
Pirinç	450	2.255
Yulaf	245	260
Çavdar	200	170

Sebze Üretimi :

Lahana	1.800	5.500
Taze Fasulye	400	4.000
Pathikan	220	4.000
Domates	200	3.500
Biber	10	100

Meyve Üretimi :

Ürün	Ağaç (Adet)	Üretim (Ton)
Elma	260.000	8.150
Armut	894.000	3.048
Ayva	35.800	701
Ceviz	28.700	1.110
Erik	209.000	1.851
Kiraz	55.600	725
Kaysı	4.500	75
Kızılıçık	26.000	130
Zerdali	26.000	250
Vişne	30.000	70
Üzüm	3.375 hektar	7.220

Tarımda Kullanılan Makine ve Çift Hayvanları

İlimiz kültür arazisinin % 80 ni halen puluk, karasaban ve onları çeken hayvanlarla işlenmektedir. Çift hayvanları mevcudu; 4.500 adet katır, 60.000 adet öküz ve 8.000 adet mandadır. Arazinin % 20 si makine ile işlenmektedir. Makine mevcudu 500 adet traktör, 14 adet biçer - döver, 7 adet traktör mipzeri, 22.000 adet karasaban, 3.403 adet hayvan pulluguadır.

TARIM ÇALIŞMALARI

1) *Tarla çalışmalarları*: Çankırı İlinde yaşayan 44.000 çiftçi ailesinin her yıl ortalama olarak ektiği 177.978 hektar hububat arazisinin ihtiyacı olan sertifikalı tohumluk için 875 ton buğday, 225 ton arpa tohumluğu dağıtılmıştır. Köylerde inşa edilen 63 adet selectörden 9.575 ton buğday tohumluğu geçirilip ilâçlanmış ve temizliği yapılmıştır.

Çankırı İli çiftçisi 1967 yılı kalkınma programına göre 3.000 ton kimyevi gübre kullanması programlaştırılmış olmasına rağmen teşkilatın götürdüğü yoğun bilgi neticesinde bu rakam 3.200 ton olarak gerçekleştirilmiştir. En çok kimyevi gübre kullanan ilcelerimiz sırasıyla Merkez, Şabanözü, Eskişehir, Ilgaz ve Eldivandır.

Kimyevi gübrenin faydasını çiftçiyeye integral ettermek için 1966 yaz döneminde 50 adet demostrasyon yapılmıştır. Buğday çeşitlerini tesbit ve yaymak maksadıyla bu yaz döneminde 6 adet demostrasyon çalışması yapılmıştır.

2) *Bağ - Bahçe Çalışmaları*: 1967 yılı programında 500 toplu meyvelik yapılmış ve ayrıca 2.000 adet ahlat ağacı aşılanmıştır.

İlimizin flokseralı bölgelerinde (Şabanözü - Mart - Karakoça - Bakırı) Amerikan bağ çubuğu ile diğer ilcelerde ise yerli asma çubukları ile bağ sahasının artırılmasına çalışılmaktadır.

İlimizde bulunan 3.375 hektar bağ sahanının 200 hektarı flokseralı bölgelerde olup, bu hastalığın etkisi ile her yıl yüzlerce dekar bağ sahası meyveden mahrum kalmakta ve kurumaktadır. Bunların yerine hastalığa mukavim olan Amerikan köklü çubukları dikilmektedir. Flokseralı bölgeler dışında bağ olmayan köylerde de yerli çubuklarla bağ teşisine çalışılmaktadır.

Turfanda ve kaliteli sebzeciliği teşvik ve yaymak amacıyla 7 adet sıcak yastık yapılmış, 10.000 adet çeşitli sebze fidesi çiftçilere bedelsiz dağıtılmıştır.

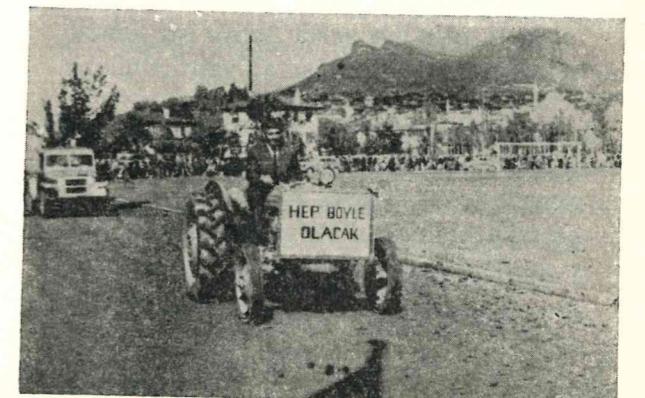
ÇANKIRI'DA TARIMIN GELİŞİMİ

Atalarдан Kalan

Tarımda Daha İleriye.

Modernleşen Türk Tarımı.

**MAKİNA VE HAYVANLA ÇALIŞIR ZİRAAT ÂLETLERİ VARLIĞI İLE ÇİFTTE KULLANILAN
HAYVANLARI GÖSTERİR CETVEL**

İlcesi	Traktör Adet	Biçerdöger Adet	Traktör Pulluğu Adet	Traktör Mibzeri Adet	Diskharlow Adet	Motopomp Adet	Karasapan Adet	Her Çeşit hayvan Pulluğu Adet	Orak Mak. Adet	Selektör Adet
Eldivan	12	—	14	—	11	—	600	10	4	
Ovacık	3	—	—	—	—	—	2.000	—	2	
Yapraklı	11	—	9	—	2	—	2.000	5	3	
Orta	73	—	73	—	—	—	2.000	50	4	
Çerkeş	25	—	25	—	25	—	2.600	40	7	
Şabanözü	40	—	87	—	30	—	1.500	178	6	
Ilgaz	23	—	18	—	—	—	2.000	20	5	
Kurşunlu	63	—	69	—	4	—	3.000	80	6	
Eskipazar	10	—	10	—	2	—	2.500	20	3	
Merkez	240	14	123	7	80	42	3.800	3.000	5	21
Yekûn	500	14	428	7	174	42	22.000	3.403	5	63

İlimiz Sarıbaba mevkiinde yapılan 10 x 20 eb'adındaki ser'a ikmal edilmiş olup, önumüzdeki yıldan itibaren çiftçilerimize 100.000 adet çeşitli sebze fidesi her yıl bedelsiz olarak dağıtılmacaktır.

3) Çayır mer'a çalışmaları : 1967 yılında 300 dekar korungalık, 62 dekar hayvan pançarı sahası tesis edilmiştir. 1966 yılında tesis edilmesi icap eden, ancak iklim şartları yüzünden 1967 yılı İlkbaharında ekimi yapılan 500 dekarlık merkez kaza Uluyazı mer'a İslâhının bakımı yapılmıştır. Hayvancılığının gelişmesi ancak mer'a İslâhına bağlıdır. Hayvanların otladığı yerde temiz su içmelelerini temin için 10 adet sıvat yaptırılmıştır.

4) Makina çalışmaları : Çiftçilerin tohumluklarını temizlenmiş ve ilaçlanmış olarak ekmelerini sağlamak için 1966 yılına kadar 54 adet olan selektör evi sayısı 1967 yılında yapılan yeni 9 inşaatla 63'e çıkmıştır.

5) Tarım Yayımları : Gözle eğitim için 15 adet film gösterilmiştir, 10.000 adet broşür dağıtılmış, 30 köyde kısa süreli kurslar yapılmıştır.

Tarla Arazisinin İlcelere Göre Dağılışı

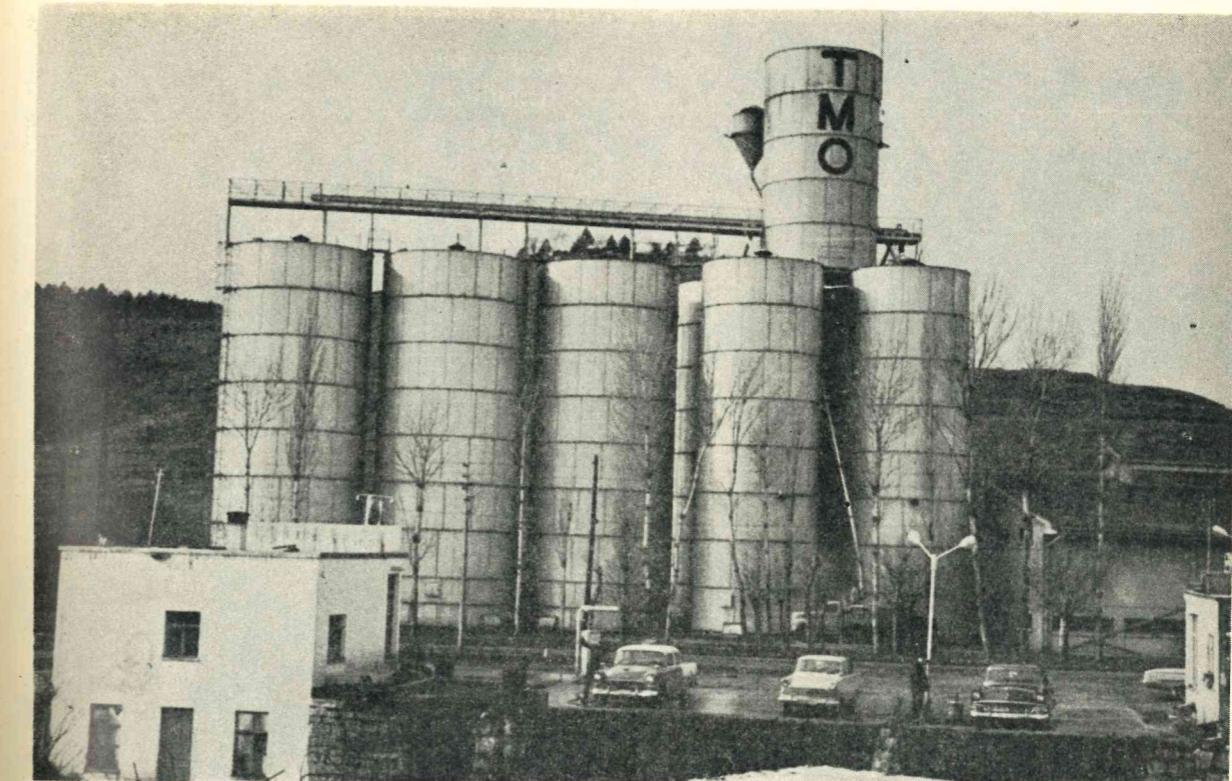
İlceler	Ekilen Tarla Arazisi (Hasat)	Nadasa Ayrılan Arazisi (Hasat)	Toplam tarla Arazisi (Hasat)
Merkez	41.238	9.500	50.783
Çerkeş	23.473	7.000	30.473
Eldivan	9.677	3.500	13.865
Eskipazar	14.865	6.000	20.865
Ilgaz	16.107	6.000	21.107
Kurşunlu	15.844	6.500	22.344
Orta	10.690	5.000	15.690
Ovacık	7.650	20.000	9.650
Şabanözü	27.721	7.500	35.221
Yapraklı	10.713	4.500	15.213
Toplam	177.978	56.500	234.748

Bağ sahası (hektar) : 3.375.

Meyvelik ve sebzeli arazi (Hektar) : 3.225

TOPRAK MAHSULLERİ OFSİSİ ÇANKIRI AJANS MÜDÜRLÜĞÜ

T. M. Ofisi Çankırı Ajans Müdürlüğü 3460 No: lu Kanun hükümlerine tâbi bulunmak ve hükmî şahsiyeti haiz olmak üzere 24.6.1938 tarihli 3491 No: lu Kanunla kuru-

Çankırı T. M. O. Siloları.

TOPRAKSU ÇALIŞMALARI

Topraksu Ekip Başmühendisliği Çankırı İli merkezinde 1964 yılında kurulmuştur. Kuruluş yılına kadar Topraksu Genel Müdürlüğü ve Ankara IV. Bölge Müdürlüğü vasıtasiyle Çankırı İlinin 28 köy ve kasabasında muhtelif küçük sulama ve toprak muhafaza tesisleri yapılarak çiftçilerin istifadesine sunulmuştur. 1964—1966 yılları arasında da ayrıca 18 yerde muhtelif sayıda küçük su tesisleri yapılmıştır.

Topraksu teşkilâti mahallinde kurulduktan sonra en kısa zamanda kuruluşunu tamamlaşmış ve çalışmalarına hız vermiştir. İlin bu konudaki problemleri, birinci ve ikinci beş yıllık plânrlara bağlanmıştır. Başmühendisliğin kuruluşunun üçüncü yılında yatırımlar tekliflerini on misline çıkarmış isede, bütçe imkânlarının darlığı ve teknik personelin azlığı dolayısıyle teklifler tam olarak tahakkuk ettirilememiştir. Buna rağmen

Teşkilât tesisleri, bir 3.000 tonluk betonarme anbar ve bir adet 4000 tonluk Çelik silosu mevcuttur. Kapalı tesis kapasitesi 7.000 tondur. Memurların ikametine ait bir adet 3 li lojman, bir adet şantiyeden devreden 2 li lojman ve bir adet Büro olarak kullanilan binası mevcuttur. Personel adedi 11 memur ve 5 müstahdem olmak üzere 15 adettir.

Toprak - Su Sumucak Sulama Çalışmaları.

mevcut bugünkü şartlar altında yapılan çalışmalar normalin üstünde olup memnuniyet vericidir.

A. Yatırım faaliyetleri :

— 1966 yılından devrolan Çerkeş - Merkez arazisindeki bent istinat duvarı ve beton kaplama kanal ile sifon ve benzeri tesisler 1967 yılında tamamlanmıştır. 274.379.36 TL. Keşif bedelli olan bu sulama tesisi ile 1560 dekar kiraç arazi sulanacaktır. Bu yatırıma keşif bedeli haricinde % 10 nisbetinde Belediye katılmıştır.

2 — 1966 yılından devrolan Eldiven-Merkez Gölbaşı mevkiiindeki su toplama havuzu ve beton kaplama kanal inşaatı tamamlanmış olup bu tesisde 250 dekar araziyi sulayacaktır. 65.122.— lira keşif bedelli olan bu yatırım mahallinde Topraksu kooperatif kurulmak suretiyle ve keşif bedelinden gayri çiftçilerinde % 22 nisbetinde katılmaları suretiyle yapılmıştır.

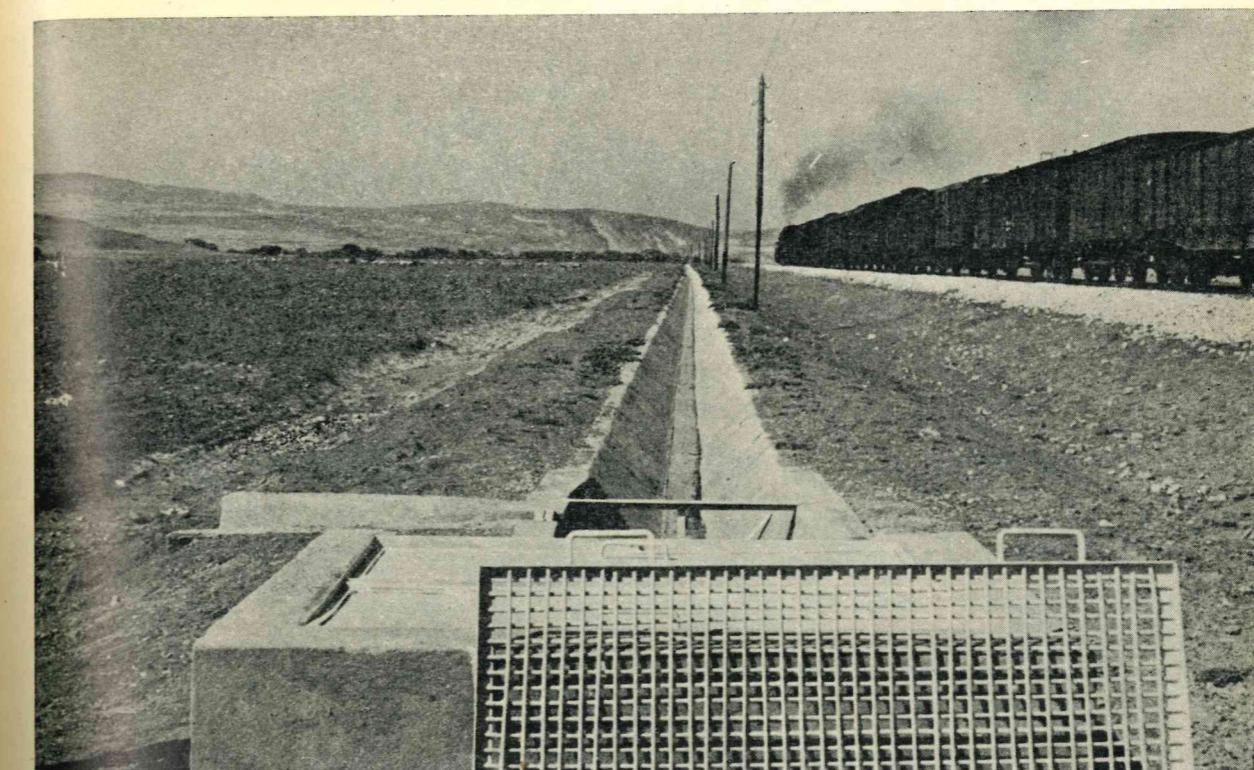
3 — Yapraklı-Kullar köyündeki 83.172.00 TL. keşif bedelli büzülü galeri ve sifon inşaatı ikmâl edilmiş olup 450 dekar arazi sulayacaktır.

4 — Kurşunlu - Sumucak köyündeki 127.946.00 TL. keşif bedelli pere kaplama inşaatı tamamlanmış olup 1400 dekar araziyi sulayacaktır.

5 — İlgaz-Kale, Musa, Onaç, Süleymanhacılar, Çörekçiler, Belören, Kese ve Baslama köylerinde 19 adet akadük ve sel geçidi inşaatları yapılmıştır. 121.157.87 TL. keşif bedelli bu tesis ile 1750 dekar arazi sulanacaktır.

6 — Kurşunlu - Atkaracalar - Çardak köyünde priz ve beton kaplama kanal inşaatı tamamlanmıştır. 265.200.00 TL. keşif bedelli bu sulama tesisi ile 1.750 dekar kiraç arazi sulu ziraate açılmış bulunmaktadır.

7 — Merkez-Dede köyündeki 106.666.46 TL. keşif bedelli sulama tesisi ile 450 dekar arazi sulanacaktır.

Toprak - Su Çerkeş Beton Kaplama Kanalı.

8 — Şabanözü-Merkezindeki 328.067.00 TL. keşif bedelli Trol bent ve beton kaplama kanal inşaatı tamamlanmış olup 1556 dekar arazi sulanacaktır.

9 — Merkez-İkiçam köyünde ki 97.709.00 TL. keşif bedelli saptırma yarımbütün kanal ve akadük inşaatı tamamlanmış olup 350 dekar arazi yeniden sulu ziraata açılmıştır.

10 — Orta-Buğurören köyünde ki 72000.00 TL. keşif bedelli kaptaj ve isale kanalı inşaatı tamamlanmış olup 400 dekar arazi yeniden sulamaya açılmıştır.

11 — Ovacık - Ganibeyler köyündeki 107.071.00 TL. Keşif bedelli Pompajla sulama suyu temini çalışmalarına başlanmış olup henüz tamamlanmamıştır. Bu tesis bir kooperatif yatırımı olup çiftçilerin de iştiraki vardır.

ÇANKIRI'DA SULANIR VE SULANMAZ ARAZİ :

Bu hususta detaylı bir çalışma yapılmadan sulanan ve sulanmamış sahaların

miktarı kesin olarak belli değildir. Yapılan tahminlere göre takriben 100.000 dekar arazide sulama yapılmakta ve ayrıca 400.000 - 500.000 dekar arazide sulamaya müsaittir.

ZİRAÎ MÜCADELE ÇALIMALARŞI :

A) Çankırı'da Ziraî Mücadele ve Karantina Müdürlüğü Teşkilâtının Kuruluşu, Memur ve Araç Durumu :

İlimiz Ziraî Mücadele ve Karantina Müdürlüğü 16. Mayıs 1966 tarihinde kurularak faaliyete geçmiştir. Bu tarihten önce Ziraî Mücadele hizmetleri Teknik Ziraat Müdürlüğü bünyesinde 1 şube tarafından yürütülmektedi. Ancak Ziraî Mücadele hizmetlerinin yoğunlaşması ve birim alandan daha fazla ürün elde etmede Ziraî Mücadelenin büyük rolü sebebiyle bu faaliyetlerin ayrı bir teşkilât eliyle yürütülmesi kaçınılmaz bir zarurettir. Vilâyetimizde Ziraî Mücadele ve Karan-

tina Müdürlüğü bu gerekçe ile kurulmuştur. Müdürlüğünun kuruluşu ile birlikte bu teşkilatın müdürlüğün Yılmaz Kornoşor tayin edilmiş olup halen 5 teknik elemen, 3 idarî memur, 3 şöför ve 1 makinist kadrosu ile çalışmaktadır. Müdürlük elinde 3 motorlu taşıt aracı, 7 adet 250 lt. lik tarla tertibatlı motorlu pülverizatör, 20 adet 100 lt. lik motorlu pülverizatör, 5 adet sırt adomizörü, 50 adet tazyikli sırt pülverizatörü ve 11 adet motorlu körük bulunmaktadır.

B) 1967 yılı Ziraâ Mücadele Çalışmaları :

1 — Genel Zararlılar :

a) Tarla Faresi Mücadelesi : İlimizde hububat mahsulünde geniş tahribat yapan tarla faresine karşı Merkez ve ilçelerde 54 köyde 18.610 dekar sahada tarama şeklinde mücadele uygulanmıştır. Bu mücadele teknik elemenler nezaretinde yürütülmekte ve başarılı olmaktadır.

b) Muzir hayvan mücadelesi : Muzir hayvan mücadelesi uzungüç alâmet karşılığı fişek vermek ve avci birlüklerine cebe yardımcı yapmak suretiyle yürütülmektedir. Bu yıl Merkez ve ilçelerde 60 köyde 628 muzir hayvan itlâf edilmiştir.

c) Toprak altı zararlıları mücadelesi : Özellikle sebze bahçelerinde geniş zararlar yapan toprak altı haşerelerine karşı Merkez, Eldivan, Şabanözü ilçelerinde 8 köyde 94 dekar alanda örnek mahiyette mücadele uygulanmış ve başarılı bir sonuç alınmıştır. Ayrıca Merkez, Eldivan, Eskipazar, Şabanözü ilçelerinde 10 köyde 255 dekar alanda bu mücadelenin halkca uygulanması temin edilmiştir.

HUBUBAT HASTALIK VE ZARARLILARI

a) Kimil Mücadelesi : İlimiz kimil kişlakları olarak bilinen Eldivan dağında yapılan sondajlarla kimil kesafetinde bir düşüş olduğu tesbit olunmuştur. Mayıs ayı içinde yapılan tarla sondalamalarında Y. Pelitözü ve Konak köylerinde 150 dekarlık bir alanda kesafet görülmüş ve bu alanda mücadele yapılmıştır.

b) Bambul Mücadelesi : İlimizde 1967 yılında yapılan tarla sondalamalarında mücadeleyi gerektirir kesafette bambula raslanmıştır. Ancak Germecce köyü hudutlarında 150 dekarlık bir alanda mücadeleyi gerektirir kesafet görülmüş ve mücadele yapılmıştır.

c) Yonca, Hortumlu Böreği Mücadelesi : Ahır hayvancılığı yapan İnardık köyü yetişticilerinin yoncalıklarında 1966 yılında keşif miktarda bu haşereye raslanmıştır. 1967 yılında yapılan incelemelerde 20 dekar alanda kesafet görülmüş ve örnek mahiyette ilaçlama yapılarak başarılı sonuç alınmıştır.

d) Bruchus Mücadelesi : Merkez ilçenin İnardık köyünde bilhassa fig mahsulünde geniş zarar yepen bu haşereye karşı 60 dekarlık bir alanda örnek mahiyette mücadele uygulanmış ve ilaçlamadan sonra yapılan kontrollerde haşereye tesadüf edilmemiştir.

e) Sürme Mücadelesi : Müstahsil tarafından önemi kavranmış olan sürme mücadelenin başarı ile yürütülmektedir. Çankırı ilinde halen 55 selektör faaliyet halindedir. Tohumluk ilaçlamasının büyük bir kısmı selektörle yapılmaktadır. Ayrıca fakir dağ köylerinden teknik elemenler nezaretinde elden tohumluk ilaçlaması yaptırılmıştır. Bu mevsimde selektör evlerinde 8. 753.985 Kg. bugday 17.508 Kg. ilaç sarfı ile ilaçlanmıştır. Elden ilaçlamalar ile cem'an 46 köyde 1151 çiftçi ailesinin 1. 441.650 Kg. 2. 883 Kg. ilaç sarfı ile ilaçlanmıştır.

MEYVE HASTALIK VE AZRARLILARI :

İlimizin 17 köy ve mevkide uygulanan kombine meyve mücadelerleri başarı ile sonuçlanmıştır. Mücadeleye yetişirici gerekli ilgiyi göstermiş ve ilaçlamaları bizzat kendileri yapmışlardır. Demostrasyon tatbikatları yanında Merkez ve Yapraklı ilçelerinde yetişiriciye alet yardımı yapmak suretiyle kombine mücadeler onlara da mal edilmiştir.

1 — Kombine meyve ilaçlamaları

a) Karaleke mücadlesi : Üç tekerrürlü olarak İlimizin Ovacık ilcesi hariç Merkez

Ziraâ Mücadele Çalışmaları; Meyve Ağaçlarında İlâçlama Yapan Bir Çiftçi.

ve 8 ilçesinde 17 köy ve mevkide 8.480 ağaçta uygulanmıştır.

b) Yaprak biti mücadlesi : İkinci karakele mücadeleni ile birlikte 8.480 ağaçta yaprak bitlerine karşı mücadele uygulanmıştır.

c) Elma ağ kurdu mücadlesi : Bakanlık tarafından sağlanan dipterex ilaç ile program genişletilmiştir. Böylelikle Merkez ilçenin «Hasakça, Balibidak, Karatekin» Çerkeş, Eldivan, Orta ve Şabanözü ilçelerinin merkezinde Eskipazar ilçesinin «Karahasanlar, Hanköy, B. Yayalar» köylerinde; Ilgaz'in «Baslama, Kale, Bükcük, Çörekçiler, Ömerli, Musa Onaç» köylerinde; Kurşunlu'nun «Hacimuslu» ve Yapraklı ilçesinin «Sazcağız, Karacaözü ve Buluca» köylerinde 36.835 çesitli meyve ağaçları ilaçlanmıştır. Ayrıca müstahsile alet yardımı yapmak veya kendi aletlerini kullanmak suretiyle 22.350 adet ağaç halk tarafından ilaçlanmıştır.

d) İç kurdu ve kırmızı örümcek mücadlesi : İç kurdu ve kırmızı örümcek mücadeleri Ilgaz ve Kurşunlu ilçe merkezi hariç diğer ilçelerde normal hava şartlarında yürütülmüştür. Ilgaz ve Kurşunlu ilçelerinde Haziran başında meydana gelen soğuk ve dolu zararı sebebiyle bu ilçelerde iç kurdu mücadeleni yapılmamıştır. Kurşunlu ilçesi Bayramören nahiyesinde 3.000 ağaçta bu mücadele uygulanmıştır. İç kurdu mücadeleni Ilgaz ve Ovacık hariç merkez ve diğer ilçelerde 21 köyde 11.770 ağaçta 4 tekerrürlü olarak uygulanmıştır. Neticeler müsbed olarak alınmıştır. 11.770 ağaçta 75.681 lira masraf yapılarak 1.318.740 liralık mahsul heder olmaktan kurtarılmıştır.

e) Kloroz İlâçlaması : Meyve ağaçlarındaki sarılık hastalığına karşı Merkez ilçe ile Eldivan ve Kurşunlu ilçelerinin birer köyünde cem'an 60 ağaçta uygulanmıştır.

BAĞ HASTALIK VE ZARARLILARI

Bağ Küllemesi Mücadelesi : 1967 yılı programı gereğince Merkez ilçenin «Karallı, Kâyahı, Kemâlli, Tımarlı, Şarklı, Alanpınar, Açıvakıf, Başeğmez, Gömüştöven, Karatekin ve Paşa» köylerinde, Eskipazarın «Babalar» köyünde, Eldivan ilçesinin «Gölezkayı, Alva, Saritarla, Çiftlik, Seydi» köylerinde, Yapraklı'nın «Tatlıpınar, Kırçak, Karacaözü» köylerinde, Ilgaz'ın Merkez ve Bükcük köyünde cem'an 3.160 dekar bağ alanında 3 tekerrürlü olarak 22.120 kg. kükürt sarfı ile külleme mücadelesi tatbik olunmuştur.

Tatbikat çok başarılı olmuş ve yapılan maliyet hesapları sonunda 34.656 lira masraf karşılığı 711.744 lira gelir artışı sağlandığı hesaplanmıştır. Ayrıca Merkez, Eldivan, Şabanözü ve Yapraklı ilçeleri köylerinde 22.000 Kg. kükürt sarfı ile 11.000 dekar bağ alanında 2 tekerrürlü olarak halkça mücadele yapılması sağlanmıştır.

YABANI OT MÜCADELESİ

1967 yılı programına 6.800 dekar olarak alınan yabanı ot mücadelesi bu seneki hava şartlarının elverişsizliği sebebiyle % 100 gerçekleştirilememiştir. İlimizde 4.416 dekar Devletçe ve 1.000 dekarda halkça olmak üzere 5. 416 dekar sahada mücadele uygulanmıştır. Bu mücadele Merkez ilçenin Bozkır, Dedeköy, Şarklı, Karadayı, Çivi, Külburnu çiftliğinde; Çerkeş'in Bedil, Aliöz; Eskipazar'ın Babalar; Ilgazın Çörekçiler, Baslama; Şabanözü'nün Karaören ve Yapraklı'nın İlkizören bucağında Devletçe uygulanmıştır. Tatbikatlar küçük sahalar halinde ve çok sayıda yapılmıştır. Bu durum yabanı ot mücadelesinin yetiştircisiye öğretilmesinde başarılı olmuştur. 4. 416 dekar sahaya 18.137 Tl. masraf yapılmış ve 114.816 Tl. mahsul artışı sağlanmıştır.

EĞİTİM ÇALIŞMALARI

1967 yılı programının uygulanması çalışmalarında eğitim faaliyetlerine geniş yer verilmiştir. 34 köyde gece toplantıları tertiplenmiş, slayt ve film gösterilmiştir. Bu toplantılar 3.500 kadar yetişkin çiftçi katılmıştır.

Gece toplantıları yanında birçok köyde köylülerle hasbihal yapılmış ve Ziraî Mücadele konularında kendilerine bilgi verilmiştir. Gece toplantılarına iştirak eden müstahsile çeşitli Ziraî Mücadele konularında çiftçi mektupları dağıtılmıştır.

Ayrıca Karallı köyünde bağ küllemesi mücadelesi; Yapraklı Merkez ve Sazçıgaz, Merkez ilçe Hasakça, Eldivan Merkez ve Eskipazar Karahasanolar köyünde kombine meyve mücadeleleri sonuçlarını müstahsile göstermek üzere tarla günleri düzenlenmiştir.

HAYVANCILIK

Bölgemiz ekonomisinde hayvancılık önemli bir yer işgal etmekte ve halkınımızın mühim bir kısmının geçim vasıtası olmaktadır. İlimiz hayvancılığı bu sebepten gün geçikçe önem kazanmaktadır.

İlimizde 350.145 baş koyun, 6859 baş kıl keçisi, 362.056 tiftik keçi 167.106 baş sığır, 26058 manda, 16544 at, 13182 baş çeşitli ırk ve nevide hayvan bulunmaktadır. Ayrıca 496.000 adet kanatlı mevcuttur.

B. İLİMİZ HAYVANCIĞININ BU GÜNÜ DURUMU :

İlimiz hayvancılığı, umumiyetle mer'a hayvancılığına dayanmaktadır. Yaz ayları ve kiş aylarında havanın müsaade ettiği günlerde mer'aya çıkarılmakta, yerlerin karla kaplı olduğu zamanda içerisinde gıda kıymeti olmayan kaba yemlerle beslenmektedir.

Son senelerde bilhassa bölgemizin orman içi köylerinde ormanların korunması bakımından koyun yetiştiriciliğine doğru ileri hamleler yapılmaktadır.

HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ

A. SİĞİR YETİŞTİRİCİLİĞİ :

Memleket ekonomisinde başlıca bir gelir kaynağı olan sığır neslinin İslahi ve çoğaltılması gayesiyle teşkilâtımızın gerek teknik eleman ve gerekse malî gücü nisbetinde yetiştiriciye hizmet yönünden halk elinde bulu-

Sarıkaya Köyünde Bir Tarla Giini.

nan yerli kara sığır ırkının İslahi maksadı ile Çankırı ve Yapraklı merkezleri ile burlara bağlı 15 köyde montafon ırkı üzerine çalışmalar yapılmaktadır. 1967 yılı çalışmalarımızda 1571 baş yerli ineğe sun'ı tohumlama yapılmış ve 1966 yılında tohumlanan 1513 inekten 1146 yavru tesbit edilmiştir. Tohumlanan ineklerin yarısından fazlası Yk. Montafona çevrilmiştir. Ayrıca Kurşunlu İlçe Merkezinde de sabit sığır sun'ı tohumlama çalışmaları yapılmaktadır. Lüzumlu sperma Ankara Lalahan Zootekni Araştırma Müessesesinden temin edilmektedir.

Yetiştiricileri teşvik maksadıyla her yıl lüzum görülen yerlerde sun'ı tohumlama mahsülü dana, düve ve ineklere mahsus olmak üzere sergiler açılmakta ve derece alan hayvan sahiplerine ikramiyeler verilmektedir.

B) KOYUNCULUK :

Bölgemizde koyunculuk ak karaman ırkına inhîsar etmektedir. Merkez, Orta, Çerkeş, Şabanözü ve Kurşunlu ilçelerinde kesafet fazlalığı vardır. Step ikliminin tesiri altında bulunan ve bu bölgelere tamamen intibak

eden bu yağlı kuyruklu koyunlar kalite itibarı ile vasat olmasına rağmen bölgemiz için bu ırk ideal bir tip olmakla beraber yetişiriciyi tatmin etmemesi bakımından 1967 yılı içinde Orta İlçe Merkezinde Tarım Bakanlığında Yerköy Beyazitoğlu Çiftliğinden gönderilen 10 baş Sk. Merinos koçu ile faaliyete başlanmıştır ve 1018 koyun sun'ı olarak tohumlanmıştır. Bölgemizdeki ak karaman koyun ırklarının erkekleri 3 Kg. dişileri 2 Kg. yapağı ile kuzuların içtiği hariç bir laktasyon devresinde 30 Kg. süt alınmaktadır.

C) KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİ :

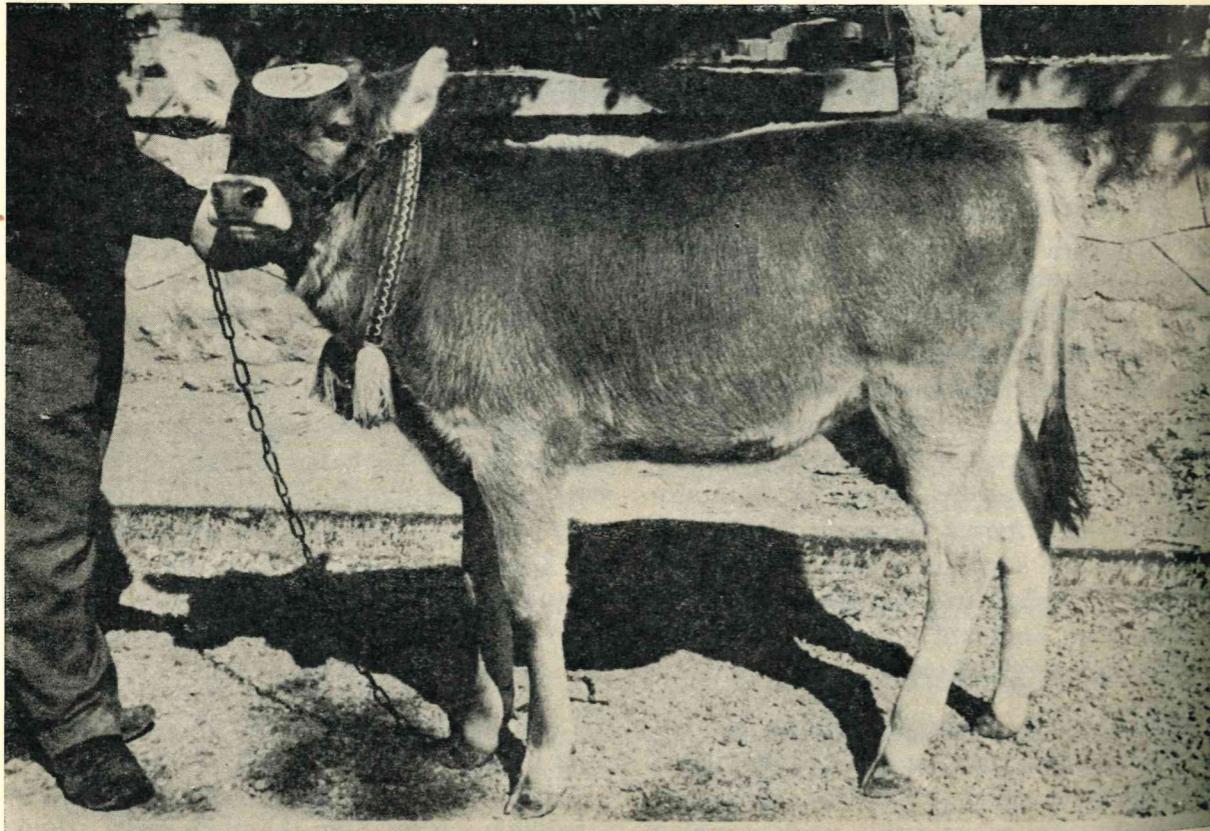
Bölgemizde tiftik ve kıl keçisi olmak üzere iki ırkımız vardır. Tiftik keçisi olarak yetişirilen keçilerin menşei Ankara kecisidir. Kıl keçisi pek az olup sürülerde öncü olarak bulunurulmaktadır. (Ankara) teftik kecisinin ürünü olan tiftığın memleketimiz ekonomisinde büyük yeri vardır. Tiftik kalitesi itibarı

ile Amerika ve Afrika tiftiklerine nazaran da-ha ince, parlak ve elyafida daha uzun olup elastikiyetli ve mukavemetlidir. Bölgemizde yılda ortalama olarak 600 ton tiftik ihracat edilmektedir.

Bölgemiz; tiftik keçilerinin İslâhi için Çankırı Merkezinde 250 mevcutlu bir Teke Deposu 1965 yılında kurulmuş olup, teke katımı mevsiminde halkın istifadesine sunulmaktadır. 1967 yılında 4811 baş tiftik keçisi-ne tabii aşım yapılması sağlanmıştır. Programlı olarak bu faaliyetlerimiz ileriki yıllarda da devam edecektir.

D) AT YETİŞTİRİCİLİĞİ :

Bölge ekonomimizin inkişafında bu ana dava olarak inandığımız ziraatımızın gelişmesinde ve bilhassa orta ve küçük çaptaki tarım işletmelerinin kuvvet ve enerji kaynağını teşkil eden atılığımızın miktarını iş ve çeki gücünü artırma gayesiyle geçmiş yllar-

Montafon Sığır Yetiştiriciliği (Diuve).

da olduğu gibi 1967 yılında da İl Özel İdare Aygır Deposundaki damızlıklar yetiştirci hizmetine verilmiş ve bu suretle çevre atçılığı çalışmalarında tatminkâr sonuçlar alınmıştır. Geniş ziraî kredilerin verilmeside bu sahadaki çalışmalarımıza hız vermektedir. İlimin tabii ovaları ve yetiştircilerimizin gerek ziraî ihtiyaçlarını temin etmek gereksiz pazar ürünlerinin nakil imkânını sağlamak, beslenmesindeki kolaylık ve iş gücünün fazla olması dolayısıyle katır yatiştiriciliği oldukça rağbet bulmaktadır. 1967 yılında İlimin 6 bölgesinde açılan aşım duraklarında Özel İdare mali olarak 10 merkep aygırı ile 1 Sk. Arap aygırına ilâveten Tarım Bakanlığında tahsis en verilmiş bulunan 5 aygır ve 1 merkep aygırı olarak 17 baş damızlık aygırıla çalışılmış ve 823 kısağa 1108 aşım yapılmıştır.

Depomuzun 1966 yılı faaliyetleri neticesi olarak 1967 doğum mevsiminde 276 yavru elde edilmiştir.

E) ÇANKIRI İLİNDEKİ HAYVAN TÜRLERİ VE SAYILARI :

Hayvanın Cinsi	Adedi
Koyun	350.144
Kıl Keçisi	6.859
Tiftik keçi	362.056
Sığır	167.106
Manda	26.058
At	16.544
Katır	13.182
Merkep	39.889
Kanath	496.000

S. K. Tiftik Teke.

F) HAYVANLARDAN ELDE EDİLEN ÜRÜNLER VE MİKTARLARI :

Hayvan ürünlerı	Miktari (Kg.)
Koyun Sütü	6790 "
Keçi Sütü	6422 "
İnek Sütü	38658 "
Manda Sütü	9229 "
Yapağı	700 "
Kıl	13 "
Tiftik	720 "
Yumurta	16841210 Adet"

G) ÇANKIRIDA KESİLEN YILLIK HAYVAN MİKTARI :

Hayvan türü	Sayı	Ağırlığı (Kg.)
Koyun	7168	114688 Kg.
Keçi	15153	257701 "
Siğır	2566	205280 "
Manda	693	108905 "
Dana	1965	76600 "
Kuzu	1833	21996 "

Muayeneleri yapılarak piyasaya arz edilmiştir.

KÜCÜK EVCİL HAYVANLAR

A) TAVUKÇULUK :

İlimizdeki tavukçuluk mevzuu taraanen amatör ve iptidai bir vaziyette halen aile tavukçuluğundan ileriye geçmemiştir. Büyüük işletme tavukçuluğumuz yoktur. Yumurta fiyatlarının piyasadaki artışı ve piyasanın bu zorlaması sonucu tavukçuluğumuzda yeni gelişmeler başlamıştır. Cıvcıv ihtiyaçları Kastamonu, Ankara İllerindeki Devlet ve Özel Sektörlerden temin edilmektedir. Yumurtacı ırklara rağbet gösterilmektedir. Kümes hastalıkları ile de Veteriner teşkilatımız yakinen ilgilenmektedir.

B) ARICILIK

İlcesi	Arı kovanları Eski Usül Yeni Usül	Arı Besleyen Köyler
Çankırı Mer.	4.100 2.700	Halen 266 köyde arıcılık olup
Çerkeş	2.000 3.400	senelik bal istihsalımız 256 ton, balmumu ise 25 tondur.
Kurşunlu	5.000 1.700	
Eskipazar	1.000 4.000	
Ilgaz	3.000 450	
Eldivan	1.100 200	
Şabanözü	600 100	
Orta	500 100	
Ovacık	500 500	
Yapraklı	150 100	

C) HAYVANCILIK ÇALIŞMALARI :

Bölgemizde yukarıda saymış olduğumuz Çalışmalar Yanında

- a) Hastalıkla savaş,
- b) Koruyucu aşılamalar ve paraziter mücadele,
- c) Eğitim

A) HASTALIKLARLA SAVAŞ :

1967 yılında 65 mihrakta çeşitli bulaşık hayvan hastalıkları (Koyun) çiçeği, keçi çiçeği, antraks, bradzo, yanıkara, keçi ciğer ağrısı nevcastle tesbit edilerek 63632 baş hayvan asılanmıştır.

B) KORUYUCU AŞILAMALAR VE PARAZİTER MÜCADELE :

Bölgemizde 322 mihrakta çeşitli hastalık lara karşı koruyucusu olarak 151898 baş hayvan asılanmış ve ayrıca 81.961 baş hayvanda dış parazitlere karşı yaptırılmış olan 130 sabit banyodan geçirilmiş ve ayrıca 15335 baş hayvanda iç parazitlere karşı ilaçlanmıştır.

C) EĞİTİM :

Ekiplerin, her köye gidişte köy odalarında ve okullarda hayvan hastalıkları, korunması, bakımı, beslenmesi ve sun'ı tohumlular hakkında gerekli eğitim çalışmaları yapmakta ve Tarım Bakanlığında gönderilen broşür ve aylık bülteninden dağıtılmaktadır.

İL ORMANLARI

Bugünkü Orman Varlığı :

Çankırı ili ormanları Karadeniz iklim kuşağından Orta Anadolu kurak mintikasına geçiş şeridi üzerinde bulunmaktadır. Orman varlığını tehdit eden en önemli faktör yağış miktarının azlığı, dolayısıyla nisbi rutubet noksantılıdır. Bu sebeple Çankırı iklimi ormanların gelişmesine ve kendiliğinden yetişmesine müsait sayılmaz.

Ormanlar ilin kuzeyinde toplanmış olup, güneye gittikçe azalmaktadır. Bununla beraber 2-3 asır evvel (tuz mintikası hariç) ilin kâmil ormanlarla kaplı olduğu da muhakkaktır. Dinî inanışla ağaç kesilmeyen ziyaret

Tahrip Edilen Ormanlarda Ağaçlandırma Çalışmaları.

gibi yerlerde parçalar halinde halen mevcut ormanlar bu hısusu doğrulamaktadır. Bu müsait olmayan iklimle ilâveten geçmiş yıllardaki ormanlardan düzensiz faydalananlar ormanların sahasını küçülmüş ve mevcut ormanların büyük bir kısmını verimsiz hale getirmiştir.

Çankırı İli dahilinde halen üç orman işletmesi mevcut olup, bu işletmelerin orman miktarı ve ormanların verimi aşağıda cetvel halinde gösterilmiştir.

Ormanlık Saha (Hektar)

İşletmenin Adı	Koru	-Bozuk Koru-	Baltalık	Toplam	Ormansız saha (Hektar)
Çankırı	3.358	18.985	17.922	40.265	178.762
Ilgaz	13.324	14.930	6.000	34.254	110.470
Çerkeş	14.335	14.842	10.376	39.553	112.398
Toplam	—1.017	48.757	34.298	114.072	401.630
% Nisbeti	27	43	30	100	

Mevcut ormanların % 27 si verimli, geri kalan % 73 nisbetindeki bozuk koru ve baltalıklar verimsiz ormanlardır. Koru ormanlarının asıl ağaç köknar ve çam olup, baltalıklar meşedir.

Bu ormanların verimleri aşağıda ki cetvelde gösterilmiştir.

Ormanların Verimi M³

İşletmenin Köknar	Çam	Toplam	Yakacak
Adı	M³.	M³.	Ster.
Çankırı	1.850	750	2.600
Ilgaz	3.705	24.828	28.533
Çerkeş	2.574	7.557	10.131
Toplam	8.129	33.135	41.264
			81.486

Yukarıdaki cetvelden anlaşılabileceği üzere iyi vasıflı verimli ormanların büyük bir kısmı Ilgaz işletmesinde toplanmış olup Çankırı işletmesindeki ormanlar en az verimli ormanlardır.

İLDEKİ ORMAN TEŞKİLATI

1 — Devlet Orman İşletmesi Çankırı Müdürlüğü :

1943 yılında Çerkeş'de faaliyete geçmiş olup 1945 yılında merkezi Çankırı'ya nakledilmiştir. İlk kurulduğunda Çankırı ile ormanlarının tamamını hudutları içine almakta idi. Ilgaz ve Çerkeş işletmelerinin kurulması ile sahası küçülmüştür. Halen Çankırı Merkez, Yapraklı, Eldiven, Şabanözü ve Orta (Bu ilçenin bir kısım ormanları Kızılcahamam işletmesindedir) ilçelerini hudutları içine almaktadır.

Merkez-Yapraklı ve Sarıkaya olmak üzere üç bölgeli ve bu bölgelere bağlı 22 bölümü vardır.

2 — Devlet Orman İşletmesi Ilgaz Müdürlüğü :

Çankırı işletmesinden ayrılmak suretiyle 1/3/1960 tarihinde kurulmuştur. Ilgaz ve Kurşunlu ilçelerini hudutları içerisinde almaktadır. İşletmenin merkez, Yenice, İnköy, Devrez ve Kurşunlu olmak üzere 5 bölgesi ve bu bölgelere bağlı 12 bölümü vardır.

3 — Devlet Orman İşletmesi Çerkeş Müdürlüğü :

Bu işletme 29/8/1964 tarihinde Ilgaz işletmesinden ayrılmak suretiyle kurulmuştur. İlın Çerkeş ve Ovacık ilçeleri ile Eskipazar ilçesinin 9 köyünü hudutları içine almaktadır.

Merkezleri, Çerkeş, İsmetpaşa, Kurtçimeni, Ovacık ve Çatak olmak üzere 5 bölgesi ve bu bölgelere bağlı 10 bölümü vardır.

4 — Toprak Muhafaza Grup Müdürlüğü :

29/11/1958 tarihinde kurulmuştur. Grup kurulduğunda Çankırı sel havzasını islaha başlamış bilahare çalışma sahasını şiddetli erozyona maruz sahalara intikâl ettiştir.

5 — Orman Fidanlık Müdürlüğü :

1939 yılında kurulmuştur. İl merkezindeki sahada çalışırken Kembağ fidanlık sahası

da satın alınmak suretiyle çalışma sahası genişletilmiştir.

6 — Çerkeş Orman Fidanlık Müdürlüğü:

Ankara Orman Başmüdürlüğü Mintikasında genişleyen ağaçlandırma sahalarına dikiilecek fidanları temin etmek üzere 20/11/1961 tarihinde kurulmuştur.

7 — Çankırı İşletmesi Eldivan

Muvakkat Fidanlığı :

Çankırı İşletmesinin Eldivan-Bakırlı mart ağaçlandırma sahasına dikiilecek fidanların mahallinde yetiştirilmesi gayesi ile 24/10/1966 tarihinde kurulmuştur. İşletme müdürlüğünne bağlı olup döner sermaye bütçesinden idare edilmektedir.

8 — Ilgaz İşletmesi Kadınçayı

Muvakkat Fidanlığı :

Ilgaz işletmesi ağaçlandırma sahalarında dikiilecek fidanların mahallinde yetiştirilmesi için 3/2/1964 tarihinde kurulmuştur. Ilgaz işletmesine bağlı olup döner sermaye bütçesinden idare edilmektedir.

9 — Eskipazar Kereste Fabrikası :

Bu fabrika Eskipazar ilçesinde kurulmuş olup, Bolu Orman Başmüdürlüğüne bağlıdır,

ORMAN İŞLETMELERİNİN

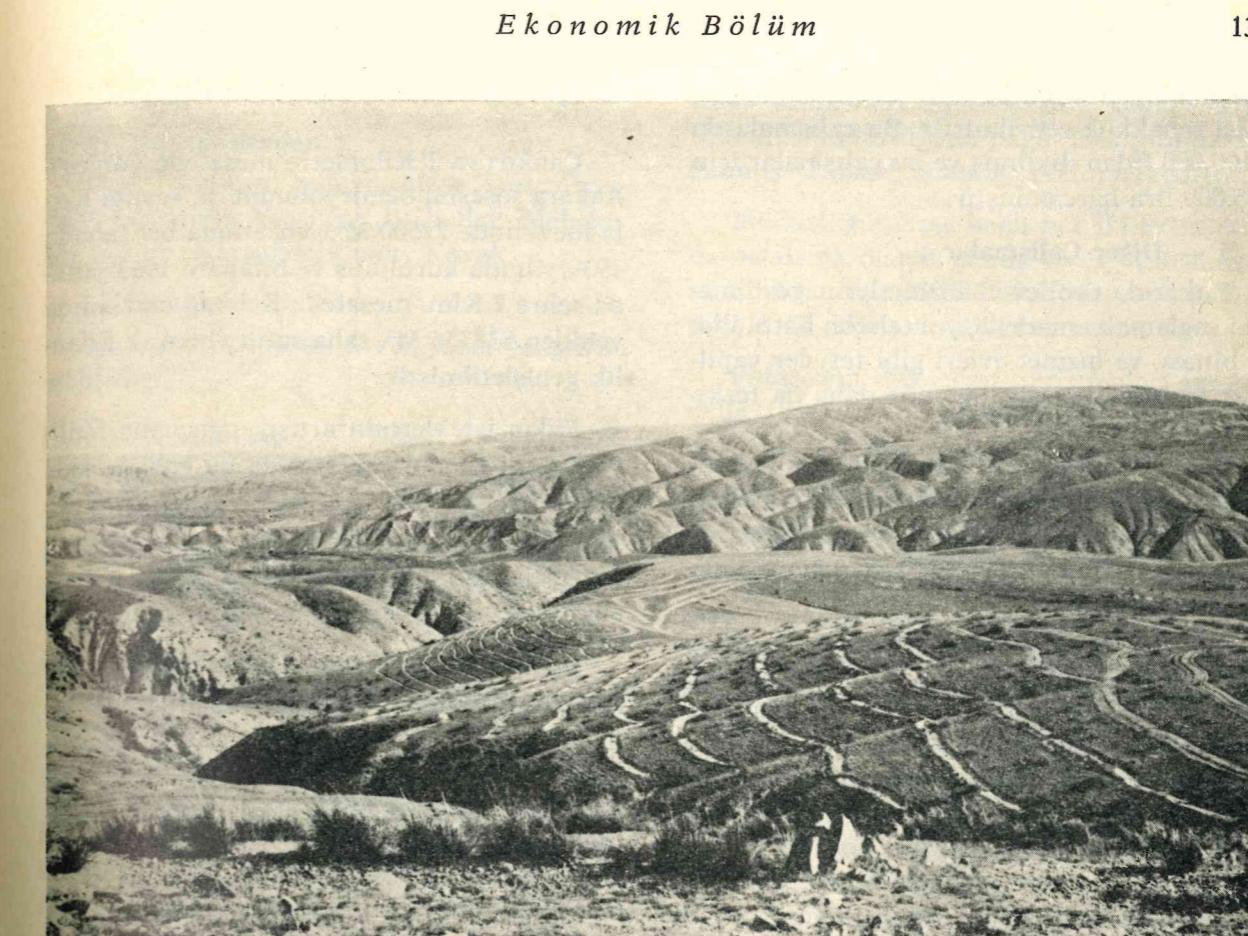
CALIŞMALARI :

1 — İstihsal işleri :

İlimizin iyi vasıflı verimli ormanları Ilgaz işletme hudutları içerisinde bulunmaktadır. Bu işletme istihsalının büyük bir kısmını piyasaya satmaktadır. Bu suretle Çankırı ilinin kereste ihtiyacını bu işletme karşılar.

Çerkeş işletmesi 10.000 M³. kadar olan topruk istihsalının bir kısmını piyasaya satmakta ve mahalli ihtiyaçlar ile köylü zati ihtiyacını karşılayabilmektedir.

Çankırı işletme ormanları geçmiş yıllarda fazla tahrip edilmiş olması sebebiyle is-

Erozyon Sahası.

tihsali azdır. Köylü zati ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmakta il merkezinin odun ihtiyacının büyük bir kısmı Ilgaz ve diğer civar işletmelerden sağlanmaktadır.

2 — Koruma İşleri :

Her üç işletmede orman içine yerleşmiş çok sayıda köy bulunduğuundan, bu köylerin fakir ve topraksız olması sebebiyle her üç işletmede ormanların muhafaza ve korunması büyük bir problem teşkil etmektedir. Orman köylerinin geçimlerinin sıklet merkezi hayvançılık olduğundan düzensiz hayvan otlatması, orman açmaları önemli bir problem hâlindedir.

Alınan tedbirler neticesi orman yangınlarının çıkması önlenmekte çıkan yangınlar kışa zamanda söndürülmektedir. Bu sebepten orman yangınlarından Çankırı ormanları zarar görmemektedir.

3 — Orman İmâr ve İslâh Çalışmaları :

Yukarıda belirtildiği gibi Çankırı ormanlarının % 73 ü evsâfı bozuk verimsiz ormlardır. Ormanların vasıflarının iyileştirilmesi verimlerinin artırılması gayesi ile temizleme, imâr ve İslâh çalışmalarına her üç işletmede bilhassa önem verilmekte ve bu çalışmalar geniş çapta ele alınmaktadır. 1967 yılında üç işletmede 2150 hektar ormana gerekli teknik müdahaleler yapılmış ve bu işler için 526.000 lira yatırım yapılmıştır.

4 — Ağaçlandırma Çalışmaları :

Çankırı ilinin iklim şartları doğal çoğalma elverişli olmadığından orman içi açıklıklarının ağaçlandırılması bir zarurettir. Her üç işletmede bu konu önemle ele alınmıştır.

1967 yılında 800 hektar boş orman toprağında ağaçlandırma yapılmış ve 300 hektar

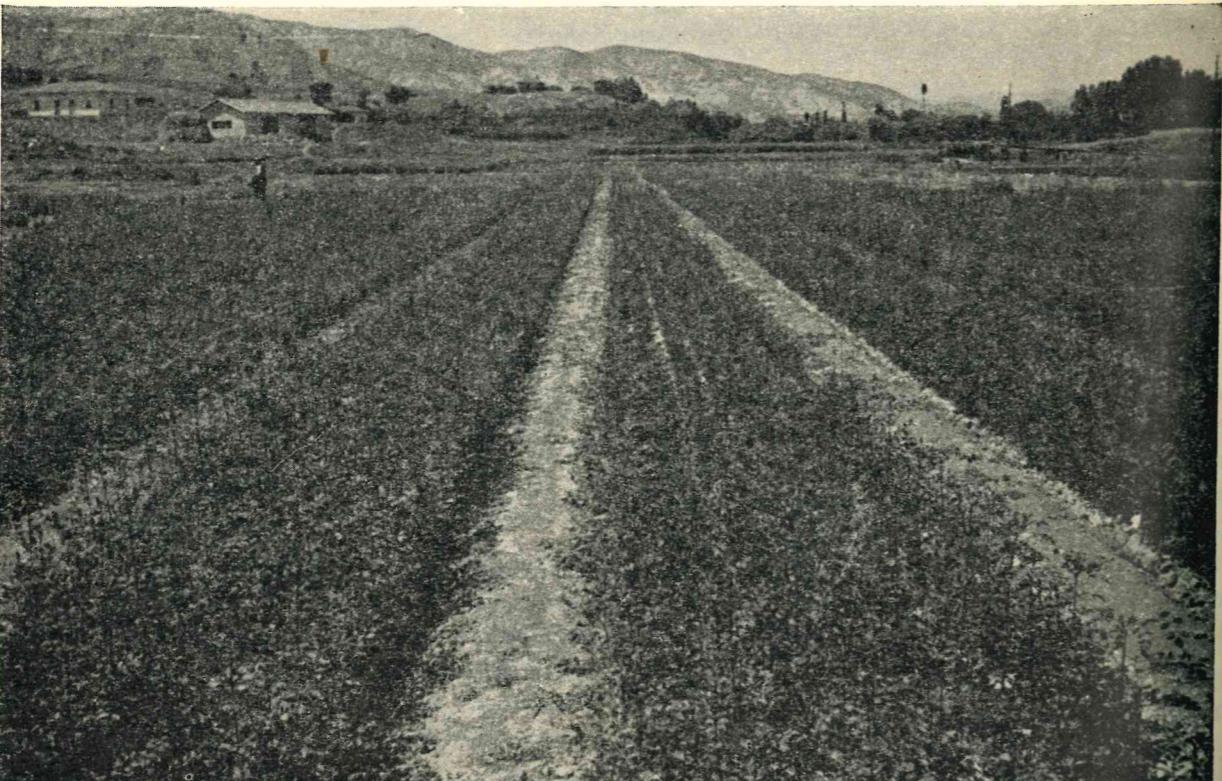
ağaçlama sahasının bakımını ve tamamlanması işi tahakkuk ettirilmiştir. Bu çalışmalarla 4.100.000 fidan dikilmiş ve bu çalışmalar için 905.000 lira harcanmıştır.

5 — Diğer Çalışmalar :

Yukarıda özetlenen hizmetlerin görülmeyi sağlamak amacıyla ile, yol telefon hattı, idare binası, ve hizmet evleri gibi tesisler yapmak suretiyleümüz daha da teşkilatlanmaktadır.

Sonuç : Çankırı ili iklim şartları yönünden tabii olarak orman yetiştirmesini güçlendirmektedir. Bu sebeple mevcut ormanların korunma ve muhafazası işi üzerinde önemle durulmalıdır.

Tarım arazisinin toprak aşınma ve taşınmasında korunması için entansif ormancılık yapılsa dahi kalkınması mümkün olmayan orman içi; köylerinin iç iskâna tabi tutulması ve düzensiz hayvan otlatılmasının önüne geçilmesi için lüzumlu tedbirlerin alınması gereklidir.

Orman Fidanlığında Yaşı Dişbudak Kültürü.

ÇANKIRI FİDANLIK MÜDÜRLÜĞÜ

Çankırı'ya 1 Kilometre mesafede Çankırı-Ankara şosesini demiryolunun ilk kestiği Kışla mevkiiinde 77500 M². vüasında bir sahada 1939 yılında kurulmuş ve bilahare 1963 yılında şehre 7 Klm. mesafede Kenbağ mevkiiinde yeniden 538356 M². saha satın alınarak fidanlık genişletilmiştir.

Fidan isteklerinin artışı, ağaçlama faaliyetlerinin coğalışı karşısında bu sahada kafi görülmeyerek 1967 senesinde yine Kenbağ Fidanlığına bitişik 83868 M². lik yeni saha satın alınarak her iki fidanlığın genel sahası 699724 M². ye çıkarılmış bulunmaktadır.

Sahaların genel durumu ve sulama imkânları itibariyle 69.9 Hektarlık fidanlık sahasının ancak 35.7 Hektarlık kısmından istifade edilmekte geriye kalan 34.2 Hektarlık saha ağaçlama ve iskân sahası olarak ayrılmış bulunmaktadır.

Fidanlığımızda her yıl :

a) Yapraklılardan :

İğde, Gladiçya, Badem, Meşe, Dut, Akasya, Atkestanesi, Akçaağac, Dişbudak, Mahlep, Ligustrum, Karaağac, Çınar, Kavak.

b) İbreliilerden :

Karaçam, Sarıçam, Servi, Mazı yetişirilmektedir.

Her yıl yetişirilen	fidan	miktari:
Topraklı tüplü ibreli	—	500.000 Adet
2/0 Yaşı ibreli	—	3.500.000 »
1/0 Yaşı yapraklı	—	1.240.000 »
Cök yaşı ibreli	—	50.000 »
Cök yaşı yapraklı	—	225.000 »
Kavak	—	35.000 »

Yekún 5.550.000 Adettir.

Bu fidanlardan her yıl ortalama olarak :

— 4550000 ibreli ve 160000 adette yapraklı olmak üzere cem'an 4710000 adet fidan halka, resmî dairelere ve ağaçlama faaliyetleri için muhtelif teşekkülere ve askeri bireyle de dağıtılmaktadır.

a) Çankırı merkez kazasında iki ayrı yerde fidanlık bulunmaktadır. Her iki fidanlıkta Çankırı Fidanlık Müdürlüğüne bağlıdır.

b) Çankırı-Eldivan ilçesinde ve ilçeye 5 Klm. mesafede 1 Ha. vüs'atında Orman içerisinde 1966 yılında kurulmuş muvakkat Orman içi fidanlığı vardır. İki yaşı olarak 1.000.000 adet çam fidesi yetişir, gayesi Eldivan ağaçlama sahasına cevap vermektedir.

c) Ilgaz ilçesinin Kadın çayı ormanları içerisinde 2 hektar vüs'atında muvakkat orman içi fidanlığı vardır. Bu ormanlarda yapılan ağaçlamalara yetecek miktarda 2 yaşı Kara ve Sarıçam fidesi yetişir.

d) Çarkeş ilçesinde tahminen ilçeye 3 Klm. mesafede Ilgaz-Çerkeş şosesi yakınındaki yukarı beylik mevkiiinde 200 hektar vüs'tunda,

Senede : 22.500.000 adet 2/0 yaşı ibreli,
2.500.000 » Topraklı tüplü
ibreli
60.000 » Cök yaşı ibreli
30.000 » Yapraklı çok yaşı

fidan yetişirme kapasitesinde olmak üzere fidanlık Müdürlüğüne bağlı 1962 yılında kurulmuş Orman Fidanlığı bulunmaktadır.

Müdürlüğümüzse bağlı her iki fidanlıkta da ortalama olarak günde 40 işçi çalışmakta ve işçilerle yılda 180.000 lira ödenmekte dolayısıyle 40 aile iş sahibi olmaktadır.

Fidanlığın diğer cari harcamaları ise, senelik 100.000 lira civarında olup bu meblağda Çankırı ili içerisinde sarf edilmektedir.

Diger yönden fidanlıkta daimi olarak 16 memur ve müstahdem çalıştırılmaktadır.

Fidanlığın yetiştirdiği fidanlardan her yıl 5 köyde kavaklı tesisi yapılmakta ve köylüye bol miktarda kavak, çeşitli fidan verilecek ağaçlama yapılmakta ve ağaç sevgisi astanmaktadır.

Çankırı ili içerisinde ve dışarısında yeşil Türkiye yaratmak amacıyla yapılan ağaçlama ve erezyon çalışmalarına 5.500.000 adet muhtelif cins fidan dağıtılarak yurt ağaçlamasına ana malzeme olarak fidan verilmekle azami yardım yapılmaktadır.

ÇANKIRI ORMAN TOPRAK MUHAFAZA VE MER'A İSLAHİ TATBİKAT GRUP MÜDÜRLÜĞÜ

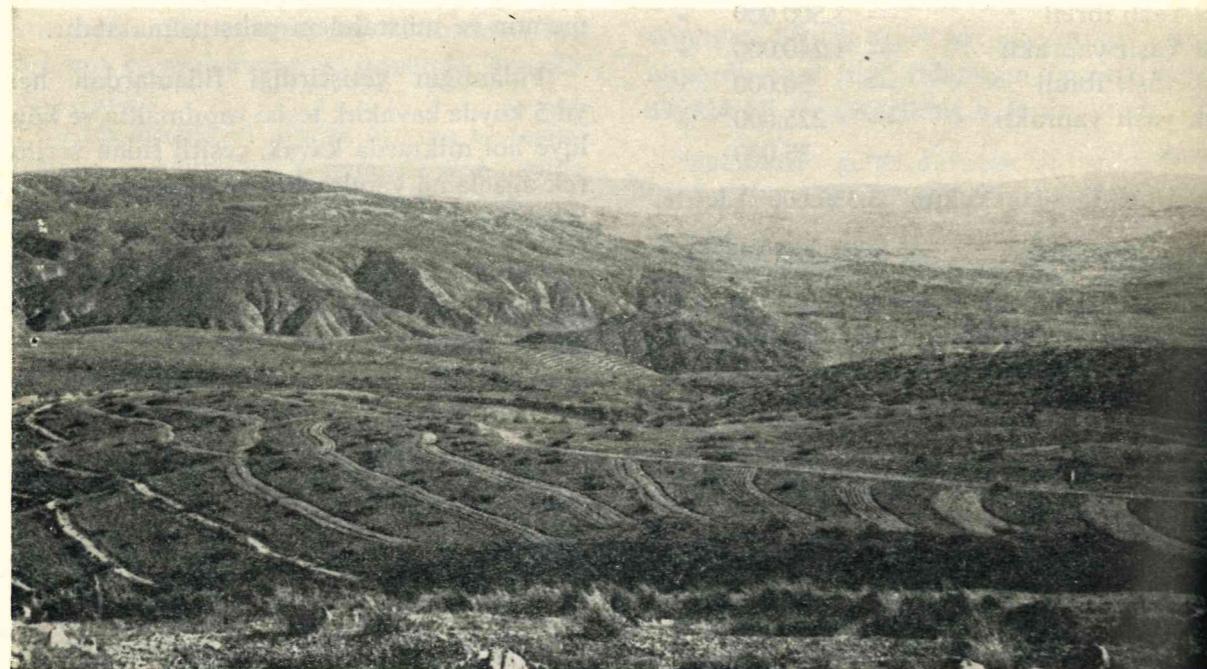
Çankırı ilinde Ankara Orman Başmüdürlüğüne bağlı olarak çalışan Orman Toprak Muhafaza Grup Müdürlüğü vardır. Grup müdürlüğünün kuruluşi yenidir. Çankırı ili genel olarak saha itibariyle ve jetasyondan yanı örtüden mahrumdur. Arazinin düzensiz olarak kullanılması, olatmalar, yerleşmeler ve usulsüz kesimlerle genel saha ekseriyete çiplaktır.

Toprak Kaybı ve Sel Felaketleri : İl genel sahasının ekseriyeti çiplak olduğundan yağan yağmur suları derhal sel haline gelmekte ve kültür arazisinde meskûn mahallerde tahrîbat meydana gelmektedir. Çankırı ili, içinden geçen tâliçay deresinin iki tarafında yayılmıştır. 24/5/1958 günü mîntikâda şiddetli bir yağış olmuştur. 105 dakikada 120

mm. miktarındaki bu yağış şehirde ve civarında 10 milyonun üzerinde maddi zarar meydana getirmiştir, 18 insan ile 600 baş hayvanın boğulmasına sebep olmuştur.

Hadise muhitte geniş bir heyecan uyandırılmıştır. İlgililer Çankırı'daki taşkin felâketini mahallinde görmüşler, gerekli tedbir ve yardımın yapılması hususunda direktif vermişlerdir.

Orman Genel Müdürlüğü taşkin ve önleme çarelerini araştırmak ve kontrol tedbir-

Erozyon Çalışmaları.

Yapılan İşler	Saha hektar	Adet	Kg.	M ³	TL.
Toprak muhafaza	5.494	—	—	—	—
Orman imarı	307	—	—	—	—
Mer'a İslahi	385	—	—	—	—
Yapraklı dikim	—	1.154.000	—	—	—
İbreli dikim	—	4.100.000	—	—	—
Meşe Tohumu	—	—	31.810	—	—
Badem Tohumu	—	—	14.104	—	—
Korunga Tohumu	—	—	14.320	—	—
Ahşap Eşik	—	832	—	—	—
Kuru Duvar	—	6.075	—	11.780	—
Mer'a tohumu	—	—	5.453	—	—
Toprak muhafaza ve mer'a masrafları				4.276.535	

M³. tür. Başka bir deyimle 0.50 m. kalınlığında toprak tabakası itibariyle genel sahadaki toprak kaybı her yıl 800 dekarlık verimli bir kültür arazisi kayboluyor demektir.

Erozyon Kontrol Çalışmaları : Toprak muhafaza yani erozyon ve mer'a İslahi çalışmaları Toprak Muhafaza Grubunun kurulduğu 1958 yılından bu tarafa olanları bir cetvelle gösterelim.

Bu çalışmalar için toplam olarak sarfedilen 4.276.535.— liranın % 80 i doğrudan doğruya bu işlerde çalıştırılan mintika köylüsüne inkıtal etmektedir.

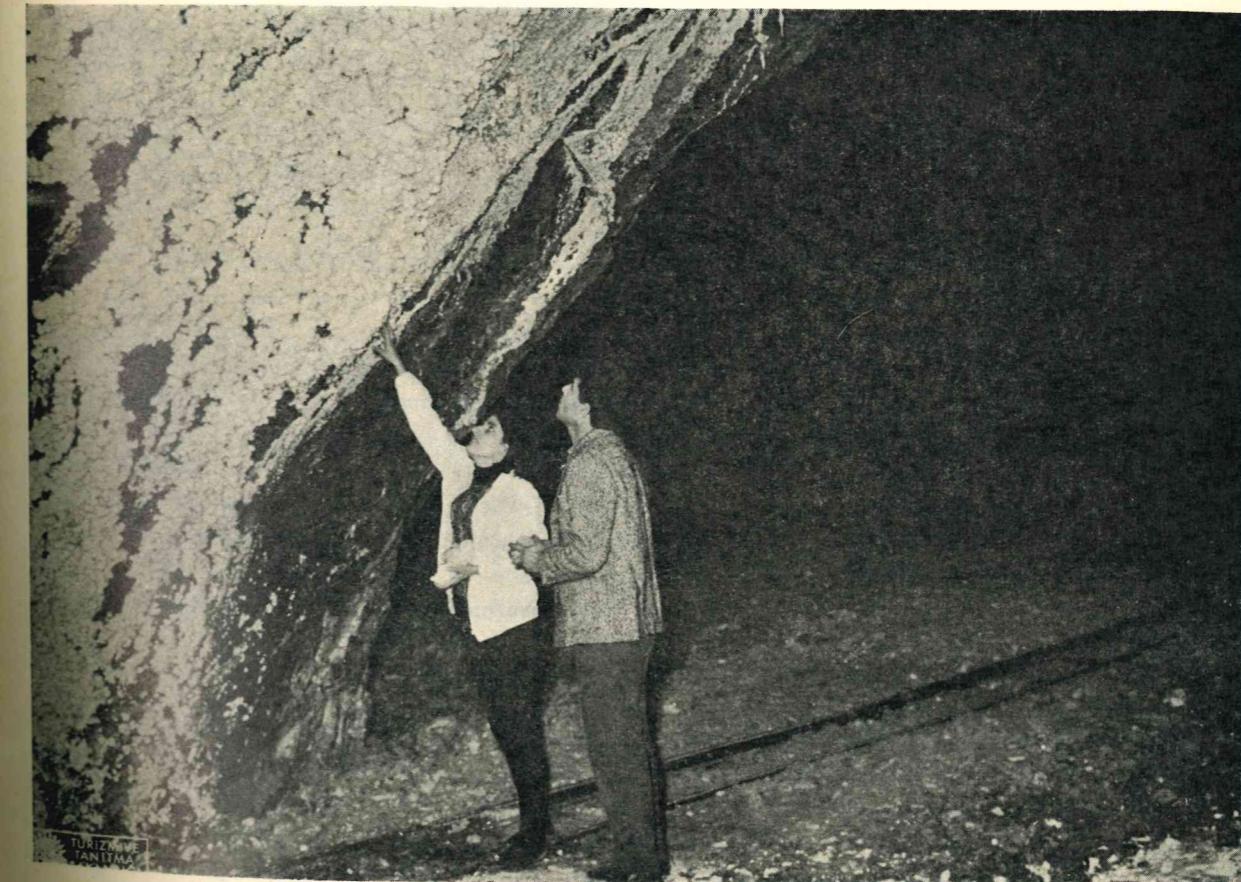
MADENLER :

Genel durum : Çankırı ilinde yeraltı zenginlikleri de büyük önem taşımaktadır. Bunalardan bentomit, diyatomit, jips ve sofra tu-

zu gibi sanayide çok önemli hammaddeler bakımından bol rezerve sahiptir. Jisp Çankırı ili hudutları dahilinde, azot ve cimento sanayiinde önemli yeri olan bir ham madde olarak geniş rezerve sahiptir. Diğer tarafından bu madde inşaat malzemesi olarak da gittikçe artan miktarda kullanılmaktadır.

Binaların iç duvarlarının kapsamasında, iç süsleme işlerinde nisbeten kurak iklimli bölgeler için prefabrika ev parçaları imalatında, gelecek yılların aranılan ham maddesi olacaktır. Bu itibarla mevcutlara ilâveten bazı tesis gelişmelerinin olması ve bu gelişmeler için de Çankırı il merkezinin seçimi düşünülebilir.

Geniş rezerve sahip diğer bir yeraltı zenginliğinde 2 milyar tonu aşan mevcudu ile kaya tuzudur. Bu zengin ham maddeyi işleyecek büyük bir soda fabrikası aynı zaman-

Çankırı Kaya Tuzu Rezervi.

elismekte olan kuzey-batı sanayi bölge kurulacak büyük tesisler ve bu meyannam fabrikasına ham madde temin edecek hette önem kazanmaktadır.

İçükükhacibey, Kurşunlu, Çerkeş zehurla-toplam görünür rezervi 830 bin ton benzin istihlakının günden güne artacağı, ikle petrol tasfiyesinde, yağların renklenmesinde sondaj çamurlarında,

yağ rafinasyonunda, kağıt ve ilaç sanayiinde kullanılmaya açılması ile önem kazanacağı ve hatta fabrikasyon (kurutma-ögütme) tesislerine gitmek lüzumu olacağının düşünülmektedir.

İlimiz bölgesinde ruhsat alınmış ve ruhsat için müräacaat edilmiş madenlerimizi bulundukları ilçe ve köy adlarını gösterir cetvel aşağıya çıkarılmıştır.

İadenin Cinsi	Bulunduğu İlçe	Bulunduğu Köy	Düşünceler
İnyit	Şabanözü	Gümerdiği köyü civarında	Ruhsat alınmıştır
»	»	Kutluşar » »	» »
»	»	Ödek » »	» »
»	Orta	Yaylakent » »	» »
»	Çerkeş	Yaprak » »	» »
»	»	Yeniköy » »	» »
rom	Şabanözü	Sarı yaylası » »	» »
»	»	Mart » »	» »
»	Eldivan	Saray » »	» »
»	»	Boztepe mevkii » »	» »
»	»	Eldivan yaylası » »	» »
»	Merkez	Yenice köyü » »	» »
»	Çerkeş	Dodurga » »	» »
anganez	Merkez	Anuza » »	» »
»	»	Korgun » »	» »
»	Eldivan	Seydi - Çukuröz » »	» »
»	Ilgaz	Y. Bozan » »	» »
»	Eskipazar	Hasanlar » »	» »
akır	Merkez	Ahlat » »	» »
»	Şabanözü	Çapar - Bakırlı » »	» »
myant	»	Yenice - Gülpınar » »	» »
»	»	Gümerdiğin köyü civarında » »	» »
emir	Eldivan	Eldivan yaylası » »	» »
inyit	Çerkeş	Akhasan Köyü » »	» »
lanyezit	Merkez	İnaç - Kayıcıvi - Hıcip K.C.	Ruhsat için müräacaat edilmiştir.
»	Ilgaz	Kaçan köyü civarında » »	edilmiştir.
»	Kurşunlu	Bayramören » »	» »
»	Eldivan	Saray köyü civarında » »	» »
»	Orta	Kanlıca » »	» »

Ükündaki madenlerden Şabanözü - Sarı arasında ve Eldivan - Boztepe mevkideki nalar dereceleri düşük, merkez Yenice kiindekiler dereceleri iyi olmakla beraber mevcudu tüketidinden, Ilgaz Yukarıboğazındaki manzana satıcı imkânsızlığını

dan, Eldivan Seydi ve Çukuröz köyleri civarındaki tüketidinden, Merkez Başeğmez köyündekiler derece düşüklüğinden, Şabanözü - Gümerdiğin, Kutluşar, Ödek köylerindeki linvit, ruhsat sahiplerinin maddi imkânsızlığına hokumından holen işletilmemektedir.

Çankırı İlinin Bir Yıllık Geliri 1967 :

Merkez İlçe	2.209.285	Şabanözü	367.6986
Kurşunlu	506.646	Yapraklı	339.128
Çerkeş	1.230.300	Orta	311.621
Eskipazar	642.856	Ovacık	169.134
Ilgaz	1.539.729	Eldivan	189.188
		Toplam	11.505.636

Çankırı İlinin 1967 takvim yılı yatırım giderleri 3.894.503 TL. İlin 1967 yılı devlet bütçe-si giderleri - İlcelerle beraber - aşağıdaki cetvelde gösterildiği gibi 36.159.180 TL. dır.

İlcesi	Cari Giderler	Yatırımlar	Transfer ve Sermaye Teş.	Özel	Toplam
Merkez	13.219.538	3.666.856	1.177.437	11.425	18.075.265
Kurşunlu	2.513.728	27.955	378.071	»	2.919.754
Çerkeş	2.347.710	30.200	515.890	»	2.890.800
Eskipazar	1.516.326	44.100	139.410	»	1.699.836
Ilgaz	2.491.393	12.392	423.360	»	2.927.145
Şabanözü	2.047.984	46.231	159.177	»	2.253.392
Yapraklı	1.414.484	3.406	232.115	»	1.650.005
Orta	1.435.332	23.009	172.358	»	1.630.699
Ovacık	767.591	23.620	65.847	»	857.058
Eldivan	1.109.793	16.734	125.708	»	1.252.235
Toplam	28.863.879	3.894.503	3.389.373	11.425	36.159.180

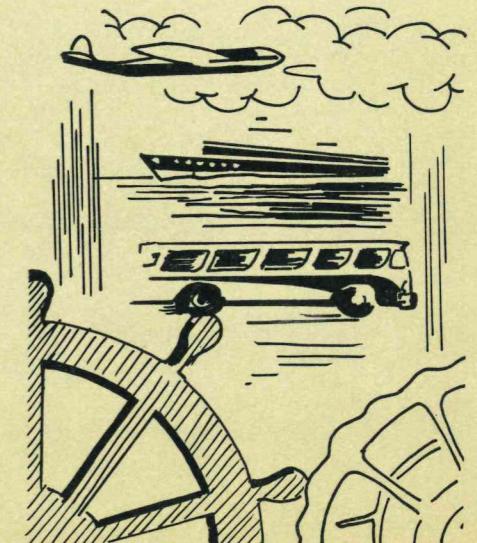
1967 YILI ÖZEL SEKTÖR VE MAHALLİ İDARELER YATIRIMLARI

Yatırımcı Daire	İşin Cinsi	Yatırım Miktarı	İkmal Tarihi
Özel Sektör	Tuğla kiremit	500.000,—	1967 Ağustos
» »	Çeltik fabrikası	90.000,—	1967 »
Çankırı Belediyesi	Turistik otel	346.739,55	5.11.1967
» »	Hal binası	50.000,—	1. 9.1967
» »	Asfalt kaplama	300.000,—	1. 9.1967
Kurşunlu Belediyesi	İstımlak	150.000,—	Muamele ikmalinde
» »	Arazöz	38.100,—	15. 8.1967
» »	Bina yapımı	77.000,—	28. 2.1967
Atkaracalar Belediyesi	Kaldırıım yapımı	4.500,—	5. 9.1967
Ilgaz	Kamulaştırma	25.850,—	1. Kasım
» »	Yol kaldırımı	15.000,—	30.10.1967
» »	Akar inşaatı	150.000,—	28. 2.1968
» »	Kanalizasyon	10.000,—	30.10.1967
» »	Kamulaştırma	5.000,—	28. 2.1968
» »	Pazar yeri	8.000,—	28. 2.1968

1967 YILI ÖZEL SEKTÖR VE MAHALLİ İDARELER YATIRIMLARI (Devam)

Yatırımcı Daire	İşin Cinsi	Yatırım Miktarı	İkmal Tarihi
» »	Mezarlık yapımı	16.000,—	30.11.1967
» »	Su tesisleri	40.000,—	28. 2.1968
» »	Bina inşaatı	9.190,—	1967
Eldivan »	Otel »	62.000,—	30.10.1967
Orta »	Umumui helâ inşaatı	5.000,—	15.12.1967
» »	Atatürk Büstü	2.000,—	1.12.1967
» »	Akar ve fırın inşaatı	18.000,—	15.12.1967
Kalfat »	Köprü inşaatı	12.300,—	15.11.1967
» »	Konut »	3.000,—	10. 9.1967
» »	Çamaşırhane inşaatı	8.000,—	20.12.1967
» »	Umumi helâ »	5.000,—	20.12.1967
» »	Su yolları	7.000,—	15.10.1967
Yaylakent »	Belediye binası inşaatı	35.210,—	(1 K.) 25.12.1967
» »	Dükkan ve gazino	3.000,—	10.10.1967
» »	Fırın	3.000,—	1. 9.1967
» »	Umumi helâ	11.809,—	30.12.1967
» »	Çamaşırhane	8.000,—	30.12.1967
» »	Köprü inşaatı	10.000,—	Emanette 1967
Şabanözü »	Dükkan yapımı	39.400,—	30. 7.1967
» »	Sebze dükkanı yapımı	7.600,—	30. 6.1967
» »	Park inşaatı	6.000,—	15. 6.1967
» »	Mülk tamiri	5.000,—	30. 7.1967
Eskipazar »	Yol - Köprü	48.152,—	30.10.1967
» »	Akar inşaatı	89.140,—	» »
Yapraklı »	Bina »	171.990,10	1967 Sonu
Çerkeş »	Otel »	200.000,—	8.1967 Sonu
» »	Hal (Bugday) Projesi	yatılmıştır.	
» »	Kavaklık tesisi	2.000,—	1967 Bitti.
» »	Arazöz	50.000,—	15. 7.1967
» »	İstimlâk	10.000,—	1967 Sonu
» »	Kaldırım inşaatı	20.00,—	» »
» »	Seybeline Motel ve gazino in.	200.000,—	1967 1. Kışım
» »	Şehir elektriği	235.000,—	1967 Ağustos
» »	Sulama Kanalı	40.000,—	Ekim 1967
» »	Çamaşırhane	10.000,—	1967
» »	Çamaşırhane / Karalar Mh.	10.000,—	1967
Toplam		3.119.781,65 TL.	

X/ULAŞTIRMA BÖLÜMÜ

*"İktisat hayatının faaliyet ve zindeliği
ancak münekâlât vasıtalarının hali ve
derecesiyle mütenasiptir."*

ATATÜRK

Cankırı'da Ulaşım İmkânları

Giriş

Çankırı'nın ilce ve köyleriyle irtibatı bakımından yol durumu genel olarak iyidir. Ancak yolların kalitesi bakımından durum pek memnun edici değildir. Çankırı ili hudutları dahilinde asfalt yol yok gibidir. Yalnız Ankara - Karabük asfaltının bir kısmı Eskipazar ilcesi hudutlarından geçmektedir. Ankara - Çankırı yolu halen inşaat halindedir. Yakın bir zamanda asfaltlanmış olarak hizmete girecektir.

Çankırı'nın Diğer Komşu İl ve İlçelerle olan Yol Durumu

1 — ÇANKIRI — KASTAMONU	= 113 KM.
2 — ÇANKIRI — ANKARA	= 144 »
3 — ÇANKIRI — BOLU	= 237 »
4 — ÇANKIRI — ÇORUM	= 233 »
5 — ÇANKIRI — ZONGULDAK	= 314 »
6 — ÇANKIRI — İSTANBUL	= 484 »
7 — ÇANKIRI — TOSYA	= 86 »
8 — ŞABANÖZÜ — ANKARA	= 80 »
9 — ÇERKEŞ — ANKARA	= 112 »
11 — ESKİPAZAR — KARABÜK	= 38 »

Yukarıda Çankırı'nın civarı komşu iller ev iktisaden temasta bulunduğu ilçelerle ilgili yol durumu «Uzunluk itibariyle» gösterilmiştir.

Yolların Standartları : Vilâyet hudutları içerisinde, vasat evsaflıdır. İsmetpaşa-Eskipazar arası «20» Km. lik kısım» asfalttır.

Yapraklı istikametinden açılmakta olan yeni güzergah tamamlandığı takdirde Çankırı-Tosya iktisadi münasebetleri kurulacaktır.

Çankırı'nın İlçelerle Arasındaki Mesafeleri :

Çankırı — Eldivan	17 Km.
» — Şabanözü	44 »
» — Orta	70 »
» — Yapraklı	29 »
» — Ilgaz	48 »
» — Kurşunlu	84 »
» — Çerkeş	117 »
» — Eskipazar	164 »
» — Ovacık	190 »

Nakliyat Anbarları ve Umumi Nakliyeciler

Antalya Anbarı (Belediye Cad. No. 37, Telefon : 10 27).

Güneş Anbarı

Yeni Ankara Anbarı

Kastamonu Anbarı

Samsun Anbarı (Hükümet Cad. No: 9, Telefon : 1055).

Umumi Nakliyeciler :

Özkan Ahmet Kardeşler (Belediye Dükkanları 53, Telefon : 12 94).

ÇAĞDAŞ OTOBÜSLERİ					
Günler	Kalkış amahalli	Varış Mahalli	Kalkış Saati	3 Saat	7.50 »
Hergün	Çankırı	Ankara	8,— 10,— 13,— 15,—	3 Saat	7.50 TL.
Hergün	Ankara	Çankırı	8,— 11,— 14,— 17,—		25,— »
Pazar — Perşembe	Çankırı	İstanbul	7,—		25,— »
Pazar — Salı	İstanbul	Çankırı	7,—		20,— »
Pazar — Perşembe	Çankırı	Bolu	7,—	4 Saat	10,— »
DOĞRUYOL OTOBÜSLERİ					
Ilgaz	Ankara		4 Saat	10,— »	
Ankara	Ilgaz		4 Saat	10,— »	
ÖZDEMİR OTOBÜSLERİ					
Ilgaz	Ankara		4 Saat	10,— »	
Ankara	Ilgaz			20,— »	
KASTAMONU GÜVEN OTOBÜSLERİ					
Kastamonu	Ankara		10,— »		
Çankırı	Kastamonu	(Otobüs)	20,— »		
Çankırı	Tosya	(Minübüs)	7,50 »		
Çankırı	Tosya		10,— »		
HAVAN TURİZM					
Yapraklı	Ankara	3,50 Saat	10,— »		
Yapraklı	Çankırı	0,75 »	2,50 »		

KÖY YOLLARI

Çankırı İlinin 480 köyünün yol uzunluğu yaklaşık olarak 1381 Km. dir. Köy yolları standartlarına uygun olarak yolları yapılmış ve tamamlanmış bulunan köylerin sayısı 135 ve 1967 yılı sonu itibarıyle tam yapılmış yol uzunluğu 418 Km. dir.

Yolu sıtandardlarına uygun fakat yapımı sona ermiş köy sayısı 23, yol uzunluğu ise 194 Km. dir. Hiç yolu olmayan köylerin sayısı 322 ve yol uzunluğu 769 Km. dir.

1967 sonu itibarıyle köy yolları üzerinde inşa edilen köprüler ise 11 Ad. olup bunların uzunluğu 149 Mt. dir.

1967 Yılı İçinde Yapılan Köy yolu Çalışmaları :

a) 115 Km. Uzunluğunda köy yolu yapımı (tesfiye ve sinai imâlat).

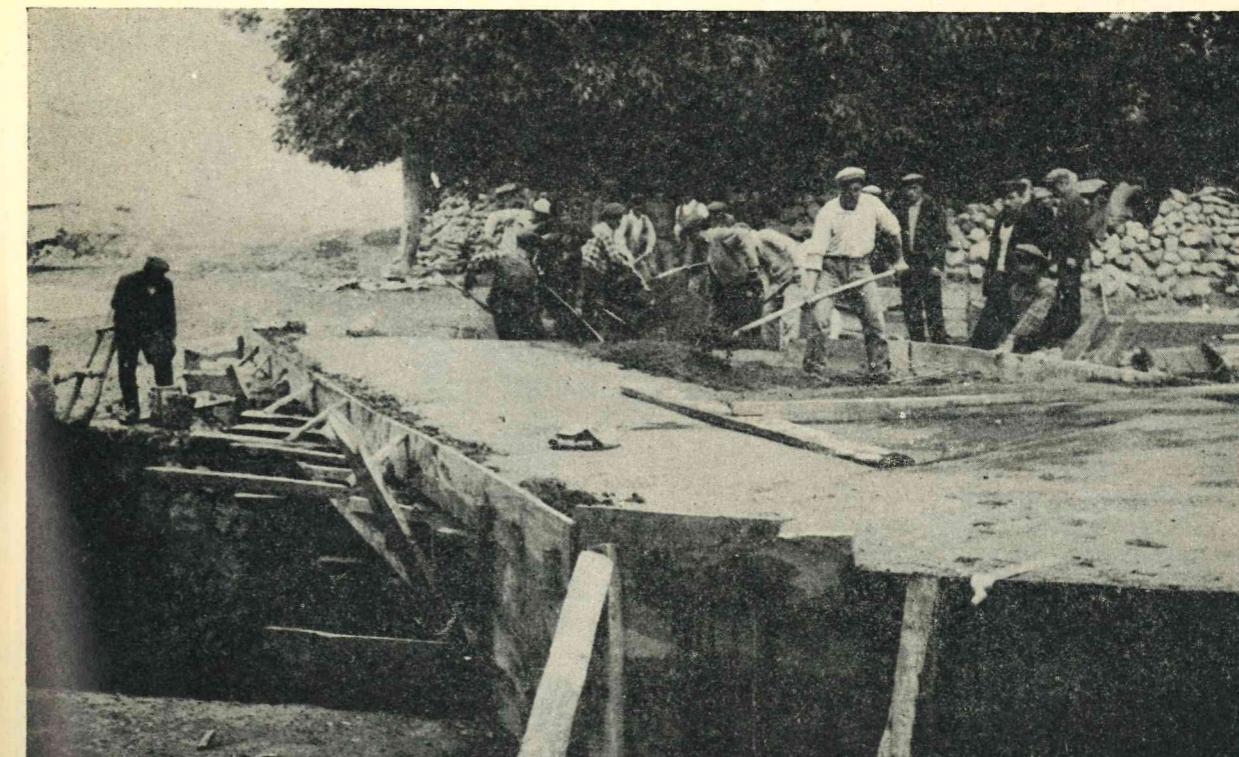
b) 83 Km. Uzunluğunda köy yolu stabilize kaplaması.

c) 335 Km. uzunluğunda köy yolu stabilize bakımı.

d) 69,5 Mt. Açıklığında 6 adet köprü tâhakkuk etmiştir.

1967 Yılında Program Dahil Köy Yollarının Gerçekleşme Durumu :

	Yapılan	Program	%
Yol Yapımı	115	115	100
Stabilize ve kaplama	63	63	100
Yol Bakımı	335	335	100
Yol Onarımı	20	20	100
Köprüler	69,5	69,5	100

Çankırı Y.S.E. Çalışmaları.
A. Yanlar Köyü Köprü Yapımı.

KÖY İÇME SULARI

Köy İçme Sularının Durumu : 1967 yılı itibarıyle Çankırı İli köylerinin içme suyu durumu şöyledir.

- a) Kâfi İçme suyu olan köyler gelecekte-
- b) İçme Suyu Devlet eliyle yaptırılmış
- c) Hiç suyu olmayan köyler

ki ihtiyaca yeteri köyler	98
	199
	100

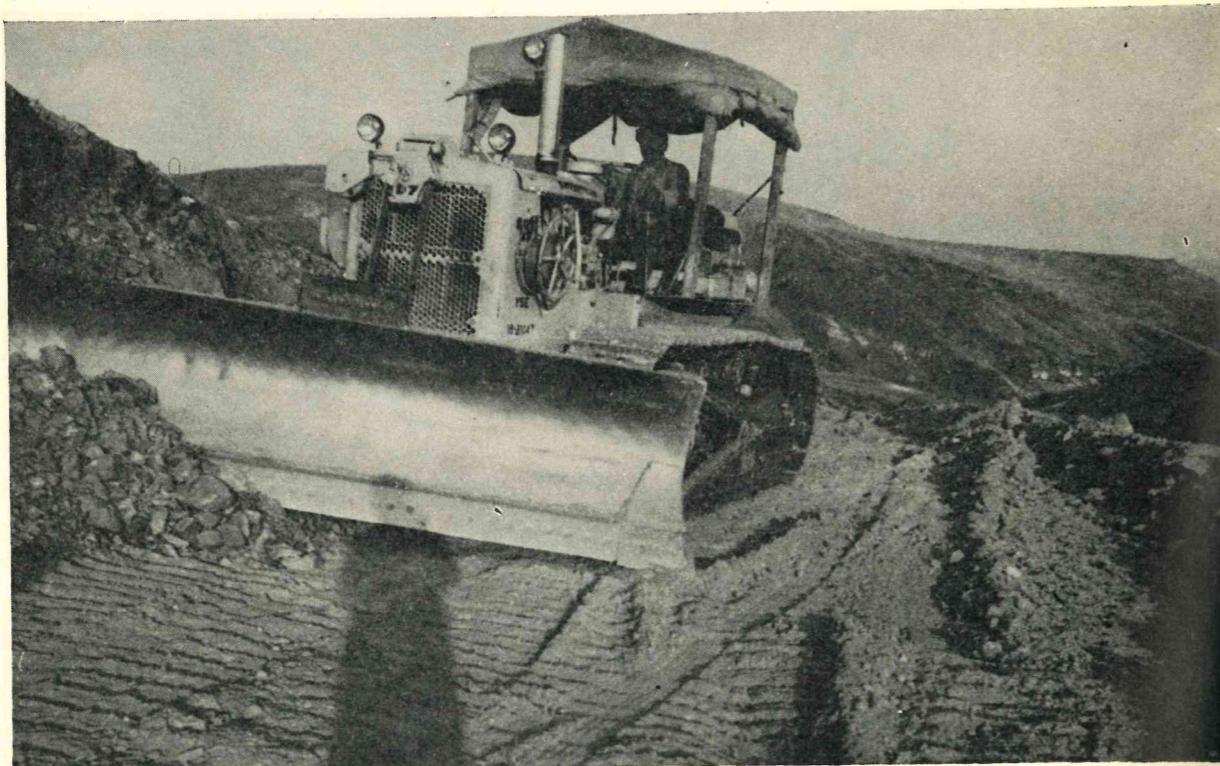
Toplam 480

1967 yılında Çankırı İlinde yapılan köy içme suyu çalışmaları :

Çeşme (Depolu)	3 Ad.
Çeşme (Deposuz)	26 »
Dranaj	690.—M
Kaptaj	29 Ad.
Toplama	6 »
Depo (Gömmé)	1 »
Dere Geçidi	170 Mt.

1967 YILINDA TEMİZ VE SİHHİ İÇMESUYUNA KAVUŞAN KÖYLER

1 — Çerkeş	— Akbaş
2 — »	— Kiremitçi
3 — »	— Yıprak-Kirenözü Mah.
4 — »	— Kınık-Kızıllar
5 — Eldivan	— Gözelkayı
6 — Eskipazar	— Şevkiler
7 — »	— Köyceğiz
8 — »	— Arslanlar-Ahurtaş Mah.
9 — Kurşunlu	— Küükürt-Demirci Mah
10 — »	— Dumanlı
11 — »	— Çayircık
12 — »	— Sarialan-Pınarcık Mah
13 — Ilgaz	— Gaziler
14 — »	— Yukarıdere
15 — »	— Aşağıbozan (Baslama)
16 — Orta	— Gökcören
17 — Ovacık	— Belen
18 — »	— Yeniören
19 — Şabanözü	— Kösrelik.

Y. S. E. Çalışmaları; Yol Yapımı.

KÖY ELEKTRİFİKASYONU

İlimizde Köy Elektrik hizmetleri henüz olumlu bir çalışmaya girmiş durumda olmakla beraber teşkilât olarak günden güne güçlenmekte olup buna paralel olarak köy elektrik hizmetleri de gelişmektedir. Halen ilimizde elektirigi olan bir köyümüz vardır. 1966 yılında NBC okulunun gerekli yardımlaşıyla yapılmıştır. Önümüzdeki yıllarda tevsii yapılacaktır. (İnanç köyü)

1967 Yılı Çalışmaları :

Proje olarak 1967 yılı programında olan aşağıdaki köylerin TR. AG. Enerji nakil hattı ve köy içi plânları ikmâl edilerek köy İşleri Bakanlığı YSE Genel Müdürlüğü'ne intikal etmiştir.

Merkez İlçe : İnaç

Ilgaz : Çomar-Mülâyim-Yenice

Kurşunlu : Bayramören

Ovacık : Ganibeyler

Kurşunlu Bayramören bucak merkezinin Elektrik işine 1967 yılı içinde Etibank tarafından başlanmış olup halen inşaatı devam etmektedir. Ayrıca 1969 ve müteakip yıllarda inşaatlarına başlanması ön görülen Eskipazar, Çerkeş, Kurşunlu ilçelerine ait 90 Köyde gerekli ön çalışmaların yapılması için Bakanlığa teklifde bulunulmuştur. Yapılacak etüt neticesinde halen inşa halinde olan İsmetpaşa, Eskipazar-Mengen, Çerkeş-Kurşunlu Yk. G. Hattında 90 köyden hangilerinin istifade edeceği belli olacaktır.

DEMİRYOLU İLE ULAŞIM :

İlk demiryolu Çankırı'da 23.4.1931 tarihinde işletmeye açılmış olup, il hudutları dahilindeki uzunluğu 204,8 Klm. dir. Çankırı dahil tam teşkilâthâ 13 istasyon ve yolcu inip binmeleri için de 3 adet durak vardır.

İstasyonlar Sunlardır :

Germecé, Çankırı, Gümüşdöven, Demircâvre, Göllüce, Sumucak, Kurşunlu, Atkar-

calar, Çerkeş, Kurtçimeni, İsmetpaşa, Ortaköy ve Eskipazar'dır.

Duraklar :

Kurşunlu, Atkaracalar arası 179X500 Klm. de Çavundur, 184X250 Klm. de Yağlıçayır.

Atkaracalar - Çerkeş arasında 194X400 Klm. de Saçak durağı vardır.

Türkiye'nin ikinci uzun tüneli olan «Batı Beli» Tüneli Göllüce Demirçevre arasında olup, 3440 metredir.

Çankırı'ya gelen ve giden yolcu trenleri :

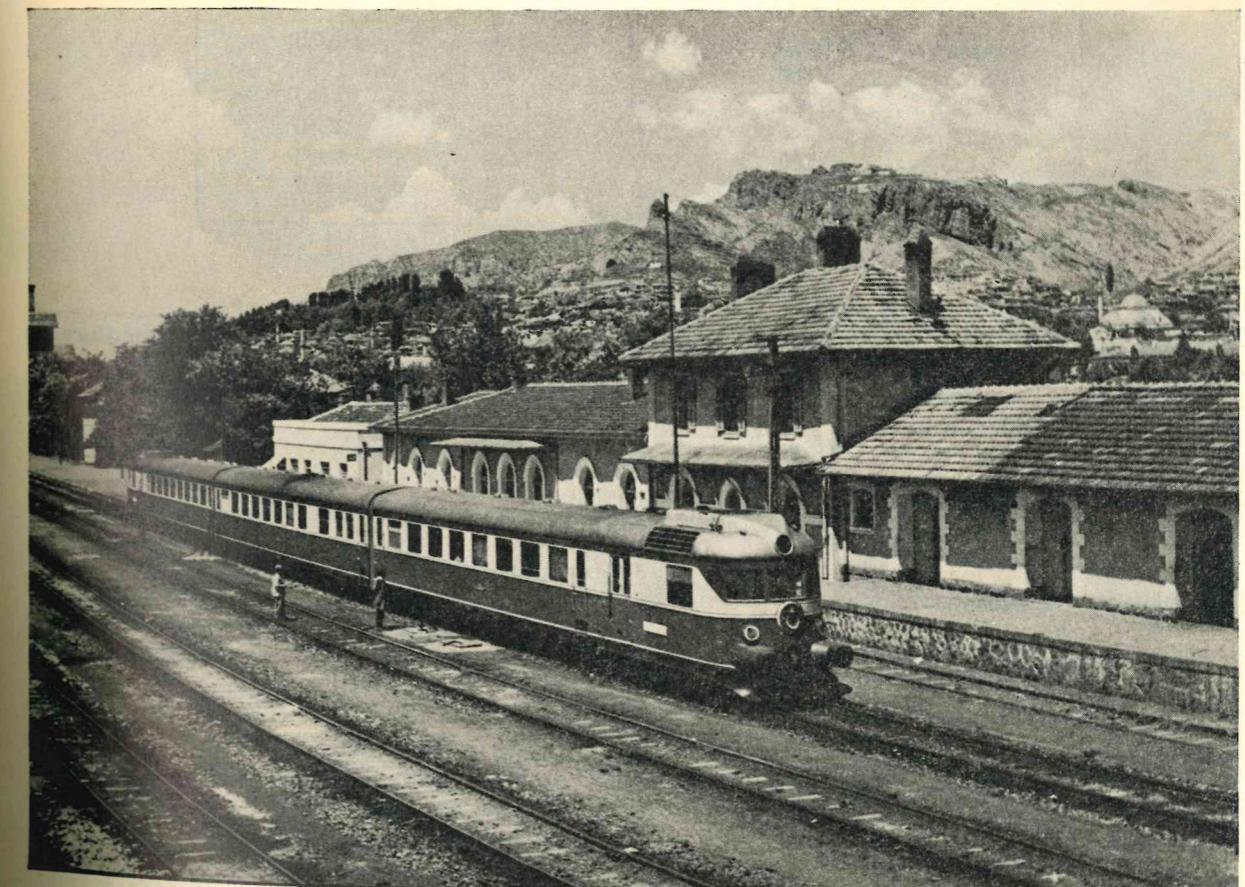
Posta treni : Ankara'dan hergün saat 23.51 de gelir, saat 0.09 da Zonguldak'a gider.

Zonguldak'tan saat 4.12 de gelip, saat 4.30 da Ankara'ya gider.

Motorlu Tren :

Şimdilik Cuma günü saat 12.37 de gelip, saat 12.39 da Zonguldak'a, Cumartesi günleri de Zonguldak'tan saat 13.13 te gelip, saat 13.15 te Ankara'ya gider. Pazartesi günleri saat 12.37 de gelip, 12.39 da Zonguldak'a, Salı günleri de, Zonguldak'tan saat 13.13 te gelip, 13.15 te Ankara'ya hareket eder.

Ayrıca Karabük-Çankırı arasında ara treni tabir edilen yalnız 3. mevkî bir araba ile sabahları 6.54 te Çankırıdan Karabük'e giden, Karabük'ten Çankırı'ya da saat 18.07 de gelen bir tren çalışmaktadır.

Motorlu Tren Çankırı'da.

İstasyonlar	Posta Treni									Motorlu			
	Tam			Talebe			Sb. ve Öğretmen			Tam	Sb.	Öğ.	Tal.
	I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II.	III.	II.	II.	II.	
Kurşunlu	630	445	315	435	310	190	700	395	280	700	600	475	
Çerkeş	1.000	700	495	700	490	295	900	600	440	1.000	900	700	
Eskipazar	1.500	1.000	700	1.000	700	425	1.300	900	700	1.300	1.200	1.000	
Karabük	1.800	1.300	900	1.300	900	600	1.600	1.100	800	1.600	1.500	1.200	
Zonguldak	2.900	2.000	1.500	2.000	1.400	900	2.600	1.800	1.300	2.500	2.300	1.800	
Kalecik	800	600	405	600	400	240	700	500	360	800	700	600	
Ankara	1.600	1.200	800	1.100	800	480	1.500	1.000	700	1.500	1.300	1.100	
Kurşunlu	1.400	790	560										
Çerkeş	1.800	1.200	800										
Eskipazar	2.600	1.800	1.400										
Karabük	3.200	2.200	1.600										
Zonguldak	5.200	3.600	2.600										

Gidiş - Dönüş biletleri

Yeni Evliler İçin Balayı Seyahati Ücreti Gidiş - Dönüş

I. Posta	II. Posta	III. Posta	II. Motorlu
Çerkeş	1.320	950	700
Eskipazar	2.000	1.500	960
Karabük	2.400	1.700	1.200
Zonguldak	3.840	2.700	1.920
Ankara	2.200	1.500	1.080
Kurşunlu	840	630	425
			830

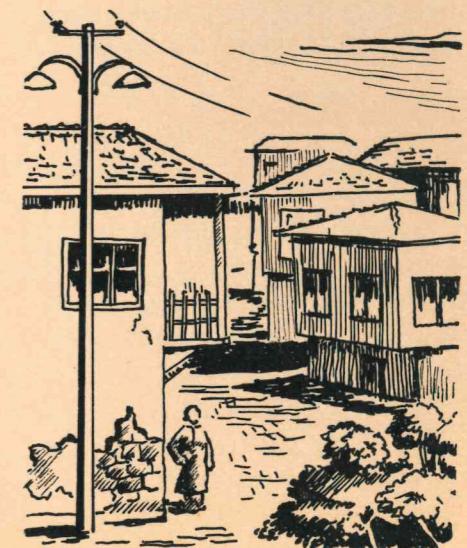
ÇANKIRI'DA DEVLET YOLU

Yolun Adı	Uzunluğu Km.	Evsafi	Geçit Verme Durumu
1. Kastamonu İl Hud. Çankırı - Ankara İl Hud.	108	İyi Evsaflı Stablize	İyi
2. Bolu İl Hud. Çerkeş - Kastamonu yol ayr.	109	İyi Evsaflı Stablize	»
3. Kastamonu yol ayr., 15. Bölge Hud.	17	Düşük Evsaflı Stab.	»

B - ÇANKIRI'DA İL YOLU :

1. Ayrılm Belören	3	Düşük Evsaflı Stab.	»
2. Çankırı Ayrılm Şabanözü - Çubuk	89	Düşük Evsaflı Stab.	Kişin ink. uğrayabilir.
3. Şabanözü ayrılm - Orta	26	Düşük Evsaflı Stab.	Kişin ink. uğrayabilir.
4. Orta - Çerkeş	34	Toprak yol	Kişin geçit vermez
5. Ayrılm - Eldivan	6	Düşük Evsaflı Stab.	İyi
6. Germecce - İskilip Hud.	56	Toprak yol	Kişin geçit vermez
7. Çerkeş - Ankara, İl Hud.	21	Düşük Evsaflı Stab.	Kişin ink. uğrayabilir.
8. İskilip - yol ayr., Kızılcahamam - Çorum İl Hud.	24	Stablize toprak	Kişin geçit vermez
9. İsmetpaşa - ayr. Ovacık	50	Stablize toprak	Kişin geçit vermez
10. Çankırı - Yapraklı	29	İyi Evsaflı Stablize	İyi
11. Ayrılm - İkizören	10	Düşük Evsaflı Stab.	Kişin ink. uğrayabilir.
12. Kurşunlu - Korgun	30	Ham Yol	Kişin geçit vermez
13. Ayrılm - Bayramören	20	Düşük Evsaflı Stab.	Kişin geçit vermez
14. Çankırı yol ayrimı - Korgun	8	Düşük Evsaflı Stab.	İyi

XI / MAHALLİ İDARELER BÖLÜMÜ

*"Her gittiğim yerde vatandaşlarım
benden iki şey istediler; Yol ve Okul"*

ATATÜRK

Mahallî İdareler

ÖZEL İDARE

İl Özel İdarelerinin kuruluş ve görevleri diğer kamu kuruluşları gibi bugünkü ihtiyacına cevap verecek şekilde Anayasamızın nitelendiği teşkilat kanunlarıyla sınırlanmış değildir. Bu teşekkülün kuruluş ve görevleri 13/Mart/1329 tarihli İdare'i umumiye'i Vilâyet kanunu ile tesbit ve tayin edilmiş isede,luğun şartlarına uygun düşmediği cihetle bu kanunun ilk 74 maddesi 5/Mayıs/1929 tarih ve 1426 sayılı Kanunla kaldırılmış ve yalnız Özel İdarelere ait hükümleri bırakılmıştır. Halen İl Özel İdareleriyle İl genel Meclisi ve İl Daimi Komisyonları bu kanun ışığı altında çalışmaktadır.

Özel İdare, Belediye ve köyler mahalli idareler kapsamı içine girmektedir. Bu tüzel kişilikler Kanunların kendilerine vermiş olduğu hizmetleri mevzuat ışığı altında yerine getirmek suretiyle toplum kalkınmamızın başlıca nüvesini teşkil etmektedirler. Bugün Hükümetimiz de aynı kanıda bulunduğuandan kalkınmanın mahallen olacağına inanmış ve bu inançla plot bölgeler tesbit ve tayini suretiyle bu anlayışa ışık tutmaktadır.

Büyük iller hariç mahalli idareler bugünkü gelirleriyle kendi başına önemseneyecek bir hizmet görmeye muktedir değildir. Bu hikâti yakinen bilen Hükümetimiz okul, yol ve su yolu gibi hayatı ehemmiyeti olan, kalkınmamızda sağlığımızın temelini teşkil eden mühim konularda mahalli idareleri mali yar-

dimlara takviye ederek hizmetin önemini benimsimekte ve fakat bu şecil davranış bazı hizmetlerin merkeziyet sistemine kaydığını neticesini vermektedir.

Yurdumuzun birçok bölgeleri yer altı ve yer üstü madenleriyle doludur. Çankırımızda bugün gerek Türkiye ve gerekse Dünya sanayiinde önemsenen kiymeti haiz olan Bentonit kil ve benzeri madenlerle doldurur.

8—10 yıl evveline kadar Kurşunlu ilçemizde bulunan bu maden sanayideki durumu dolayısıyle en kısa zamanda yapılan araştırma ile İlçemizin her kösesinde bulunmuş ve simdiye kadar 10 un üzerinde ocak faaliyeti olmuştur. Bu işe ilgili birçok vatandaşlar Çankırı'mızın bu zenginliklerini Dünya çapına duyurmak ve istihsal durumunu daha modern bir şekle sokarak yurt kalkınmasında önemli adım atmasına hizmet etmektedir.

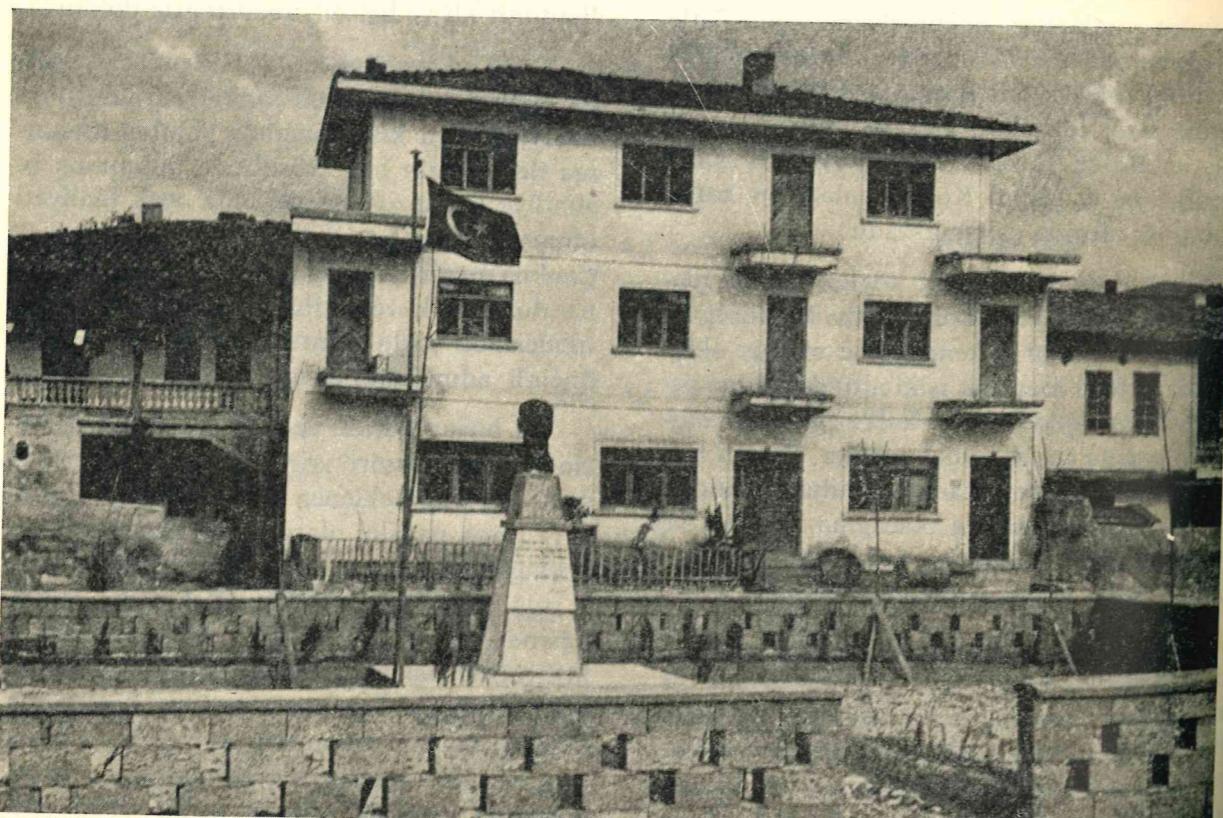
Bu husus ileride ve mali imkânlar nisbetinde kamu sektörü ışığı altında daha verimli şekilde sokulup beklenen netice alınmış olacaktır. Buna paralel olarak yine Çankırı'mızın Çerkeş mintikası dahilinde ve sanayide önemli rolü olan KİZELKUR ve Eskipazar mintikasında ise TRAVENTER ve çeşitli renkte MERMER taşlarıyla doludur. Yakın zamanda yine İlçemizin Şabanözü ve Orta ilçelerinde Maden sularına raslanmış ve yaptırılan laboratuvar muayenelerinde evsafının iyi ve insan sağlığına elverişli olduğu tesbit edilmiştir. Özel İdarelerin bu işler üzerinde ciddiyetle

durması ve Hükümetimizde yardımcılarını esirgememesi halinde gelir artacak ve dolayısıyla bu idareler hizmete cevap verir bir şekilde girmiş olacaklardır.

Kuruluş : Çankırı'mız Merkez ilçe dahil 10 ilçeye, 6 Bucak ve 480 köy den meydana gelir. Bu köylerimizden 10 Çerkes, 8 i Kurşunlu 8 i Şabanözü, 4 de Eldivan 3 erden 6 si Orta Ovacık ilçelerinde olmak üzere cemant 36 köyün sınırları çizilmemiş olup, Ilgaz ilçesine bağlı 3 köy de sınır ihtilafi mevcuttur. Geri kalan kaylerin gerek sınır vesair yönlerden ihtilâflı herhangibir durumları mevcut değildir.

ÖZEL İDARENİN BUGÜNKÜ KADROSU :

- a) Özel İdare Müdürü
- b) Özel İdare Müdür Muavini
- c) Mahalli İdareler Kontrolörlüğü
- d) Muhasebe Şefliği
- e) Gelir sef'liği
- f) Tahsilat Şef'liği

İkizören Bucaklı Hükümet Binası.

g) Köy işleri bürosu, Sicil, Ayniyat ve yazı işleri ile Şef, mümeyyiz, memur, kâtip ve tahsildar gibi elemanlarla yürütülür.

İlimizin Merkez ilçe hariç 9 ilçesi vardır bu ileçelerdeki Özel idare hizmetleride mühâsebe, Varidat, Tahsilat ve köy işleri bürosu gibi servislerle yürütülür.

Yine bu idareler tib kadro kapsamına giren ve yukarıda ünvanları sayılan memurlardan başka hizmetin ifa şekline göre taş ocakları mukabili, odacı, bekçi, telefoncu ve hat bakıcısı gibi 3656 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi kapsamına giren hizmetlerde yer alır. Halen bu idare kendi bünyesine bağlı olarak Özel İdare Müdürlüğü dahil 72 maaşlı ve 20 hizmetli olmak üzere cemant 92 personel ile hizmet görmektedir.

İLÇELERDE AYRI AYRI ÖZEL İDARE HİZMETLERİ :

Kaymakam Evleri : İlimiz merkez ilçe hariç 9 ilçeden kuruludur. Bu ilçelerden an-

cak, Ilgaz, Çerkes, Kurşunlu, Eskipazar ve Yapraklı da kaymakam evi mevcut olup diğerlerinde yoktur.

Esasen Ilgaz, Çerkes ve Kurşunlu ilçe leri ne ait kaymakam evleri eskiden yapılmış, Eskipazar ve Şabanözü kaymakam evleri bu niteliğe sahip olmakla yapılmış olarak alınmış ve sadece uzun yillardan beri ancak 1966 yılında Yapraklı kaymakam evi yeniden inşa edilebilmiştir.

1967 yılında Şabanözü ilcesinde kaymakam evi olarak kullanılan bina ihtiyaca cevap vermediği için satılmış ve aynı yıl içinde Şabanözü, Eldivan ve Ovacık ilçelerimizde özel idare hizmet binasını da içine alan kaymakam evi inşası cihetine gidilmiştir. Şabanözü ile Ovacık ilçelerimizde bu binaların yapımı kararlaştırılmış olup 1968 mali yılı içinde bitirilerek hizmete girecektir. Eldivan ilçesinde arsa temin edilmediği için şimdilik yapımı ele alınmamaktadır. Şu hale göre sadece bugün için iki ilçemiz kaymakam evinden mahrumdur.

Bucak Müdürü Evleri :

İlimiz özel idaresi gelirleri ancak kendisine yükletilen hizmetleri karşılayabilecek durumda olduğu ve henüz kaymakam evlerini dahi ikmâl edemediği için hâliyle bucak müdürü evleri yapımına el uzatamamıştır. Bunu neticesi olarak da hiçbir bucakımızda özel idare parasıyla yapılmış bucak müdürü evi yoktur.

İl ve İlçelerde Özel İdare Hizmet Binaları:

Her yönden girişilen çabalara rağmen, ne il merkezinde ve ne de ilçede rimizde özel idare hizmet binası bulunmamaktadır. Sadece, Yapraklı ilçesinde özel idareye ait olan eski bir bina onarılarak hizmet binası haline getirilmiştir. Diğer özel idare hizmetleri kiralık binalarda görülmektedir.

İlimiz özel idaresinin bugünkü mali kuvvet ve kudreti dikkat nazarına alınarak yeniden yapımı düşünülen kaymakam evlerinin

altı özel idare hizmet binası ve üstünde kaymakam evini kapsar şekilde inşası cihetine gidilmektedir. Şabanözü ve Ovacık ilcelerinde inşası ele alınan bu binalar ikmâl edilip hizmete açıldığı zaman özel idare hizmet binası ile kaymakam evine bir anda kavuşmuş olunacaktır.

Özel İdare Müdürlüğü'nün Kira Getiren Gayrimenkulleri :

İlimiz özel idaresinin Vali konağı ve kaymakam evleri dışında kira getirir ve kayda değer herhangi bir gayrimenkülü yoktur.

Bina ve Arazi Vergilerinin Mükellef Adedi:

İl itibariyle bina vergisi mükellef adedi 15 542 olup bunun 5516 si merkez ilçeye ve diğer kalan kısmında 9 ilçeye ait bulunmaktadır. Arazi vergisi mükellefi ise 127 830 olup bunun 30 216 si merkez ilçeye ve geri kalan kısmında diğer 9 ilçeye aittir.

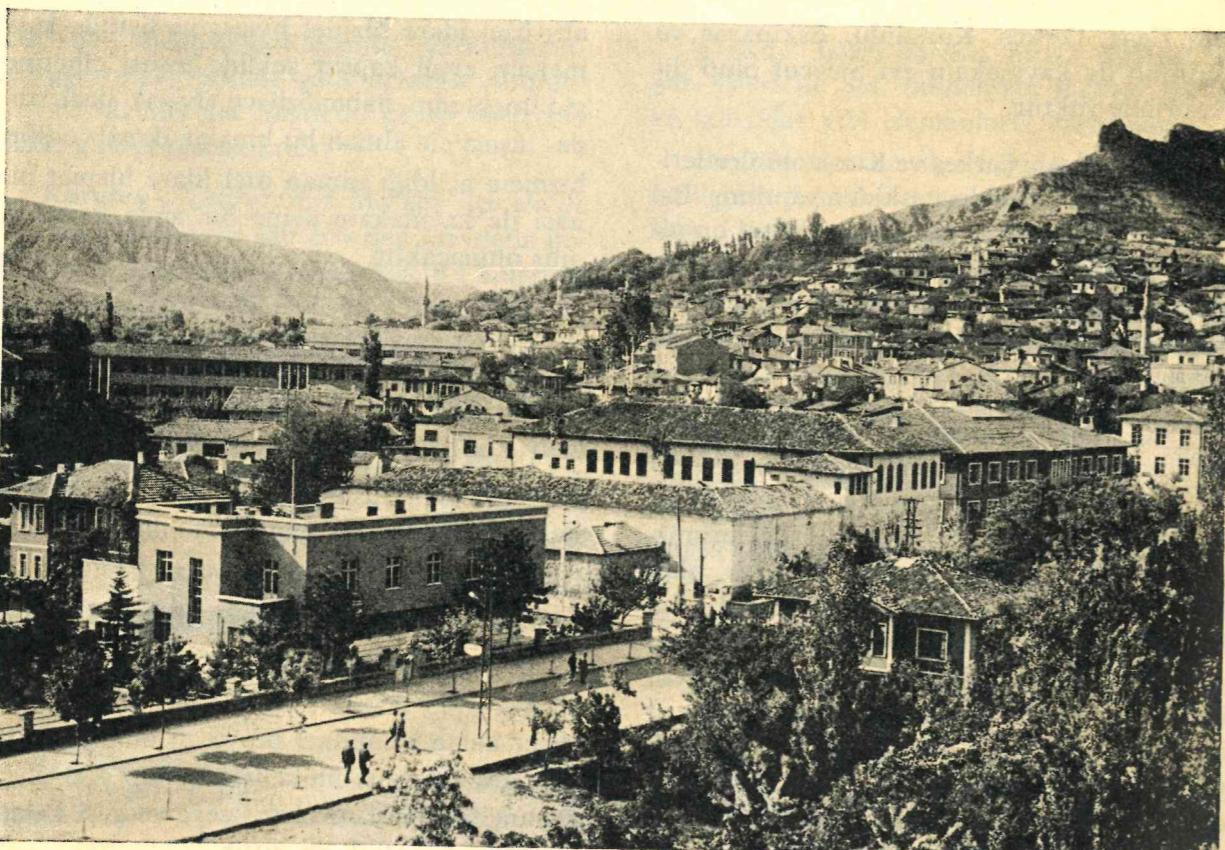
Özel İdarenin Ortaklıkları :

İlimiz Özel İdaresinin herhangi bir ortaklıği yoktur. Yalnız evvelce Vilâyet matbaası olarak hizmet gören bir teşekkül 1963 yılında döner sermayeli işletme haline getirilmiş olup sağlanan kârdan Özel İdare gelirine katkıda bulunmaktadır.

1968 Yılında Yapılması Programa Alınmış Yatırımlar :

Bu yıl içinde ele alınmış yatırım yoktur. Ancak : 1967 yılında ihalesi yapılmış olan Şabanözü ve devren gelen Ovacık ilçesinin Kaymakam evi ile Özel İdare hizmet binası 1968 yılında bitirilerek hizmete konulacaktır.

1967 yılı Özel İdare bütçesi 1.935.000 i vergi ve gelirleri ile 715.000 lirası vergi dâşı gelirler toplamı olmak üzere 2.650.000 lira dan ibarettir.

Çankırı'dan Bir Görüniş.

ÇANKIRI BELEDİYESİ

Belediye Teşkilatı :

- 1 — Belediye Reisi
- 2 — Başkâtip
- 3 — Kâtip
- 4 — Evlenme memuru
- 5 — Ölçü ve Ayar memuru

Muhasebe İşleri :

- 1 — Belediye Muhasibi
- 2 — Masraf tahakkuk memuru
- 3 — Ayrıca (9) memur

Fen İşleri :

- 1 — Fen İşleri Müdürü
- 2 — Fen memuru
- 3 — Kâtip

Zâbita İşleri :

- 1 — Zâbita Komiseri
- 2 — Ayrıca (6) zabita memuru

İtfaiye Teşkilatı :

Bu teşkilât (7) kişidir.

Temizlik İşleri :

- 1 — Temizlik âmiri
- 2 — Temizlik çavuşu (2) kişi
- 3 — Şoför (7) kişi
- 4 — Temizlik (45) kişi

Sağlık İşleri :

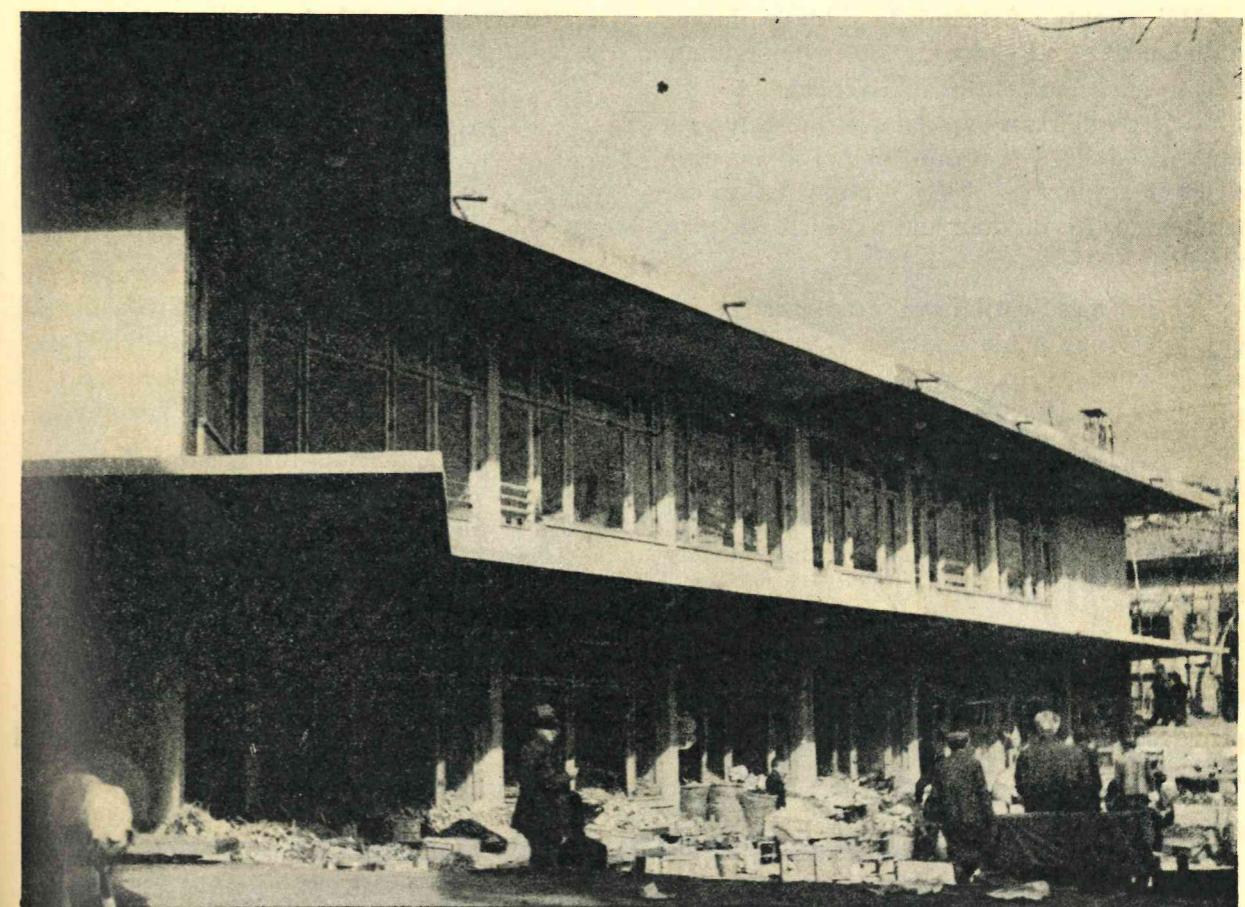
- 1 — Doktor (Halen münhâl)
- 2 — Sağlık memuru
- 3 — Ebe
- 4 — Hademe

İşletme Personeli :

- 1 — Muhasip
- 2 — Masraf Tahakkuk memuru
- 3 — Ayrıca (18) memurdan ibarettir.

Belediye Bütçesi :

1967 yılı Belediye bütçesi 2.153.295 lira olup bunun 1.191.730 lirası cari masraflara, 351.698 lirası yatırımlara ve 609.867 lirasıda sermaye teşekkülü için kullanılmaktadır.

Çankırı'da Hal Binası.

1 — Yeni tip binalar : Bunlar modern inşaat teknik ve anlayışına uygun olup, daha çok yeni mahalle semtinde bulunmaktadır.

Caddelerimiz mümkün olduğu kadar geniş açılmış olup, % 90'ı asfalt parke ve âdi kaldırımlar olarak yapılmıştır. Yapılan tasarıflarla caddelerin geri kalan kısımlarıda öümüzdeki yıl tamamlanmış olacaktır.

1967 yılı Çankırı imarında bir dönüm noktası olmuştur. Şehrin içerisinde akan tatlı çay deresi kenarı Çankırı'nın en güzel yeri olması icap ettiğinden dere boyunca korkuluklar yapılmış, ışıklandırılmış ve bu suretle canlı yeşil bir şerit meydana getirilmiştir. Bu şerit içerisinde halkın her zaman rahatlıkla oturabileceği bir aile bahçesi yapılmıştır. bahçesinin yanına modern bir lokanta ile turistik kalöriferli bir otel inşa edilerek şehrin sosyal hizmetlerine bir yenisi ve en güzel elkenmiştir.

GENEL DURUM

Giriş : Çankırı Belediyesi çok eski bir kuruluştur. Bu uzun müddet zarfında Belediye, halkın sağlığı ve refahı yolunda büyük hizmetler başarmıştır. Bilhassa son yıllarda imar ve diğer hizmetlerde büyük yenilikler meydana getirmiştir. Şehrimizin caddeleri genel olarak intizamlı ve genişir. Binalar iki kısımda mütâlaa edilmek gerekir.

1 — Eski Tip Binalar : Bunlar genel olarak ahşap olup şu anda eski durumda olduğundan görüşüleri şehir güzelliğini bozmaktadır.

Hâl inşaatı : Şehrimizde şiddetle ihtiyaç duyulan ve şimdiye kadar barakalar halinde devam edecek olan şehrin hâlî yerinde (16) yeni modern dükkan yaptırılarak hizmete açılmıştır. Bu, hâl inşaatının birinci kısmı olup diğer kısımları da 1968 yılında bakırcılar karşısına 25 dükkan olarak hizmete girecektir.

Mezbeta ve Soğuk hava tesisi inşaatı : Açıçay kenarında geniş bir saha istimlak edilecek şehrin içerisinde bulunan mal pazarı ve mezbeta bu sahaya nakledilmiş olup modern soğuk hava ve buz tesisi yapılmıştır. Bu tesisler için Belediyemizce büyük bir yekûn tutacak miktarda yatırım yapılmış ve Çankırı'nın büyük bir derdi bu suretle halledilmiştir.

Halen planlanmış bulunan sanayi carşısı, Belediye hizmet binası ve inşaatının yarısı tamamlanmış bulunan terminal binası önumüzdeki seneler içerisinde hizmete açılacaktır.

Su Deposu Gazinosu.

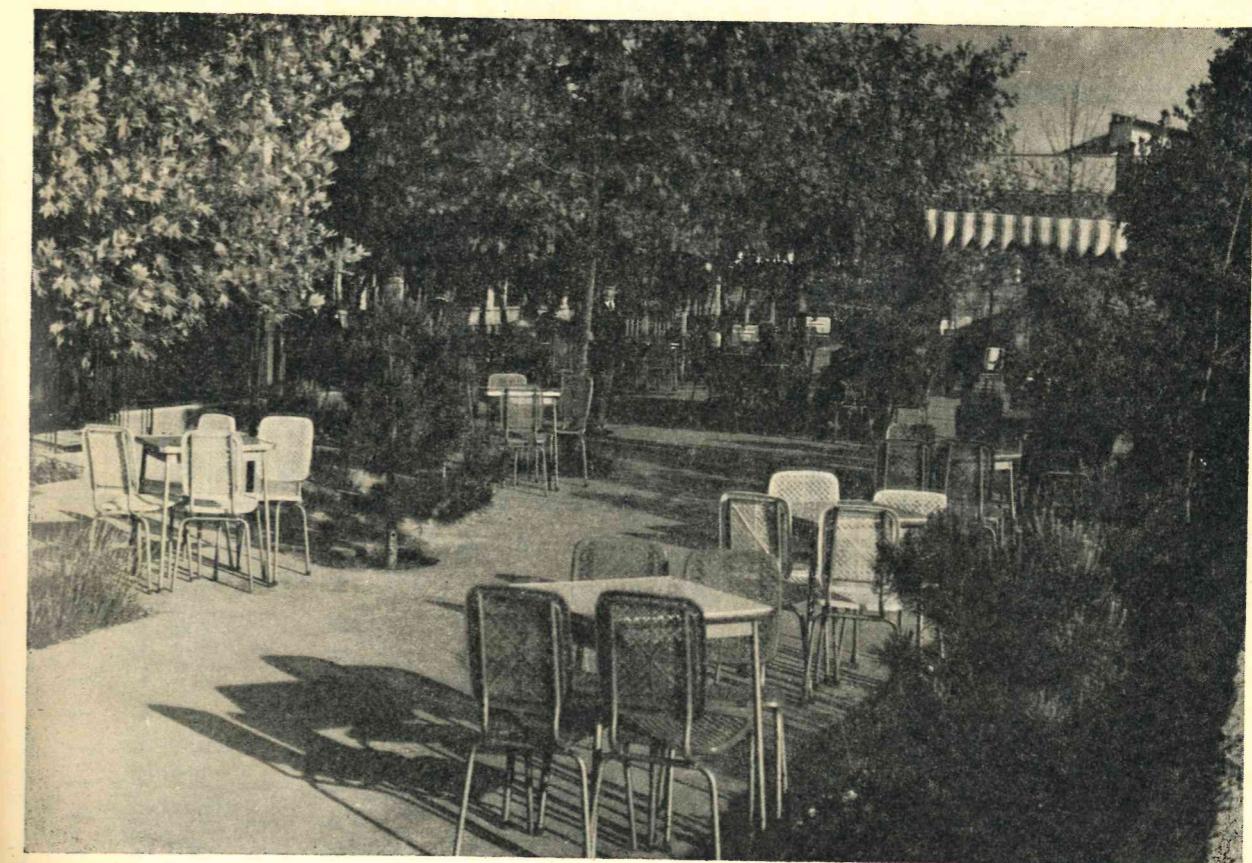
Elektrik hizmetleri :

Şehir elektriği 1962 yılında Çatalağzı Hirfanlı elektrik enerji hattından alınmış olup, halen Etibank'ın yaptırmış olduğu Trafa indirme merkezinden şehre verilmektedir. Trafayı Etibank İşletmektedir. Elektrik Etibanktan satın alınmak suretiyle halka 35—45 kuruşa ve sanayie ise 15—35 kuruşa verilmektedir. Şehir için günlük elektrik masrafi (1000) kilovat civarındadır. Dahili elektrik şebekesi tamamen yenilenmiş olup, uzun yıllar şehir ihtiyacını karşılayacak durumdadır.

Şehir caddeleri flörans lambalarla, ara sokakları ise ampullerle aydınlatılmış olup, şehirde bir, elektrik ve ışık güzelliği mevcuttur. Hiç bir karanlık mintika yoktur. Çankırı elektrik bakımından şanslı bir şehirdir.

Su hizmetleri :

Şehir içme suyu Handırı'dan gelen bir isale ile Yukarı Çavuştan gelen eski isale ve yeni yapılan ikinci bir isale ile beslenmektedir.

Çankırı Dere Kenarında Turistik Çay Bahçesi.

Halen şehrə su miktarı 60—80 litre saniye arasında olup, şehrin ihtiyacını uzun yıllar karşılayacağı hesap edilmiştir.

Halen mevcut dahili su şebekesi eski yılarda yapılmış olup, ihtiyacı karşılayacak durumda olmadığından tekrar ve tamamen modern sisteme göre yenilenmektedir. Bu şebeke 44 kilometre uzunluğunda olup, iki kademe yapılmaktadır. Bunlardan birisi alt kademe diğeri ise üst kademedir. Bu durumda şehrin en yüksek noktasına ve hatta en dar sokağı ile en uç evlere kadar su gitmektedir. Şebeke her 150 metrede bir yanın muslukları ile donatılmıştır. Bu şebekenin büyük bir kısmı 1967 yılında tamamlanmış olup geri kalan kısmı 1968 urogramında bitirilerek halkın hizmetine açılacaktır.

Kanalizasyon hizmetleri:

Şehir içerisinde mevcut olan kanalizasyon çok eskiden yapılmış olup halen şehrin ihtiyacını karşılayacak durumda değildir. Şehrin Aksu, Yeni mahalle ve genişliylen bazı

kısımlarında kanalizasyon mevcut değildir. Şu anda Belediyemiz dar bütçesi ve kısır imkânları ile bu hizmeti karşılayacak ve yenileyerek durumda olmadığından vatandaşların sağlık durumunu düşündürerek bir vidanjör arazöz yapılmıştır. Bu Vidanjör arazöz kanalizasyonu olmayan mintikalardaki fopsebtik kuyuları kolaylıkla temizlemektedir.

Çankırı; Belediye hizmetleri yönünden kontrollü, temiz bakımlı ve genel olarak iyi bir şehir havası taşımaktadır. Şehir halkı temiz, inançlı, hakkına razi munis ve çalışan insanlardır. İç anadolunun çorak bir mintikasında kurulmuş bulunan Çankırı tabiatın bütün imkânsızlıklarına rağmen halkın taşıdığı bu iyi özellikler sebebiyle iyi bir şehir olma vasfını yinede taşımaktadır.

Çankırı'hilar Çankırı'nın bu büyük kader sizliği içerisinde bundan sonraki yıllarda kaderini değiştirecek ilgi ve yeterli devlet yatırımı görmekle mümkün olacağı inancındadırlar.

Çerkeş İlcesi Köyleri

Sura No.	Köyün Adı	Okul	Eğitim (Okuma) Odası	Camii	Devletçe yapılan içme suyu	Köy standartlarına uygun yol	Sağlık Hizmetleri		
							Sağlık Ocağı	Sağlık Evi	Ana ve Çocuk Sağlığı İstasyonu
1	Afşar	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Ağaca	+	-	-	-	-	-	-	-
3	Ahirköy	+	-	-	-	-	-	-	-
4	Akbaş	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Akhasan	+	-	-	-	-	-	-	-
6	Ali özi	+	-	-	-	-	-	-	-
7	Bayındır	+	-	-	-	-	-	-	-
8	Bedil	+	-	-	-	-	-	-	-
9	Belkavak	+	-	-	-	-	-	-	-
10	Beymelik	+	-	-	-	-	-	-	-
11	Bozoglu	+	-	-	-	-	-	-	-
12	Cakmak	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Çalciören	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Çaylı	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Cördük	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Dağçukuiönen	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Dikenli	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Dodurga	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Fındıcak	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Ovacık - Gelik	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Gökçeler	-	-	-	-	-	-	-	-
22	G. Çukuru	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Hacılar	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Halkaoğlu	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Kabak	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Kadıköy	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Kadiözü	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Karacahöyük	-	-	-	-	-	-	-	-
29	K. Mustafa	-	-	-	-	-	-	-	-
30	Karaşar	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Kısaç	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Kızıllar	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Kirimitçi	-	-	-	-	-	-	-	-

Çerkeş İlcesi Köyleri (Devam)

Sura No.	Köyün Adı	Okul	Eğitim (Okuma) Odası	Camii	Devletçe yapılan içme suyu	Köy standartlarına uygun yol	Sağlık Hizmetleri		
							Sağlık Ocağı	Sağlık Evi	Ana Çocuk Sağlığı İstasyonu
34	Kuzdere	-	-	-	-	-	-	-	-
35	Kuzören	-	-	-	-	-	-	-	-
36	Meydan	-	-	-	-	-	-	-	-
37	Örenköy	-	-	-	-	-	-	-	-
38	Örenli	-	-	-	-	-	-	-	-
39	Saçak	-	-	-	-	-	-	-	-
40	Saraycık	-	-	-	-	-	-	-	-
41	Şihdoğan	-	-	-	-	-	-	-	-
42	Taşhanlar	-	-	-	-	-	-	-	-
43	Türbaşı	-	-	-	-	-	-	-	-
44	Uluköy	-	-	-	-	-	-	-	-
45	Yakuplar	-	-	-	-	-	-	-	-
46	Yalakçukur	-	-	-	-	-	-	-	-
47	Yalaköyü	-	-	-	-	-	-	-	-
48	Yeniköy	-	-	-	-	-	-	-	-
49	Yoncalı	-	-	-	-	-	-	-	-
50	Yıprak	-	-	-	-	-	-	-	-
51	Yumaklı	-	-	-	-	-	-	-	-

Eldivan İlcesi Köyleri

Sıra No.	Köyün Adı	Okul	Eğitim (Okuma Odası)	Camii	Devlete yapılan içme suyu	Köy standartlarına uygun yol	Sağlık Hizmetleri
1	Yukarı yanlar	+	-	-	-	-	-
2	Oğlaklı	+	+	-	+	+	-
3	Gülezkayı	+	+	-	+	+	-
4	Gölez	+	+	-	+	+	-
5	Elmacı	+	+	-	+	+	-
6	Küçükhabibe	+	+	-	+	+	-
7	Büyükhabibe	+	+	-	+	+	-
8	Hisarcikkayı	+	+	-	+	+	-
9	Hisarcık	+	+	-	+	+	-
10	Saray	-	-	-	-	-	-
11	Seydi	+	-	-	-	-	-
12	Çiftlik	+	-	-	-	-	-
13	Sarıtarla	+	-	-	-	-	-
14	Akçalı	+	-	-	-	-	-
15	Çukuröz	+	-	-	-	-	-

Eskipazar İlcesi Köyleri

Sıra No.	Köyün Adı	Eğitim (Okuma) Odası	Camii	Devlete yapılan içme suyu	Köy standartlarına uygun yol	Sağlık Hizmetleri
1	Adiller	+	-	-	-	-
2	Arslanlar	-	-	-	-	-
3	Babalar	+	+	-	-	-
4	Başpinar	-	-	-	-	-
5	Bayındır	-	-	-	-	-
6	Belen	-	-	-	-	-
7	Beytarla	-	-	-	-	-
8	Bonuçklar	-	-	-	-	-
9	Bölüköien	-	-	-	-	-
10	Budaklar	-	-	-	-	-
11	Bulduk	-	-	-	-	-
12	Büyükyayalar	-	-	-	-	-
41	Çaylı	-	-	-	-	-
13	Çandırlar	-	-	-	-	-
15	Çömlekçiler	-	-	-	-	-
16	Dereemail	-	-	-	-	-
17	Deresoplam	-	-	-	-	-
18	Doğancılar	-	-	-	-	-
19	Gözlü	-	-	-	-	-
20	Doğlacık	-	-	-	-	-
21	Hamamlı	-	-	-	-	-
22	Hamzalar	-	-	-	-	-
23	Hanköy	-	-	-	-	-
24	Hasanlar	-	-	-	-	-
25	Hashı	-	-	-	-	-
26	İmamlar	-	-	-	-	-
27	İnceboğaz	-	-	-	-	-
28	Kabaarmut	-	-	-	-	-
29	Kapaklı	-	-	-	-	-
30	Kapucular	-	-	-	-	-
31	Karaören	-	-	-	-	-
32	Kiran	-	-	-	-	-
33	Karahasanlar	-	-	-	-	-
34	Kulat	-	-	-	-	-

Eskipazar İlçesi Köyleri (Devam)

Ilgaz İlcesi Köyleri

Ilgaz İlcesi Köyleri (Devam)

Sıra No.	Köyün Adı	Okul	Eğitim (Okuma) Odası	Cami	Devletçe yapılan içme suyu	Köy standartlarına uygun yol	Sağlık Hizmetleri	Sağlık Ocağı	Sağlık Evi	Ana ve çocukların sağlığı istasyonu	Özel İdare Dispanseri	Köy ebe ve sağlık memuru bulunan grup merkezleri	Jandarma Karakolu	Köy Odası	Selektör binası
35	Kazancı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
36	Kızılsın	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	Kurmalar	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
38	Kuyupınar	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
39	Kuşçayırı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
40	Kavaklı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
41	Kayı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
42	Kızılıbrık	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
43	Kırışlar	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
44	Mesutören	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
45	Musa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
46	Mülayim	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
47	M. Yenice	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
48	Okçular	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
49	Onaç	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
50	Ödemiş	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
51	Ömerli	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
52	Saraycık	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
53	Sarmaşık	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
54	Satılar	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
55	Sazak	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
56	Sağırlar	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
57	Seki	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
58	Serçiler	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
59	Sögütçük	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
60	Süleymancılar	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
61	Şehyunus	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
62	Yalaycık	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
63	Yazı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
64	Yerkuyu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
65	Yukarıbozan	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
66	Yukarıdere	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
67	Yukarımeydan	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
68	Yuvadericiler	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
69	Yuvasaray	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
70	Yenice	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
71	Yeni demirciler	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
72	Yaylaören	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
73	İkikavak	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-

Kurşunlu İlcesi Köyleri

Sıra No.	Köyün Adı	Okul	Eğitim (Okuma) Odası	Cami	Devletçe yapılan içme suyu	Köy standartlarına uygun yol	Sağlık Hizmetleri	Sağlık Ocağı	Sağlık Evi	Ana ve çocukların sağlığı istasyonu	Özel İdare Dispanseri	Köy ebe ve sağlık memuru bulunan grup merkezleri	Jandarma Karakolu	Köy Odası	Selektör binası
1	Kurşunlu İlçe Me.	2	+	4	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	Ağlıözü köyü	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3	Başvacık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bereket	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
5	Çatkese	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
6	Çaylıca	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
7	Çırdak	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
8	Çukurca	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
9	Dağören	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
10	Dağtarla	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
11	Demircören	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
12	Dumanlı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
13	Dumlupınar	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
14	Eskihir	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
15	Göllüce	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
16	Hacımuslu	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
17	Hocahasan	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
18	İğdır	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
19	Kapaklı	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
20	Kızılca	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
21	Köpürlü	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
22	Madenli	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
23	Sarıalan	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
24	Sivricik	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
25	Sumucak	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
26	Sünürlü	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
27	Taşkaracalar	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
28	Yamukören	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
29	Yeşilöz	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
30	Bayramören Bucak	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
31	Ağrıney köyü	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Akseki	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
33	Belenli	+	+	+</											

Kurşunlu İlcesi Köyleri (Devam)

Şabanözü İlçesi Köyleri

Orta İlcesi Köyleri

Sıra No.	Köyün Adı	Okul	Eğitim (Okuma) Odası	Camii	Devletçe yapılan içme suyu	Köy standartlarına uygun yol	Sağlık Hizmetleri			Selektör binası
							Sağlık Evi	Sağlık Ocağı	Özel İdare Dispanseri	
1	Orta Merkez	+	-	+	+	+	-	-	-	-
2	Kanlıca Mah.	+	-	+	+	+	-	-	-	-
3	Salur	+	+	+	+	-	-	-	-	-
4	Kısaç	+	+	+	+	+	-	-	-	-
5	Buğören	+	+	+	+	+	-	-	-	-
6	Elden	+	+	+	+	+	-	-	-	-
7	Yuva	+	+	+	+	+	-	-	-	-
8	Dodurga	+	+	+	+	-	-	-	-	-
9	Tutmaççı									
	Bayındır									
10	Orta Bayındır	-	-	+	+	-	-	-	-	-
11	Dere Bayındır	-	-	+	+	-	-	-	-	-
12	Karga	-	-	+	+	-	-	-	-	-
13	Kayıören	-	-	+	+	-	-	-	-	-
14	İncecik	-	-	+	+	-	-	-	-	-
15	Semer	-	-	+	+	-	-	-	-	-
16	Ortaköy	-	-	+	+	-	-	-	-	-
17	Çoban köyü	-	-	+	+	-	-	-	-	-
18	Büğdüz	-	-	+	+	-	-	-	-	-
19	Hasanhacı	-	-	+	+	-	-	-	-	-
20	Gökçeören	-	-	+	+	-	-	-	-	-
21	Özlu	-	-	+	+	-	-	-	-	-
22	Kayilar	-	-	+	+	-	-	-	-	-
23	Yaylakent	-	-	+	+	-	-	-	-	-
24	Elmalı	-	-	+	+	-	-	-	-	-
25	Yenice	-	-	+	+	-	-	-	-	-
26	Hüyük	-	-	+	+	-	-	-	-	-
27	Sakarcaören	-	-	+	+	-	-	-	-	-
28	Karaağaç	-	-	+	+	-	-	-	-	-
29	Kırsakal	-	-	+	+	-	-	-	-	-
30	Sakaeli	-	-	+	+	-	-	-	-	-
31	Sancar	-	-	+	+	-	-	-	-	-
32	Soğanlar	-	-	+	+	-	-	-	-	-
33	Kalfat	-	-	+	+	-	-	-	-	-

Yapraklı İlcesi Köyleri

Sıra No.	Köyün Adı	Okul	Eğitim (Okuma) Odası	Camii	Devletçe yapılan içme suyu	Köy standartlarına uygun yol	Sağlık Hizmetleri			Selektör binası
							Sağlık Evi	Sağlık Ocağı	Özel İdare Dispanseri	
1	Yapraklı ilçesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Bahbidak	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	İkizören Buc.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Sazçağız	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Buluca	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Yakadere	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Bugay	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Ayseki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Akyazı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Yüklü	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Doğanbey	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Aşağı öz	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Yukarı öz	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Kavak	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Karacaözü	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	İğdır	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Yamaçbağ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Çevrecik	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Zekeriya	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Ayva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Kayacık	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Sofuoğlu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Subaşı	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Bugatakseki	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Topuzsaray	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Kirliakça	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Kabut	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	İncik	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	Belibedir	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Çiçek	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Müsellim	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Bademçay	-	-	-	-	-	-	-	-	-
34	Çakırlar	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Yapraklı İlcesi Köyleri (Devam)

FİYATI: 50 TL.

Tertip, Dizgi, Baskı
AJANS - TÜRK MATBAACILIK SANAYİİ / ANKARA

